Bundel - Algemeen Bestuur van 2 juli 2025

1 Opening en mededelingen
Welkom aan aan mw. A.M. Fellinger en mw. L. Werger
M. Boumans is verhinderd.

2 Lobby brussel
1. Kennisnemen van de eerste EU-kwartaalupdate door Publyon (zie bijlage EU update over circulaire landbouw);
2. Kennisnemen van relevante ontwikkelingen op een aantal voor de regio Achterhoek dossiers (zie bijlage Waterweerbaarheidsstrategie);
3. Terugkoppeling werkbezoek 8RHK, Oost NL en Tech.Land aan Brussel.

Voorstel Lobby Brussel
Bijlage 1 EU kwartaalupdate Regio Achterhoek
Bijlage 2 Waterweerbaarheidsstrategie

3 Werving kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
1. Kennis te nemen van het Cultuur- en Erfgoed Akkoord Achterhoek
2. De kwartiermaker te positioneren bij 8RHK Ambassadeur en deze op te laten treden als werkgever namens de Achterhoekse gemeenten. Dit betreft een tijdelijke rol. De kwartiermaker wordt gefinancierd vanuit middelen van de Achterhoekse gemeenten en de Provincie Gelderland.
3. Akkoord te gaan met de werving van een kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek voor een periode van ruim 2 jaar (01-09-2025 tot 31-12-2027)

aangepast AB voorstel werving kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
aangepaste Toelichting voorstel werving kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
Opdrachtomschrijving Kwartiermaker

4 Jaarstukken 2024
1. Instemmen met de jaarstukken 2024;
2. Instemmen met het toevoegen van € 27.707 aan het investeringsfonds;
3. Het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen.

Voorstel jaarstukken 2024
Jaarstukken 2024 definitief
Overzicht reaacties gemeenten op Jaarrekening 2024
Accountantsverslag 2024 RA 19-05-2025 DEF

5 Bestuursrapportage januari – april 2025 en 1e verzamelwijziging 2025
1. Kennisnemen van de bestuurs- en budgetrapportage januari tot en met april 2025.
2. In stemmen met de 1e (budgettair neutrale) verzamelwijziging 2025.

Voorstel burap januari - april 2025
Bestuursrapportage januari - april 2025

6 Controleprotocol 2025
Instemmen met het controleprotocol en daarmee met de ondergenoemde beslispunten.

AB Controleprotocol 2025

7 Eind- en voortgangsrapportages Gebiedsopgave/Gebiedsagenda 2024 en Regio Deal
1. Eindrapportage Gebiedsopgave (Bulk 2) en voortgangsrapportage Gebiedsagenda 2024 (Bulk 3) vaststellen en voor 1 oktober 2025 indienen bij provincie Gelderland.
2. Kennisnemen van het korte verslag uitvoering Regio Deal 2024. Deze wordt voor 15 juli toegezonden aan het ministerie van VRO.

Voorstel Eind- en voortgangsrapportages Gebiedsopgave/Gebiedsagenda 2024 en Regio Deal
1. Inhoudelijke eindrapportage Bulk 2
2. Financiële eindrapportage Bulk 2
3. Inhoudelijke voortgangsrapportage Bulk 3
4. Financiële voortgangsrapportage Bulk 3
Voortgangsrapportage Regio Deal Achterhoek II 2024

8 Stand van zaken inhoudelijke agenda (mondeling)

9 Verslag van de vergadering van 28 mei 2025
Vaststellen van het verslag.

Verslag Algemeen Bestuur 28 mei 2025

10 Rondvraag en belangrijke data

4 juli: werkbezoek K. van den Burg (DG I&W) ihkv het NPVR
8 juli: Werkbezoek TK-leden aan Zutphen (doorkoppeling W'wijk-A'doorn, Gelderse Zomerweek ism provincie en Stedendriehoek)
10 juli: Werkbezoek TK-leden aan Lochem/Borculo (arbeidsmarktkrapte, Gelderse Zomerweek ism provincie en Stedendriehoek))
13-15 oktober: EWRC Brussel

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	: 2
Onderwerp	: Lobby Brussel
Portefeuillehouder	: De heer J. Bengevoord

Voorstel

1. Kennisnemen van de eerste EU-kwartaalupdate door Publyon (zie bijlage *EU update over circulaire landbouw*);
2. Kennisnemen van relevante ontwikkelingen op een aantal voor de regio Achterhoek dossiers (zie bijlage *Waterweerbaarheidsstrategie*);
3. Terugkoppeling werkbezoek 8RHK, Oost NL en Tech.Land aan Brussel.

Toelichting

EU-kwartaalupdate & waterweerbaarheidsstrategie

Eind mei heeft Publyon de eerste EU-kwartaalupdate voor de 8RHK opgesteld waarin relevante ontwikkelingen op het thema circulaire landbouw worden gesignaleerd.
Publyon heeft zich met name gericht op relevante ontwikkelingen op een aantal voor de Achterhoek interessante dossiers. Zo zijn er ontwikkelingen op het gebied van het GLB (zowel versimpeling van het huidige GLB-kader als info van achter de schermen over de invulling van het GLB in de nieuwe budgetperiode 2028-2034), de Wet Bodemmonitoring (een dossier uit de Impact Scan waarop vorige maand een politiek akkoord is bereikt) en een nieuwe Waterweerbaarheidsstrategie gepubliceerd op 4 juni 2025.
Voorbeelden zoals het NOS item 'Hoe probeert de Achterhoek nieuwe droogte op te vangen?'over droogteproblematiek in de Achterhoek en hoe daar innovatieve oplossingen voor worden bedacht zijn relevant voor stakeholders in Brussel en zullen we in de werkbezoeken aan de Achterhoek en in Brussel versterkt onder de aandacht brengen.

Werkbezoek Tech.Land

Van 25 tot 27 mei 2025 trokken Duitse en Nederlandse bedrijven naar Brussel om gezamenlijk te pleiten voor een versnelde grensoverschrijdende opschaling van duurzame innovaties. De missie vond plaats onder de vlag van het Duits-Nederlandse innovatie-initiatief **TECH.LAND**, met steun van onder meer Oost NL, IHK Nord Westfalen, de Provincie Overijssel en de 8RHK Ambassadeurs.
De delegatie benadrukte bij de Europese Commissie en andere instellingen dat de duurzame transitie vraagt om een decentrale aanpak, met ruimte voor regionale initiatieven en koppelkansen tussen sectoren. Tegelijkertijd belemmert regelgeving, gebrek aan infrastructuur en investeringsonzekerheid de voortgang – vooral in grensregio's.
De gezamenlijke boodschap: Europa moet werk maken van minder bureaucratie, meer planningszekerheid en een samenhangend kader voor grensoverschrijdende samenwerking. "De Duits-Nederlandse grensregio is klaar voor duurzame opschaling – nu Brussel nog," aldus de deelnemers.
TECH.LAND toonde met deze missie hoe regionale innovatiekracht, over sectoren én grenzen heen, kan bijdragen aan de Europese duurzaamheidsdoelen. Tijdens de EWRC 2025 plannen TECH.LAND en de 8RHK een gezamenlijk netwerkdiner.

Procedure: DB d.d.: Achterhoek Board d.d.:	**Vervolgactie:** communicatie: Mededeling beslissing aan:	**Bijlagen:** Meegezonden: 2 Ter inzage: Plaats van inzage:	**Consequenties:** Financieel: nee Personeel: nee
Nadere informatie bij: Nicky Eppich		**Tel.nr.:** 06 11 36 26 34	

Publyon

EU Update over circulaire landbouw

Regio Achterhoek

21 mei 2025

EU Update

Regio Achterhoek heeft de ambitie om gezamenlijk de kansen die in Brussel liggen, bijvoorbeeld op het gebied van financiering, profilering en beleidsbeïnvloeding, te verzilveren. Daartoe is, in navolging van een eerder door Publyon uitgevoerde Impact Scan inclusief lobbyadvies én een bestuurlijk werkbezoek aan Brussel, een EU-pilot opgezet, die zich in eerste instantie richt op het thema circulaire landbouw – een thema waarop Europees veel gebeurt.

Om de EU-pilot te ondersteunen, verzorgt Publyon deze EU Update op kwartaalbasis. In de EU Update signaleren we relevante Europese beleidsontwikkelingen op het gebied van circulaire landbouw en duiden we de impact daarvan op (gemeenten, bedrijven, onderwijs en/of burgers in) de regio. Het rapport bevat daarnaast een overzicht van evenementen, consultaties en de politieke agenda voor de komende maanden.

De ontwikkelingen uit het rapport worden besproken in een maandelijkse call tussen de senior lobbyadviseur Brussel en Publyon, waarin Publyon ook strategisch advies voorziet over de Europese belangenbehartiging van de Achterhoek.

In de tussentijd al vragen over het rapport? Neem gerust contact op met Martijn Meijer – contactdetails staan op de laatste pagina.

8RHK ambassadeurs

Publyon

Intelligence & highlights

Op 19 mei sprak Eurocommissaris voor Landbouw, Christophe Hansen, met de Financial Times over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de EU. In de plannen van de Europese Commissie voor het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK 2028-2034) wordt het GLB-fonds misschien opgedeeld in nationale enveloppen, net als verschillende andere EU-programma's. Het budget zou iets lager kunnen liggen dan in de vorige periode (destijds €1,2 biljoen), onder meer door terugbetalingen die gedaan moeten worden voor het herstel- en weerbaarheidsfonds (RRF). Het officiële voorstel van de Europese Commissie voor het volgende MFK wordt gepubliceerd op 16 juli.

Op 31 maart rapporteerde Politico dat Eurocommissaris voor Klimaat, Wopke Hoekstra overweegt het voorstel voor de 2040-doelstelling (90% emissisiereductie) af te zwakken. Het officiële voorstel volgt in juni.

Op 23 april berichtte het AD dat het Nederlands kabinet van plan is de stikstofuitstoot tegen 2035 te halveren in plaats van tegen 2030, ondanks een recente uitspraak van de rechter in januari dat de overheid meer moet doen om stikstofuitstoot aan te pakken. Milieugroep Mobilisation for the Environment kondigde aan nieuwe rechtszaken te beginnen tegen de nieuwe plannen. In de toekomst kan het uitstel leiden tot sancties vanuit de Europese Commissie als Nederland afgesproken klimaatdoelen niet haalt.

Highlights rapport:

- Op 15 mei is een conceptversie van de Waterweerbaarheidsstrategie gelekt.
- Op 14 mei publiceerde de Europese Commissie maatregelen om het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) te versimpelen en boeren te ondersteunen.
- Op 10 april bereikten de Raad van de EU en het Europees Parlement een voorlopig akkoord op de Wet Bodemmonitoring.
- Op 31 maart publiceerde de Europese Commissie een verzoek om input voor een aankomende bio-economiestrategie, die in de tweede helft van dit jaar moet komen.

Ontwikkelingen circulaire landbouw

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid wordt versimpeld

Impact Regio Achterhoek: Op 14 mei publiceerde de Europese Commissie maatregelen om het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) te versimpelen en boeren te ondersteunen. De versimpeling moet het met name voor kleinere boeren makkelijker maken om gebruik te maken van het GLB; gunstig en relevant voor landbouwers in de regio.

Duiding: Het pakket voorziet in extra financiële steun aan kleine boeren, onder meer door het limiet van de jaarlijkse uitkering te verdubbelen en een nieuwe financieringsoptie in te voeren voor het versterken van hun concurrentievermogen. Daarnaast beoogt het pakket de administratieve lasten voor boeren te verlagen en dubbele regelgeving op EU- en lidstaatniveau terug te dringen. Het pakket introduceert het “report once, use multiple times” principe: Boeren hoeven hun data slechts een keer in te vullen, waarna het meervoudig kan worden gebruikt. Ook komt er nieuwe crisisfinanciering onder de Strategische GLB-plannen van de lidstaten – gericht op natuurrampen en dierenziektes.

Het pakket wordt nu voorgelegd aan de Raad en het Parlement voor discussie. De Commissie zal ook technische wetgeving rond het GLB gaan herzien aan de hand van een stappenplan.

Voorlopig akkoord op Wet Bodemmonitoring bereikt

Impact Regio Achterhoek: Op 10 april bereikten de Raad van de EU en het Europees Parlement een voorlopig akkoord op de Wet Bodemmonitoring. De bodemmonitoringsrichtlijn moet een monitoringkader opzetten voor Europese bodems (via door lidstaten aangewezen bodemdistricten), zodat lidstaten vervolgens maatregelen kunnen nemen om aangetaste bodems te herstellen. Het akkoord legt de verantwoordelijkheid voor zowel monitoring als het behalen van doelstellingen bij lidstaten zelf, wat betekent dat er nu geen EU-doelstellingen voor bodemkwaliteit komen die gaan gelden voor (gemeenten in) de Achterhoek. Het akkoord moet nu goedgekeurd worden door zowel de lidstaten als het Parlement, waarna lidstaten twee jaar de tijd zullen hebben om de wet in nationale regelgeving om te zetten.

Duiding: Er zal wel een nieuwe EU-brede methodologie komen, maar om het makkelijker voor de lidstaten te maken, mogen zij dit bovenop bestaande nationale monitoringscampagnes en instrumenten "bouwen". Dat betekent dat er vanuit Nederlands oogpunt waarschijnlijk geen enorme veranderingen zullen plaatsvinden. Om de uitvoering te versoepelen, krijgen lidstaten steun via het LUCAS Soils programma van de Commissie.

De richtlijn beoogt geen nieuwe lasten voor boeren te veroorzaken. Lidstaten moeten wel een lijst opstellen van mogelijk vervuilde bodems.

Ontwikkelingen circulaire landbouw

Verzoek om input voor bio-economie strategie gepubliceerd

Impact Regio Achterhoek: Op 31 maart publiceerde de Europese Commissie een verzoek om input en publieke consultatie voor een aankomende bio-economiestrategie. De deadline staat op 23 juni. Het opschalen van biogebaseerde producten en gerelateerde technologieën staat centraal, in lijn de prioriteiten van de Regio voor circulaire landbouw.

Duiding: De nieuwe strategie heeft als doel om innovatie te stimuleren en het leiderschap van de EU in de bio-economie te behouden. Er zullen maatregelen worden voorgesteld om het marktpotentieel van bio-economische innovaties te benutten door het opschalen van biogebaseerde producten en biotechnologische oplossingen, met name voor materialen ter vervanging van fossiele alternatieven zoals eiwitten en biochemicaliën. Daarnaast omvat de strategie ook het efficiënt gebruik van hulpbronnen en circulaire economie, het waarborgen van veilige, duurzame biomassabevoorrading, en het positioneren van de EU als wereldleider o.g.v. biogebaseerde materialen, biofabricage en de agrofoodsector.

Ook worden randvoorwaarden geformuleerd om start-ups, ondernemers en nieuwe bedrijfsmodellen in de bio-economie te ondersteunen. De publicatie van de strategie is voorzien voor Q4 2025.

INTA publiceert ontwerprapport over kunstmest

Impact Regio Achterhoek: Op 15 mei stemde de Parlementaire Handelscommissie (INTA) over amendementen inzake kunstmest op het dossier over import uit Rusland en Wit-Rusland. Penvoerder voor het rapport is Inese Vaidere (EPP, Letland). Er wordt gepleit voor een ondersteunend financieel en wetgevend kader voor RENURE en digestaat en het inbouwen van meer flexibiliteit rondom de nitraatrichtlijn, wat relevant is voor de Regio.

Duiding: De amendementen zijn gericht op het aanbieden van betaalbare alternatieven voor kunstmest die voorheen uit Rusland en Wit-Rusland werd geïmporteerd. INTA roept de Commissie op om het gebruik van RENURE (kunstmest op basis van verwerkte dierlijke mest) en digestaat te vereenvoudigen en betaalbaarder te maken. Hiervoor zou een juridisch en financieel kader moeten worden opgezet, inclusief meer regelgevende flexibiliteit binnen of buiten de bestaande Nitraatrichtlijn, mits milieubescherming en veiligheid gewaarborgd blijven. De rapporteur dringt aan op spoedige publicatie, zodat deze per 1 juli 2025 in werking kan treden.

Het voorstel, inclusief amendementen, wordt op 22 mei in de plenaire vergadering in stemming gebracht. Daarna is het aan de Raad van de EU om in te stemmen, alvorens het voorstel kan worden gepubliceerd in het EU-Publicatieblad.

Uitgelicht: Waterweerbaarheids-strategie

Impact Regio Achterhoek: Op 15 mei is een conceptversie van de **Waterweerbaarheidsstrategie** gelekt en verkregen door Publyon. De strategie wordt op 4 juni officieel gepubliceerd en dient als richtsnoer voor aankomend EU-beleid op het gebied van water. Gezien de grote uitdagingen op het gebied van waterkwaliteit en -kwantiteit waar Nederland – en de Nederlandse landbouw – voor staat, is het document ook voor Regio Achterhoek relevant.

Duiding: De Commissie geeft aan dat er met onder meer de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Natuurherstelwet al een uitgebreid Europees wettelijk kader is rond de watercyclus, dat vooral geïmplementeerd moet worden. De Commissie komt dit jaar met een analyse die moet leiden tot "**implementatieprioriteiten**" voor de KRW, aangezien Europese wateren, waaronder nagenoeg alle Nederlandse wateren, nog bij lange na niet voldoen aan de doelstellingen voor 2027.

De strategie onderstreept dat **landbouw** verantwoordelijk is voor 59% van het waterverbruik in de EU. Het GLB voorziet al in ondersteuning voor innovatieve praktijken zoals precisielandbouw en druppelirrigatie – lidstaten worden aangemoedigd om daar meer gebruik van te maken. Het **toekomstige GLB** moet "Transition Packages" bevatten om landbouwers die structurele veranderingen doorvoeren om de milieu- en klimaatprestaties van hun bedrijf te verbeteren, te belonen, ook op het gebied van waterbeheer. Daarnaast wordt er samengewerkt met de EIB, onder meer via een nieuw EU Water Programme, om private investeringen in waterbeheer te stimuleren.

De Commissie geeft aan dat **hergebruik** centraal staat. De strategie bevat een algemene en niet bindende EU-doelstelling voor terugdringen van wateronttrekking tegen 2030 (nog niet ingevuld in de ontwerpversie). Daarnaast raadt de Commissie lidstaten aan om met waterbesparingsdoelstellingen te komen, in het bijzonder in stroomgebieden – maar er komen dus geen bindende doelstellingen voor waterbesparing vanuit de EU.

BEYOND PUBLIC AFFAIRS

Publyon

Overige beleidsontwikkelingen

- Op 19 mei sprak Eurocommissaris voor Milieu, Waterweerbaarheid en een Concurrerende Circulaire Economie, Jessika Roswall, over de circulaire economie in Europa. Roswall stelde dat de aankomende Circular Economy Act (Q4 2026) obstakels voor de transitie zal verhelpen.
- Op 29 april publiceerde Zero Waste Europe de vijfde editie van “The State of Zero Waste Municipalities”. Het rapport is een overzicht van projecten van Europese gemeenten in de circulaire transitie.
- Op 15 april publiceerde de OESE een rapport over de circulaire economie in steden en regio’s in de EU. Het rapport laat zien dat er veel vooruitgang is geboekt in de EU in de laatste tien jaar, maar dat ondanks veel circulaire plannen het lineaire model de norm blijft.
- Op 15 april publiceerde de Europese Commissie maatregelen om de Europese Ontbossingsverordening te simplificeren. De maatregelen verlagen de administratieve lasten voor bedrijven en verduidelijken de wetgeving.
- Op 10 april werd bekend dat de nieuwe Duitse coalitie zich op EU-niveau zal gaan inzetten voor een herziening van de rapportageverplichtingen op het gebied van de circulaire economie
- Op 18 maart stemde de Parlementaire Milieucommissie (ENVI) in met het voorlopig akkoord over de Kaderrichtlijn Afval. De tekst kan officieel worden aangenomen zodra deze is aangenomen in de plenaire sessie, gepland voor 6 oktober.

Publyon

Evenementen, consultaties en agenda

Publyon

Evenementen, consultaties & agenda

Evenementen

3 juni
Agrifood Policy Conference (Brussel/online)]

3-5 juni
EU Green Week 2025 (Brussel/online)

6 juni
Extended producer responsibility and the circular economy act (Online)

26 juni
Europe's bioeconomy strategy - what are the key opportunities and challenges? (Brussel)

17-19 september
2nd International Conference on the Circular Economy (Chania, Griekenland)

Consultaties

Open tot 2 juni
Maatregelenpakket voor wijn (verzoek in input)

Open tot 11 juni
Biotechwetgeving (verzoek om input)

Open tot 13 juni
Landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw — Flexibiliteitsmechanisme in verband met de effecten van natuurlijke verstoringen (ontwerphandeling)

Open tot 23 juni
Naar een circulaire, regeneratieve en concurrerende bio-economie (verzoek om input)

Politieke agenda

26 mei
Raad Landbouw en Visserij (agenda)

3 juni
Parlementaire landbouwcommissie (AGRI)

4 juni
Parlementaire milieucommissie (ENVI)

15-17 juni
Informele ontmoeting van landbouw ministers (agenda)

16-19 juni
Plenaire vergadering Europees Parlement (agenda)

Publyon

Bedankt.

Martijn
Meijer

m.meijer@publyon.com
+32 499 65 13 06

Brussel Den Haag Utrecht Kopenhagen

Publyon

Memo

Kernpunten van de Water Resilience Strategy

Van: Nicky Eppich

Aan: Algemeen Bestuur 8RHK Ambassadeurs

Datum: 16 juni 2025

Algemeen:
De Europese Commissie presenteerde op 4 juni 2025 haar *Water Resilience Strategy*. Deze strategie is niet-bindend (geen nieuwe wetgeving) en beoogt het herstel van de Europese watercyclus, schoon en betaalbaar water voor iedereen, en een duurzame en concurrerende “water-economie”.

Waarom deze strategie?
Door klimaatverandering nemen overstromingen, droogte en bosbranden toe, wat de waterzekerheid in Europa bedreigt. Daarom zijn regionale en lokale overheden cruciaal bij de uitvoering van duurzaam waterbeheer.

Drie hoofddoelen:

1. **Herstel en bescherming van de watercyclus**
    - Integraal waterbeheer van bron tot zee.
    - Voorkomen van vervuiling, versterken van natuurlijke en kunstmatige retentie.
    - Aankondiging herziening *Marine Strategy Framework Directive* (2027).
    - Ontwikkeling van methoden voor het opsporen/verwijderen van PFAS en andere persistente stoffen.

2. **Een waterintelligente economie opbouwen**
    - Principe "water-efficiëntie eerst": watergebruik verminderen vóór uitbreiding van aanbod.
    - EU-streefdoel: 10% hogere efficiëntie tegen 2030.
    - Lidstaten worden aangemoedigd eigen nationale doelstellingen te formuleren, inclusief voor landbouw, industrie, digitale sector.
    - Betere benutting van GLB-strategieën voor watermaatregelen.
    - Pilots voor duurzame waterstandaarden, o.a. voor datacenters en industriële clusters.

3. **Toegang tot schoon en betaalbaar water voor iedereen**
    - Bevorderen van waterbewuste consumentengedragingen.
    - Invoering van labels (zoals de *Unified Water Label*).
    - Integratie van watervoetafdrukken in productnormen (2025–2027).
    - Bevordering van bewustwording, prijsbeleid, en het ‘vervuiler-betaalt’ principe.

Vijf cruciale randvoorwaarden:

1. **Governance en uitvoering**
    - Betere naleving EU-wetgeving.
    - Dialoog tussen regio’s en steden over ‘sponslandschappen’ en grensoverschrijdend waterbeheer.
    - Lancering van een *Water Resilience Forum*.

2. **Financiering en infrastructuur**
    - EIB stelt €15 miljard beschikbaar (2025–2027).
    - Verkenning van een Water Resilience Investment Accelerator (20 innovatieve projecten).
    - Mogelijke toevoeging van een aparte watercomponent in het nieuwe MFK (2028–2034).
3. **Digitalisering en AI**
    - Oproep tot een *Digital Water Action Plan*.
    - Gebruik van Earth Observation en modellering om waterbeheer te verbeteren.
4. **Onderzoek, industrie en vaardigheden**
    - Ontwikkeling van een *Water Resilience R&I Strategy* (2026).
    - Oprichting van een *Water Smart Industrial Alliance* voor innovatie en skills.
5. **Veiligheid en paraatheid**
    - Bevorderen van realtime monitoring via Copernicus.
    - Integratie in een nieuw *Europees Klimaatadaptatieplan* (verwacht 2026).

Wat betekent dit voor regio's, zoals de Achterhoek?

1. Meer verantwoordelijkheid voor regionale overheden:

- Aangezien waterbeheer voornamelijk lokaal wordt geregeld, zal de Achterhoek actiever betrokken moeten worden bij de uitvoering van efficiënter en duurzaam waterbeheer.

2. Kansen binnen de landbouw en industrie:

- Waterintensieve sectoren, zoals veeteelt, akkerbouw en voedselverwerking, krijgen te maken met strengere efficiëntie-eisen, maar ook met subsidies en pilots vanuit GLB en Cohesiebeleid.

3. PFAS en chemische stoffen:

- Mogelijkheid tot deelname aan pilotprojecten voor detectie/verwijdering van vervuilende stoffen, wat relevant kan zijn gezien de bodemkwaliteit en grondwater in o.a. voormalige industrieterreinen.

4. Financiering & pilots:

- De Achterhoek kan zich positioneren voor EU-subsidies en pilots rond waterretentie, natuurontwikkeling (sponslandschap), en slimme landbouwpraktijken. Dit sluit aan bij lopende duurzaamheidsprojecten en samenwerking met waterschappen.

5. Innovatie en digitalisering:

- Potentie voor samenwerking met kennisinstellingen (bijv. WUR, Saxion) rondom digitale watermodellen, monitoring of AI in waterbeheer – passend bij de 'smart rural' agenda van de regio.

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	: 3
Onderwerp	: Werving kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorgestelde besluiten

1. Kennis te nemen van het Cultuur- en Erfgoed Akkoord Achterhoek
2. De kwartiermaker te positioneren bij 8RHK Ambassadeur en deze op te laten treden als werkgever namens de Achterhoekse gemeenten. Dit betreft een tijdelijke rol. De kwartiermaker wordt gefinancierd vanuit middelen van de Achterhoekse gemeenten en de Provincie Gelderland.
3. Akkoord te gaan met de werving van een kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek voor een periode van ruim 2 jaar (01-09-2025 tot 31-12-2027)

Toelichting:
Het onderbrengen van de kwartiermaker bij de 8RHK ambassadeurs heeft twee hoofdredenen. Ten eerste direct toegang tot een breed netwerk en brede blik. Alle medewerkers van de 8RHK ambassadeurs werken in opdracht van de regio en daarmee gemeentegrens overstijgend. Ten tweede krijgt de kwartiermaker hiermee een onafhankelijke positie omdat deze persoon niet in dienst is bij een specifieke gemeente.

De kwartiermaker krijgt ruim twee jaar de tijd om, samen met de Achterhoekse gemeenten en de cultuurcoalitie[1], te werken aan de uitvoering van het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek. Doelen van het akkoord zijn:

- **Regionale identiteit versterken**; inzet van kunst, cultuur en erfgoed, met aandacht voor tradities, streektaal en verenigingsleven.
- **Domeinoversteigende samenwerking**; kunst, cultuur en erfgoed verbinden met andere domeinen zoals leefbaarheid, sport, toerisme, welzijn, wonen en economie.
- **Lokale en regionale infrastructuur versterken**; Bepalen van de minimale basisinfrastructuur en waar nodig investeren in voorzieningen, talentontwikkeling en toegankelijkheid; zonder basis geen top.
- **Actieve profilering van de cultuurregio;** deelname aan provinciale en landelijke samenwerkings-verbanden en regelingen, heldere taak- en rolverdeling van overheden en de basis-infrastructuur

De inhoudelijke uitvoering van het akkoord ligt bij de cultuurcoalitie. De strategische en beleidsmatige uitvoering bij de kwartiermaker.

Aan het eind van de opdracht adviseert de kwartiermaker of, en zo ja op welke manier, de rol van de kwartiermaker geborgd wordt in de bestaande structuren. Het werkgeverschap bij 8RHK Ambassadeurs komt dan ten einde. De rol van de kwartiermaker is daarmee van tijdelijke aard.

Financiën
Voor de financiering van de kwartiermaker zijn middelen beschikbaar gesteld door de Achterhoekse gemeenten Aalten, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oude IJsselstreek, Winterswijk en de provincie Gelderland. In de gemeenten Berkelland en Oost Gelre vindt uiterlijk 1 juli besluitvorming plaats. Als Berkelland en/of Oost Gelre besluiten niet financieel bij te dragen wordt de ureninzet van de kwartiermaker hierop aangepast zodat er een totale financiële dekking blijft bestaan.

[1] Coalitiepartners: Achterhoek Toerisme, Amphion Cultuurbedrijf, Boogiewoogie, Culturije, Cultuur Oost, DRU industriepark, Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Het werkgeverschap van de kwartiermaker voor het Cultuur en Erfgoed Akkoord ligt bij de 8RHK ambassadeurs, terwijl de inhoudelijke aansturing bij de Achterhoekse gemeenten blijft. Gemeente Oude IJsselstreek is penvoerder en beheert het totaalbudget. De 8RHK ambassadeurs maken afspraken met deze gemeente over de financiering van de kwartiermaker, met minimale administratieve lasten.

Totaal	Kosten totaal	Bijdrage provincie	Bijdrage gemeenten
Kwartiermaker 0,8 fte[2]	€280.000	€93.333	€186.667

Verdeling	Kosten	Bijdrage provincie	Bijdrage gemeenten
2025	€ 40.000	€13.333	€26.667
2026	€120.000	€40.000	€80.000
2027	€120.000	€40.000	€80.000

Risico's
Er ontstaat een risico op het moment dat de rol van kwartiermaker wordt ingevuld door iemand met een tijdelijke contract, die binnen de periode van de duur van deze opdracht omgezet moet worden naar een vast contract. Hiermee creëren we structurele formatie, gedekt door incidentele middelen.
Hiermee wijkt een positief besluit op de punten die voorliggen af van de huidige werkwijze van de 8RHK ambassadeurs en wijkt het ook direct af van de opdracht die de Regio heeft gekregen voor de begroting 2026; het zorgen voor een structureel sluitende begroting voor alle jaarschijven. Dit risico ontstaat niet als een nieuwe medewerker wordt aangetrokken die een tijdelijke aanstelling krijgt.
Met het onderbrengen van de kwartiermaker bij de 8RHK ambassadeurs krijgt de inhoudelijke discussie over de rollen en taken van de 8RHK ambassadeurs een nieuwe dimensie. Het gesprek hierover wordt al gevoerd en deze invulling kan het proces diffuus maken. In plaats van diffuus kan het ook als helpend gezien worden door deze tijdelijke aanstelling als pilot te zien en in de praktijk te kunnen experimenteren met een nieuwe rolopvatting.

Alternatief
Er is een alternatief om het werkgeverschap van de kwartiermaker onder te brengen bij één van de acht Achterhoekse gemeenten in plaats van bij de 8RHK ambassadeurs. Dit biedt voordelen zoals snellere besluitvorming binnen een gemeentelijke organisatie en een langere, tijdelijke aanstelling en verrekening van administratieve lasten als de penvoerder tevens werkgeverschap op zich zou nemen. Toch wordt dit afgeraden, omdat het moeilijker wordt om de kwartiermaker als regionale functionaris te positioneren. De 8RHK ambassadeurs bieden bovendien van nature meer toegang tot regionale netwerken en thematafels.

Procedure: **AB:**	**Vervolgactie:** Communicatie: Mededeling beslissing aan:	**Bijlagen:** Meegezonden: Cultuur en erfgoed akkoord Toelichting voorstel Opdrachtomschrijving kwartiermaker	**Consequenties:** Financieel: Personeel:

Nadere informatie bij: A. Gerritsen **Tel.nr.:** 06 34 34 15 95

[2] Als Berkelland en/of Oost Gelre besluiten niet financieel bij te dragen wordt de ureninzet van de kwartiermaker daarop aangepast.

Toelichting Werving Kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek (2025 – 2027)

t.b.v. Algemeen Bestuur 2 juli 2025

Van: Annelies Gerritsen (Beleidsmedewerker cultuur, gemeente Doetinchem, namens Cultuurregio Achterhoek)

De kwartiermaker draagt bij aan het realiseren van de Achterhoek Visie 2030 door vanuit een andere invalshoek mee de denken en oplossingen te vinden voor de opgaven. Cultuur en erfgoed loopt als een rode draad door ons leven heen. Het draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving door, als voorbeeld, het behoud en de herbestemming van historische plekken en door kunst en cultuur zichtbaar te maken in de openbare ruimte. Tegelijkertijd versterkt het de regionale identiteit en het gemeenschapsgevoel, onder andere via evenementen en het levend houden van streektaal en tradities. Ook levert cultuur een economische bijdrage, doordat culturele activiteiten en erfgoedlocaties toeristen aantrekken en de regio promoten. Tot slot is cultuur verweven met bredere maatschappelijke opgaven, waarbij samenwerking tussen culturele instellingen, overheden en inwoners centraal staat om innovatie en leefbaarheid te bevorderen.

Achtergrond Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
In 2024 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Achterhoek erkend als Cultuurregio. Basis voor deze erkenning ligt in de jarenlange samenwerking in de Achterhoek op het gebied van cultuur en erfgoed. Een belangrijk voorbeeld daarvan is het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA). De cultuurcoalitie van zeven culturele instellingen, acht Achterhoekse gemeenten en de Provincie Gelderland, werken al jarenlang samen in dit pact.

Het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek markeert een nieuwe fase in de regionale samenwerking waarmee we stevigere invulling geven aan het zijn van een sterke Cultuurregio Achterhoek. Met dit akkoord beogen we een verstevigde samenwerking tussen gemeenten, waarbij kunst, cultuur en erfgoed integraal verbonden worden met andere beleidsterreinen zoals sport, leefbaarheid, welzijn, toerisme, economie en de creatieve ontwikkeling van de inwoner een vanzelfsprekende plaats krijgt in het leven van de Achterhoek. Het akkoord komt voort uit een bestuurlijke wens om de regionale samenwerking te verstevigen en Cultuurregio Achterhoek steviger te positioneren.

Het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek is het bestuurlijke kader van de regio. Het zet in op een domein overstijgende aanpak waarin kunst, cultuur en erfgoed bijdragen aan een vitale en aantrekkelijke regio. Het akkoord ambieert de versterking van de regionale basisinfrastructuur (o.a. bovenlokale voorzieningen), meer financiële middelen en een solide bestuurlijke en ambtelijke inzet ten behoeve van een sterke Cultuurregio Achterhoek.

De doelstellingen van het akkoord:

1. Regionale identiteit versterken
2. Domeinoverstijgende samenwerking
3. Lokale en regionale infrastructuur versterken
4. Actieve profilering van de cultuurregio

Toelichting voorgestelde besluiten

2. *De kwartiermaker te positioneren bij 8RHK Ambassadeur en deze op te laten treden als werkgever namens de Achterhoekse gemeenten. Dit betreft een tijdelijke rol. De kwartiermaker wordt gefinancierd vanuit middelen van de Achterhoekse gemeenten en de Provincie Gelderland.*

Het onderbrengen van het werkgeverschap van de kwartiermaker voor het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek bij de 8RHK ambassadeurs, terwijl de inhoudelijke aansturing bij de Achterhoekse gemeenten blijft, is ons voorstel. Op deze manier maken we gebruik van de organisatorische kracht en ervaring van de 8RHK ambassadeurs op het gebied van regionale samenwerking, terwijl de gemeenten de regie behouden over de inhoudelijke koers van de uitvoering van het akkoord.

Voor de uitvoering van het Cultuur en Erfgoed Akkoord is de gemeente Oude IJsselstreek penvoerder. Deze gemeente beheert het totale budget wat beschikbaar is voor de inzet van de kwartiermaker. De 8RHK ambassadeurs maken afspraken met deze gemeente over het beschikbaar stellen van de middelen. De administratieve last voor de 8RHK ambassadeurs beperken we tot het minimum.

Voorwaarde voor succes is dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over rollen, verantwoordelijkheden en communicatie, zodat de kwartiermaker effectief kan opereren binnen een gedeelde structuur. Gemeente Oude IJsselstreek neemt hierin het voortouw en is als penvoerende gemeente het eerste aanspreekpunt voor de 8RHK ambassadeurs. Mits goed afgestemd, biedt deze aanpak een solide basis voor een slagvaardige uitvoering van het akkoord, met behoud van bestuurlijk draagvlak en culturele betrokkenheid.

3. *Akkoord te gaan met de werving van een kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek voor een periode van ruim 2 jaar (01-09-2025 tot 31-12-2027)*

Het Cultuur en Erfgoed Akkoord wordt, in opdracht van de 8 gemeenten, uitgevoerd door de culturele organisaties die samen de cultuurcoalitie vormen *en* de kwartiermaker. Ieder vanuit een eigen rol en expertise. De cultuurcoalitie vanuit inhoudelijke expertise en daarmee de uitvoering van het nieuwe Cultuur en Erfgoed Programma Achterhoek 2025 – 2027 (zie bijlage).
De kwartiermaker werkt aan de borging van cultuur en erfgoed in gemeentelijk beleid. Om de impact en zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de Achterhoek te vergroten, wordt ingezet op een actieve en strategische aanpak.

Het aanstellen van een kwartiermaker voor de uitvoering van het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek is een strategische stap. Het onderbrengen van deze functie bij de 8RHK ambassadeurs stellen we voor met de volgende overwegingen;

- *Regionale regie en samenwerking*
  De 8RHK ambassadeurs zijn hét samenwerkingsverband van overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek. Ze hebben ervaring met het aanjagen van

regionale projecten en het verbinden van partijen, wat essentieel is voor de uitvoering van het akkoord.

- *Verbinding met het realiseren van de Achterhoek Visie 2030*
  Cultuur en erfgoed kan als middel/instrument ingezet worden voor de bredere maatschappelijke opgaven in de Achterhoek Visie 2030. Door de kwartiermaker onder te brengen bij 8RHK, kan de uitvoering van het akkoord natuurlijker gekoppeld worden aan andere thema's zoals leefbaarheid, innovatie en toerisme.
- *Toegang tot thematafels en netwerken*
  De 8RHK ambassadeurs werken via thematafels. Een kwartiermaker binnen deze structuur heeft directe toegang tot relevante beleidsmakers en uitvoerders om met hen te bespreken welke opgaven binnen de thematafels relevant en interessant zijn voor de inzet van cultuur en erfgoed.
- *Efficiëntie en zichtbaarheid*
  De 8RHK heeft een bestaande organisatie, communicatiekanalen en bestuurlijke lijnen. Dit maakt het makkelijker om de voortgang van het akkoord zichtbaar te maken en daarmee een onafhankelijk advies uit te brengen voor de borging van cultuur en erfgoed in gemeentelijk beleid.

Financiering
Voor de financiering van deze rol zijn middelen beschikbaar voor de regio.

Financiële dekking

- Kosten (loonkosten en overhead) bij inschaling in schaal 12 voor 32 uur per week bedragen € 280.000 voor de periode van 1 september 2025 tot en met 31 december 2027.
- De kosten t/m december 2027 worden gedekt met middelen van gemeenten Aalten, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk. In de gemeenten Berkelland en Oost Gelre vindt uiterlijk 1 juli besluitvorming plaats. Als Berkelland en/of Oost Gelre besluiten niet financieel bij te dragen wordt de ureninzet van de kwartiermaker hierop aangepast zodat er een totale financiële dekking blijft bestaan.

Totaal	Kosten totaal	Bijdrage provincie	Bijdrage gemeenten
Kwartiermaker 0,8 fte	€280.000	€93.333	€186.667

Verdeling	Kosten	Bijdrage provincie	Bijdrage gemeenten
2025	€ 40.000	€13.333	€26.667
2026	€120.000	€40.000	€80.000
2027	€120.000	€40.000	€80.000

Vervolg
Aan het einde van de opdracht onderzoekt de kwartiermaker samen met de regio en de 8 gemeenten of en hoe de functie structureel kan worden voortgezet. Daarbij wordt gekeken naar een passende plek buiten de regionale organisatie en naar duurzame financiering. Tegelijkertijd begeleidt de kwartiermaker gemeenten bij het verankeren van cultuur en erfgoed in hun eigen beleid en begroting, zodat deze thema's blijvend aandacht krijgen, ook in relatie tot andere domeinen. Dit proces mondt uit in een concreet advies aan gemeenten en regio over de toekomstige positionering van de functie en de structurele inzet op cultuur en erfgoed.

Alternatief

Als alternatief voor het onderbrengen van het werkgeverschap van de kwartiermaker bij de 8RHK ambassadeurs, kan ervoor worden gekozen om één van de acht Achterhoekse gemeenten als werkgever aan te wijzen. Deze optie heeft als voordeel dat een gemeente als werkgever sneller kan schakelen binnen haar eigen bestuurlijke en ambtelijke omgeving, wat de operationele slagkracht van de kwartiermaker ten goede kan komen.

Wij adviseren dit echter niet omdat het lastiger om de kwartiermaker als een echt regionale functionaris te positioneren, wat de samenwerking met andere gemeenten en partners kan bemoeilijken. Tot slot biedt een regionale organisatie als de 8RHK ambassadeurs van nature meer toegang tot bredere netwerken en thematafels, wat bij een individuele gemeente minder vanzelfsprekend is.

Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
Het Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek is het bestuurlijke kader van Cultuurregio Achterhoek. Het akkoord zet in op een domein overstijgende aanpak waarin kunst, cultuur en erfgoed bijdragen aan een vitale en aantrekkelijke regio.
Het akkoord ambieert de versterking van de regionale basisinfrastructuur, meer financiële middelen en een solide bestuurlijke en ambtelijke inzet ten behoeve van een sterke Cultuurregio Achterhoek. Het akkoord geeft opdracht tot uitvoering van het Cultuur en Erfgoed Akkoord inclusief het Cultuur en Erfgoed Programma Achterhoek, waarmee de Cultuurcoalitie Achterhoek samen met het culturele veld en de Achterhoekse gemeenten werkt aan de genoemde doelstellingen in dit akkoord.
Voor volledige uitvoering van dit akkoord willen we als gemeenten gezamenlijk een kwartiermaker aanstellen.

Opdrachtformulering: Kwartiermaker Cultuur en Erfgoed Akkoord Achterhoek
De kwartiermaker heeft als opdracht om de impact en zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de Achterhoek te vergroten. Dit gebeurt door actief te lobbyen binnen de regio en cultuur en erfgoed stevig te positioneren binnen zowel het domein van cultuur en erfgoed als andere beleidsdomeinen. De kwartiermaker onderzoekt welke bijdrage cultuur en erfgoed kan leveren aan de opgaven van de Achterhoekse thematafels en legt verbindingen met andere maatschappelijke opgaven, zoals toerisme, zorg, welzijn, onderwijs, economie en leefomgeving. Daarnaast stemt de kwartiermaker inhoudelijk en strategisch af met de provincie Gelderland, Landsdeel Oost, aangrenzende regio's en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hierbij wordt de verbinding met de lobbyisten in de regio als kans gezien. Ook onderzoekt en benut de kwartiermaker externe financieringsmogelijkheden, zoals subsidies, fondsen en sponsoring. Dit laatste in nauwe samenwerking met de fondsenwervers die al werkzaam zijn bij de cultuurcoalitie en subsidiebureau Hezelburcht dat een aantal gemeenten adviseert op het gebied van subsidiemogelijkheden.

De kwartiermaker wordt mogelijk gepositioneerd bij de 8RHK ambassadeurs, die het werkgeverschap op zich nemen. Alternatief is de kwartiermaker onder te brengen bij een van de Achterhoekse gemeenten. De inhoudelijke aansturing van de opdracht ligt bij de gezamenlijke Achterhoekse gemeenten. De inzet van de kwartiermaker moet bijdragen aan het gezamenlijk werven van aanvullende middelen, zoals via het Nationaal Programma Vitale Regio's Integraal Zorgakkoord (IZA), en landelijke cultuurfondsen. Deze gezamenlijke aanpak vergroot de slagkracht van de regio, zoals recent is gebleken uit de toekenning van de SPUK-regeling voor talentontwikkeling aan Cultuurregio Achterhoek.

Een essentiële voorwaarde voor het slagen van deze opdracht is nauwe samenwerking met de Cultuurcoalitie Achterhoek. Deze coalitie is een belangrijke uitvoeringspartner binnen het akkoord en speelt een centrale rol in het realiseren van projecten, het mobiliseren van het culturele veld en het versterken van de verbinding tussen beleid en praktijk. De kwartiermaker werkt daarom actief samen met de Cultuurcoalitie om afstemming, draagvlak en gezamenlijke uitvoering te waarborgen.

Resultaatverplichtingen
De kwartiermaker levert gedurende de looptijd van de opdracht aantoonbare resultaten op, waaronder:

- Een regionaal afgestemde strategie voor de inzet van cultuur en erfgoed binnen andere beleidsdomeinen, met nadruk op domein-overstijgende samenwerking;
- Proactieve inbreng voor de inzet van cultuur en erfgoed, wanneer deze bij kan dragen aan de doelstellingen of opgaven van de Achterhoekse thematafels;
- Een overzicht van beschikbare en aangevraagde externe financieringsbronnen, inclusief minimaal twee concrete subsidieaanvragen of fondsenwervingsinitiatieven;
- Structureel overleg met de 8 gemeenten op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau over gezamenlijke culturele ambities;
- Een halfjaarlijkse rapportage aan de Achterhoekse gemeenten over voortgang, resultaten en knelpunten, met specifieke aandacht voor de mate van integratie met andere domeinen, waaronder toerisme, en borging binnen gemeentelijk beleid;
- Structurele samenwerking met de Cultuurcoalitie Achterhoek, gericht op gezamenlijke uitvoering, kennisdeling en het versterken van het culturele netwerk in de regio.

Advies voor borging na afloop van de opdracht

Om de opgebouwde netwerken, kennis en samenwerkingen duurzaam te verankeren, moet tijdig worden verkend of, en zo ja hoe de functie van kwartiermaker structureel kan worden ingebed in de regio, binnen de gemeenten. Daarbij is het van belang dat de functie voldoende mandaat en middelen behoudt om domein-overstijgend te blijven opereren en cultuur en erfgoed blijvend te positioneren als verbindende kracht binnen de regio. De samenwerking met de Cultuurcoalitie Achterhoek dient hierin een vaste plaats te krijgen, als structurele partner in de uitvoering en ontwikkeling van het regionale cultuur- en erfgoedbeleid.

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	: 4
Onderwerp	: Jaarstukken 2024
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel

1. instemmen met de jaarstukken 2024;
2. instemmen met het toevoegen van € 27.707 aan het investeringsfonds;
3. het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen.

Toelichting

Bijgaand treft u het de jaarstukken aan, met in de bijlage de reacties van de gemeenten in een tabel.

In de op 17 april 2025 toegestuurde stukken vindt u het jaarverslag met de programmaverantwoording waarin de resultaten van de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente zijn weergegeven en de paragrafen waarin wij kort een beeld schetsen van de financiële positie en de risico's van de Regio Achterhoek. Ook zijn in de jaarstukken opgenomen de jaarrekening en de uiteenzetting van de financiële positie.

De jaarrekening 2024 sluit met een voordelig saldo van € 27.707.
De accountant heeft voor de jaarrekening 2024 een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook toe op de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur.
Het accountantsverslag treft u bijgaand aan.

Voorgesteld wordt om het voordelige saldo ad € 27.707 toe te voegen aan het investeringsfonds, zoals opgenomen in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023. Voor de cofinanciering van de Regiodeal is het belangrijk om het investeringsfonds te (blijven) voeden.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: 26-3-2025	communicatie:	Meegezonden:	Financieel: nee
Achterhoek Board	Mededeling beslissing	Jaarstukken	Personeel: nee
d.d.:	aan:	Reacties gemeenten	
		Accountantsverslag	
		Ter inzage:	
		Plaats van inzage:	

Nadere informatie bij: Esther van Zuuk **Tel.nr.:** (06) 380 665 24

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord 1

Jaarverslag

Deel I: Programmaverantwoording

Programma 1 Smart Governance (incl.Begroting Regio Achterhoek) 5

Programma 2 Smart Economy 12
2.1 Smart werken en innovatie 13
2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt 16
2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid 19

Programma 3 Smart Living 22
3.1 Wonen en vastgoed 23
3.2 Circulaire economie en energietransitie 26
3.3 Gezondste Regio 29

Programma 4 Bedrijfsvoering en Rente 31

Deel II: Paragrafen

Paragraaf 1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 33
Paragraaf 2 Financiering 36
Paragraaf 3 Bedrijfsvoering 38
Paragraaf 4 Subsidies 41

Jaarstukken

Deel III: Jaarrekening 44

Balans (inclusief toelichting) 45
Niet uit de balans blijkende verplichtingen 52
Gebeurtenissen na balansdatum 52
Overzicht van baten en lasten 53
Publicatie WNT 55
SiSa verantwoordingsinformatie 56
Verzamelstaat afrekening gemeenten 58
Rechtmatigheidsverklaring 59
Controleverklaring accountant 60

Bijlagen

Deel IV: Uiteenzetting financiële positie 67
Algemene financiële beschouwing 68
Taakvelden per programma 70
Verzamelstaat bijdrage gemeenten 71

Bestuurlijk voorwoord

Wij bieden u de jaarstukken 2024 van Achterhoek ambassadeurs; het Achterhoekse samenwerkingsverband van de acht Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland aan. De programmaverantwoording in deel I, en de paragrafen in deel II vormen samen het jaarverslag. Deel III is de jaarrekening en deel IV bevat de uiteenzetting van de financiële positie.
De regionale 3O samenwerkingsstructuur is terug te vinden in de programmaverantwoording. De programmaverantwoording is qua inhoud breder dan de financiële verantwoording. Zo willen we zichtbaar maken wat er buiten onze eigen (Regio Achterhoek) organisatie gedaan wordt door de partijen die samen Achterhoek ambassadeurs vormen.

In Achterhoek Visie 2030 Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit staan onze doelen op het gebied van Smart Governance, Smart Economy en Smart Living beschreven. De programmaverantwoording heeft dezelfde indeling.

De organisatie van de Achterhoek ambassadeurs (Regio Achterhoek) is de basis en motor voor het programma Smart Governance. De activiteiten, begroting en de financiële verantwoording van Achterhoek ambassadeurs zijn in dit onderdeel te vinden. Hieraan is ook de inwonerbijdrage voor de organisatiekosten vanuit gemeenten en provincie gekoppeld.
De programma's Smart Economy en Smart Living geven inzicht in de doelen, activiteiten en lopende projecten per thema. Dit wordt, onder regie van de Achterhoek Board, door zes thematafels vormgegeven en in gang gezet. Deze thematafels hebben een belangrijke rol in het realiseren van de Achterhoek Visie 2030 en het vertalen van de ambities in concrete projecten.
Met deze begrotingsvorm maken we de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking zichtbaar en controleerbaar.

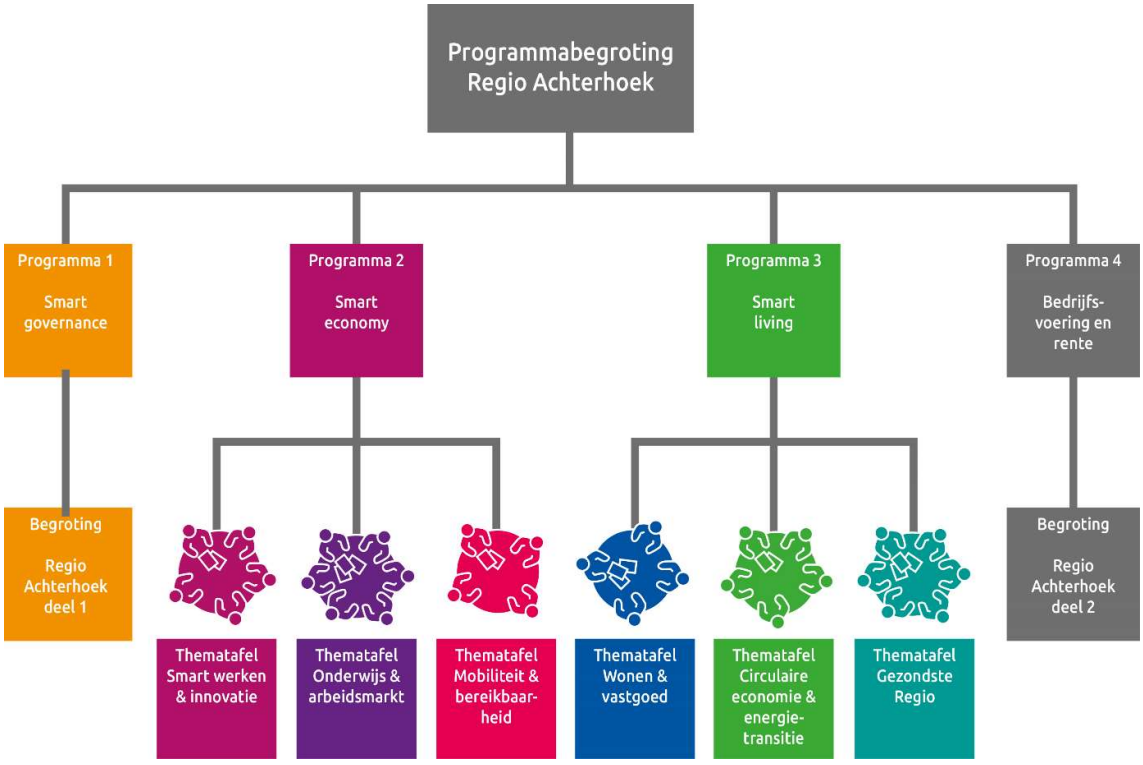
Het projectenoverzicht dat per thematafel is bijgevoegd is niet uitputtend, want er zijn steeds projecten in ontwikkeling en ook buiten ons zichtveld lopen projecten die bijdragen aan de doelen. Voor de opgenomen projecten geldt dat er vanuit Achterhoek ambassadeurs een bijdrage beschikbaar is gesteld. Programma 2 en 3 van de begroting zijn dan ook bedoeld ter informatie. De projecten van deze programma's worden voor het grootste deel uitgevoerd door de initiatiefnemers en maken geen onderdeel uit van de begroting van Regio Achterhoek.

Wij wensen u veel leesplezier!

NB In de jaarstukken hanteren we de officiële naam van de samenwerking: Regio Achterhoek. Voor de 3O-samenwerking gebruiken wij de naam Achterhoek ambassadeurs; 8RHK.

Opbouw programma's

De programmarekening van Regio Achterhoek bestaat uit 4 programma's; Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en Rente. De werkzaamheden van de thematafels zijn per thematafel terug te vinden in de programma's Smart Economy en Smart Living. De werkzaamheden voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn niet terug te vinden als een apart thema, maar gaat door alle thema's heen. De werkzaamheden van de Achterhoek Board, de Achterhoek Raad en het algemeen/dagelijks bestuur komen terug in het programma Smart Governance. Ook zijn hier de lobby, communicatie, monitoring en subsidiewerkzaamheden ondergebracht.

Samenvatting financiële jaarstukken

Jaarresultaat

	Totaal
Smart Governance	6.000
Bedrijfsvoering en Rente	22.000
Jaarresultaat positief	28.000

Het voordeel is vooral ontstaan door overschotten op de personele kosten verminderd met extra inzet voor inhuur derden en rentebaten over het banksaldo bij het Rijk (schatkistbankieren).

Bestemming resultaat 2024

Voorgesteld wordt om het voordelige saldo ad € 28.000 (€ 0,11 per inwoner) toe te voegen aan het investeringsfonds, zoals opgenomen in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023. Hierin staat dat een eventueel overschot van het jaarresultaat wordt toegevoegd aan het investeringsfonds tot een maximum van € 0,50 per inwoner (in 2024: € 132.749). Het investeringsfonds dient als cofinanciering voor de Regiodeal. Het is voor de provincie nog zoeken om voldoende cofinanciering te vinden voor de Regiodeal, dit zal naast de voor de Regiodeal gereserveerde 2 miljoen, uit hun lopende begroting moeten komen. Uiteraard blijven we hierover in gesprek met de Provincie, maar hierdoor is het wel essentieel het investeringsfonds te blijven voeden.

Controleverklaring

RA12 Registeraccountants B.V. heeft voor 2024 een controleverklaring opgesteld ten aanzien van de financiële administratie en het beheer. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook toe op de rechtmatigheids-verantwoording. De controleverklaring voor de jaarrekening 2024 is in het boekwerk opgenomen.

Besluitvormingsproces jaarstukken

26 maart 2025	Behandeling concept jaarstukken door het dagelijks bestuur
	De jaarrekening, het jaarverslag, de paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld.
14 april 2025	Verzenden jaarstukken naar gemeenten
	Na ontvangst van de controleverklaring worden de stukken aan de deelnemende gemeenten gezonden.
Tot 23 juni 2025	Mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen
	Mogelijkheid voor gemeenten om gemeentelijke standpunten over de jaarstukken schriftelijk kenbaar te maken bij Regio Achterhoek.
2 juli 2025	Besluitvorming door het algemeen bestuur

Doetinchem, 14 april 2025
Dagelijks bestuur Regio Achterhoek

Deel I

Programmaverantwoording

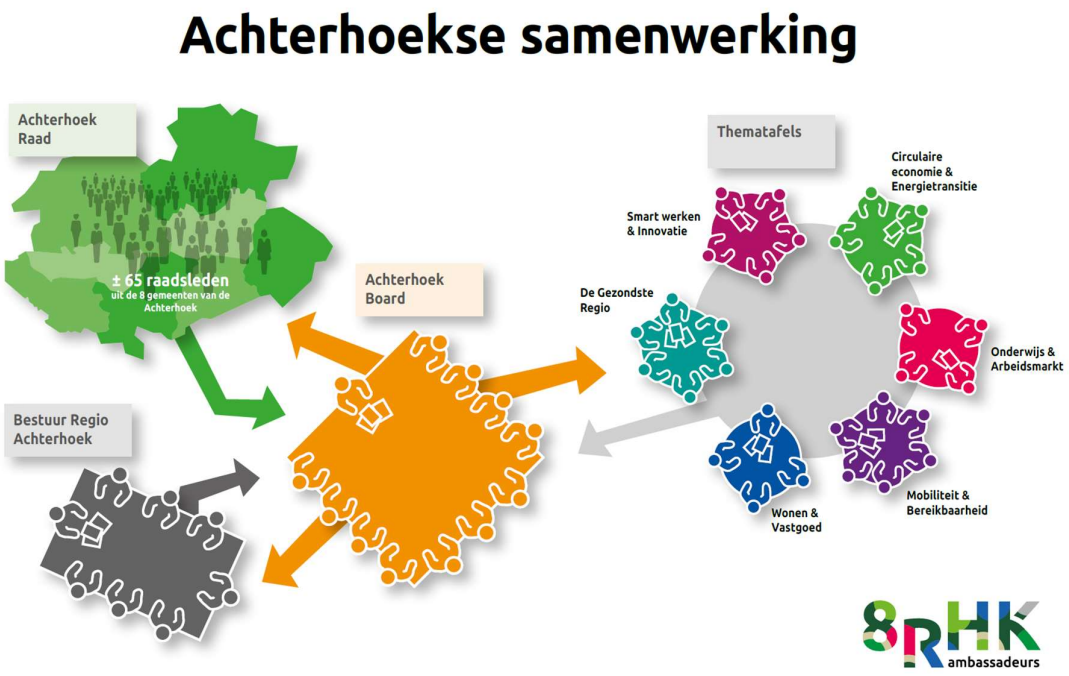
Programma 1

Smart Governance

Smart Governance

De Governance -zoals in de samenwerkingsregeling is opgenomen- staat goed. In januari 2024 is de gemeente Montferland opnieuw toegetreden tot de samenwerking, nadat zij in 2017 waren uitgetreden. De gewijzigde samenwerkingsregeling (26ste wijziging) waarin, zowel de noodzakelijke aanpassingen vanuit de Wgr als de toetreding van Montferland is opgenomen, is op 29 mei 2024 door het algemeen bestuur vastgesteld.
Aanvullend op de Governance in de samenwerkingsregeling is in 2023 de stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (RPA) van start gegaan. In de stuurgroep zitten vier leden van de Achterhoek Board.

In onderstaande afbeelding is het organogram van de samenwerking opgenomen.

Regio Achterhoek vormt de juridische entiteit, daarom zijn de taken en de begroting van Regio Achterhoek in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van Regio Achterhoek van de gemeenten en provincie gekoppeld. Dit programma en programma 4 Bedrijfsvoering en rente liggen dan ook ter besluitvorming voor aan de gemeenten. De programma's 2 en 3 zijn opgenomen om zicht te geven op de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, deze programma's zijn informerend.

Wat willen we bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect Regio Achterhoek

De samenwerking in de Achterhoek richt zich op de ruimtelijk-economische agenda. De Visie 2030 is daarvoor het kompas. Kern van de Visie 2030 is:

In 2030 heeft de Achterhoek een sterke bloeiende en innovatieve economie, uitgaande van eigen kracht met een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Er is een duurzaam werk-, leer-, woon- en leefklimaat. Met gezonde inwoners en met oog voor de brede welvaart van de inwoners.

Vanuit deze kern zijn zes ambities voor 2030 geformuleerd die gekoppeld zijn aan zes Thematafels:

- Breed gekwalificeerde regio**:** vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn in evenwicht.
- Slimme productieve regio: verhogen van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en agrosector.
- Goed bereikbare regio: duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk vervoer voor iedereen.
- Duurzaam schone regio: overschakelen naar hernieuwbare energie, minder gebruik primaire grondstoffen, verminderen emissies en toename biodiversiteit.
- Aantrekkelijke woonregio: de woningmarkt is kwalitatief en kwantitatief toekomstbestendig en in evenwicht.
- Leven lang gezondste regio: samen langer gelukkig en gezond.

Gezamenlijk nemen we verantwoordelijkheid voor een integrale aanpak binnen en tussen de thema's. Daarnaast hebben we als eerste SDG-regio van Nederland de verbinding gelegd met de Sustainable Development Goals. Vanuit de regionale samenwerking leggen we de focus op en geven we invulling aan vijf overkoepelende SDG's. Naast deze vijf overkoepelde SDG's hebben enkele Thematafels nog specifieke SDG's waar aan ze werken. Tot slot is in de Visie 2030 de gebiedsgerichte aanpak voor ruimtelijke opgaven als overkoepelende thema opgenomen, gezien de urgentie in het landelijk gebied. Hieraan is SDG 15 gekoppeld.

Doelen en activiteiten Regio Achterhoek

Doelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden en Regiomarketing

Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking.

We hebben de nieuwe Raadsleden vanuit Montferland in maart een warm welkom gegeven in de Achterhoek Raad. Vooraf hebben we meerdere informatiemomenten voor hen georganiseerd. Naast de 3 vergaderingen van de Achterhoek Raad in maart, september en december is er in juni een werksessie met zomerborrel georganiseerd. Met de Raadleden is twee keer uitgebreid gesproken over het meer “smart” maken van het uitvoeringsplan 2025.
Er is geëxperimenteerd met de opzet (een formeel en een informeel deel) en inrichting van de Achterhoek Raad vergaderingen.

Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht

Lichte evaluatie en scenario’s voor besparingen

In 2024 is een lichte evaluatie gehouden. Tegelijkertijd zijn er naar aanleiding van de begroting 2025 afspraken gemaakt om te kijken naar mogelijke besparingen binnen de Regio. De resultaten van beide trajecten zijn in meerdere gremia besproken en de Board heeft vervolgens 10 actiepunten geformuleerd. Deze worden begin 2025 in de verschillende gremia, waaronder de Achterhoek Raad, besproken en vervolgens opgepakt.
Meest belangrijk en urgent is om te reflecteren op en keuzes te maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de Regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de begroting 2026. Daarnaast is opgenomen om in 2025 te starten met het opstellen van een nieuwe inhoudelijke visie richting 2040/2050. Ook het inhoudelijk verder brengen van de samenwerking met en richting Duitsland is een belangrijk actiepunt.

Regio Deal en Elke Regio Telt

Er is een tweede Regio Deal met het Rijk van 25 miljoen binnengehaald. Hiervoor is in september een convenant met aanpak en concrete resultaten afgesloten. Vanaf 1 oktober 2024 kunnen projecten een beroep doen op de middelen.
Ook is er een succesvolle lobby geweest voor Elke Regio Telt. De Achterhoek is één van 11 regio’s waarmee het Rijk een langjarige investeringsagenda gaat maken voor de duur van twintig jaar. Het is een nieuw (zoek)proces voor het Rijk samen met de Regio’s. Begin 2025 is hiervoor het Nationaal Programma Vitale Regio’s (NPVR) vastgesteld.

Nieuwe Leaderperiode

Na het positieve bericht eind 2023 van de provincie dat de LOS/Leader Achterhoek is goedgekeurd, is er een nieuwe lokale Actie Groep (LAG) ingericht en een Leadercoördinator aangesteld. Op 1 juli is de nieuwe Leaderperiode gestart.

Extra Financiële middelen

De volgende financiële middelen zijn in 2024 binnengehaald:

- **25 miljoen** Rijksbijdrage voor de Regio Deal Achterhoek II (2024-2028)
- Minimaal **5 miljoen** cofinanciering van provincie voor Regio Deal projecten
- **2,2 miljoen** voor de nieuwe Leaderperiode (2024-2028)
- **1 miljoen** ESF-subsidie voor project Opijver
- **4,5 miljoen** woningbouwimpuls Doetinchem en Oude IJsselstreek
- **€ 350.000** van het Rijk voor pilot snelle start asielzoekers
- **€ 85.000** van het Rijk voor de actieagenda mkb dienstverlening
- **€ 575.000** van de provincie voor de woondeal
- **€ 276.000** van de provincie voor het uitvoeringsplan mobiliteit: Veilig, Slim en Duurzaam 2024
- **€ 50.000** van ZonMW voor versterken samenwerkingsstructuur Regioplan De Gezondste Regio Achterhoek
- **5,8 miljoen** is opnieuw aan de N18 toegekend in de nieuwe MIRT brief

Werkbezoeken en bijeenkomsten

- We hebben 6 werkbezoeken ontvangen in de Achterhoek:
  - Tweede Kamerlid H. Veltman m.b.t. de N18 en aanpak publieke mobiliteit (april)
  - Gedeputeerden A. Mol en H. Witjes hebben een bezoek gebracht aan Groot Zevert in Beltrum (augustus)
  - Statenfractie BBB (september)
  - Tweede Kamerleden O. van Dijk en I. Saris (NSC) m.b.t. N18 en publieke mobiliteit (november)
  - Statenfractie CDA (december)
  - Gedeputeerde H. Zoet bij de afsluitende bijeenkomst eerste Leaderperiode (december).
- Op woensdagavond 19 juni vond het Achterhoeks Lentefestival plaats in Nieuwspoort in Den Haag, met vanuit Den Haag ruim 20 Tweede Kamerleden, (toekomstige) staatssecretarissen/ministers en meerdere collega's van verschillende departementen.
- We zijn aanwezig geweest bij het Aspergediner van de provincie Limburg in Den Haag.
- In mei waren we breed vertegenwoordigd bij het commissiedebat over Elke Regio Telt.
- We hebben vier dagen Onverwachte Hoek gepromoot op de Zwarte Cross.
- We hadden een geslaagde deelname aan de European Week of the Regions.
- We zijn -als partner- nauw betrokken geweest bij de Achterhoek Open Innovatie Prijs.
- In november waren we aanwezig bij de Gelderse ontbijtsessie in Nieuwspoort over bereikbare woningbouw.
- We hadden een interessant college-tweedaagse naar Münster.
- Het jaarcongres Achterhoek Monitor is verplaatst naar januari 2025.

Specifieke Lobbydossiers

<u>Noordelijke Aftakking Betuweroute</u>
Met betrekking tot de opstart van een nut- en noodzaakstudie naar de goederenroutering Noord Oost Europa (GNOE) blijven we scherp acteren vanuit de regio. Zowel om op de juiste plekken aan tafel te zitten, goed samen op te trekken met regionale actiegroepen, buurregio's en provincie en om te zorgen dat het onderzoek de juiste formuleringen blijft hanteren.

<u>Brief en bidbook met betrekking tot Rijksdiensten</u>
Voor de zomer zijn gesprekken met het ministerie van BZK gestart over de mogelijkheden voor toekomstige Rijksdiensten en Rijkshubs in de Achterhoek. Vanuit de gemeente Doetinchem is met Achterhoek Ambassadeurs samen een bidbook gemaakt. De brief met deze propositie is op 19 augustus verzonden aan minister Uitermark van BZK. We trekken hierin samen op met de provincie Gelderland.

Projecten en activiteiten

In 2024 zijn er elf projecten goedgekeurd. Een viertal activiteiten lichten we graag uit.

<u>Pilot snelle start asielzoekers</u>
Op verzoek van de Commissaris van de Koning in mei heeft de thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt samen met het ministerie en provincie een project ontwikkeld om asielzoekers een snelle start op de arbeidsmarkt te geven. In december is dit project van start gegaan.

<u>Uniforme profilering</u>
Naar aanleiding van de doorontwikkeling van Smarthub 2.0 heeft de Board geconstateerd dat er behoefte is aan een uniforme profilering van de Achterhoek. Na de zomer van 2024 is hiermee een start gemaakt.

<u>Onderzoek Rabobank</u>
Op initiatief van de Rabobank is er een onderzoek uitgevoerd naar duurzaam en inclusief ondernemen in de Achterhoek. Om antwoord te geven op de vraag: Hoe kan het Achterhoekse bedrijfsleven duurzaam en

inclusief worden, in lijn met de visie en de behoeften van de ondernemers? De resultaten zijn gepresenteerd tijdens de Achterhoek Open Innovatie Prijs.

Tech.land
Tech.land is een Nederlandse en Duitse drie-helix ecosysteem om het volledige technologie- en innovatiepotentieel in het hart van Europa (Oost-Nederland, Noord-Westfalen en meer) te realiseren. We hebben in 2024 op meerdere momenten de verbinding gezocht met Tech.land. In 2025 willen we als supporting partner hierop verder investeren.

Ruimtelijke Opgaven

De stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek werkt aan een ruimtelijk perspectief voor de lange termijn en vervult de rol van Integrerende tafel waarin de ruimtelijke processen en producten van de Provincie Gelderland worden besproken, zoals het Regioarrangement, Ruimtelijk voorstel en het Ruimtelijk arrangement. Eind 2024 is ingestemd met de contourenschets voor het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek als basis voor het te ontwikkelen Ruimtelijk Perspectief. De contourenschets vormt dan nu ook de basis voor het uitwerken van ontwikkelscenario's voor de Achterhoek begin 2025 met als doel om consequenties en keuzes in beeld te brengen.

In 2023 hebben we het Regioarrangement Achterhoek 1.0 met de provincie afgesloten. Dit is een bouwsteen geweest voor het Ruimtelijk Voorstel van de provincie aan het Rijk eind 2023. In 2024 is vanuit de stuurgroep input geleverd aan de provincie om te komen tot een Ruimtelijk Arrangement waarin de provincie afspraken maakt met het Rijk over structurerende keuzes over de ruimtelijke inrichting van Gelderland. Dit proces loopt door tot juli 2025. Het Ruimtelijk arrangement is cyclisch van aard.
Er een bijdrage geleverd aan de Integrale Gebiedsprogrammering (IGP) en aan het VLGG (Vitaal Landelijk Gebied Gelderland). Met het landelijk stopzetten van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) heeft hierop geen verdere uitwerking plaatsgevonden. Gezamenlijk is een reactie gestuurd aan de Provincie over de actualisatie van de Agrifoodnota.

Bestuurswisselingen

In 2024 waren er relatief veel bestuurswisselingen. Burgemeesters M. Besselink en O. van Dijk hebben het algemeen bestuur verlaten. M. van der Tas en M. Maasdam zijn naast H. de Vries (Montferland) toegetreden tot het algemeen bestuur. H. de Vries heeft O van Dijk opgevolgd in het dagelijks bestuur. De portefeuilles binnen het dagelijks bestuur zijn daarbij opnieuw verdeeld.
Bij de Achterhoek Board hebben K. Knufing, E. Birkenhäger en R. Wilke afscheid genomen. C. Nijhuis en S. Veneman zijn toegetreden. De opvolger van R. Wilke start in maart 2025.
Tot slot heeft de secretaris directeur in augustus afscheid genomen en is dit voorlopig ingevuld met een interim-directeur. In november is de procedure voor definitieve invulling gestart.

Communicatie en marketing

We brengen regelmatig nieuwsbrieven uit, een wekelijkse algemene nieuwsbrief en van de zes thematafels solitair ongeveer vijf keer per jaar. Allen worden bovengemiddeld goed gelezen. Ook op de sociale media kanalen hebben we veel (actieve) volgers op de al langer ingezette media LinkedIn en X. Op Instagram zijn we sinds eind 2024 actief en aantal volgers aan het opbouwen.
Grotere events waren er rondom de kick off van het Regioplan de Gezondste Regio, ondertekening van een convenant voor huisvesting van arbeidsmigranten en een brede regionale dag om woningbouw te versnellen. Naast de nodige free publicity vanuit onze persberichten, zijn meerdere verdiepende artikelen aangeleverd voor betaalde redactie in Achterhoek Nieuws en MIJNmagazine. Onder meer over, onze meet-up bijeenkomsten over vernieuwend onderwijs, het Grensland College, de Regio Deal, het Regioplan De Gezondste Regio en GAON.

Onverwachte Hoek
Onverwachte Hoek is van origine een onlinecampagne, 2024 stond in het teken van marketing automation waarbij de content die we creëren en delen met de doelgroep afgestemd is op persoonlijke behoefte en op

maat gemaakt. Dit betekent dat iedereen andere content te zien krijgt op basis van baan voorkeur voor werk (sector), opleidingsniveau, woningvoorkeur etc.
Naast de onlinecampagne lopen er een aantal zichtbare evenementen/uitingen:

- Het premium partnership met De Graafschap, waarbij er 6 netwerk events zijn georganiseerd.
- Het Onverwacht Diner in april in samenwerking met de Rabobank.
- Het premium partnership met De Graafschap Vrouwen.
- De samenwerking met de Feestfabriek. Waarbij Onverwachte hoek op de Zwarte Cross heeft gestaan met “Bestemming Onverwacht”, hier hebben we Onverwachte Hoek goed op de kaart kunnen zetten zowel op het festival als op de socials.
- De samenwerking met Orion Stars voor seizoen 2024/2025.

Projecten Smart Governance

In totaal waren er eind 2024 3 projecten in uitvoering op dit onderdeel. In 2024 is er 1 nieuw project gestart.

Projecten	Looptijd	
Kosten organisatie en uitvoering Regio Deal 2019 - 2025	15-07-2019	31-12-2025
Kosten organisatie en uitvoering Regio Deal 2024 - 2028	01-10-2024	31-12-2028
Achterhoek Monitor 2023 t/m 2025	31-12-2022	31-12-2025
Onverwachte hoek 2.0	01-01-2024	31-12-2026

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	1.756.504	0	75.000	1.831.504

Wat heeft het gekost?

Programma 1: Smart Governance	R 2023	B 2024 primair	B 2024 gewijzigd	R 2024
Lasten (A)	4.151.000	3.362.000	4.725.000	4.567.000
Baten derden (B)	1.331.000	549.000	2.180.000	2.051.000
Sub-totaal (B-A)	-2.820.000	-2.813.000	-2.545.000	-2.516.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	2.310.000	2.421.000	2.421.000	2.421.000
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	-510.000	-392.000	-124.000	-95.000
Onttrekkingen reserves	745.000	525.000	1.093.000	1.014.000
Toevoegingen reserves	-217.000	-133.000	-969.000	-913.000
Gerealiseerd resultaat	18.000	0	0	6.000

Onder dit programma vallen Achterhoek Visie 2030 en monitoring, Lobby en communicatie, Coördineren van subsidies en projecten, Advisering algemeen en dagelijks bestuur, Achterhoek Board, Achterhoek Raad en thematafels, Uitgaven en inkomsten Investeringsfonds en Onvoorzien.

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten op dit programma is € 6.000. Het voordeel is vooral ontstaan door overschotten op de personele kosten (vacatureruimte) verminderd met extra inzet voor inhuur derden. Een nadere onderbouwing van baten en lasten is op de volgende blz. opgenomen.

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma (€ 101.000 onttrekking) is als volgt:

Mutatie reserves:	raming gewijzigd	werkelijk
Onttrekking investeringsfonds (werkbudgetten)	-260.000	-200.000
Onttrekking investeringsfonds (projecten derden)	-280.000	-280.000
Onttrekking investeringsfonds (eigen projecten)	-553.000	-534.000
Sub-totaal onttrekkingen	-1.093.000	-1.014.000
Toevoeging investeringsfonds	133.000	75.000
Toevoeging reserve toekomstbestendige organisatie	836.000	838.000
Sub-totaal toevoegingen	969.000	913.000
Per saldo onttrekking reserves programma 1	-124.000	-101.000

Specificatie van baten en lasten

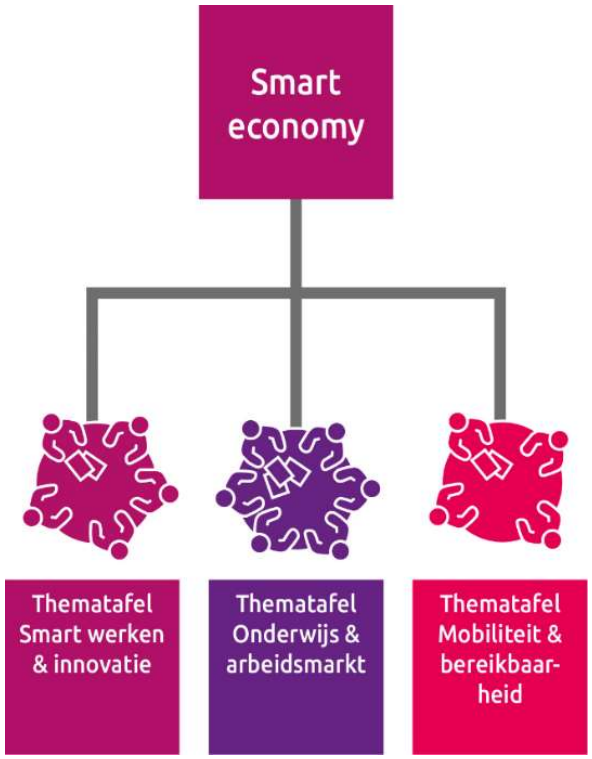
Specificatie baten derden	R2023	B 2024 primair	B 2024 gewijzigd	R 2024
Bijdrage gemeente en provincie investeringsfonds	218.000	133.000	133.000	75.000
Diverse opbrengsten (inclusief projecten)	723.000	416.000	1.488.000	1.417.000
Bijdrage uit voorziening wachtgelden	16.000	-	-	
Ontvangen rente en doorbelaste kapitaallasten	628.000	15.000	634.000	639.000
Interne doorbelasting	740.000	354.000	978.000	978.000
Sub-totaal baten begroting	2.325.000	918.000	3.233.000	3.109.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	-994.000	-369.000	-1.053.000	1.058.000
Totaal baten programma 1	1.331.000	549.000	2.180.000	2.051.000

Specificatie Lasten	R2023	B 2024 primair	B 2024 gewijzigd	R 2024
Personeel loonsom	1.863.000	1.998.000	1.861.000	1.846.000
Wachtgelden en kosten maatwerk	44.000	-	-	-
Overige personele kosten	39.000	71.000	71.000	50.000
Inhuur derden	149.000	28.000	153.000	182.000
Kantoorkosten (huur, ICT, telefonie, etc.)	183.000	196.000	196.000	191.000
Bestuur	14.000	19.000	19.000	15.000
Lobby, communicatie, strategische focus	142.000	122.000	122.000	116.000
Uitgaven investeringsfonds (excl. eigen projecten)	333.000	350.000	540.000	480.000
Werkbudget grensoverschrijdende samenwerking	34.000	-	46.000	44.000
Projectkosten eigen projecten	1.262.000	565.000	1.634.000	1.544.000
Onvoorzien	118.000	8.000	98.000	98.000
Transparante btw-voorheffing	51.000	50.000	50.000	55.000
Rente en afschrijving	5.000	15.000	15.000	4.000
Sub-totaal exploitatie	4.237.000	3.422.000	4.805.000	4.625.000
Bij: Interne doorbelasting	740.000	354.000	978.000	978.000
Sub-totaal lasten begroting	4.977.000	3.776.000	5.783.000	5.603.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	-826.000	-414.000	-1.058.000	-1.036.000
Totaal lasten programma 1 Smart Governance	4.151.000	3.362.000	4.725.000	4.567.000

Programma 2

Smart Economy

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Economy. Dit zijn Smart werken en innovatie, Onderwijs en arbeidsmarkt en Mobiliteit en bereikbaarheid. Per thematafel wordt weergegeven wat men wil bereiken (doelen in visie 2030) en wat bereikt is. Hierbij zijn ook projectenoverzichten opgenomen. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is informerend en niet ter vaststelling.

2.1 Smart werken en innovatie

Wat willen we bereiken?

We willen met innovatie waarde creëren. Technologische ontwikkelingen vragen om nieuwe organisatie- en verdienmodellen. Om de Achterhoek verder tot bloei te brengen, zijn innovatieve oplossingen en smart toepassingen nodig die in economisch, sociaal en ecologisch opzicht waarde realiseren.
Daarnaast willen we de arbeidsproductiviteit verhogen**,** zodat ondernemingen en organisaties in staat zijn om met minder personeel eenzelfde resultaat te behalen. De Achterhoekse arbeidsmarkt is daarom zeer gebaat bij (sociale) innovatie en smart werken. Een innovatieve ondernemer heeft een sterke uitstraling en daarmee een grotere aantrekkingskracht voor nieuw personeel. Ook willen we innoveren met een maatschappelijke missie. We willen dat versnellen door samen te werken in een open innovatiesysteem van overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Om nieuwe medewerkers te binden, willen we bovendien dé stage- en afstudeerregio van Nederland zijn.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

Productie van de toekomst door technologische innovatie
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel De uitdaging is om met de innovatieve en leidende koplopers én de hoge organisatiegraad van bedrijven als basis, ook in het peloton van mkb-bedrijven te komen tot innovatie en transitie. Dit doen we door het implementeren van sleuteltechnologieën, waaronder Artificial Intelligence, te stimuleren.
Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken • Het project 3D-metaalprinten is verder uitgevoerd. Met dit project wordt kennis opgedaan van de technologie van 3D-metaalprinten door te experimenteren en ervaringen te delen. Dit wordt samen met het onderwijs en in verbinding met Bocholt gedaan, waar een vergelijkbaar project loopt. • Het project 3D-metaalpoeder zeven is gestart. Hiermee wordt het zeven van het metaal na een printrun duurzamer, veiliger en efficiënter. • Het project Fieldlab Digital Twin is afgerond. In dit project konden Achterhoekse bedrijven experimenteren in het open Fieldlab Digital Twin. Daarnaast zijn mbo- en hbo-studenten en werknemers opgeleid en getraind in didactische labs. • We zijn gestart met een brede aanpak op Artificial Intelligence (AI), met als doel bedrijven bewust te maken van wat AI inhoudt en kan betekenen voor hen. Er is een strategie op AI ontwikkeld, deze wordt in 2025 verder uitgewerkt. In leerkringen komen bedrijven bij elkaar en gaan daar met elkaar in gesprek over AI. Vanuit de sector maakindustrie, wordt de verbinding gelegd met andere sectoren in de regio (agro, zorg, onderwijs en bouw).
Oplossen maatschappelijke vraagstukken door innovatie en sociale innovatie
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel De Achterhoek beschikt over een innovatief sterk en diepgeworteld mkb dat een grote bijdrage kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. We willen dit versnellen door verbindingen te leggen tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke instellingen. We richten ons op vernieuwende proposities, bijvoorbeeld samenwerkingsvormen die meer ondernemerschap en minder bureaucratie beogen, om tot maatschappelijke meerwaarde te komen. En op nieuwe ideeën, praktijken en strategieën die gericht zijn op het verbeteren van sociale structuren en medewerkers van de toekomst.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Het project Startup in Residence is verder uitgevoerd. Het project brengt startups en overheden met elkaar in contact door de inzet van maatschappelijke challenges (tot nu toe 15 challenges). Overheden krijgen daarmee de mogelijkheid om hun innovatiekracht te vergroten.
- Er is veel aandacht besteed aan de netcongestie op bedrijventerreinen, zie hiervoor bij circulair economie en energietransitie.
- Het project iSHARE is verder uitgevoerd. In dit project verbinden en versterken innovatieve softwarebedrijven elkaar door personeel te delen tegen de kostprijs. In het R&D Fieldlab, betrekken ondernemers het onderwijs op gebied van data science en AI. Alles is gericht op samenwerken, elkaar versterken, meer uitdaging creëren voor werknemers en behoud van medewerkers.
- Het project Leergang Toekomstgericht Retailmanagement is afgerond. Hieraan hebben Achterhoekse Retail-ondernemers meegedaan om in samenwerking en co-creatie het Retail ecosysteem te realiseren.
- Het project SmartHub Development is verder uitgevoerd en richt zich op de persoonlijke en professionele ontwikkeling van personeelsleden van Achterhoekse bedrijven en instellingen. 25 bedrijven doen op dit moment mee in 7 leerkringen. Samen organiseren ze projecten en programma's die medewerkers uitdagen, enthousiasmeren en inspireren.
- We zijn eind 2024 gestart om de ontwikkeling van een regionaal datagedreven ecosysteem voor te bereiden. Datagedreven Achterhoek vormt één van de springplanken van de Regio Deal, het omvat meerdere thema's en is gericht op het verzamelen, ontsluiten, analyseren en toepassen van data voor maatschappelijke vraagstukken.

Open innovatiesysteem

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

In de Achterhoek is een sterk open innovatiesysteem actief tussen de mkb-bedrijven. Binnen dit systeem wordt samen geleerd, kennis gedeeld en geïnnoveerd. Tot nu toe zijn vooral de koploperbedrijven aangesloten. De aanpak is erop gericht om ook het breed mkb (organisaties van 2 tot 200 medewerkers) hieraan te verbinden, zodat ook zij meer kunnen innoveren.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- We hebben innovatiecentra (de Steck, SHII, de Marke, CIVON) als onderdeel van het open innovatiesysteem ondersteund, gericht op kennisdeling en ontsluiting van innovatie in het open innovatiesysteem.
- We hebben onderzoek gedaan naar de rol van verbinders in het open innovatiesysteem in het bereiken van het breed mkb.
- De Achterhoek is als koploperregio aangehaakt bij de landelijke actieagenda mkb-dienstverlening. Met de middelen uit dit actieplan willen we ondernemersgemeenschappen versterken en de publieke ondernemersdienstverlening verbeteren.
- Het project Skills Academy Achterhoek- Liemers vanuit innovatiecentrum de Steck is afgerond.

Stage- en afstudeerregio

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

Met SmartHub 2.0 vergroten we de aantrekkelijkheid van de Achterhoek als economische- en arbeidsregio, met name voor arbeidspotentieel tussen de 18 en 45 jaar. SmartHub 2.0 is een kapstok (stichting), die de krachten bundelt en een logische samenhang aanbrengt tussen initiatieven. Het project SmartHub Young Talent richt zich primair op stagiaires en afstudeerders.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Samen met de stichting SmartHub is er gewerkt aan de integratie van de drie SmartHub-initiatieven (Young Talent, Development en Incubator Industry) ten behoeve van een efficiëntere bedrijfsvoering van de drie initiatieven en een gezamenlijke profilering.
- Het project SmartHub Young Talent is verder uitgevoerd met als doel om jong talent (16 – 25 jaar) aan te trekken en te behouden om de krapte op de Achterhoekse arbeidsmarkt te verkleinen. Er zijn circa 185 organisaties en bedrijven aangesloten in dit meerjarige project.

Projecten Smart werken en innovatie

In totaal waren er eind 2024 11 projecten in uitvoering bij deze thematafel:

Projecten	Looptijd	
3D metaalpoeder zeven	01-01-2024	31-12-2025
Actieagenda MKB dienstverlening	01-11-2024	31-12-2025
Additive Manufacturing Regio Achterhoek	01-09-2022	31-08-2025
iShare	01-12-2023	30-11-2025
Leergang Toekomstgericht Retailmanagement	01-09-2022	31-12-2024
SHII 2.0 Werkend ecosysteem toekomstbestendig maken	19-04-2023	19-04-2026
Skills Academy Achterhoek-Liemers	01-07-2023	30-06-2024
Smarthub Development	01-07-2023	30-06-2024
Smarthub Young Talent	01-12-2021	31-12-2025
Startup in Residence Achterhoek	01-09-2022	31-12-2025
Uitbouwen ecosystem Achterhoek	01-04-2022	31-03-2025

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.995.864	346.895	1.750.808	5.093.567

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken?

We willen de tekorten op de arbeidsmarkt aanpakken. Volgens de prognoses kampt de Achterhoek met een jaarlijks tekort van 1.500 - 2.000 arbeidskrachten. De Arbeidskracht Analyse Achterhoek laat zien dat het hierbij vooral gaat om het hogere mbo-niveau en het hbo. Daarnaast is er behoefte aan ongeschoolde arbeidskrachten. De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen. Tegelijkertijd zien we dat er nog altijd kandidaten zijn die lastig werk kunnen krijgen of behouden. We hebben in de Achterhoek te maken met ongeveer 14.000 mensen die we tot het 'ongekend talent' mogen rekenen. Dit zijn werklozen, semi-werklozen en mensen die (ongewenst) in deeltijd werken.
Het tekort kunnen we niet alleen opvangen met mensen uit de eigen regio. De aandacht gaat uit naar het aantrekken, binden en boeien van nieuwe en huidige arbeidskrachten. We positioneren onszelf als een sterke, innovatieve regio om te werken en te ontwikkelen.

We werken aan kansengelijkheid en een inclusieve arbeidsmarkt. In de Achterhoek kan iedereen die wil werken, waardig en passend werk doen. Bij het verkleinen van de mismatch kiezen we de komende jaren expliciet voor de sectoren Techniek, Zorg en Onderwijs. Het moet eenvoudiger worden om te kunnen om-, her-, en bijscholen binnen en tussen deze sectoren. We willen dat er, wat betreft de dienstverlening op het vlak van loopbaanvraagstukken gewerkt wordt vanuit een ontschotte dienstverlening. De vraag staat centraal, niet het systeem.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

De tekorten op de arbeidsmarkt zijn teruggedrongen
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel De grote lijn is de positionering van de Achterhoekse arbeidsmarkt. Hoe zorgen we dat we een aantrekkelijke arbeidsmarkt zijn en blijven. Vanuit strategie naar aanpak; hoe en welke invloed kunnen we hebben op het regionale vraagstuk van werkgevers als werven, binden en boeien van medewerkers voor met name de sectoren Techniek, Zorg en Onderwijs.
Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken • Het project Femme Tech is van start gegaan. Met dit project worden vrouwen en meiden gestimuleerd om te kiezen voor en te werken in de techniek. Dit start al vanaf het basisonderwijs tot en met de werkvloer. Er zijn nog geen resultaten te melden. • Het servicepunt techniek (SPT) laat mooie resultaten zien waar het gaat om de begeleiding van kandidaten naar een toekomst in de techniek. De resultaten liggen hoger dan vooraf geprognotiseerd. Er zijn 104 kandidaten en 83 organisaties geregistreerd. Met ruim 400 LLO activiteiten via contractonderwijs en verschillende bijeenkomsten. • Ook in 2024 hebben we weer een succesvolle Week van de Techniek, Techniekdag en First Lego League georganiseerd. Hiermee hebben we veel kinderen en jongeren in contact gebracht met de mooie wereld van techniek. Met als doel om te kiezen voor techniek. • Het onderzoek routekaart Arbeidsmarktpositionering is opgeleverd. Dit geeft input voor het verdiepende gesprek welke keuzes we moeten maken op strategisch niveau en welke activiteiten dat met zich meebrengt op tactisch en operationeel vlak.

- Het HR-voucherproject vanuit het Gelrepact is afgerond. Maar liefst 30 deelnemende bedrijven hebben een scan gehad. Deze scan geeft handvatten voor het strategisch HR-beleid van het bedrijf.
- De initiatieven Week van de Techniek, Techniekdag en First Lego League zijn geborgd bij partners in onze regionale samenwerking.

Talenten zijn benut

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We stimuleren, faciliteren en ondersteunen een Leven Lang Ontwikkelen en Duurzame Inzetbaarheid van medewerkers, rekening houdend met kansengelijkheid. Enerzijds ligt hier een rol voor de werkgevers door in te zetten op een leercultuur in bedrijven en tussen sectoren. Anderzijds is het belangrijk dat werknemers proactief zijn in hun professionele ontwikkeling en de kansen pakken om flexibel te blijven en mee te kunnen bewegen met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Tevens is er aandacht voor Loopbaan en Beroep binnen het VO om leerlingen kennis te laten maken met de kansen in onze regionale arbeidsmarkt.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Sinds 2020 loopt het project Opijver. Met scholingsvouchers ondersteunen we inwoners die opgeleid willen worden richting kansrijke beroepen en geen recht hebben op een andere voorziening voor opleiding. In 2024 is er een ESF-subsidie toegekend om het project te continueren. In de eerste 4 jaar zijn mooie resultaten bereikt: Meer dan 3000 loopbaangesprekken, 1500 vouchers toegekend. 92% heeft de opleiding succesvol afgerond en 92% heeft betaald werk. De waardering voor deze dienstverlening is een 9,2.
- We zijn gestart om samen met de ministeries van EZ, OCW en SZW te verkennen op welke manier we een pilot “dempen inkomensval van werk naar werk” vorm kunnen geven.
- In november wordt het implementatieplan t.b.v. Regionaal Werkcentrum RWC (Rijksopdracht) door de kwartiermaker opgeleverd. Het implementatieplan voldoet aan de Rijksopdracht en houdt rekening met de regionale wens om ontschot samen te willen werken.
- Binnen de Rijksopdracht om te komen tot een Regionaal Werkcentrum zit tevens de opdracht om te komen tot een regionaal beraad. Het vormgeven van deze Governance opdracht, passend bij onze regionale samenwerking is opgepakt.
- We hebben Tech Tok doorontwikkelend en een verkenning Tech Tok voor Zorg en Onderwijs gestart. Welke kansen liggen er in de lokale arbeidsmarkt in relatie tot keuzeprofielen? Doel is om jongeren een realistisch beroepsbeeld te geven.
- We hebben de samenwerking werkgevers en onderwijs met Profijtscholen t.b.v. praktijk realistisch leren verkend. Hiermee brengen we de beroepspraktijk dichter bij het onderwijs.
- Er is ingezet op het zeer intensief bezoeken van ondernemers en werkgevers in de regio om het Grensland College meer bekendheid te geven. Dit heeft geleid tot een verhoogde instroom in september. Er zijn vijf AD-opleidingen van start gegaan. Aan een zesde wordt gewerkt. De interventie heeft duidelijk gemaakt dat er nog een grote mate van onbekendheid is met deze opleiding en met het principe Associate Degrees in zijn algemeenheid.
- De routekaart Leven Lang Ontwikkelen (van het jonge kind tot de pensioenleeftijd) is opgeleverd en laat een heel duidelijk beeld zien hoe Leven Lang Ontwikkelen er in de regio op dit moment uit ziet en welke uitdagingen er liggen voor het benutten van talent en op kansengelijkheid. Opvallend punt in deze routekaart is dat de regio zich kenmerkt door een sterke mate van onder advies bij de overgang PO naar VO. Op basis van de routekaart zal er in 2025 een programma opgezet gaan worden.
- Het Gelrepactproject Leercultuur mkb wordt eind 2024 afgerond. Acht bedrijven zijn van start gegaan met het programma om de leercultuur te bevorderen. Het project moet nog worden geëvalueerd.

Een inclusieve arbeidsmarkt

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt.

We werken vanuit de strategische agenda inclusieve arbeidsmarkt Achterhoek langs vier lijnen. We brengen het onbenut arbeidspotentieel, dat momenteel geschat wordt op ongeveer 14.000 personen, in beeld. We zetten in op het vergroten van de digitale vaardigheden van inwoners zodat zij kunnen participeren op de werkvloer en in de samenleving, we bestrijden de laaggeletterdheid en we zetten in op het voorkomen van schooluitval onder jongeren.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Het project Kleurrijke Zorgverleners is gestart. Kandidaten met een andere nationaliteit dan de Nederlandse gaan onder intensieve begeleiding rondom cultuur en opleiding aan de slag in de ouderenzorg.
- Het project TINT Achterhoek (voorheen Kenniscentrum Inclusieve Technologie) is gestart. Dit project richt zich op het vergroten van de inzetbaarheid en het behoud van medewerkers op de werkvloer door de inzet van technologie.
- We hebben samen met provincie en ministerie van SZW de pilot vroege start Asielzoekers voorbereid. Doel is het ontwikkelen van een werkwijze waarbij vrije plekken in de asielopvang in de Achterhoek gevuld worden met kansrijke asielzoekers. Dit op basis van gerichte werving en matching op vacatures en opleidingsplaatsen bij werkgevers in tekortsectoren naar de Achterhoek komen en vervolgens de benodigde training en begeleiding krijgen om aan het werk te kunnen en blijven.
- Het project Digivaardige Achterhoekhoeker is gestopt na fase 1, omdat er een grote mate van onduidelijkheid bleef bestaan rondom het uiteindelijk op te leveren resultaat.
- Vanuit het Gelrepact 2.0 is het project Rode Loper 2.0 is afgerond. In de afgelopen twee jaar zijn 496 trajecten uitgevoerd voor 425 unieke jongeren, die eerder geen contact hadden met de instanties. Deze jongeren zijn begeleid of doorverwezen/warm overgedragen aan organisaties, die hen verder ondersteunen. Er wordt met namen gevraagd om financiële ondersteuning voor bijvoorbeeld vervoer of voor studiemiddelen en/of specifieke loopbaan coaching.

Grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We zetten in op het pakken van kansen die er zijn om via grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking de uitdagingen binnen onderwijs en arbeidsmarkt te realiseren. Dit door in gezamenlijkheid projecten en initiatieven van de grond te tillen.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- De Euregionale doorlopende leerlijn is van start met een Scholenmakelaar die aan beide zijden van de grens scholen met elkaar verbindt en activiteiten met hen initieert. Met als doel euregionaal onderwijs te faciliteren en op cruciale plekken in de gehele onderwijsketen integreren.
- We werken actief samen binnen het Gelrepact (bovenregionale samenwerking Arbeidsmarktregio's/HC agenda's Gelderland) en hebben door ontwikkeld richting Gelrepact 2.0.
  Hieruit komen projecten voort die hiervoor al benoemd zijn. Zoals de leercultuur mkb, HR-voucher project en Rode Loper 2.0.
- De samenwerking met de Liemerse Ambassade is gecontinueerd binnen het servicepunt techniek, hierbij delen we kennis over de regionale arbeidsmarkt op het gebied van techniek.

Projecten Smart Onderwijs en Arbeidsmarkt

In totaal waren er eind 2024 8 projecten in uitvoering bij deze thematafel:

Projecten	Looptijd	
Achterhoeks Fonds voor talent (Opijver)	15-03-2024	31-01-2026
Europese doorlopende leerlijn (EDL)	01-01-2023	31-12-2026
Femme Tech	01-01-2024	31-12-2026
Grensland College	01-11-2019	31-12-2024
Inclusieve Technologie Achterhoek	15-09-2024	31-12-2026
Kleurrijke zorgverleners	01-01-2024	31-12-2026
Servicepunt Techniek Achterhoek/Liemers (SPT)	04-01-2022	31-12-2024
Achterhoeks Fonds voor Talentontwikkeling	01-05-2020	30-11-2024

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	9.274.961	2.902.824	2.616.641	14.794.426

2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbaarheid voor de Achterhoek, omdat dit een essentiële voorwaarde is om een aantrekkelijke (werk)regio te zijn voor werknemers, studenten, inwoners en toeristen. Maar ook om economisch te kunnen groeien en voor de leefbaarheid. Verder willen we goede (OV) verbindingen met Duitsland en duurzaam vervoer.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

De infrastructuur is robuust en toegankelijk

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We zetten in op een robuust en goede toegankelijke infrastructuur. Dit betekent dat we ons inzetten voor een verkeersveilige en goed doorstromende N18, snelle (interregionale) fietsverbindingen en een goede bereikbaarheid van de A12 tussen Arnhem en de Duitse grens.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- We hebben een vervolg gegeven aan de gebiedsgerichte verkenning N18. Er loopt nu een opdracht om een integraal beeld van de verschillende infrastructurele en ruimtelijke opgaven in de corridor N18 tussen Varsseveld en Groenlo te schetsen. Doel is daarbij om tot een brede regionale investeringsagenda te komen. Hiermee kunnen we gefaseerd, vanuit verschillende beleidsterreinen en op modulaire wijze voor onderdelen gericht lobbyen, dan wel (co)financieren en uitvoeren.
- We hebben volop gelobbyd voor de N18, zowel tijdens het lentefestival als tijdens werkbezoeken van Tweede Kamerleden, Provinciale Statenleden en ambtenaren vanuit het ministerie I&W.
- De drie geplande verkenningen naar snelle fietsverbindingen zijn uitgevoerd, namelijk: Emmerich-Doetinchem-Zevenaar, (Lievelde)-Lichtenvoorde-Aalten-Bocholt en Doetinchem-Varsseveld-Lichtenvoorde-Groenlo. Deze worden eind 2024 bestuurlijk besproken om vervolgens, waar mogelijk, in samenwerking met de verschillende partners in plannen uit te werken en te realiseren.
- We hebben met de Stedendriehoek verkennende gesprekken gevoerd over mogelijkheden rondom het realiseren van de doorkoppeling van de spoorlijn Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn. Doel was duidelijkheid te krijgen over elkaars ambities op dit onderwerp en een gezamenlijke lobby.
- We hebben de doorkoppeling van de treinverbinding Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn in onze visie op het OV-netwerk opgenomen. Deze visie is samen met onze input op de OV-concessie aan de provincie gestuurd. De provincie heeft de doorkoppeling als mogelijke ontwikkelopgave in de concessie meegegeven.

De CO2 uitstoot van het verkeer en vervoer is verminderd

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We stimuleren duurzaam woon-werkverkeer en werkverkeer. Hierbij hoort ook een robuuste en goed dekkende laadinfrastructuur om de verduurzaming te faciliteren. De grote lijn is om de modal shift en de bijbehorende gedragsverandering te stimuleren.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Er zijn diverse acties uitgevoerd op bedrijventerreinen rondom het thema “behoeften laadinfrastructuur bij bedrijven”. Concrete doelen waren het gezamenlijk uitwerken van slimme oplossingen voor o.a. de netcongestie en laadbehoeften op specifieke plekken.
- De Regionale Laadvisie voor de Achterhoek is herijkt. Deze geeft gemeenten een leidraad voor het herijken/ opstellen van gemeentelijke laadvisies. De procesbegeleider Duurzame Mobiliteit ondersteunt gemeenten hierbij.
- De logistiek makelaar heeft ondernemers geadviseerd en gestimuleerd richting slim en schoon transport en kilometerreductie, om zo de juiste keuzes te maken rond slimme en schone logistiek.
- Er is een meerjarig strategisch communicatieplan ontwikkeld met gedragscampagne en een interventiepakket. Onder meer met Webinars en seminars waar regionale kennis en goede voorbeelden worden gedeeld. Het doel is jaarlijks minder CO2-uitstoot en een substantieel aantal minder gereden wegkilometers.
- We zijn aangesloten bij de activiteiten in het A12 Slim Reizen netwerk. Zoals het opstellen van een visie voor de A12 alliantie en het stimuleren van duurzaam reizen, met als doel om de filedruk op de A12 te verminderen. Dit door het adviseren van en in contact brengen van gemeenten, ondernemers en organisaties met stakeholders.
- De mobiliteitsmakelaars hebben het woon-werkverkeer van ruim 17.000 werknemers in de Achterhoek gemonitord. Dit doen zij in samenwerking met bedrijven en organisaties om het woon-werk verkeer te verduurzamen en om de vitaliteit van werknemers te verbeteren. De makelaars zijn aangesloten bij het A12 Slim Reizen netwerk. In deze samenwerking stemmen zij hun bevindingen en plannen van aanpak af met de mobiliteitsmakelaars uit de andere regio’s en organiseren ze gezamenlijk Webinars en fietsstimuleringsacties.
- Met concrete acties is bijgedragen om de netcongestieproblematiek bij enkele bedrijven op te lossen.

Slimme vervoersvoorzieningen

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We zetten ons hard in voor een goed dekkend Openbaar Vervoer-netwerk dat goed aansluit op andere (publieke) modaliteiten en faciliteiten. Hiermee proberen we een nieuwe vorm van Publieke Mobiliteit te creëren, waar alle vormen van (deel)vervoer en OV effectief en efficiënt op elkaar zijn aangesloten. Een stevige ruggengraat van trein en Hoogwaardige buslijnen is een voorwaarde om tot een dekkend netwerk zonder witte vlekken te komen. Het realiseren van een dergelijk goed samenhangend systeem is pionierswerk. Wij zitten als Achterhoek in de landelijke koploper groep om dit met het Rijk en de provincie Gelderland de komende jaren verder uit te rollen en mee te experimenteren.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Er zijn uitvoerige gesprekken met het Rijk en de provincie Gelderland gevoerd over onze publieke mobiliteitsaanpak en onze ambities rondom dit onderwerp. Dit hebben we ook ingebracht voor de aanbesteding concessie van het OV, naast de inhoudelijke input op het Programma van Eisen. Het Rijk is zeer enthousiast over onze ambities en wijze van werken met deelvervoer (Gaon) en de al goede samenwerking tussen het OV, OV-vangnet en doelgroepenvervoer (Zoov) in de Achterhoek. Dit heeft zich onder meer vertaald in de springplank publieke mobiliteit van de Regio Deal.
- We hebben samen met het Rijk en de provincie een Plan van Aanpak Publieke Mobiliteit uitgewerkt. Met dit Plan van Aanpak is de Achterhoek één van de koplopers in het land die publieke mobiliteit écht vormgeeft en uitvoert. Met dit plan kunnen we de komende jaren concreet aan de slag.
- We hebben vanuit Gaon ingezet op het uitbreiden van de deelmodaliteiten en er zijn gesprekken met organisaties, coöperaties en gemeenten gevoerd om aan te sluiten bij het Gaon-platform, ook als zakelijke klant. Dit laatste betekent dat met een eigen geëxploiteerde auto aangesloten kan worden op het Gaon-platform (waaronder de app en het achterliggende systeem). Dit zorgt voor gebruiksgemak bij de klant en een lagere drempel om de auto ook beschikbaar te stellen buiten kantoortijden en voor derden.
- Er is een uitvraag gedaan voor de inzet van een makelaar om het gebruik van deelvervoer onder werkgevers te stimuleren en daarmee binnen de regio te laten groeien.
- De eerste echte herkenbare Achterhoekse mobiliteitshub is in Lichtenvoorde gerealiseerd en geopend. Deze hub zal als voorbeeld dienen voor alle andere hubs die we de komende jaren gaan realiseren.
- De Gaon-app en website hebben een update gekregen en is in een nieuwe versie bij de opening van de mobiliteitshubs in Lichtenvoorde live gegaan.
- Er is een onderzoek naar de behoeften van scholieren en studenten rondom (publieke)mobiliteit uitgevoerd. Dit onderzoek geeft inzicht in wat goed gaat, wat mist en wat anders kan.

- Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor (Publieke) mobiliteit over de grens. Dit onderzoek geeft aan waar kansen liggen om de grensmobiliteit de komende periode te verbeteren.
- We hebben input geleverd op het Programma van Eisen voor de OV-concessie.

Projecten Mobiliteit en bereikbaarheid

In totaal waren er eind 2024 7 projecten in uitvoering bij deze thematafel:

Projecten	Looptijd	
Werkgeversaanpak Achterhoek mobiliteitsmakelaar 2020-2021	01-09-2020	31-12-2024
Elektrische Deelvoertuigen Coöperatie Groenkracht Groenlo	01-11-2020	31-12-2024
Elektrische Deelvoertuigen Coöperatie Zonnig Zieuwent	01-11-2020	31-12-2024
Invulling taken ADC door ZOOV 2022-2024	01-01-2022	31-12-2025
Werkgeversaanpak Mobiliteitsmakelaar 2022 -2023	01-01-2022	31-12-2024
Procesbegeleiding Achterhoekse MaaS-aanpak 2023-2025	31-12-2022	31-05-2025
Gebiedsgerichte corridoruitwerking N18	16-09-2024	31-01-2025

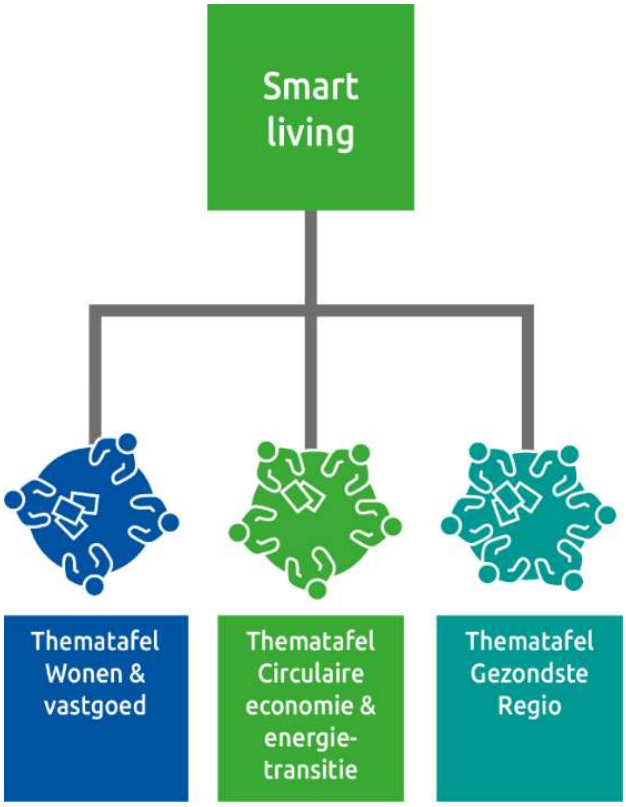
Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	1.384.054	28.800	233.400	1.646.254

Programma 3

Smart Living

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Living. Dit zijn Wonen en vastgoed, Circulaire economie en energietransitie en de Gezondste Regio. Per thematafel wordt weergegeven wat men wil bereiken (doelen in visie 2030) en wat bereikt is. Hierbij zijn ook projectenoverzichten opgenomen. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is informerend en niet ter vaststelling.

3.1 Wonen en vastgoed

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde woningmarkt met een normale spanning: dus met voldoende toegankelijkheid voor alle doelgroepen en een gedifferentieerd aanbod, passend bij de vraag. Dat betekent dat er in voldoende mate betaalbare woningen zijn en voldoende woon-zorgvoorzieningen die nodig zijn voor de sterk groeiende groep senioren. Bij de ontwikkeling van woningen worden verschillende innovatie woonvormen en bouwaanpakken toegepast. Leegstand is alleen nog maar in de vorm van frictieleegstand aan de orde. De woningvoorraad die bij een dergelijke markt past, is toekomstbestendig. Dit houdt in dat deze in aanzienlijke mate energiezuiniger is gemaakt. Daar waar mogelijk zijn woningen meer levensloopbestendig gemaakt.
Wonen staat niet op zich maar kent een interactie met de directe omgeving. Daarom is het van belang wonen te verbinden met voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van werk, mobiliteit, landschap, maatschappelijke voorzieningen en recreatie. Bij de ontwikkeling en herstructurering van woonfuncties is aandacht voor leefbaarheidsfactoren als veiligheid en sociale cohesie binnen wijken. Daarnaast zal de bebouwde omgeving meer klimaatadaptief en volgens de principes van circulariteit ingevuld moeten worden.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

Voldoende nieuwe betaalbare woningen
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel In de Regionale Woonagenda en de Woondeal hebben we duidelijke afspraken gemaakt over het aandeel betaalbare woningen. We stimuleren conceptuele woningbouw voor de realisatie hiervan, alsmede grondpolitiek en gerichte handhaving en beleid om betaalbare woningen ook in de toekomst betaalbaar te houden.
Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken • Er is een kwartiermaker sociale koopwoningen aangesteld, die een actieplan heeft ontwikkeld en afspraken heeft geconcretiseerd voor de realisatie van betaalbare koopwoningen. • We hebben een inspiratiesessie over conceptuele woningen gehouden. • De Achterhoekse Wooncoöperatie heeft verschillende initiatieven voor kleine (flex-)woningen met betaalbare huren ontwikkeld. Onder andere in Meddo waar nu een plan ligt voor 8 zogenaamde box-in-box woningen in een voormalige koeienstal. • We hebben een start gemaakt met het opstellen van een regionale huisvestingsverordening. • We hebben bijeenkomsten gehouden over meer regie op de volkshuisvesting. Onder meer over het betaalbaar houden van koopwoningen die goedkoop in de markt gezet zijn. • Er is gestart met het herzien van de Achterhoekse Woondeal. • Gemeenten en bedrijfsleven hebben het convenant huisvesting arbeidsmigranten ondertekend. Doel hiervan is het verbeteren van de leefomstandigheden en huisvesting van arbeidsmigranten. • Het voornemen om in een gezamenlijk project minimaal 100 betaalbare woningen te realiseren is in 2024 gewijzigd in het gezamenlijk werken aan minimaal 10% sociale koop. Dit doel van het project Samen Betaalbaar Bouwen is dus veranderd, net als de wijze hoe dit te bereiken.

De bestaande woningvoorraad is toekomstbestendig

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

Terwijl de woningcorporaties hun eigen duurzaamheidsplannen uitvoeren, richten wij ons vooral op de grote particuliere woningmarkt. Met Energieloket Achterhoek zetten we ons in om particulieren te activeren en te helpen hun woning te verduurzamen. Dit geven we onder meer vorm in de aanpak One Stop Shop, waarmee wordt toegewerkt naar een integrale ontzorgaanpak voor woningeigenaren bij het verduurzamen van hun woning. Daarnaast werken we aan een visie op wonen, welzijn en zorg. Deze geeft richting aan de stappen die we willen zetten om te zorgen dat we in de Achterhoek passende woningen kunnen bieden in de gezonde en vitale leefomgeving met de nodige zorg en ondersteuning

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Via het Energieloket Achterhoek zijn inwoners gestimuleerd tot verduurzaming, onder meer door een dagelijks bereikbare klantenservice, bewonersbegeleiding, diverse laagdrempelige adviesdiensten en regionale communicatie en campagnes.
- Voor lage inkomens zijn speciale regionale aanpakken uitgevoerd door 'Bespaarhulp aan Huis', waarbij ook kleinere bespaarmaatregelen worden getroffen en verouderd witgoed vervangen.
- Een regionale isolatieaanpak voor woningen met lage energielabels, enerzijds via een doe-het-zelf spoor en anderzijds via een subsidie voor isolatiemaatregelen aangebracht door gespecialiseerde bedrijven.
- Er zijn diverse wijkaanpakken uitgevoerd zoals wijkgerichte bewustwordingsacties voor verduurzaming, ondersteuning in wijken gericht op leefbaarheid in algemene zin (via het volkshuisvestingsfonds) en in wijken die (op termijn) van het aardgas gaan.
- De One Stop Shop-aanpak is voorbereid om grootschalig uit te rollen. Helaas lukt dit nog niet in verband met de vleermuizen in de spouwmuren. Hopelijk zal dit alsnog in 2025 kunnen plaatsvinden en kunnen dan ook de extra consortia (is er nu 1, doel is 3) gevonden worden voor de uitvoering.
- De concept regionale wonen-, welzijn- en zorgvisie is opgesteld. Hierin maken we vanuit woningcorporaties, zorgpartijen, welzijnsorganisaties, provincie Gelderland en gemeenten afspraken die moeten leiden tot voldoende huisvesting voor (kwetsbare) aandachtsgroepen en ouderen die de benodigde zorg en ondersteuning moeten kunnen ontvangen. Deze visie wordt begin 2025 bestuurlijk vastgesteld.
- Als onderdeel van de zorgvisie wordt een afsprakenkader ouderenhuisvesting vastgesteld waarin de opgave om ouderenwoningen toe te voegen is uitgewerkt. Dit afsprakenkader wordt opgenomen in de herziening van de Achterhoekse Woondeal in 2025.
- Samen met de Achterhoekse gemeenten heeft Energieloket Achterhoek een regionaal plan voor de jaren 2024-2030 opgesteld. De kern van de aanpak blijft bestaan, in ieder geval in de genoemde periode.

Versnelling woningbouw

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

In de Regionale Woonagenda is een tienpuntenplan gepresenteerd gebaseerd op de aanpak 'Van dromen naar Doen'. Belangrijke onderdelen hiervan zijn het aanpakken van de capaciteitsproblemen, versnellen en vereenvoudigen van procedures en het verbeteren van het netwerk van bouwers en ambtenaren in de regio.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Er is een eerste bouw- en doedag georganiseerd waarin alle stakeholders in de bouwwereld, dus ambtenaren en bouwers, installateurs etc. met elkaar op verschillende manieren spraken over wat nodig is om de woningbouw te versnellen.
- Er is een verkenning gedaan naar mogelijkheden om te komen tot een flexpool Achterhoek. Doel van de flexpool is het aanpakken van het capaciteitstekort van ambtenaren betrokken bij de bouw.
- Er is een verkenning geweest naar de mogelijkheid van een regionaal loket voor kleine projecten.

Ontwikkelen en realiseren duurzame manieren van bouwen

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We richten ons op toekomstbestendig bouwen. Dit door Biobased Bouwen en innovatieve woningbouw te stimuleren.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Partijen in de regio (bouwers, onderwijs en opdrachtgevers) zijn in verregaande gesprekken om een innovatiecentrum voor de bouw op te richten.
- Er zijn diverse kennissessies voor onder meer ambtenaren, bouwers, architecten en installateurs georganiseerd. Onder meer over de ontwikkeling van een biobased conceptwoning, het voorbeeldproject biobased paviljoen en het verduurzamen van woningen door inblazen stro door woningcorporaties. Deze ontwikkeling is ondersteund door de regionale kopgroep Samen Biobased Bouwen in samenwerking met het landelijk netwerk Building Balance.
- Het kader voor toekomstbestendig bouwen is vastgesteld, samen met de thematafel Circulaire economie & Energietransitie en de provincie Gelderland. Dit bevat standaarden en ambities om een impuls te geven aan duurzame en circulaire nieuwbouw de komende jaren.

Projecten Wonen en vastgoed

In totaal waren er eind 2024 13 projecten in uitvoering bij deze thematafel.

Projecten	Looptijd	
Projecten Steengoed Benutten	15-07-2019	31-12-2024
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg	01-04-2020	31-12-2024
PilotTransformatievisie Oudestraat Neede 2030	01-01-2020	30-06-2025
Heuvelstraat Silvolde - deelproject Wonion	15-03-2021	31-12-2024
Heuvelstraat Silvolde - deelproject Oude IJsselstreek	31-03-2021	31-12-2024
Centrumvisie Dinxperlo	18-03-2021	31-12-2025
Dorpshart Wehl	06-03-2021	31-12-2024
Compactisering centrumgebied Hengelo	01-09-2021	31-12-2024
Groenlo, een vitaal centrum voor onze inwoners	01-10-2021	31-12-2025
Heerlijk thuis in huis	01-01-2022	01-03-2025
One Stop Shop Achterhoek	01-01-2022	31-12-2025
Flexwonen in de Achterhoek	01-01-2022	31-12-2025
Gebied zoekt ondernemende bewoners	01-01-2022	31-12-2025
Gebiedsontwikkeling Gendringen	01-09-2022	31-12-2026

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	13.157.444	2.277.272	942.900	16.377.616

3.2 Circulaire economie & energietransitie

Wat willen we bereiken?

Circulariteit heeft een belangrijke plek gekregen in de Achterhoek. Essentieel is de transitie naar hernieuwbare grondstoffen, biomassa wordt in de kringlooplandbouw, in het voedselsysteem en voor bouw en infra optimaal benut. Uiterlijk in 2050 is de regio energieneutraal. We maken de Achterhoek klaar voor een duurzame toekomst en groeien uit tot de schoonste regio van het land. In de transitie naar een duurzaam schone regio worden hernieuwbare grondstoffen gebruikt, (bouw)materialen hergebruikt en door minder emissies kan de biodiversiteit herstellen. We willen in 2030 een reductie van 50% van de primaire grondstoffen realiseren t.o.v. 2010. We willen koploper blijven in het realiseren van een kringlooplandbouw, en werken aan de transitie in de hele keten om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Door hoogwaardig benutten van grondstoffen en recycling van reststromen zijn er minder emissies en creëren we ruimte voor meer biodiversiteit.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

Oplossingen voor energiebesparing, duurzame opwekking en zelfvoorzienend zijn

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We spelen in op de verschuiving in de energievoorziening, onder andere door duurzaam opwekken van energie en oplossingen te zoeken voor netcongestie. Hiervoor werken we aan bewustwording, brengen we onderdelen van het energiesysteem in kaart en ontwikkelen we oplossingsrichtingen waaronder nieuwe samenwerkings-vormen, (decentrale) technische oplossingen en nieuwe verdienmodellen.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Er is een inventarisatie gestart naar de beschikbaarheid van de energie-infrastructuur voor bedrijven op bedrijventerreinen in de Achterhoek, mede naar aanleiding van netcongestie. Om vervolgens de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk te gebruiken door gezamenlijke en lokale oplossingen.
- We hebben slimme oplossingen achter de meter voor opwek en gebruik van duurzame energie voor agrarische bedrijven ontwikkeld. Daarbij is gebruik gemaakt van kennis ontwikkeld in het project Eco Accu Storage. Er zijn bijeenkomsten gehouden voor agrarische ondernemers in verschillende gemeenten. Het project Eco Accu is in 2024 afgerond.
- We hebben bijgedragen aan de provinciale energievisie, het integraal en regionaal programmeren voor energiesysteem na 2030 en de afstemming met onder meer de RES Achterhoek en de Energyboard Gelderland.

Agrofood is koploper kringlooplandbouw

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We werken aan toekomstbestendige landbouw en een duurzaam voedselsysteem in de Achterhoek. We hanteren een integrale benadering van bedrijfssystemen voor kringlooplandbouw voor (melk)veehouderij en akkerbouw. Europese en nationale doelen op gebied van water, natuur en klimaat leiden tot veranderingen in het landelijk gebied. Daarom wordt gewerkt op bedrijfs-, bedrijfssysteem- en gebiedsniveau met een grote en diverse groep boeren, regionale boerenorganisaties en andere stakeholders. Een belangrijke lijn is *experimenteerregio Achterhoek;* een werkwijze om innovatiegericht én met boeren van 'onderop' samen te werken, om praktijkgerichte kennis en ervaring in te zetten voor (nieuw) beleid en wet- en regelgeving.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Met de ontvangen subsidie van LNV (nu LVVN) hebben we invulling gegeven aan Fieldlab Achterhoek. Binnen Fieldlab Achterhoek is de regionale samenwerking van Achterhoekse boerenorganisaties (VALA, VK-Oost, Stichting Biomassa en De Innovatie Coöperatie) versterkt. Er is gewerkt aan het opstellen van een regionale agenda (wenkend perspectief) voor de landbouw in Achterhoek. Er is een (nieuwe) impuls gegeven aan regionale leerkringen en er zijn diverse nieuwe (boeren)experimenten en innovatieprojecten gestart.
- Er is meegewerkt aan de opzet en uitwerking van een ontwerpend onderzoek 'Boerderij van de toekomst' voor de landbouw in Achterhoek en Twente. Dit wordt gezamenlijk uitgevoerd door Wageningen Universiteit & Research (WUR) met De Landbouwers Twente en het ministerie van LVVN.
- We werken regionaal nauw samen met experimenteerregio Twente en landelijk met experimenteerregio's Noord-Nederland en De Peel.
- We verkennen nieuwe initiatieven voor opgaven zoals mest en mineralenmanagement, water en gebiedsgericht werken die kunnen leiden tot nieuwe (meerjarige) projecten en programma's.
- De projecten agro innovatiecentrum De Marke, kennisnetwerk Vruchtbare Kringloop-Oost en Werken aan Toekomstgerichte Erven zijn afgerond.

Gebruik (hernieuwbare) grondstoffen in bouw en infra & efficiënter gebruik van (primaire) grondstoffen

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

We willen in aansluiting op de Rijksdoelen in 2030 het gebruik van eindige grondstoffen halveren. Hiervoor zetten we in op het stimuleren van circulair werken door vergroten van de bewustwording en kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en het stimuleren van circulariteit door toepassen van nieuwe werkwijzen. We werken aan het monitoren van de voortgang van de transitie naar een circulaire economie in de Achterhoek. We zetten in op het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen door minder en andere (hernieuwbare) grondstoffen te gebruiken en hergebruik van materialen en producten in onder andere de bouw en infra.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- We hebben voorbeelden van circulaire initiatieven en aanpakken gedeeld in twee regionale werksessies. De werksessies zijn voor kennisdeling en om organisaties aan te moedigen om in beweging te komen door daarvoor voorbeelden en inspiratie aan te reiken.
- We hebben methoden van monitoring van circulaire economie verkend, onder andere om (impact van) grondstofstromen en voortgang in beeld te brengen voor de Achterhoek Monitor 2024-2025.
- Het gebruik van biobased grondstoffen door de ontwikkeling van een regionale biobased ketenaanpak is gestimuleerd. Er zijn diverse kennissessies voor de bouw gehouden en er is een kennisgroep Teelt Biobased Bouwmaterialen gestart.
- Er is een biobased conceptwoning ontwikkeld en het voorbeeldproject biobased paviljoen is opgeleverd. Deze is ontworpen en gebouwd door (innovatieve) regionale bedrijven. Het gebouw heeft een voorbeeldfunctie en er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor bewustwording en kennisdeling.
- Voor het verduurzamen van woningen is door woningcorporaties stro ingeblazen. Deze ontwikkeling is ondersteund door de regionale kopgroep Samen Biobased Bouwen in samenwerking met het landelijk netwerk Building Balance.
- Er is een inventarisatie uitgevoerd van kennis- en ondersteuningsbehoefte bij gemeenten voor toekomstbestendig bouwen door Cirkelregio de Achterhoek. Dat is ook gedaan voor de verduurzaaming van infra (grond-, weg- en waterbouw) naar voorbeeld van de aanpak in de Groene Metropoolregio.
- Het kader voor toekomstbestendig bouwen is vastgesteld, samen met de thematafel Wonen & Vastgoed en de provincie Gelderland. Dit bevat standaarden en ambities om een impuls te geven aan duurzame en circulaire nieuwbouw de komende jaren.
- Er zijn verkennende werksessies circulair werken met gemeenten, corporaties en waterschap gehouden. Dit om de behoefte aan kennis te inventariseren en voor uitwisseling van verschillende aanpakken.

Reductie CO2 en stikstof en toename biodiversiteit
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel We richten ons op bewustwording, kennisuitwisseling, aanjagen en versnellen van emissiereductie door innovaties en toepassen van nieuwe producten, processen en technieken. We stimuleren circulair werken waardoor (CO2-)uitstoot wordt gereduceerd. Afname van emissies draagt bij aan herstel biodiversiteit. Er zijn verkennende werksessies circulair werken met gemeenten, corporaties en waterschap gehouden. Dit om de behoefte aan kennis te inventariseren en voor uitwisseling van verschillende aanpakken.
Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken • Het project concept-ontwikkeling voor halvering stikstofemissie in (melk-)stalsystemen is opgeschaald, na een test op één locatie, naar meerdere melkstallen om kennis op te doen met verschillende stalsystemen. • We doen onderzoek naar CO2-vastlegging/borging en verwaarding door telen en toepassen van biobased gewassen en bouwmaterialen. Om zo mogelijkheden te ontwikkelen voor het vermarkten van langdurig vastgelegde koolstof, dat bijdraagt aan het verdienmodel van (agrarische) ondernemers. • We zijn gestart met een verkenning naar reeds bestaande aanpak voor vergroten biodiversiteit in regio. Dat geeft inzicht in de eigen aanpak van verschillende regionale partijen. Ook is geconstateerd dat een regionale aanpak gewenst is voor uitwisseling van ervaringen en om gezamenlijk meer te kunnen bereiken op gebied van biodiversiteit.

Projecten Circulaire economie en energietransitie

In totaal waren er eind 2024 8 projecten in uitvoering bij deze thematafel.

Projecten	Looptijd	
Innovatiecentrum de Marke	01-01-2020	31-12-2024
Groene leerkenniswerkplaats (GLKWP)	01-05-2020	31-12-2024
Werken aan toekomstgerichte erven in de Achterhoek	01-07-2020	30-06-2024
Ontwikkeling concept halvering stikstofemissie melkstal	01-06-2022	31-12-2025
Samen biobased bouwen	01-08-2022	28-02-2025
Stimuleren energietransitie agrarisch Achterhoek	01-09-2022	31-12-2025
Slimme energiesystemen Achterhoek	01-10-2023	31-07-2025
Achterhoek Groen, Natuurlijk!	01-10-2024	30-06-2025

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	4.313.498	472.949	900.131	5.686.578

Gezondste regio

Wat willen we bereiken?

We richten ons op vernieuwing en verbetering binnen de gezondheidszorg en welzijnsector, zodat de gezondheid van de Achterhoekse inwoners waar mogelijk kan toenemen. We streven ernaar dat mensen zo lang mogelijk zelf regie kunnen voeren over hun eigen gezondheid en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. We hanteren twee pijlers: preventie en zorginnovatie. Door te investeren in preventie worden we in de Achterhoek gezonder en kunnen we de belasting op de zorg verminderen. Door een gezonde leefstijl zal op de lange termijn minder zorg nodig zijn. Daarnaast biedt zorginnovatie de mogelijkheid voor slimme oplossingen zodat alle inwoners van de Achterhoek goede, toegankelijke en betaalbare zorg kunnen blijven ontvangen, ook in 2030. We willen werken vanuit een nieuwe visie op anders oud(er) worden in relatie tot wonen en daarmee ook een andere kijk op de rol van het bestaande zorgaanbod in combinatie met wonen. Daarnaast werken we aan innovatie van het gezondheidssysteem, onder de noemer Achterhoek Gezond. We zetten samen met onze partners in op de filosofie van 'positieve gezondheid', met andere woorden het vermogen van mensen zich aan te passen en zelf regie te voeren en om te voorkomen dat mensen ziek worden en zorg nodig hebben. Door op alle niveaus te investeren in leefstijl, preventie, gezondheid en gedrag kan een deel van de ziekte- en behandelkosten vermeden worden. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl hopen we het ziekteverzuim terug te dringen en daarmee de arbeidsparticipatie te verhogen.

Te bereiken maatschappelijk effect

Wat hebben we gedaan en bereikt?

In de visie 2030 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen. Onderstaand is per doel het resultaat voor 2024 weergegeven.

Betaalbaar en toegankelijk netwerk van zorgdiensten
Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel De regionale ambities vanuit De Gezondste Regio vallen voor een belangrijk deel samen in de regionale uitwerking van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hiervoor is in 2023 het regioplan De Gezondste Regio vastgesteld. Het regioplan bevat prioritaire opgaven en is te beschouwen als het gezamenlijke kader. Vanuit dit plan werken we nu aan concrete transformaties, plannen en projecten voor de regio. In 2024 is veel aandacht besteed aan het opzetten van de samenwerkingsstructuur en de uitwerking van het regioplan De Gezondste Regio. Thematisch is het regioplan De Gezondste Regio opgedeeld in vier hoofdthema's. Vanuit deze thema's werken we in de regio samen aan een betaalbaar en toegankelijk netwerk van zorgdiensten. De thema's in de Achterhoek zijn (1) Gezond Leven en Preventie, (2) Veerkrachtig Ouder Worden, (3) Mentaal Gezond en (4) Prettig Werken in Zorg en Welzijn. Daarnaast zijn er drie dwarsverbanden die binnen alle thema's hun uitwerking hebben: (1) Digitalisering en Technologie, (2) Toekomstbesteding Zorglandschap en (3) Samenwerking.
Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken • We hebben gebouwd aan de samenwerkingsstructuur. Hiervoor is er een regionale bestuurlijke regiegroep samengesteld. Hierdoor is de regionale samenwerking versterkt en werken we in de regio over de domeinen heen aan plannen en projecten voor de regio. Het resultaat is meer regionale uitvoeringskracht en daarmee versnelling in de uitvoering. • Op de vier hoofdthema's zijn uitvoeringscoalities gevormd die de benodigde transformaties uitwerken in een gezamenlijke werkagenda.

De gezondste regio door preventie en innovatie

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

Preventie en innovatie zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat we in de Achterhoek onze centrale ambitie halen: Wij willen dat Achterhoekers gezond zijn en daarover zelf de regie hebben. Gezondheid, preventie en leefstijl zijn leidend, niet ziekte en behandeling. Daarom stimuleren we projecten die gericht zijn op preventie en innovatie. In de regionale uitwerking van het IZA is dit enerzijds ondergebracht in het hoofdthema 'Gezond Leven en Preventie' en anderzijds in het dwarsverband "Digitalisering en Technologie".

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Voor de uitwerking van digitalisering en technologie in het regioplan werken we samen met, en sluiten we aan bij, al bestaande initiatieven, zoals de Technologie en Zorgacademie Achterhoek en Vereniging Digitalisering Zorg Achterhoek. Vanuit deze vereniging is GERDA ontwikkeld, o.a. als datawerkplaats. We kijken hoe GERDA verder in gezet kan worden voor de monitoring van de gezondheid in de Achterhoek.
- Het project Fit veur Altied liep eind 2024 af. Dit project werkt aan fitte en gezonde Achterhoekse werknemers, nu en 'veur altied'. Fitte en gezonde medewerkers hebben meer werkplezier, zijn blijer, productiever en voelen zich meer betrokken. En, niet geheel onbelangrijk, zijn minder vaak ziek. De resultaten verwachten we begin 2025 te kunnen delen.

Achterhoekers zijn zelf langer verantwoordelijk voor hun gezondheid

Langs welke grote lijnen werken we aan dit doel

Het zelf langer verantwoordelijk zijn voor je gezondheid gaat om het versterken van de eigen regie van de Achterhoekers. Die eigen regie komt terug in de eerste 3 thema's van de regionale uitwerking van het IZA. Gezond Leven en Preventie, Veerkrachtig Ouder Worden en Mentaal Gezond. Dit door in te zetten op eigen verantwoordelijkheid en daar de Achterhoekers in te begeleiden.

Wat hebben we in 2024 gedaan en met welk resultaat om dit doel te bereiken

- Bij het opstellen van het regioplan zijn inwoners betrokken en dat doen we ook in de uitvoeringsfase. Hiervoor is bijvoorbeeld in juni een sessie gehouden waar ongeveer honderd deelnemers bij aanwezig waren. Dit heeft gezorgd voor kennisdeling tussen bestuur, beleid en praktijk. Daarnaast zijn op deze manier de eerste stappen gezet voor betrokkenheid van inwoners bij de uitvoering van het regioplan.
- Vanuit de verschillende thema's is het onderdeel eigen regie verder uitgewerkt.
- De concept regionale wonen-, welzijn- en zorgvisie is opgesteld. Hierin maken we vanuit woningcorporaties, zorgpartijen, welzijnsorganisaties, provincie Gelderland en gemeenten afspraken die moeten leiden tot voldoende huisvesting voor (kwetsbare) aandachtsgroepen en ouderen die de benodigde zorg en ondersteuning moeten kunnen ontvangen. Deze visie wordt eind 2024/begin 2025 bestuurlijk vastgesteld.

Projecten Gezondste regio

Eind 2024 waren er 2 projecten in uitvoering bij deze thematafel.

Projecten	Looptijd	
Praat vandaag mee over morgen	01-05-2024	30-12-2025
Fit veur altied	01-03-2021	31-12-2024

Hieronder wordt de financiering van bovenstaande projecten weergegeven.

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	759.933	564.960		1.324.893

Programma 4

Bedrijfsvoering en Rente

Wat willen we bereiken?

Strategische doelstelling

Wij willen begrotingsevenwicht binnen de bij andere programma's nagestreefde doelstellingen en met een minimale bijdrage van de gemeenten een maximaal resultaat behalen. De kosten en opbrengsten moeten elkaar, gezien de beperkte financiële armslag, zoveel mogelijk in evenwicht houden.

Wat hebben we gedaan en bereikt?

De volgende werkzaamheden zijn verricht in 2024:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Incidentele financiering	Realiseren van begrotingsevenwicht.
Algemeen financieel beleid	• Voldoen aan wettelijke kaders (rechtmatigheid); • Continu verbeteren van de beleidscyclus; • Adequate bedrijfsvoering; • Uitvoeren van interne controles conform intern controleplan; • Verantwoording van de uitgaven.
Treasury	Beheren van de financiële middelen.

Algemeen financieel beleid

Het voldoen aan wettelijke kaders en de daarop betrekking hebbende verordeningen vraagt continu de aandacht. Vanaf vorig boekjaar wordt een rechtmatigheidsverantwoording van het bestuur opgenomen in de jaarrekening. Hiervoor is een intern controleplan opgesteld waarin is aangegeven hoe de interne controle wordt vormgegeven. De interne controlewerkzaamheden zijn gedurende het boekjaar volgens het controleplan uitgevoerd. Bij de controle zijn geen noemenswaardige afwijkingen van de regelgeving geconstateerd. Voor een nadere toelichting op de onderwerpen van de interne controle wordt verwezen naar de paragraaf rechtmatigheid.
We controleren steeds op de naleving en relevantie van geldende regelgeving. Naar aanleiding van een advies van de VNG is de controleverordening in 2024 geactualiseerd en vastgesteld.
Tot slot hebben in 2024 werkzaamheden plaatsgevonden voor het verkrijgen en verantwoorden van subsidies vanuit diverse regelingen (Leader, Volkshuisvestingfonds, techniekpact, MKB-deal, gebiedsopgave Provincie en Regio Deal).

Treasury

Op het gebied van Treasury zijn in 2024 met name de Regio Deal middelen van belang. Er is vanuit Regio Deal I € 20 mln. in beheer bij Regio Achterhoek ten behoeve van de financiering van projecten. Hiervan is eind 2024 € 15 mln. besteed. Eind 2022 zijn alle middelen beschikt aan projecten. De projecten dienen uiterlijk in 2025 te zijn afgerond. In 2024 is een nieuwe Regio Deal gesloten van € 25 mln. Eind 2024 is hiervan een eerste voorschot ontvangen. Er zijn nog geen middelen beschikt aan nieuwe projecten in 2024.

Wat heeft het gekost?

Programma 4: Bedrijfsvoering en Rente	R 2023	B 2024 primair	B 2024 gewijzigd	R 2024
Lasten (A)	826.000	414.000	1.058.000	1.036.000
Baten derden (B)	994.000	369.000	1.053.000	1.058.000
Sub-totaal (B-A)	168.000	-45.000	-5.000	22.000
Bijdrage gemeenten en Provincie (C)	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	168.000	-45.000	-5.000	-
Onttrekkingen reserves	48.000	45.000	5.000	-
Toevoegingen reserves	-137.000	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	79.000	0	0	22.000

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten op dit programma is € 22.000. Het voordeel is vooral ontstaan door een voordeel op de personeelskosten (€ 7.000) en rentebaten over het banksaldo bij het Rijk (€ 15.000).

Voor een nadere onderbouwing van de baten en lasten wordt verwezen naar programma 1.

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma is als volgt:

Mutatie reserves:	Raming gewijzigd	Werkelijk
Onttrekking reserve onderhoud huisvesting	-5.000	-
Per saldo toevoeging reserves programma 4	-5.000	-

1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen van de Regio is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de Regio.

1.1 Beleid

In de nota "reserves en voorzieningen" van juli 2024 zijn kaders gegeven hoe met het vermogen van de Regio kan en mag worden omgegaan. Door het algemeen bestuur is besloten (AB 17 december 2021) dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt berekend op basis van een weerstandsratio van 1,4 * de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel op basis van de primaire begroting 2024 € 368.000. In de laatste nota "reserves en voorzieningen" (2024) is de benodigde weerstandcapaciteit vastgesteld op € 341.000 gebaseerd op de meest actuele berekeningen (begroting 2025). De maximale omvang voor het weerstandsvermogen is dan € 477.000.
Een surplus wordt uitbetaald als het weerstandsvermogen boven dit bedrag uitkomt. Dit wordt jaarlijks bepaald bij het vaststellen van de begroting en wordt bepaald op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld, rekening houdend met de effecten van inmiddels genomen bestuursbesluiten met financiële gevolgen voor volgende jaren.

1.2 Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve vermeerderd met stille reserves en met onvoorziene posten.

	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening	Afwijking (R-B)
Per 31 december				
Vrij besteedbaar deel algemene reserve	392.000	392.000	392.000	-
Onvoorzien	8.000	98.000	98.000	-
Weerstandscapaciteit 31-12-2024	400.000	490.000	490.000	-

De omvang van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt eind 2024 € 392.000 en de weerstandscapaciteit bedraagt € 490.000. De weerstandscapaciteit ligt boven het geformuleerde plafond van € 477.000 als gevolg van een eenmalig onvoorzien bedrag. Bij de begroting wordt een eventueel surplus bepaald.

1.3 Risico's

Door middel van sessies met de medewerkers zijn de risico's bij de Regio in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan. De 5 meest belangrijke risico's staan hieronder benoemd.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Inzetten van incidenteel beschikbare middelen voor projecten (bijv. subsidies); risico's zijn geen politieke keuzes durven maken, tegenstrijdige belangen en vinden van cofinanciering.	Hoog	Reputatieschade Geen impact in € voor Regio Achterhoek.	Structuur met Achterhoek Raad, Board en thematafels met 3-O samenwerking voor besluitvorming over projecten.
Als gevolg van een slechtere financiële situatie bij gemeenten bestaat de kans dat Regio Achterhoek een bezuinigings-taakstelling opgelegd krijgt.	Laag	Financiële impact bij een taakstelling van 10% is € 242.000 per jaar.	Bij een bezuinigings-taakstelling zullen structureel maatregelen in gang gezet moeten worden met kans op gevolgen voor wachtgelden.
De gevolgen van de CAO onder-handelingen en premiestijgingen leiden tot hogere personeelskosten dan de door gemeenten gehanteerde systematiek voor gemeenschappelijke regelingen.	Laag	Financiële impact bij 1% afwijking in de uitgangspunten is € 20.000 per jaar (gebaseerd op primaire begroting).	In 2021 hebben gemeenten ingestemd met een gewijzigde systematiek voor indexering van loon- en prijsstijgingen.
Bij eigen projecten; projecten zijn niet op tijd af of gemaakte kosten voldoen niet aan subsidie-voorwaarden door bijvoorbeeld inkoopeisen of verantwoordingseisen.	Laag	Reputatieschade en evt. financiële schade. Bij afkeuring 2% van de projectkosten is het € 31.000 (gebaseerd op werkelijke kosten projecten).	Subsidievoorwaarden vooraf duidelijk in beeld hebben. Strenge interne controle op van de stukken volgens de eisen uit de subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Middel	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 105.000 per jaar	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.

In het verslagjaar heeft zich één van bovenstaande financiële risico's voorgedaan. Naar aanleiding van de begroting 2025 zijn afspraken gemaakt om te kijken naar mogelijke besparingen binnen de Regio. Dit in verband met het ravijnjaar 2026 voor de gemeenten. De uitwerking hiervan volgt bij de begroting 2026. Voor het overig geldt:

1. De loonontwikkelingen voor 2024 konden binnen de bestaande budgetten worden opgevangen.
2. Er was sprake van een langdurig zieke, maar dit kon binnen bestaande budgetten opgevangen worden.
3. Wat betreft projectsubsidies hebben zich geen tekorten voorgedaan in 2024.

Overige risico's

Hypotheekverstrekking aan personeelsleden

De mogelijkheid van hypotheekverstrekking is wettelijk verboden sinds 2009. De hypotheken, inclusief die voor personeelsleden van uitgetreden organisatieonderdelen, zijn bevroren. In 2024 is geen extra aflossing gedaan. Eind 2024 bedraagt de hypotheekverstrekking nog € 465.000. De restschuld per 31 december 2024 van de hypotheken afgezet tegen de taxatiewaarde van de woningen bij aankoop bedraagt 44 %. Hierbij laten we de waardestijgingen van de woningen vanaf het moment van aankoop tot nu buiten beschouwing. Deze restschuld is aanzienlijk lager dan een eventuele executiewaarde bij gedwongen verkoop (uitgaande van een executieopbrengst van 75%).

Schadeclaim Moram

De zaak Moram betreft een brand bij Moram in ’s-Heerenberg in maart 2001. In 2004 heeft het dagelijks bestuur besloten dat dit aspect buiten de opschaling van de brandweertaak blijft en voor rekening van de Regio Achterhoek is. In 2006 is een hoofdprocedure John Deere-Moram gestart met een vrijwarings-procedure richting de Regio. Deze procedure is in 2016 afgerond en hiermee krijgt de vrijwaringsprocedure tussen Regio en Moram geen vervolg. In 2008 is een tweede claim in de hoofdprocedure Bosman-Moram neergelegd bij de Regio Achterhoek. De vrijwaringsprocedure van Moram richting Regio krijgt geen vervolg (schikking in hoofdprocedure). Er loopt formeel echter nog wel steeds een procedure bij het Gerechtshof in deze zaak, waardoor de zaak op enig moment weer zou kunnen worden gaan leven. De verwachting dat dit gebeurt, is klein. In 2024 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen geweest.

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV voorgeschreven dat in deze paragraaf de verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen:	Rekening 2023	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 bijgesteld	Rekening 2024
netto schuldquote	-127%	-154%	-182%	-109%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-147%	-181%	-203%	-122%
Solvabiliteitsratio	35%	28%	30%	23%
structurele exploitatieruimte	0,26%	0%	0%	0,24%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

De netto schuld geeft het niveau aan van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Een negatieve schuldquote geeft aan dat er sprake is van een overschot aan middelen, dit is bij de Regio het geval. Het overschot ligt lager dan de bijgestelde begroting aangezien we in 2024 uitgaven hebben gedaan uit de door derden beklemde middelen. Hiermee is bij het opstellen van de begroting geen rekening gehouden.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de Regio in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. De Regio zal nooit meer eigen vermogen opbouwen, bedragen boven het weerstandsniveau worden uitgekeerd aan de gemeenten. De solvabiliteitsratio is afgenomen. Er is een voorschot ontvangen aan rijksmiddelen (door derden beklemde middelen) en daarmee zijn er meer nieuwe middelen binnengekomen dan het afgelopen jaar uitgegeven aan projecten.
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen de begroting van de Regio nagenoeg geen structurele vrije ruimte aanwezig is.

1.5 Conclusie weerstandsvermogen

De werkelijke weerstandscapaciteit per 31 december 2024 (€ 490.000) is gelijk aan het niveau van de begrote weerstandscapaciteit per 31 december 2024 (€ 490.000). De weerstandscapaciteit ligt boven het geformuleerde plafond van € 477.000 als gevolg van een eenmalig onvoorzien bedrag. Bij de begroting wordt een eventueel surplus bepaald.
De Regio heeft geen risicodossiers die niet onder de normale bedrijfsrisico’s vallen waarvoor de weerstandscapaciteit aanwezig is.

2 Paragraaf financiering

In deze paragraaf (ook wel treasuryparagraaf) geven we inzicht in het financieringsbeleid van de Regio. Achtereenvolgens komen aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor de Regio zijn vastgelegd in:

- Financiële verordening Regio Achterhoek (2023)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2024)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasury-risico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasuryactiviteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkist-bankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Krediet- en liquiditeitenrisico's

Vanaf 10 december 2013 is het Schatkistbankieren ingevoerd en worden alle overtollige middelen aangehouden in de schatkist. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan.

2.1.2 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). De Regio heeft geen geldleningen. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

De kasgeldlimiet voor de Regio Achterhoek bedraagt voor 2024 € 310.000 (8,2% * € 3.776.000 op basis van primaire begroting). De Regio heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema

	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Externe rentelasten over korte en lange financiering	15.000	4.000
Externe rentebaten	-634.000	-638.000
Saldo rentelasten en rentebaten	-619.000	- 634.000
Rentelasten projecten (-/-)	0	0
Rentebaten projecten (+)	0	0
	0	0
Rente over eigen vermogen	0	0
Rente over voorzieningen	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	0	0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0	0
Renteresultaat op taakveld Treasury	-619.000	-634.000
Inzet rente op basis van AB-besluiten	619.000	619.000
Positief renteresultaat op taakveld Treasury	0	15.000

2.2 Financiering

De aanwezig activa worden eerst met eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) en vervolgens met vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende schulden) gefinancierd. In navolgende tabel wordt het jaarlijkse financieringstekort c.q. -overschot op de bestaande vaste activa en passiva geschetst.

Stand 1/1 (x € 1.000)	31-12-2024 begroot primair	31-12-2024 begroot bijgesteld	31-12-2024 werkelijk
Ambtenarenhypotheken	595	460	460
Lening project LEADER Achterhoek	313	237	224
Activa (A)	908	697	684
Reserves	6.048	6.762	6.736
Voorzieningen	0	0	0
Geldleningen	0	0	0
Passiva (B)	6.048	6.762	6.736
Financieringstekort (A-B)	-	-	-
Financieringsoverschot (B-A)	5.140	6.065	6.052

Uit de liquiditeitsstaat blijkt dat eind 2024 de activa grotendeels uit ambtenarenhypotheken en leningen voor het project Leader bestaat. Vanaf januari 2009 zijn geen nieuwe ambtenarenhypotheken meer mogelijk, bestaande hypotheken lopen door tot einde contractduur. De substantiële middelen in de reserves omvatten voornamelijk het investeringsfonds. Deze middelen worden met name worden gebruikt als cofinanciering voor projecten en als cofinanciering van (nieuw)te genereren externe gelden.

De maximale omvang van de aan te trekken geldleningen is gerelateerd aan de uitstaande personeelshypotheken, omdat de personeelshypotheken niet direct contant kunnen worden gemaakt (bestuursbesluit van 11 november 2002). De financiering geschiedt namelijk door middel van interne financiering. Als zicht is op de volledige inzet van de middelen van het investeringsfonds ontstaat een maximale financieringsbehoefte van € 460.000. Op dit moment zijn geen geldleningen afgesloten.

2.3 Conclusie

Bij ongewijzigde voortzetting van het beleid loopt de Regio geen risico. Door de vele aflossingen op de hypotheken de afgelopen jaren, wordt het te financieren bedrag steeds lager (eind 2024 maximaal € 460.000).

3 Paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voor op. De organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het algemeen bestuur heeft een hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

3.1 Bedrijfsvoering

Planning & control en administratie

De financiële werkzaamheden bestaan uit het opstellen en bewaken van begroting, jaarrekening, (bestuurs-)rapportages, interne controle, verordeningen, externe contacten, inbreng van financiële expertise bij projecten, verantwoordingen opstellen voor subsidies en het voeren van de financiële administratie.

Personeelszaken en automatisering

Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is een contract afgesloten met gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is eveneens een contract afgesloten met gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basis hardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) komen voor rekening van Regio Achterhoek.

Secretariaat

Het secretariaat verzorgt de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur, de secretaris en de programmaonderdelen.

Archief

De archiefwerkzaamheden bestaan uit het duurzaam bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archiefstukken. Er wordt gewerkt met een digitaal archief in OneGov. De aangewezen medewerkers zijn daarbij verantwoordelijke voor een juiste en volledige archivering. Technische ondersteuning wordt vanuit de gemeente Doetinchem gegeven. Het opstellen van diverse beleidsstukken (o.a. Calamiteitenplan, Kwaliteitssysteem Informatiebeheer en Informatiebeveiligingsbeleid) waren een belangrijk aandachtspunt voor 2024.

3.2 Doelmatig en doeltreffend beleid

In de verordening “onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Regio Achterhoek 2023” is opgenomen dat het dagelijks bestuur aan de hand van door hen onderzochte risico’s in de bedrijfsvoering bij de begroting jaarlijks aangeeft of er onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur zal worden gedaan. Het dagelijks bestuur bepaalt welke organisatieonderdelen, taken of projecten dit zullen zijn. In 2024 waren er geen risico’s in beeld die aanleiding gaven voor een onderzoek.

3.3 Rechtmatigheid

Het dagelijks bestuur was al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid, maar tot aan 2023 bracht de accountant die hierover verslag uit aan het algemeen bestuur. Vanaf 2023 stelt het dagelijks bestuur zelf een rechtmatigheidsverantwoording op, die opgenomen wordt in de jaarrekening. De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: Begrotingscriterium, Voorwaarden-criterium en het Misbruik en oneigenlijk gebruik.

Om als bestuur verantwoording te kunnen afleggen is een intern controleplan opgesteld en vastgesteld (AB 10 maart 2021). Het interne controleplan maakt inzichtelijk welke processen onderdeel uitmaken van de interne controle en wat de diepgang van de interne controlewerkzaamheden is.

Rechtmatigheidsfouten moeten in de verantwoording worden opgenomen als zij boven het door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens uitkomen (3% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves).

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft betrekking op het handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting, bij Regio Achterhoek op programmaniveau. Met betrekking tot de jaarrekening 2024 zijn de volgende over- en onderschrijdingen in de uitgaven op programmaniveau te constateren:

LASTEN	Begroting	Werkelijk	Verschil
Smart Governance	4.725.000	4.567.000	-158.000
Bedrijfsvoering en rente	1.058.000	1.036.000	-22.000
Totaal	5.783.000	5.603.000	-180.000

Er is in het boekjaar geen sprake van overschrijdingen van de lasten op programmaniveau.

BATEN	Begroting	Werkelijk	Verschil
Smart Governance	4.601.000	4.472.000	-129.000
Bedrijfsvoering en rente	1.053.000	1.058.000	5.000
Totaal	5.654.000	5.530.000	-124.000

Er is in het boekjaar sprake van een onderschrijding van de baten op het programma Smart Governance van € 129.000. Bij de burap in november waren de verwachte baten al naar beneden bijgesteld. De lagere baten worden met name veroorzaakt bij de meerjarige projecten (€ 72.000 lager). Omdat in het boekjaar minder kosten zijn gemaakt voor de projecten worden de (subsidie-) inkomsten doorgeschoven naar het volgende boekjaar. Het bestuur is hierover geïnformeerd bij de burap. Ook is er in de begroting een opbrengst van de gemeenten geraamd vanwege de begrote toevoeging die gemeenten doen aan het investeringsfonds (in 2024 begroot € 133.000). Dit wordt conform vastgesteld beleid (artikel 7 financiële verordening) pas toegevoegd bij de resultaatbestemming bij de jaarstukken.
Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheersmaatregelen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern. Met onze interne controles sluiten we aan bij de goedkeurings- en rapporteringstolerantie die de accountant hanteert. In nauwe samenspraak met de accountant hebben we de omvang van de steekproeven en de uit te voeren controles bepaald.

Controles zijn uitgevoerd op de volgende significante processen: Inkoop en betalen, aanbestedingen, personeel en salarisadministratie, subsidieverstrekking en inkomende gelden. Uit de controles zijn geen

onvolkomenheden gekomen. Er is geen sprake van een onrechtmatige financiële beheershandeling als gevolg van het niet voldoen aan het voorwaardencriterium.

M&O-criterium

Naast misbruik en oneigenlijk gebruik kan er sprake zijn van fraude. Op advies van de handreiking Invoering Rechtmatigheidsverantwoording van VNG en IPO hebben we, aanvullend op bovenstaande werkzaamheden, begin 2024 de notitie Fraude Risico geactualiseerd. Daarnaast hebben we in overleg met onze accountant bekeken welke data-analyses zinvol kunnen zijn omdat ze een effect hebben op de kwaliteit van de bedrijfsvoering en ten goede komen aan rechtmatig handelen. Deze analyses hebben we in 2024 uitgevoerd. Hieruit zijn geen onvolkomenheden gekomen.

3.4 Nadere toelichting kosten bedrijfsvoering en formatie

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting (na wijziging)	Werkelijk
Inhuur derden	153.000	182.000
Huisvestingskosten	49.000	52.000
Automatiseringskosten	63.000	61.000
Budgetten voor bestuur (incl. bijeenkomsten colleges en raden)	19.000	15.000
Accountantskosten	13.000	12.000

Nadere toelichting personeelskosten in fte's en in geld:

Beleidsproduct	Werkelijke formatie eind 2023	Geraamde Formatie 2024	Werkelijke formatie eind 2024	Loonsom begroting na wijziging	Loonsom werkelijk
Smart Governance	13,33	16,00	12,42	1.491.000	1.490.000
Ondersteuning	4,28	3,75	3,51	370.000	356.000
Totaal loonsom excl. projecten	17,61	19,75	15,93	1.861.000	1.846.000
Loonsom projectmedewerkers	4,70	-	4,83	439.000	439.000

De geraamde loonsom in de primaire begroting 2024 bedroeg € 1.998.000 en na wijzigingen € 1.861.000 (exclusief projecten). In verband met invulling van vacature-ruimte met tijdelijke inhuur is er € 125.000 budget verschoven van loonkosten naar inhuur derden.

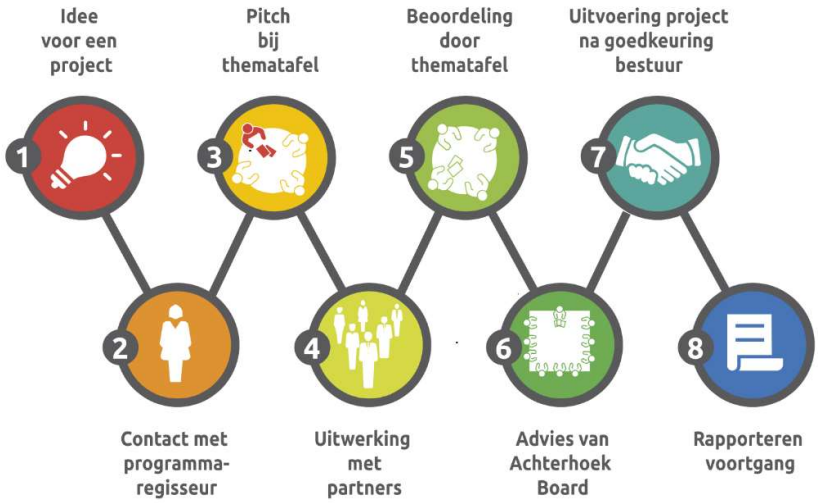
In totaal is er sprake van een positief saldo van € 15.000. Dit is als volgt te verklaren:

Kosten in €	Totaal
Vacatures	-15.000
Korting ziekte	-12.000
Transitievergoeding	12.000
Totaal voordeel	-15.000

4 Paragraaf subsidies

4.1 Subsidiemogelijkheden voor projecten

Voor projecten die in de Achterhoek worden uitgevoerd bestaan er verschillende subsidiestromen bij verschillende organisaties. In deze paragraaf wordt ter informatie aangegeven welke mogelijkheden er zoal zijn gebruikt voor subsidies in 2024.

Verloop projectvoorstel

Op het moment dat een projectidee ontstaat wordt dat via een Thematafel begeleid tot een volwaardig projectvoorstel met ook een financieringsvoorstel. Hierin is opgenomen welke bijdragen de partners (3 O's) voor hun rekening nemen en voor welk deel een subsidiebijdrage wordt gevraagd. De Thematafel leidt bij positief advies het projectvoorstel door naar de Achterhoek Board. Hierin wordt ook aangegeven op welke subsidiemogelijkheden een beroep wordt gedaan. Is de Achterhoek Board positief, dat wordt het voorstel voorgelegd aan het algemeen/dagelijks bestuur. Indien er middelen gevraagd worden uit het investeringsfonds dan is het aan het algemeen bestuur om hier een besluit over te nemen.

Voor de cofinanciering van de overheid zijn er verschillende fondsen/subsidies. Projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling met wisselende projecttrekkers. De uitvoerende partner zorgt zelf voor aanvullende financiering. Verantwoording vindt door de uitvoerende partner plaats op basis van de afgegeven subsidiebeschikking. Projecten worden gemonitord op hun bijdrage aan de gewenste doelen en op de bijdragen door de 3 O's. Niet alle uitgaven lopen via de begroting/jaarrekening van Regio Achterhoek.

4.2 Gebiedsopgave Provincie Gelderland

De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld voor vijf gebiedsopgaven, waaronder de Achterhoek. Deze middelen zijn of worden toegekend aan projecten. Via een bulkbeschikking (laatste wijziging mei 2022) heeft de provincie 8,1 miljoen euro aan de Achterhoek beschikt. Daarnaast is er nog een bulkbeschikking (2021) waarmee de Provincie 7,2 miljoen euro aan de Achterhoek beschikt. Deze middelen moeten uiterlijk 31 december 2026 zijn ingezet. De middelen vanuit de Gebiedsopgave worden ingezet als cofinanciering voor projecten.

In 2024 is vanuit de provincie € 3.763.813 vanuit de gebiedsopgave toegekend aan projecten en daarnaast nog € 70.000 sectoraal geld. De projecten staan in de hoofstukken Smart Economy en Smart Living bij de thematafels.

4.3 Investeringsfonds

Het investeringsfonds is hoofdzakelijk gevoed met beschikbare incidentele middelen. Ook droeg de provincie vanuit de gebiedsopgave middelen bij aan het investeringsfonds van 8RHK ambassadeurs. Deze afspraken liepen tot en met 2023. Tot slot wordt het fonds – zoals afgesproken in de Achterhoek Werkt Door 2.0 en vastgelegd in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023– zo mogelijk gevoed uit een voordelig jaarsaldo van Regio Achterhoek. Dit is maximaal 0,50 per inwoner per jaar (circa € 130.000).

Van het investeringsfonds wordt jaarlijks € 250.000 ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels. Daarnaast is € 100.000 beschikbaar als jaarlijks budget om kleinschalige initiatieven te ondersteunen. De overige middelen worden ingezet als (co-) financiering) voor projecten.

Ontwikkeling investeringsfonds:	2024
Stand 1 januari (na resultaatbestemming)	6.393.000
bij: vrijval projecten	75.000
af: inzet eigen projecten	-534.000
af: inzet projecten derden	-280.000
af: kosten werkbudgetten Board, thematafels en initiatieven	-200.000
Stand 31 december	5.454.000

Voorbereiding op investeringen voor de langere termijn

We gaan steeds op zoek naar nieuwe financiële middelen om de doelen uit onze Visie te realiseren. Het investeringsfonds is daarbij van grote waarde om voldoende cofinanciering te kunnen leveren.

4.4 Regio Deal

De Regio Deal middelen zijn een Rijksbijdrage. Voor Regiodeal I is vanuit het Rijk 20 miljoen beschikbaar gesteld. In 2024 waren er geen middelen meer beschikbaar vanuit de Regio Deal I voor nieuwe projecten. Er waren in 2024 nog wel projecten (deels) in uitvoering. De projecten hebben de tijd tot eind 2025.
Begin 2024 is een nieuwe Regio Deal aanvraag toegekend voor 25 miljoen. Projecten kunnen van start gaan vanaf 1 oktober 2024. De projecten voor Regio Deal II moeten voor 1 januari 2029 uitgevoerd zijn.

4.5 Interreg

Met INTERREG worden samenwerkingsprojecten langs de Europese grenzen financieel ondersteund.
Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 465 miljoen euro ter beschikking. De doelstellingen die met deze middelen moeten worden bereikt staan beschreven in het samenwerkingsprogramma “INTERREG Deutschland-Nederland”.

Aanvragen kunnen bij Interreg worden ingediend door publieke of private rechtspersonen (organisaties of bedrijven). Uitsluitend projecten waarbij Nederlandse en Duitse partners met elkaar samenwerken worden gesubsidieerd. De financiering van projecten bestaat altijd uit een eigen bijdrage van de partners, EU-subsidiemiddelen en vaak ook uit nationale en regionale subsidiemiddelen (bijvoorbeeld van ministeries of provincies). De aanvragen worden beoordeeld door Interreg en bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Interreg.
De zeven gemeentelijke Duitslandcoördinatoren hebben hierin een belangrijke rol. Zij acteren tussen de Euregio en de Thematafels om zo te komen tot nieuwe projecten die we in willen dienen.
Er loopt op dit moment is één project (EDL zie thematafel onderwijs en arbeidsmarkt). Daarnaast is het project Verkeerskundig onderzoek grensoverschrijdende Snelle fietsverbinding Zevenaar-Doetinchem-Emmerich in 2024 afgerond.

4.6 LEADER (pop-gelden)

LEADER Achterhoek is bestemd voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, buitengebied Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. De Achterhoek heeft voor de jaren 2015-2022 de LEADER-status gekregen. Regio Achterhoek is eindverantwoordelijk voor de besteding van de LEADER-gelden. Hiervoor is een LEADER-coördinator aangesteld. Voor de periode 2016-2024 was er een budget beschikbaar van € 6,2 mln. voor projecten.

Om voor subsidie in aanmerking te komen is een eigen bijdrage van 50% nodig. De aanvragen worden beoordeeld door de LAG en de provincie. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door de provincie. Regio Achterhoek is penvoerder voor de overheadkosten.

Financiering projecten LEADER

Het jaar 2024 was het laatste jaar van de oude Leader periode, in totaal zijn er in deze periode 63 projecten uitgevoerd. Hieronder staat de totaalfinanciering van alle LEADER projecten die toegekend zijn.

	LEADER (POP)	Gemeenten	Provincie	Cofinanciering	Totaal
Totaal financiering	3.341.000	3.047.000	300.000	10.366.000	17.054.000

Nieuwe Periode Leader 2023-2027

In 2024 is geld voor een nieuwe Leader periode van 2023-2027 toegekend aan de Achterhoek. De Achterhoek krijgt hiermee € 1.028.190 EU middelen en € 153.461 provinciale middelen ter beschikking. Vorige periode was de Achterhoek het enige Leader-gebied in Gelderland, de huidige periode zijn er 6 gebieden. Voor de nieuwe periode zijn in 2024 nog geen projecten gestart.

4.7 Volkshuisvestingsfonds

Het volkshuisvestingsfonds is een Rijksbijdrage van € 5,1 mln. Het betreft een specifieke uitkering. De looptijd is 8 juli 2021 tot en met 31 december 2031. Deze uitkering is toegekend voor de herstructurering van woningen en leefomgeving in de gemeenten Berkelland, Bronckhorst en Doetinchem. Met deze middelen wordt de financiële slagkracht van gemeenten versterkt waardoor ze met een gezamenlijke aanpak de negatieve spiraal in kwetsbare gebieden kunnen doorbreken. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in een duurzame en veilige woonomgeving middels fysieke ingrepen. Het gehele bedrag is doorbeschikt aan de drie genoemde gemeenten.

Deel III

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2024

(bedragen x € 1.000,--) ACTIVA		Ultimo 2024		Ultimo 2023
Vaste activa				
Materiële vaste activa		-		-
- Investeringen met een economisch nut	-		-	
Financiële vaste activa		*684*		*939*
- Leningen aan:				
- Personeelshypotheken	460		465	
- Projecten Leader Achterhoek	224		474	
Totaal vaste activa		**684**		**939**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		*26.931*		*17.691*
- Rekening-courantverhouding met Rijk	26.507		17.363	
- kortlopende deel personeelshypotheken	5		5	
- Overige vorderingen	419		323	
Liquide middelen		*253*		*89*
- Bank- en girosaldi	253		89	
Overlopende activa		1.146		668
Totaal vlottende activa		**28.330**		**18.448**
Totaal-generaal		**29.014**		**19.387**

BALANS PER 31 DECEMBER 2024

(bedragen x € 1.000,--) PASSIVA		Ultimo 2024		Ultimo 2023
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*6.736*		*6.808*
- Algemene reserve	392		392	
- Bestemming reserves (overige bestemmingsreserves)	6.316		6.319	
- Gerealiseerd resultaat nog te bestemmen	28		97	
Voorzieningen		-		*5*
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	-		5	
Totaal vaste passiva		**6.736**		**6.813**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		*154*		*139*
- Kasgeldleningen				
- Bank- en girosaldi				
- Overige schulden	154		139	
Overlopende passiva		*22.124*		*12.435*
Totaal vlottende passiva		**22.278**		**12.574**
Totaal-generaal		**29.014**		**19.387**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Grondslagen activa en passiva

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. De activa met relatief geringe betekenis (aanschafwaarde < € 2.000) worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Afschrijving van de activa (op lineaire en annuïteiten basis) vindt plaats vanaf het moment dat het object voor gebruik beschikbaar is en met inachtneming van de verwachte gebruiks- en nuttigheidsduur. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.
Bij de doorberekeningen van de kapitaallasten over de vermeerderingen gedurende het boekjaar is uitgegaan van het hele jaar.

De waardering van de overige activa en passiva geschiedt in het algemeen tegen nominale waarden. Wanneer hiervan wordt afgeweken, is dit in de toelichting bij de desbetreffende post vermeld.

Grondslagen resultaat

De baten en lasten zijn verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 3-7-2024 door het algemeen bestuur is vastgesteld.
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O criterium geldt dat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid. Eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) zijn opgenomen in de rechtmatigheids-verantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 195.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
    - Een rapporteringstolerantie van € 5.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa	**€**	**0**
Boekwaarde per 1 januari 2024	€	0
Bij: Investeringen 2024		0
Af : Afschrijvingen over 2024		0
Af: Desinvesteringen 2024		0
Boekwaarde per 31 december 2024	€	0

Verzekerde waarden
Onder de materiële vaste activa zijn de investeringen verantwoord voor huisvesting en inventaris.
Verzekerde waarde per balansdatum: 31.400

Financiële vaste activa	**€**	**684.000**

Verstrekte hypotheken ambtenaren		
Boekwaarde per 1 januari 2024	€	470.000
Af : Aflossingen 2024		-5.000
	€	465.000
Af : kortlopend deel personeelshypotheken (aflossingsdeel 2025)		-5.000
Boekwaarde per 31 december 2024	€	460.000

Met ingang van 1 januari 2009 is de gewijzigde wet Fido in werking getreden en kwam er op die datum van rechtswege een einde aan de Hypotheekregeling van de Regio Achterhoek. Lopende hypotheken blijven gelden. In 2024 is er geen extra aflossing geweest.

Verstrekte lening inzake projecten Leader		
Stand per 1 januari 2024	€	474.000
Bij : verstrekte leningen 2024	€	17.000
Af: afgeloste leningen 2024	€	-267.000
Stand per 31 december 2024	€	224.000

VLOTTENDE ACTIVA

Uiteenzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**€**	**26.931.000**

Rekening-courantverhouding met het Rijk	*Stand per 01-01-2024*	*Mutaties 2024*		*Stand per 31-12-2024*
BZK Schatkistbankieren	17.363.000	9.144.000	€	26.507.000

Kortlopend deel personeelshypotheken (aflossingsdeel 2025)	€	5.000
Overige vorderingen Debiteuren	€	419.000

Specifcatie van deze vorderingen naar ouderdom is als volgt:	2024	419.000

Van de debiteuren is eind februari 2025 een bedrag van € 38.420 nog te ontvangen.

Liquide middelen				**€**	**253.000**
Bank- en girosaldi	*Stand per 01-01-2024*	*Mutaties 2024*			*Stand per 31-12-2024*
Bank Nederlandse Gemeenten	87.000	164.000	€		251.000
ABN-AMRO	2.000	0	€		2.000
	89.000	164.000	€		253.000

Overlopende activa		**€**	**1.146.000**
Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen		€	982.000
Overige vooruitbetaalde kosten		€	11.000
Overige nog te ontvangen inkomsten		€	153.000
		€	1.146.000

Specificatie nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen

	1-1-2024	*Toevoeging*	*Ontvangen*	*31-12-2024*
te ontvangen Provincie	286.000	617.000	240.000	663.000
te ontvangen Rijk/RVO	171.000	293.000	145.000	319.000
	457.000	910.000	385.000	982.000

PASSIVA

VASTE PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Reserves / Bestemmingsreserves		**€**	**6.736.000**
Algemene reserve			
Saldo per 1 januari 2024		€	392.000
Bij: Toevoeging rente 2024			0
Bij: Overige toevoegingen 2024			0
Af: Onttrekkingen 2024			0
Saldo per 31 december 2024		€	392.000

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, waar geen bestemming is gegeven (vrij besteedbaar).
De algemene reserve dient vooral voor het opvangen van tegenvallers in het jaarresultaat.
Op 31 december 2024 bedraagt het saldo € 392.000.

Bestemmingsreserve		
Saldo per 1 januari 2024		6.320.000
Bij: bestemming resultaat 2023		97.000
Bij: Overige toevoegingen 2024		913.000
Af: Onttrekkingen 2024		-1.014.000
Saldo per 31 december 2024	€	6.316.000

	specificatie: investerings-fonds	*toekomst bestendige organisatie*	*onderhoud huisvesting*	
Saldo per 1 januari 2024	6.296.000	0	24.000	6.320.000
Bij: bestemming resultaat 2023	97.000	0	0	97.000
Bij: Overige toevoegingen 2024	75.000	838.000	0	913.000
Af: Onttrekkingen 2024	-1.014.000	0	0	-1.014.000
Saldo per 31 december 2024	5.454.000	838.000	24.000	6.316.000

Het investeringsfonds is een bestemmingsreserve die voor een groot deel is gevuld met destijds beschikbare incidentele middelen. Daarnaast wordt een toevoeging gedaan van max €0,50 per inwoner door gemeenten. Voor de gemeenten is dit het voordelig jaarresultaat met een maximum van € 0,50 per inwoner (in 2024 max € 132.749). Een klein deel wordt ingezet voor werkbudgetten voor Board en thematafels (in 2024 € 201.000). De overige inzet is bedoeld voor projecten (in 2024 € 534.000). In 2024 was er sprake van vrijval van cofinanciering van projecten voor een bedrag van € 75.000.
De reserve onderhoud huisvesting is voor onvoorziene incidentele huisvestingskosten de komende jaren in het pand Raadhuisstraat.
De reserve toekomstbestendige organisatie is gevormd voor het opvangen van negatieve financiele effecten als gevolg van diverse ontwikkelingen.

Resultaat bestemming huidig jaar

Exploitatieresultaat 2024	€	28.000

Resultaat bestemming voorgaand jaar

Het exploitatieresultaat 2023 ad. € 97.000 is toegevoegd aan het investeringsfonds.

VOORZIENINGEN

€ 0

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband risico's en verplichtingen, maar waarvan de omvang en/of het tijdstp van optreden min of meer onzeker zijn.
De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

	Risico wacht-gelden		
Saldo per 1 januari 2024	5.000	€	5.000
Bij: Toevoeging rente 2024	0		0
Bij: Overige toevoegingen 2024	0		0
Af: Onttrekkingen 2024	-5.000		-5.000
Saldo per 31 december 2024	0	€	0

De voorziening risico wachtgelden is in 2024 ten einde gekomen. Er zijn geen wachtgelders meer.

VLOTTENDE PASSIVA

Overige schulden		**€**	**154.000**
kortlopende schulden	Crediteuren	154.000	

Van de crediteuren is eind februari 2025 een bedrag van € 10.565 nog te betalen.

OVERLOPENDE PASSIVA

	€	**22.124.000**
Door derden beklemde middelen	€	21.506.000
Nog te betalen bedragen	€	618.000
	€	22.124.000

Specificatie door derden beklemde middelen

	Stand 01-01-2024	*Toevoeging*	*Vrijval*	*Stand 31-12-2024*
Subsidie uitvoeringsagenda fase 2	123.000	20.000	112.000	31.000
Subsidie uitvoeringsagenda fase 3	2.728.000	1.422.000	2.225.000	1.925.000
Decentralisatie uitkering Regiodeal	6.287.000	12.579.000	2.108.000	16.758.000
Volkshuisvestingsfonds	727.000	267.000	167.000	827.000
Cofinanciering div. kleine projecten	528.000	1.203.000	443.000	1.288.000
Cofinanciering Leader Achterhoek	1.129.000	0	452.000	677.000
	11.522.000	15.491.000	5.507.000	21.506.000

specificatie nog te betalen kosten:

Uitgaven inhuur derden	36.000
Uitgaven thematafels	77.000
Accountantskosten jaarstukken	7.000
Accountantskosten controle Bulk 2	5.000
Uitgaven thuiswerken	10.000
Project gebiedsgerichte corridoraanpak	10.000
Project GWW aanpak	11.000
Project Woondeal proces afrekening subsidie met Provincie	118.000
Project Invulling Zoov ADC	7.000
Project Praat vandaag over morgen	168.000
Gemeente Doetinchem P&O afrekening	17.000
Belastingdienst loonheffing dec 2024	121.000
Belastingdienst btw kw 4/2024	12.000
Premie reparatie uitkering 3e ww jaar	5.000
Transitievergoeding	12.000
Overig	2.000
	618.000

Niet uit balans blijkende verplichtingen

Automatisering

De Regio Achterhoek heeft geen eigen netwerk/systeembeheerders in dienst. Om de continuïteit en ondersteuning op het terrein van de automatisering te waarborgen is er voor het ICT-beheer een overeenkomst gesloten met de gemeente Doetinchem. De overeenkomst is aangegaan voor een jaar en wordt telkens stilzwijgend met een jaar verlengd met een opzegtermijn van drie maanden.

Personeelsinformatiesysteem

Met het oog op kostenreductie en continuïteit is voor de salarisadministratie en personeelszaken samenwerking gezocht met de gemeente Doetinchem. De overeenkomst is aangegaan voor een jaar en wordt telkens stilzwijgend met een jaar verlengd met een opzegtermijn van zes maanden.

Huurovereenkomsten

Er is een huurovereenkomst afgesloten met derden voor de huur van kantoorruimte aan de Raadhuisstraat 25 in Doetinchem. De huurovereenkomst is aangegaan per 1 april 2019 tot en met maart 2022 en wordt telkens voortgezet voor een periode van één jaar met een opzegtermijn van drie maanden. De huur per jaar bedraagt € 22.000.

Onderhoudscontracten huisvesting

Er is een meerjarige overeenkomsten afgesloten voor de huur van een kopieerapparaat. De huurovereenkomst is aangegaan voor de periode van 1 jaar. De kosten per jaar bedragen € 1.500.

Contracten Personeelszaken

Ten behoeve van	Contracttermijn	Einddatum	Kosten per jaar
Terwerkstelling arbeidskrachten		Opzegtermijn 1 jaar	Afhankelijk van aantal detacheringen
Bedrijfszorgpakket	1 jaar	Opzegtermijn 2 maanden	Afhankelijk van aantal medewerkers
Bedrijfsarts	1 jaar	Opzegtermijn 3 maanden	Afhankelijk van inzet uren
Dienstverlening uitvoering bovenwettelijke uitkeringen	Onbepaalde tijd	Opzegtermijn 3 maanden	Afhankelijk van aantal uitkeringsgerechtigden

Gebeurtenissen na balansdatum

Moram

De zaak Moram betreft een brand bij Moram in ’s-Heerenberg in maart 2001. In 2004 heeft het dagelijks bestuur besloten dat dit aspect buiten de opschaling van de brandweertaak blijft en voor rekening van de Regio Achterhoek is. In 2006 is een hoofdprocedure John Deere-Moram gestart met een vrijwaringsprocedure richting de Regio. Deze procedure is in 2016 afgerond en hiermee krijgt de vrijwaringsprocedure tussen Regio en Moram geen vervolg. In 2008 is een tweede claim in de hoofdprocedure Bosman-Moram neergelegd bij de Regio Achterhoek. De vrijwaringsprocedure van Moram richting Regio krijgt geen vervolg (schikking in hoofdprocedure). Er loopt formeel echter nog wel steeds een procedure bij het Gerechtshof in deze zaak, waardoor de zaak op enig moment weer zou kunnen gaan leven. De verwachting dat dit gebeurt, is klein. In januari 2021 heeft de Regio een stuitingsbrief ontvangen van de verzekeraar van John Deere. Hiermee wordt de verjaring van de (eventuele) vorderingen van John Deere en haar verzekeraars op de Regio wederom gestuit.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

Programma	(a) Werkelijke Lasten	(b) Werkelijke Baten	(c) Werkelijke Saldo (a-b)	(d) Begrote Lasten	(e) Begrote Baten	(f) Begrote Saldo (d-e)	(g) Verschil Lasten (a-d)	(h) Verschil Baten (b-e)	(i) Verschil Saldo (g-h)
Smart Governance	4.567.000	2.051.000	2.516.000	4.725.000	2.180.000	2.545.000	-158.000	-129.000	-29.000
Bedrijfsvoering en rente									
- resultaat bedrijfsvoering	413.000	419.000	-6.000	424.000	419.000	5.000	-11.000	0	-11.000
- renteresultaat	623.000	639.000	-16.000	634.000	634.000	0	-11.000	5.000	-16.000
Subtotaal programma's	5.603.000	3.109.000	2.494.000	5.783.000	3.233.000	2.550.000	-180.000	-124.000	-56.000
Bijdrage deelnemende gemeenten			2.421.000			2.421.000			0
Resultaat voor bestemming *(- = tekort)*			-73.000			-129.000			56.000
Toevoegingen / ontrekkingen reserves :									
(+ = onttrekking / - = toevoeging)									
Smart Governance			101.000			124.000			-23.000
Overige uitgaven en inkomsten									
- resultaat kostenplaatsen			0			5.000			-5.000
- renteresultaat			0			0			0
Subtotaal mutatie reserves			101.000			129.000			-28.000
Resultaat na bestemming			28.000			0			28.000
Waarvan:									
- Incidentele baten en lasten			*15.000*						
- Structureel saldo			*13.000*						

Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Smart Governance

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten op dit programma is € 6.000. Het voordeel is vooral ontstaan door overschotten op de personele kosten verminderd met extra inzet voor inhuur derden.

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma (€ 101.000 onttrekking) is als volgt:

Mutatie reserves:	raming gewijzigd	werkelijk
Onttrekking investeringsfonds (werkbudgetten+ eigen projecten)	-540.000	-480.000
Onttrekking investeringsfonds (projecten)	-553.000	-534.000
Toevoeging investeringsfonds	133.000	75.000
Toevoeging reserve toekomstbestendige organisatie	836.000	838.000
Per saldo onttrekking reserves programma 1	-124.000	-101.000

Bedrijfsvoering en rente

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten op dit programma is € 22.000. Het voordeel is vooral ontstaan door een voordeel op de personeelskosten (€ 7.000) en rentebaten over het banksaldo bij het Rijk (€ 15.000).

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma is als volgt:

Mutatie reserves:	raming gewijzigd	werkelijk
Onttrekking reserve onderhoud huisvesting	-5.000	-
Per saldo toevoeging reserves programma 4	-5.000	-

Onvoorzien en overhead

De kosten voor onvoorzien zijn € 98.000 (begroot € 98.000). De overhead 2024 bedraagt € 349.000. Zie specificatie van de overhead per programma in het taakveldenoverzicht in deel IV onderdeel 2.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2024 Leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking	S. Veneman	
Functiegegevens	secretaris/directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 20/08	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	74.321	
Beloningen betaalbaar op termijn	16.678	
Subtotaal	*90.999*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	148.331	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**90.999**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Gegevens 2023	S. Veneman	
Functiegegevens	secretaris/directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.768	
Beloningen betaalbaar op termijn	25.044	
Subtotaal	*132.812*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	
Bezoldiging	**132.812**	

Gegevens 2024 Leidinggevende topfunctionaris zonder dienstbetrekking	L.Dennenberg
Functiegegevens	Interim secretaris/directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/08 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	525
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	154.000
Individuele toepasselijk maximum gehele periode	116.025
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Bezoldiging in de betreffende periode	73.500
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	73.500
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging, exclusief btw	**73.500**

Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Gegevens 2024 Naam topfunctionaris	Functie
M. Boumans	Voorzitter algemeen bestuur/voorzitter dagelijks bestuur
J. Bengevoord	Lid algemeen bestuur/lid dagelijks bestuur, vice voorzitter
O. van Dijk	Lid algemeen bestuur/lid dagelijks bestuur tot 1 maart
H. de Vries	Lid algemeen bestuur vanaf 1 januari/lid dagelijks bestuur vanaf maart
M. Maasdam	Lid algemeen bestuur vanaf maart
A. Bronsvoort	Lid algemeen bestuur
A. Stapelkamp	Lid algemeen bestuur
M. van der Tas	Lid algemeen bestuur
J. van Oostrum	Lid algemeen bestuur

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
EZ	F51	**Eenmalige specifieke uitkering in verband met de uitvoering van ontwikkelplannen (pilots) ten behoeve van Actieagenda MKB-dienstverlening** Gemeenten	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F51/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F51/02*				
			€ 9.312	€ 9.312				
VRO	J4	**Regiodeals 5e tranche**	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/01*	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: J4/02*	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: J4/03*	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler. *Aard controle R* *Indicator: J4/04*	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler. *Aard controle R* *Indicator: J4/05*	
		1	Leefbare gemeenschappen	€ 0	€ 0			
		2	Toekomstbestendige arbeidsmarkt	€ 0	€ 0			
		3	Duurzame economie	€ 0	€ 0			
		4	Monitoring en verankeren sociale innovatie	€ 0	€ 0			
		5	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 46.195	€ 0			
		6						
			Kopie Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/06*	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/07*	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/09*		
		1	*Leefbare gemeenschappen*	€ 0	€ 0			
		2	*Toekomstbestendige arbeidsmarkt*	€ 0	€ 0			
		3	*Duurzame economie*	€ 0	€ 0			
		4	*Monitoring en verankeren sociale innovatie*	€ 0	€ 0			
		5	*Uitvoeringskosten (VAT)*	€ 46.195	€ 0			
		6						
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage *Aard controle R* *Indicator: J4/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4/12*			
			Ja	€ 0	Nee			

VRO	J47	**Volkshuisvesting** Gemeenten		Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J47/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: J47/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: J47/06*
			1	Deelplan 1: Berkelland	24	24	15	€ 67.633	€ 172.704
			2	Deelplan 2: Bronckhorst	52	62	34	€ 225.980	€ 311.813
			16	Deelplan Doetinchem	9	10	8	€ 60.689	€ 103.655

	Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/07*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: J47/08*
1	*Deelplan 1: Berkelland*	€ 39.858
2	*Deelplan 2: Bronckhorst*	€ 155.391
16	*Deelplan Doetinchem*	€ 102.285

	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/10*
	Ja	Nee

VERZAMELSTAAT AFREKENING GEMEENTEN

Programma	(a) Lasten	(b) Baten	(c) Saldo (b-a)	(d) Mutatie reserve	(e) Overschot bijdrage (c+d)	(f) Ontvangen voorschot inwonerbijdrage	(g) Bijdrage overschot	(h) Afrekening inwoner-bijdrage *(f-g)*
Smart Governance	4.567.000	4.472.000	-95.000	101.000	6.000	2.421.000	6.000	2.415.000
Bedrijfsvoering en rente								
- resultaat bedrijfsvoering	413.000	419.000	6.000	0	6.000	0	6.000	-6.000
- renteresultaat	623.000	639.000	16.000	0	16.000	0	16.000	-16.000
Totaal	5.603.000	5.530.000	-73.000	101.000	28.000	2.421.000	28.000	2.393.000
			(- = tekort) onttrekking) = overschot)					

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de programmabladen van de programmaverantwoording.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door algemeen bestuur op 3 juli 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 195.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

De rapporteringstolerantie voor het toelichten van geconstateerde onrechtmatigheden in de paragraaf bedrijfsvoering is door het algemeen bestuur bepaald op € 5.000.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen nihil bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 195.000.

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke acties worden ondernomen om vermeldde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

RA12 Registeraccountants B.V.
Traverse 1
3905 NL, Veenendaal

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van Regio Achterhoek

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Regio Achterhoek te Doetinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van Regio Achterhoek op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Regio Achterhoek zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

RA12 Registeraccountants B.V.
Traverse 1
3905 NL, Veenendaal

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 56.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 5.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

RA12 Registeraccountants B.V.
Traverse 1
3905 NL, Veenendaal

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet, die uit hoofde van artikel 35 lid 7 Wet gemeenschappelijke regelingen van toepassing is, hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet, die uit hoofde van artikel 35 lid 7 Wet gemeenschappelijke regelingen van toepassing is. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de eigen verordeningen en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

RA12 Registeraccountants B.V.
Traverse 1
3905 NL, Veenendaal

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeenschappelijke regeling. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Veenendaal

RA12 Registeraccountants B.V.

J. van der Borg RA

RA12 is de merknaam van RA12 Registeraccountants B.V. (KvK-nummer: 70882436)

Deel IV

Uiteenzetting financiële positie

1 Algemene financiële beschouwing

In deze bijlage wordt een toelichting gegeven op de exploitatierekening 2024 van de Regio Achterhoek.

1.1 Algemene financiële beschouwing

Het boekjaar hebben wij afgesloten met een voordelig jaarsaldo van € 28.000 (€ 0,11 per inwoner).
De ontwikkeling van de inwonerbijdrage is als volgt te schetsen:

Omschrijving	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening	Saldo
Programma Smart Governance	7,43	7,43	7,40	-0,03
Programma Bedrijfsvoering en rente	0,00	0,00	-0,08	-0,08
Sub-totaal bijdrage gemeenten	7,43	7,43	7,32	-0,11
Bijdrage provincie in organisatie kosten	1,69	1,69	1,69	-
Totaal	9,12	9,12	9,01	-0,11

Gemeenten betalen € 7,43 per inwoner op begrotingsbasis. De provincie draagt in 2024 nog eenmalig € 1,69 per inwoner bij in de organisatiekosten. Voorgesteld wordt om het voordelige saldo toe te voegen aan het investeringsfonds, zoals opgenomen in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023. Het voordeel is vooral ontstaan door overschotten op de personele kosten verminderd met extra inzet voor inhuur derden en rentebaten over het banksaldo bij het Rijk (schatkistbankieren).

1.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen

Voor de dekking van alle uitgaven van de Regio onttrekken wij ook middelen aan de reserves. Dit moeten wij volgens voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) afzonderlijk zichtbaar maken in de rekening.

De ontwikkeling van de onttrekkingen (-) en toevoegingen (+) aan reserves is als volgt te schetsen:

Omschrijving	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Programma Smart Governance:			
Toevoegingen	133.000	969.000	913.000
Onttrekkingen	-525.000	-1.093.000	-1.014.000
Sub-totaal Smart Governance	-392.000	-124.000	-101.000
Programma Bedrijfsvoering en rente:			
Toevoegingen	-	-	-
Onttrekkingen	-5.000	-5.000	-
Sub-totaal Bedrijfsvoering en rente	-5.000	-5.000	-
Totaal	-397.000	-129.000	-101.000

Op rekening basis zijn de onttrekkingen bij Smart Governance lager door lagere kosten. De toevoeging is iets lager dan begroot. Bij de overige uitgaven en inkomsten is de onttrekking uit de reserve onderhoud huisvesting lager dan begroot.

De ontwikkeling van de onttrekkingen (-) en toevoegingen (+) aan voorzieningen is als volgt te schetsen:

Omschrijving	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Programma Bedrijfsvoering en rente	0	-5.000	-5.000
Totaal	0	-5.000	-5.000

In 2024 is het restantsaldo van de voorziening wachtgelden (€ 5.000) vrijgevallen.

1.3 Investeringen

In 2024 zijn geen nieuwe investeringen gedaan.

1.4 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten inclusief de mutaties in de reserves.

	Saldo
Incidentele baten	2.028.000
Incidentele lasten	-2.114.000
Totaal	-86.000
Mutatie reserve (onttrekking)	101.000
Saldo incidenteel (voordelig)	15.000

2. OVERZICHT TAAKVELDEN 2024

	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
	Bestuur			
0.1	Bestuur (inc. Regionale samenwerking)	4.836.853	4.434.754	-402.098
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	349.450	0	-349.450
0.5	Treasury	3.784	638.346	634.562
0.8	Overige baten en lasten	0	37.490	37.490
	Interne doorboeking kostenplaatsen	412.990	419.195	6.205
		5.603.076	5.529.785	-73.291
0.10	Mutatie reserves	913.386	1.014.384	100.999
	Saldo van baten en lasten	6.516.462	6.544.170	27.708

3. VERZAMELSTAAT BIJDRAGE PER GEMEENTE 2024

Naam gemeente	Aantal inwoners per 1-1-2023	Programma Smart Governance	Programma Bedrijfs-voering	Rente resultaat	Werkelijke totaal ongewijzigd beleid	Totaal per inwoner werkelijk	Totaal begroot primair	Afrekening verslagjaar
Aalten	27.250	201.732	-637	-1.597	199.498	7,32	202.342	-2.497
Berkelland	44.048	326.088	-1.029	-2.582	322.477	7,32	327.074	-4.036
Bronckhorst	36.280	268.582	-848	-2.127	265.607	7,32	269.393	-3.324
Doetinchem	59.215	438.370	-1.384	-3.471	433.515	7,32	439.695	-5.426
Montferland (*)								-3.379
Oost Gelre	29.848	220.965	-698	-1.750	218.518	7,32	221.633	-2.735
Oude IJsselstreek	39.608	293.219	-926	-2.322	289.972	7,32	294.105	-3.629
Winterswijk	29.249	216.531	-684	-1.714	214.133	7,32	217.185	-2.680
Provincie Gelderland in organisatiekosten		450.000			450.000		450.000	0
Totalen	**265.498**	**2.415.487**	**-6.205**	**-15.562**	**2.393.720**		**2.421.427**	**-27.707**
Bijdrage per inwoner gemeenten (incl btw)		**7,40**	**-0,02**	**-0,06**		**7,32**	**7,43**	**0,11**
Bijdrage provincie in organisatie kosten		1,69				1,69	1,69	
Totaal bijdrage gemeenten en provincie		**9,10**	**-0,02**	**-0,06**		**9,01**	**9,12**	**-0,11**

Overzicht zienswijzen Jaarrekening 2024 Raden

Stand van zaken d.d. 18 juni 2024

Gemeente	*Behandeling Raad*	*Advies/besluit*
Aalten	8 juli	2 juli oordeelsvormend, geen zienswijze
Berkelland	10 juni	Geen kanttekeningen
Bronckhorst	17 juli t.k.n.	26 juni agendacie, geen opmerkingen. collegebesluit
Doetinchem	Raadsmededeling	Geen zienswijze
Montferland	3 juli	Geen zienswijze
Oost Gelre	8 juli t.k.n.	24 juni, geen zienswijze. College besluit
Oude IJsselstreek	30 juni	23 juni commissie Advies instemmen bestemming jaarresultaat.
Winterswijk	24 juni	Kennisnemen geen zienswijze

Accountantsverslag 2024

Regio Achterhoek

Aan het algemeen bestuur

19-05-2025

Betreft: Accountantsverslag 2024

Aan het Algemeen Bestuur
van de Regio Achterhoek

Geacht bestuur,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Regio Achterhoek gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we een aantal onderwerpen opgenomen zoals weergegeven in de inhoudsopgave.

Met dit verslag willen wij u zo goed mogelijk informeren. De onderwerpen, die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening 2024, tenzij dit specifiek is aangegeven.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke medewerker.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de organisatie bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,
RA12 Registeraccountants B.V.
namens deze,

J. van der Borg RA MSc

RA12 Registeraccountants B.V.

Traverse 1, 3905 NL, Veenendaal

info@RA12.nl

Registeraccountants

Uw contactpersonen bij RA12 Registeraccountants zijn:

Partner

J. (Jim) van der Borg RA MSc
Jim@ra12.nl
06 – 83 98 91 42

Junior manager

A.H.J. (Alex) van den Heuvel MSc
Alex@ra12.nl
06 – 31 07 65 33

Leeswijzer

In deze verticale balk wordt op elke pagina een samenvatting gegeven van de analyses en conclusies die rechts staan beschreven. Wij willen op deze wijze de leesbaarheid bevorderen.

Inhoudsopgave

1. Accountantscontrole 2024
2. Analyse van de financiële gegevens
3. Bevindingen naar aanleiding van de controle
4. Administratie beheersing en interne organisatie

Registeraccountants

1 Accountantscontrole 2024

1. Accountantscontrole 2024

Controleaanpak, reikwijdte en diepgang

Hoofdpunten

De jaarrekening geeft een getrouw beeld

=

Controleverklaring

Wij hebben bij de jaarrekening 2024 van Regio Achterhoek een goedkeurende controleverklaring af gegeven met betrekking tot de getrouwheid.

Getrouwheidsoordeel

Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening 2024 een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor Provincies en Gemeenten. Het getrouwheidsoordeel omvat ook de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Het Jaarverslag

Wij hebben als controlerend accountant getoetst of:
het jaarverslag voldoet aan de relevante wet- en regelgeving (onderdeel I);
het verenigbaar is met de jaarrekening (onderdeel II);
geen materiele onjuistheden in het jaarverslag zijn gebleken in het licht van de tijdens de controle van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de veiligheidsregio en zijn omgeving (onderdeel III).
Op basis van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij geen bevindingen op deze aspecten m.b.t. het jaarverslag.

1. Accountantscontrole 2024

Controleaanpak, reikwijdte en diepgang

Hoofdpunten

Materialiteit € 56.000

Rapportagetolerantie € 5.000

Wij zijn onafhankelijk van Regio Achterhoek

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.
Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door het bestuur vastgestelde toleranties gehanteerd. Het bestuur heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie.

Op basis van het Besluit Decentrale Overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 56.000 De materialiteit is gebaseerd op 1% van de totale lasten, inclusief mutaties reserves. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. De materialiteit voor de WNT is afwijkend, hiervoor worden de toleranties toegepast zoals deze zijn opgenomen in het controleprotocol.

Als rapportagetolerantie zijn wij € 5.000 overeengekomen middels het Controleprotocol 2024 van de Regio Achterhoek.

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen.

Wij bevestigen dat we geen giften > € 100 hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de Regio Achterhoek of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

1. Accountantscontrole 2024

Controleaanpak, reikwijdte en diepgang

Hoofdpunten

Geen aanwijzingen voor fraude en non-compliance

Geautomatiseerde gegevensverwerking in voldoende mate geborgd.

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de Regio Achterhoek. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met o.a. de financieel adviseur. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voorzover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking en beveiliging persoonsgegevens

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Tijdens de interim-controle hebben wij de relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst, waar nodig brengen wij verslag uit over tekortkomingen. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de Regio Achterhoek uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. Uit hoofde van deze controle hebben wij geen issues geconstateerd die verstoringen in de geautomatiseerde gegevensverwerking kunnen veroorzaken.

Registeraccountants

2 Analyse van de financiële gegevens

2. Analyse van de financiële gegevens

Winst-en-verliesrekening

Het resultaat van het Regio Achterhoek over het jaar 2024 ten opzichte van de begroting bedraagt € 28.000 voordelig en dit is ten opzichte van voorgaand jaar € 69.000 nadelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven

Overzicht van baten en lasten	2024 (x € 1.000)	Begroting (x €1.000)	2023 (x €1.000)	Verschil t.o.v. begroting	In % t.o.v. begroting
Baten	5.530	5.654	4.635	-124	-2%
Lasten	5.603	5.783	4.977	-180	-3%
Mutatie reserve	101	129	439	-28	-22%
Resultaat	28	-	97	28	100%

Op basis van de gegevens in de jaarrekening blijkt dat de begroting ten aanzien van de gemeentelijke bijdragen een hoog voorspellend karakter hebben. Echter doordat Regio Achterhoek ook te maken heeft met veel werkzaamheden op project basis en de bijbehorende subsidies die gedurende het jaar worden verkregen is het vrijwel niet mogelijk om in de initiële begroting een sluitende verwachting te creëren. Middels begrotingswijzigingen is het mogelijk om het AB en DB op de hoogte te houden van deze ontwikkelingen en de gewijzigde begroting beter in lijn te krijgen met de realisatie. In 2024 zien de belangrijkste afwijkingen toe op de baten en lasten uit de bedrijfsvoering (smart governance).

Weerstandstandscapaciteit

De Regio Achterhoek is een gemeenschappelijke regeling en moet op grond van regelgeving (BBV) een relatie leggen tussen de financiële risico's waaraan de organisatie blootstaat en de weerstandscapaciteit van de organisatie. De Regio Achterhoek heeft in Deel 2 van de programmabegroting 2024 de paragraaf "1. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing" voor de hoogte van het weerstandsvermogen opgenomen en de risico's benoemd. In de jaarrekening is dit eveneens toegelicht in Deel 2 in paragraaf de paragraaf "1. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing" .

In de gewijzigde begroting 2024 is opgenomen dat een niveau van € 490.000 aan weerstandsvermogen wordt begroot en dat dit in de jaarrekening ook € 490.000 betreft. Uit de meest recente berekening bij de nota reserves en voorzieningen 2024 blijkt dat er een weerstandscapaciteit ad € 341.000 benodigd is en in de jaarrekening zijn de risico's op gelijke hoogte gewaardeerd. Hieruit blijkt dat Regio Achterhoek voldoende weerstandsvermogen heeft om de geïdentificeerde risico's op te vangen binnen de huidige middelen. In de nota "reserves en voorzieningen" zijn de kaders aangegeven en is berekend dat de toegestane weerstandsvermogen rond de € 477.000 mag liggen. Op basis van de huidige gegevens zien wij dit als een goed streefbedrag en zijn er geen acute maatregelen benodigd om het weerstandvermogen naar een hoger niveau te krijgen.

Registeraccountants

3 Bevindingen naar aanleiding van de controle

3. Bevindingen naar aanleiding van de controle

Geen bevindingen boven de rapporteringstolerantie

Controlebevindingen

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde werkzaamheden is één correctie doorgevoerd. Dit betrof een correctie in de berekening van de bezoldiging van de WNT van de secretaris-directeur.

Bijdrage provincie Gelderland

Uit de beleidsdocumenten van de provincie Gelderland is gebleken dat de bijdragen voor de Regio Achterhoek op korte termijn worden afgebouwd tot nihil. Voor 2024 is een overgangsjaar afgesproken waarin de provincie nog wel de bijdrage aan de organisatiekosten doorzet (€450.000), maar de bijdrage aan het investeringsfonds al stopzet. Deze lagere inkomsten hebben direct effect op uw resultaat en de aanspraak op de reserves. De organisatie heeft noodzakelijke vervolgstappen genomen om deze daling op te vangen. Zo heeft de organisatie als één van de financiële uitgangspunten in de meerjarenbegroting opgenomen dat er sprake moet zijn van een structureel sluitende begroting. Dit houdt in dat het algemeen bestuur een kostenbesparingsopgave voor 2026 heeft gesteld van 10%. Dit realiseert de organisatie door een versobering van de uitgaven en krimp in de formatie. Dit is nader uitgewerkt in de kaderbrief 2026.

WNT

Een gemeenschappelijke regeling valt onder de Wet Normering Topinkomens. De (interim-) secretaris directeur en de leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur worden aangemerkt als topfunctionarissen. Wij hebben de controle van de WNT uitgevoerd waarbij wij zijn nagegaan of de bedragen juist en volledig zijn opgenomen.

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen geen bezoldiging. Wij hebben vastgesteld dat de bedragen van de secretaris directeur aansluiten op de salarisadministratie. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de bedragen van de interim secretraris directeur aansluiten op de onderliggende facturen. Uit de controle zijn dan ook geen aanpassingen gebleken.

3. Bevindingen naar aanleiding van de controle

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening heeft het dagelijks bestuur de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Het dagelijks bestuur concludeert dat er geen fouten en onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens aanwezig zijn. In het jaarverslag (Programma 4 -Bedrijfsvoering en rente) wordt een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording.
Op basis van onze werkzaamheden kunnen wij instemmen met de conclusie van het dagelijks bestuur en constateren wij dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouwe weergave biedt. In dit hoofdstuk geven wij een nadere toelichting voor de relevante onderdelen.

Definitie rechtmatigheid

Het juridische begrip rechtmatigheid heeft betrekking op alle geldende wet- en regelgeving. Rechtmatigheid is dan het handelen in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is een minder omvattend begrip. Hierbij bestaat er een duidelijke relatie met het financieel beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen.

Verantwoordings-en rapportagegrens

De verantwoordingsgrens valt binnen een bandbreedte van 0% en 3% van de totale lasten van de gemeenschappelijke regeling, inclusief eventuele toevoegingen aan de reserves. Voor zowel de fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage, waarbij fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar opgeteld worden.
We hebben vastgesteld dat in de financiële verordening de verantwoordingsgrens is opgenomen ter hoogte van 3%. In het controleprotocol is € 5.000 gehanteerd als rapporteringsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Het besluit accountantscontrole decentrale overheden hanteert een percentage van 1% voor fouten, deze wordt enkel gehanteerd voor getrouwheidsfouten.

Normen en toetsingskader

Het normenkader voor de rechtmatigheidsverantwoording betreft uw inventarisatie van de voor de verantwoording relevante wet- en regelgeving. Het normenkader heeft u geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving en is vastgesteld op 5 juli 2023. Uw inventarisatie van regelgeving bestaat uit externe-en eigen regelgeving. We constateren dat u de actualisatie nauwkeurig heeft uitgevoerd en dat het normenkader aansluit op de geldende externe-en eigen regelgeving.
Het operationaliseren van het normenkader is een taak van het dagelijks bestuur en wordt vastgelegd in een toetsingskader. In het toetsingskader is per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing. Uw organisatie heeft ervoor gekozen een toetsingskader vast te stellen, waardoor de operationalisatie van het normenkader inzichtelijk is gemaakt voor het bestuur.

3. Bevindingen naar aanleiding van de controle

Begrotingscriterium
Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de het bestuur de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft, in lijn met de door u vastgestelde financiële verordening. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door het bestuur zijn vastgesteld. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en heeft het bestuur nader ingevuld en geconcretiseerd in de financiële verordening.

Uw dagelijks bestuur heeft het begrotingscriterium geconcretiseerd door:
- over-en onderschrijdingen op programmaniveau te beoordelen;
- verschuiving tussen jaarschijven in een investeringskrediet toe te staan;
- overschrijdingen van lasten ten opzichte van de begroting als acceptabel aan te merken als hier direct gerelateerde inkomsten tegenover staan of als deze geautoriseerd zijn door middel van vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn. Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid). Deze lasten zijn dan namelijk buiten het budgetrecht van het bestuur tot stand gekomen.

Het bestuur bepaalt zelf op welk niveau de budgetten in de begroting en investeringen worden geautoriseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting, conform artikel 212 van de Gemeentewet.

Begrotingsrechtmatigheid –programma's
Uit de werkzaamheden uitgevoerd door ons om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het dagelijks bestuur. De afweging heeft het dagelijks bestuur uitgevoerd in lijn met de criteria vastgesteld in financiële verordening.

3. Bevindingen naar aanleiding van de controle

SiSa

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De Regio Achterhoek heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Doel	Oordeel
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel is hieronder weergegeven.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
F51	Eenmalige specifieke uitkering in verband met de uitvoering van ontwikkelplannen (pilots) ten behoeve van Actieagenda MKB-dienstverlening	Geen		
J4	Regiodeals 5e tranche	Geen		
J47	Volkshuisvesting	Geen		

RA NL

Registeraccountants

4. Administratieve beheersing en Interne organisatie

4. Administratieve organisatie en interne beheersing

4.1. Details per bevinding

Inlog BNG

Prioriteit **Middel**

Bevindingen + Risico

Wij hebben tijdens onze werkzaamheden vastgesteld dat binnen Regio Achterhoek gebruik gemaakt wordt van gedeelde inloggegevens binnen de bankapplicatie, ondanks dat er sprake is van persoongsgebonden rechten.

Dit verhoogt het risico op het doorbreken van de ingestelde interne beheersing en tevens is het bij afwijkingen niet meer te traceren door welk handelen dit is ontstaan..

Aanbevelingen

Wij adviseren u de geïmplementeerde interne beheersingsmaatregelen te bewaken en onderling geen inloggegevens te delen.

Reactie management

In de vakantieperiode van de administratief medewerker is de bankpas, met toestemming, gebruikt door de andere administratief medewerker. Hiermee kunnen geen betalingen gefiatteerd worden.

Fiattering wordt altijd aanvullend gedaan door 2 andere medewerkers. Het risico op onterechte onttrekking van middelen is daarmee ingedekt.

Inmiddels is een extra bankpas geregeld.

4. Administratieve organisatie en interne beheersing

4.1. Details per bevinding

Autorisatie memoriaalboekingen

Prioriteit **Laag**

Bevindingen + Risico

Wij hebben vastgesteld dat de autorisatie van memoriaalboekingen niet wordt afgedwongen voordat de boeking daadwerkelijk in de financiële administratie wordt verwerkt. De autorisatie vindt plaats in PDF en los van de verwerking in AFAS. Tevens bestaat hierdoor de mogelijkheid dat de werkelijke boeking afwijkt van de geaccordeerde boeking. De organisatie heeft daarmee een control geïmplementeerd, maar geen monitoring control die ook waarborgt dat het proces altijd op eenzelfde wijze verloopt.

Hierdoor bestaat het risico dat onjuiste journaalposten in het memoriaal worden verantwoord en daarmee een onjuist beeld in de administratie wordt weergegeven

Aanbevelingen

Wij adviseren u de accordering van de memoriaalboekingen af te dwingen binnen AFAS.

Reactie management

De werkafspraak is de memoriaalboekingen alleen mogen worden gemaakt op basis van een geautoriseerde pdf. Hiermee is het risico dat ongeautoriseerde memoriaalboekingen worden geboekt naar onze mening voldoende ingedekt.

De suggesties om het af te dwingen in AFAS, met een workflow, gaan we komende periode oppakken.

Contactgegevens

RA12 Registeraccountants B.V.

Traverse 1

3905 NL Veenendaal

info@RA12.nl

+31 (0)85 130 54 24

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	: 5
Onderwerp	: Bestuursrapportage januari – april 2025 en 1e verzamelwijziging 2025
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel

1. Kennisnemen van de bestuurs- en budgetrapportage januari tot en met april 2025.
2. In stemmen met de 1e (budgettair neutrale) verzamelwijziging 2025.

Toelichting

Met bijgevoegde rapportage beoogt de Regio de gemeenten (colleges en raden) te informeren over de taken die de gemeenten gezamenlijk uitvoeren ten behoeve van de Achterhoek. Deze taken bestaan uit Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. De rapportage bestaat uit de bestuursrapportage, de budgetrapportage en financiële bijlagen.

Resultaat

Uitgaande van de op dit moment bekende ontwikkelingen is de verwachting dat het jaarresultaat voor 2025 voor de producten ten laste van de inwonerbijdrage nihil is.

Er is renteopbrengst vanuit het Schatkistbankieren en hypotheekverstrekking. Over 2025 is dit naar verwachting € 560.000, maar dit is mede afhankelijk van de snelheid waarmee de Regiodealmiddelen worden ingezet. In de primaire begroting is € 358.000 ingezet als dekking voor organisatiekosten. Per saldo wordt een positief renteresultaat verwacht van ongeveer € 200.000.

Begrotingswijziging

In het kader van rechtmatigheid dient een begrotingswijziging te worden gemaakt voor de geconstateerde over- en onderschrijdingen. Deze (budgettair neutrale) wijzigingen zijn verwerkt in de bijgevoegde 1e verzamelwijziging 2025. De wijzigingen worden nader toegelicht op pagina 24 van de financiële verantwoording, onderdeel 2 van de rapportage. De eigen projecten van Regio Achterhoek zijn projecten waarvoor Regio Achterhoek opdrachtgever is. Deze kosten moeten worden opgenomen in de eigen exploitatie van de Regio Achterhoek.
Als in het boekjaar minder kosten worden gemaakt voor de meerjarige projecten worden de (subsidie-) inkomsten doorgeschoven naar het volgende boekjaar.

Projecten

Nieuw dit boekjaar is het project NPVR, een meerjarig project om te komen tot een regioplan en uitvoeringsagenda gericht op het versterken van de leefbaarheid in de regio. De Regio ontvangt hiervoor gedurende 3 jaar jaarlijks € 340.000. Het algemeen bestuur heeft op 5 maart ingestemd met aansturing van dit programma vanuit 8RHK en met het aanstellen van een programmamanager (en eventueel programmamedewerker).

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.:	communicatie: Mededeling beslissing aan:	Meegezonden: bestuurs- en budgetrapportage Ter inzage: Plaats van inzage:	Financieel: neutraal Personeel: nee

Nadere informatie bij: Esther van Zuuk **Tel.nr.:** 0314-321232

BESTUURS- EN BUDGETRAPPORTAGE REGIO ACHTERHOEK

JANUARI T/M APRIL 2025

8RHK ambassadeurs

Inleiding en samenvatting
Met deze rapportage informeert de Regio de gemeenten (colleges en raden) over de werkzaamheden die wij uitvoeren. De rapportage bestaat uit een inhoudelijke verantwoording en een financiële verantwoording (incl. begrotingswijziging). Hieronder volgt een korte toelichting.

1: Inhoudelijke verantwoording
In deze rapportage vindt u de voortgang van de werkzaamheden die de Regio voor, namens en samen met de gemeenten uitvoert. Deze werkzaamheden bestaan uit Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Ondersteuning (bedrijfsvoering en rente). Voor een nadere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar onderdeel 1 van de rapportage.

2: Financiële verantwoording (inclusief begrotingswijziging)
In deze rapportage is in onderdeel 2 per programma een financieel overzicht opgenomen waarin per product de werkelijke uitgaven en inkomsten t/m april 2025 zijn afgezet tegen het budget voor dezelfde periode. Ook zijn de verwachte uitgaven en inkomsten voor het volledige jaar en het daaruit voorvloeiende te verwachten jaarsaldo opgenomen. Er is een begrotingswijziging met toelichting opgesteld. Tot slot is er een balansprognose per 1 mei 2025 opgesteld. De begrotingswijziging en het verwacht jaarsaldo worden nader toegelicht in onderdeel 2 van de rapportage (pagina 24).

<u>Verwacht saldo inwonerbijdrage</u>
Uitgaande van de op dit moment bekende ontwikkelingen is de verwachting dat het jaarresultaat voor 2025 voor de producten ten laste van de inwonerbijdrage nihil is.

<u>Verwacht renteresultaat</u>
Er is renteopbrengst vanuit het Schatkistbankieren en hypotheekverstrekking. Over 2025 is dit naar verwachting € 560.000, maar dit is mede afhankelijk van de snelheid waarmee de Regiodealmiddelen worden ingezet. In de primaire begroting is € 358.000 ingezet als dekking voor organisatiekosten. Per saldo wordt een positief renteresultaat verwacht van ongeveer € 200.000.

<u>Projecten</u>
Als in het boekjaar minder kosten worden gemaakt voor de lopende meerjarige projecten worden de (subsidie-) inkomsten doorgeschoven naar het volgende boekjaar. Zo is er in deze rapportage voor diverse projecten doorgeschoven budget uit vorig jaar opgenomen.

RPA
Voor RPA is € 127.000 doorgeschoven uit vorig boekjaar om het project af te ronden. Aanvullend is hier € 25.000 werkbudget toegevoegd vanuit het investeringsfonds (AB besluit 18-12-2024).

Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)
Met het NPVR zet het Rijk in 11 regio in Nederland in op een 20-jarig investeringsprogramma. Gericht op het versterken van de leefbaarheid in die regio's.
Rijk en regio maken samen een Regioplan voor 2025/2050. En vervolgens een uitvoeringsagenda op met daarin concrete activiteiten die rijk en regio de komende vier jaar zullen uitvoeren. Voor de ontwikkeling van het regioplan en de uitvoeringsagenda en voor de opstart van de uitvoering krijgt elke regio voor een periode van drie jaren € 350.000 per jaar via een decentralisatie-uitkering.
In het AB van 5 maart 2025 is akkoord gegaan met aansturing van dit programma vanuit 8RHK en met het aanstellen van een programmamanager (en eventueel programmamedewerker). In deze rapportage is het jaarbudget van € 340.000 toegevoegd aan de begroting. Dit is de bruto uitkering minus de btw die wordt afgedragen aan het btw compensatiefonds.

Inzet onvoorzien
Voorgesteld wordt om van het budget onvoorzien ad € 8.000 een bedrag van € 5.000 in te zetten voor externe begeleiding van het traject voor de inhoudelijke agenda.

Begrotingswijziging
De bijgevoegde begrotingswijziging betreft een budgettair neutrale begrotingswijziging, waarbij geen sprake is van een verhoging van de inwonerbijdrage. Er is sprake van verschuiving van budgetten door o.a. inhuur i.v.m. vacatures en verschuiving van projectbudgetten van meerjarige projecten naar het volgende jaar. Er is één nieuw eigen project opgenomen en twaalf wijzigingen; hier staan (subsidie-)inkomsten tegenover. De Regio is opdrachtgever van deze projecten en daarom wordt het in de eigen exploitatie opgenomen.

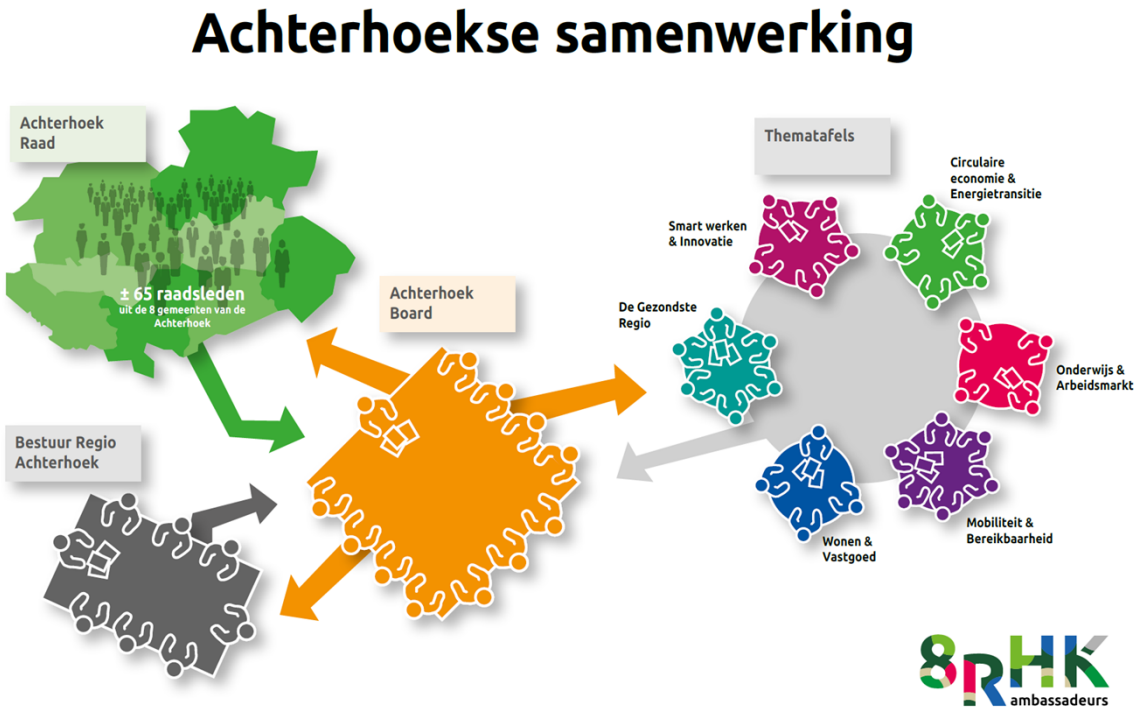
3: Ziekteverzuim
In de verslagperiode was het ziekteverzuim 4,3% ten opzichte van 6,5% over dezelfde periode vorig boekjaar. In de verslagperiode was geen sprake van zwangerschapsverlof. Het ziekteverzuimpercentage ligt onder het gemiddelde ziekteverzuim voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (2024 6,1% *bron CBS*).

1 Bestuursrapportage

BESTUURSRAPPORTAGE JANUARI – APRIL 2025

SMART GOVERNANCE

In onderstaande afbeelding is het organogram van de samenwerking opgenomen.

Werkzaamheden Regio Achterhoek
Regio Achterhoek is de motor in de Governance. In onderstaande tabel staan de subdoelen en activiteiten van Regio Achterhoek weergegeven:

Doelen en activiteiten Regio Achterhoek

Doelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden en Regiomarketing

Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking.

Eind maart was de eerste vergadering van de Achterhoek Raad in 2025. In deze vergadering zijn O. van Dijk en G. Visser benoemd als nieuwe leden van de Achterhoek Board. Inhoudelijk is gesproken over de vier afgeronde onderzoeken naar snelle fietsverbindingen en het Nationaal Programma Vitale Regio's. Informeel is er een werksessie gehouden over de regionale wonen-, welzijn- en zorgvisie.
Naar aanleiding van de lichte evaluatie pakt de Achterhoek Raad samen met de Board actiepunt 5 op; het gesprek voeren over de inrichting, de rol en het mandaat van de Achterhoek Raad en het samenspel tussen Achterhoek Raad en de Board. Waarbij gekeken wordt naar een mogelijk ander inrichting en rol van de Achterhoek Raad.

Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht

Lichte evaluatie en reflectie op inhoudelijke agenda

Naar aanleiding van de lichte evaluatie heeft de Board 10 actiepunten geformuleerd. Die zijn in het algemeen bestuur, thematafels en Achterhoek Raad besproken en onderschreven.
Meest belangrijk en urgent is om te reflecteren op en keuzes te maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de Regio. Vanuit de organisatie is hier het voortouw in genomen. Een 60% versie is besproken met de (vice)voorzitters van de thematafels en met het algemeen bestuur en Board. In mei ligt de 80% versie voor in deze gremia. Naast de inhoudelijke agenda is er ook een doorkijk gemaakt naar de Governance en Regio organisatie.
De inhoudelijke regio agenda is samen met de ontwikkelscenario's RPA (zie par 3.4) input voor een nieuwe Achterhoek Visie 2050 (actiepunt 2 uit de evaluatie)
Ook het inhoudelijk verder brengen van de samenwerking met en richting Duitsland is een belangrijk actiepunt.

Jaarrekening 2024 en Begroting 2026

De jaarstukken 2024 en de kaderbrief voor de begroting 2026 zijn in april en mei aan de gemeenten toegezonden. De begroting 2026 is opgesteld en is structureel sluitend vanaf het eerste jaar.

Regio Deal

De eerste projecten met financiering vanuit de Regio Deal zijn goedgekeurd. Het voorbereiden van projecten blijkt veel tijd te kosten, meerdere projecten zijn nog in ontwikkeling. Ook zien we nog niet op alle springplanken projecten ontstaan. Er is gestart met gerichte communicatie richting doelgroepen over de mogelijkheden binnen specifieke springplanken van de Regio Deal.

Nationaal Programma Vitale Regio's

De Achterhoek is als enige Gelderse regio aangewezen als regio in het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) dat in 2025 is gestart. Voor een periode van 20 jaar gaat de regio met rijk, provincie en de gemeenten aan de slag met een adaptieve en langjarige investeringsagenda in de regio vanuit het Rijk. Daarbij hanteert het Rijk drie overkoepelende doelstellingen:

- Vitale en leefbare regio's
- Duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau
- Gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners in de regio

De Achterhoek en het Rijk bepalen samen in hoeverre aan deze doelstellingen wordt gewerkt en waar de zwaartepunten liggen voor de Achterhoek. De Achterhoek is in eerste instantie -naast BZK aan het ministerie van I&W gekoppeld. In 2025 wordt er een adaptieve en lerende uitvoeringsagenda opgesteld met een stip op de horizon naar 2050. Dit proces wordt samengepakt met het opstellen van een nieuwe Achterhoek Visie.

In de eerste maanden is samen met het Rijk en de andere 10 Regio's het proces uitgelijnd. Op 3 april was het startcongres. Om het NPVR uit te voeren stelt het Rijk per regio voor de komende 3 jaar (2025-2027) € 350.000 per jaar beschikbaar aan procesmiddelen, met de intentie vanuit het rijk om deze middelen te verlengen.
Deze middelen worden onder meer ingezet voor het aantrekken van een programmamanager en ondersteuning.

Werkbezoeken en bijeenkomsten

- Er is een werkbezoek gebracht aan Brussel.
- We zijn gestart met de voorbereidingen van het Lentefestival op woensdag 11 juni onder de titel van "Achterhoek United".
- We zijn aanwezig geweest bij het Aspergediner van de provincie Limburg in Den Haag.
- Planning en voorbereiding werkbezoek minister Uitermark (NPVR en spreiding Rijks werkgelegenheid). Helaas is het bezoek wederom uitgesteld.
- Planning en voorbereiding werkbezoek DG I&W, K. van den Burg (NPVR) en ministerie BZK. M. Visser (Regio Deal). Deze werkbezoeken zijn naar verwachting juli.

Financiën, projecten en ontwikkelingen

De volgende middelen zijn in de eerste vier maanden binnengehaald:

- **€ 412.500** van de provincie voor de Woondeal
- **€ 225.250** van de provincie voor het Programma Slimme en Schone Mobiliteit 2025
- **€ 1.050.000** van het Rijk voor het programma Vitale Regio's

In deze eerste periode zijn er 4 projecten goedgekeurd die een bijdrage ontvangen vanuit de Regio Deal en/of provinciale gebiedsagenda middelen.

Twee ontwikkelingen hebben veel aandacht gevraagd de eerste periode. De wens vanuit de Board om tot een uniforme profilering/merkpositionering te komen en het opstellen van een Businesscase voor Smarthub 2.0. Beide trajecten zijn nog niet afgerond.

Communicatie en marketing

We brengen regelmatig nieuwsbrieven uit, een wekelijkse algemene nieuwsbrief en van de zes thematafels solitair ongeveer vijf keer per jaar. Allen worden bovengemiddeld goed gelezen. Ook op de sociale media kanalen hebben we veel (actieve) volgers op het al langer ingezette LinkedIn. Op Instagram zijn we sinds eind 2024 actief en volgers aan het opbouwen.
Grotere events en bijbehorende communicatie waren er rondom de lancering van de vijfde Achterhoek Monitor, de Bouw- en Doedag om de woningbouw te versnellen en meerdere bijeenkomsten in het kader van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek. Naast de nodige free publicity vanuit onze persberichten, zijn meerdere verdiepende artikelen aangeleverd voor betaalde redactie in Achterhoek Nieuws en MIJNmagazine. Daarnaast is voorbereiding gedaan om te starten met een eigen reeks podcasts.

Onder de vlag van Onverwachte Hoek zijn diverse activiteiten georganiseerd ter versterking van de regionale samenwerking en profilering. Zo vonden bij De Graafschap twee bijeenkomsten plaats rond de thema's arbeidsmarkt en Koningsdag. Tijdens een bestuurdersdiner in maart is gesproken over AI, de arbeidsmarkt en Achterhoek Toerisme.
Ook is gestart met de verkenning naar een uniforme regiobrede profilering, in samenwerking met de drie SmartHub-initiatieven.

SMART ECONOMY

Smart werken & Innovatie

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

Productie van de toekomst door technologische innovatie
Langs welke grote lijnen werken we hier aan De uitdaging is om met de innovatieve en leidende koplopers én de hoge organisatiegraad van bedrijven als basis, ook in het peloton van mkb-bedrijven te komen tot innovatie en transitie. Dit doen we door het implementeren van sleuteltechnologieën, waaronder Artificial Intelligence, te stimuleren.
Stand van zaken projecten en activiteiten *3D metaalprinten en metaalpoeder zeven* In maart 2025 is er een werkend prototype gereedgekomen. Het proces van de ontwikkeling hiervan heeft meer tijd gekost dan gepland. Binnen enkele weken zal er gestart kunnen worden met het testen of de beoogde voordelen (efficiënter, effectiever en veiliger) daadwerkelijk kloppen zodra de machine bij de AT Techniekopleidingen staat. *Strategie op AI binnen maakindustrie en uitrol naar meerdere sectoren* Middels leerkringen wordt de kennis rondom AI verspreid naar de andere sectoren. Daarnaast is er een sectoroverstijgend AI- overleg en vinden er AI kampvuren plaats, binnen deze kampvuren staat het onderwerp ethiek centraal. *Stimuleren nieuwe sleuteltechnologieën* Hier wordt gezocht naar projecten/ programma's om dit onderdeel op te pakken.
Oplossen maatschappelijke vraagstukken door innovatie en sociale innovatie
Langs welke grote lijnen werken we hieraan De Achterhoek beschikt over een innovatief sterk en diepgeworteld mkb dat een grote bijdrage kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. We willen dit versnellen door verbindingen te leggen tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke instellingen. We richten ons op vernieuwende proposities, bijvoorbeeld samenwerkingsvormen die meer ondernemerschap en minder bureaucratie beogen, om tot maatschappelijke meerwaarde te komen. En op nieuwe ideeën, praktijken en strategieën die gericht zijn op het verbeteren van sociale structuren en medewerkers van de toekomst.
Stand van zaken projecten en activiteiten *Ishare* Er zijn acht bedrijven verbonden/lid van de alliantie. Samen met de leden is er geleerd middels vakgerichte trainingen of een hackathon. Het onderwijs uit de regio is aangesloten, er zijn lesopdrachten ontwikkeld en er zijn achttien studenten meer aan een stageplek geholpen dan voorheen.

Startup in Residence
In 2024 heeft de samenwerking met organisaties en de VNOG centraal gestaan. Eind 2024 is er een gezamenlijke challenge opgepakt door de gemeenten Oude IJsselstreek, Oost Gelre en Bronckhorst, de gemeente Doetinchem heeft zelf een challenge ingebracht. In 2025 is de derde ronde gestart. De vraagstukken voor deze ronde zijn nagenoeg allemaal geformuleerd. Na de zomer worden deze challenges uitgezet. Vraagstukken die dan nog niet af zijn, gaan mee in de laatste rond in 2026.

Smarthub development
Er zijn verschillende inspiratiesessies/workshops gegeven aan werkgevers, er zijn marketingcampagnes uitgevoerd, content gecreëerd en vacatures geworven. Het project is verlengd tot en met 2025 om onder andere het ledenaantal uit te breiden. Daarnaast werkt SmartHub development samen met de andere twee initiatieven in de integratie tot SmartHub 2.0.

Datagedreven Achterhoek
Op 8 mei heeft er een strategiesessie plaatsgevonden. Een stuurgroep met onder andere DatalabGo, ondernemers en Boardleden onderzoekt nog hoe datagedreven werken binnen de Achterhoek tot stand kan komen, wie eigenaar is van het proces en wie de kartrekker wordt van deze springplank in de Regio Deal.

Open innovatiesysteem

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
In de Achterhoek is een sterk open innovatiesysteem actief tussen de mkb-bedrijven. Binnen dit systeem wordt samen geleerd, kennis gedeeld en geïnnoveerd. Tot nu toe zijn vooral de koploperbedrijven aangesloten. De aanpak is erop gericht om ook het breed mkb (organisaties van 2 tot 200 medewerkers) hieraan te verbinden, zodat ook zij meer kunnen innoveren.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Verbinders
Binnen de actieagenda MKB-dienstverlening staat naast de ontwikkeling van AI-tool Tessa Hakvoort, de verbindersaanpak centraal. De bestaande sectorverbinders werken intensief samen om sectoroverstijgend te leren van de vraagstukken van ondernemers. Het loopvermogen binnen gemeentelijke organisaties, brancheorganisaties en overige relevante partijen binnen en buiten de regio, wordt verbonden. Op deze manier wordt er efficiënt omgegaan met de bestaande capaciteit en worden crossovers gestimuleerd, ten behoeve van een efficiëntere ondernemersdienstverlening.

Innovatiecentra
De samenwerking tussen de vier innovatiecentra (de Marke, SHII, CIVON en de Steck) wordt opnieuw geïntensiveerd door gezamenlijk een aanvraag te schrijven, waarbij onderlinge samenwerking het uitgangspunt is. Het onderzoek naar de kansen binnen de samenwerking is bijna afgerond. Naar verwachting ligt er in juli de gezamenlijke aanvraag voor op de thematafel SW&I

Actieagenda mkb dienstverlening
De Achterhoek werkt als één van de zes pilotregio's aan een efficiëntere ondernemersdienstverlening (ambitie ministerie van EZ). De Achterhoek werkt aan twee van de zes kansenkaarten: 1) Laat ondernemerscommunities bloeien, en 2) Verhoog de kwaliteit en bereik van regionale mkb-ondersteuning. De verbindersaanpak die hierboven is beschreven, is onderdeel van de pilot en daarnaast wordt AI-tool Tessa Hakvoort (door)ontwikkeld; deze tool

koppelt de ondernemersvraag en de juiste verbinder met elkaar. In juli ligt de projectaanvraag voor continuering van de aanpak voor bij de thematafel.

Verbinding met hoger onderwijs Duitsland
Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden rondom Tech.Land. Daarnaast loopt samenwerking met Duitsland op projectniveau, namelijk binnen de samenwerking van het project 3D metaalprinten en het AT Techniekopleidingen.

Stage- en afstudeerregio

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
Met SmartHub 2.0 vergroten we de aantrekkelijkheid van de Achterhoek als economische- en arbeidsregio, met name voor arbeidspotentieel tussen de 18 en 45 jaar. SmartHub 2.0 is een kapstok (stichting), die de krachten bundelt en een logische samenhang aanbrengt tussen initiatieven. Het project SmartHub Young Talent richt zich primair op stagiaires en afstudeerders.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Integratie SmartHub-initiatieven
In 2025 wordt gekeken op welke wijze de Stichting SmartHub 2.0 en de initiatieven hierbinnen een slag in verdere samenwerking kunnen maken.
SmartHub Young Talent blijft inzetten op het versterken van de Achterhoek als aantrekkelijke werkregio voor jong talent (17-25 jaar). Daarbij wordt samengewerkt met onderwijsinstellingen in en buiten de Achterhoek en andere projecten zoals Onverwachte Hoek, Innovatiehubs, Opijver, de Netwerkplaats en de Talententuin.
In de ontwikkeling richting 2026 verkent Young Talent hoe professionals tot 45 jaar sterker aan de Achterhoek kunnen worden verbonden door hen te stimuleren om hier te wonen, te werken en zich blijvend te vestigen.

Onderwijs & Arbeidsmarkt

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

De tekorten op de arbeidsmarkt zijn teruggedrongen

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
De grote lijn is de positionering van de Achterhoekse arbeidsmarkt. Hoe zorgen we dat we een aantrekkelijke arbeidsmarkt zijn en blijven. Vanuit strategie naar aanpak; hoe en welke invloed kunnen we hebben op het regionale vraagstuk van werkgevers als werven, binden en boeien van medewerkers voor met name de sectoren Techniek, Zorg en Onderwijs.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Routekaart arbeidsmarkt positionering
Eind 2024 is de routekaart besproken met de Board. Daar is besloten het onderwerp verder op te pakken in combinatie met de ontwikkelingen rond Onverwachte Hoek en Smarthub. In het eerste kwartaal van 2025 is dit opgepakt door de Board, maar is nog niet afgerond.

Gelrepact 2.0
Regionaal is er een kwartiermaker aangesteld die werkt aan een programmalijn Leven Lang Ontwikkelen. Bovenregionaal loopt het project TINT. Over andere projecten zijn we in overleg.

Verbinden landelijke, sectorale en bovenregionale programma's
Er is een sterke lobby opgezet op belemmerende wet- en regelgeving. De lobbyboodschap wordt op verschillende momenten gedeeld, zoals bij het Lentefestival, bij de VNG, bij het project snelle start asielzoekers en bij de pilot inkomensval vanuit Opijver.

Nieuw gestarte (Regio Deal) projecten
Het project Zorg voor mekaar is van start gegaan in samenwerking met de thematafel De Gezondste Regio.
Samen met zorgorganisatie is gestart met een verkenning voor het opzetten van een Innovatiehub Zorg.

Talenten zijn benut

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We stimuleren, faciliteren en ondersteunen een Leven Lang Ontwikkelen en Duurzame Inzetbaarheid van medewerkers, rekening houdend met kansengelijkheid. Enerzijds ligt hier een rol voor de werkgevers door in te zetten op een leercultuur in bedrijven en tussen sectoren. Anderzijds is het belangrijk dat werknemers proactief zijn in hun professionele ontwikkeling en de kansen pakken om flexibel te blijven en mee te kunnen bewegen met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Tevens is er aandacht voor Loopbaan en Beroep binnen het VO om leerlingen kennis te laten maken met de kansen in onze regionale arbeidsmarkt.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Opijver en verkenning borging opleidingsfondsen
Het project opijver loopt goed. De borging van de opleidingsfondsen is onderdeel van de lobbyboodschap op het Lentefestival en op andere momenten.

Grensland College, AD Onderwijs
Het Grensland College heeft een nieuwe projectaanvraag gedaan. Deze aanvraag is gericht op de doorontwikkeling van het Grensland College. Belangrijk onderdeel daarvan is de structurele borging en het vormgeven van een gezamenlijk 3O eigenaarschap.

Programma leven lang ontwikkelen
De programmalijn LLO wordt opgezet. De kwartiermaker is bezig met een inventarisatie. Medio 2025 zal het programma opgeleverd worden.

Implementatieplan Regionaal Werkcentrum
Dit loopt volgens plan. De manager is van start met de inrichting. Tevens wordt verkend of het SPT (Service Punt techniek) geborgd kan worden onder het RWC.

Pilot inkomstenval van werk naar werk
Dit project loopt, hierbij wordt opgetrokken met de met ministeries EZ, OCW en SZW.

Techniekdag en de week van de techniek
Beide events zijn succesvol geweest. De techniekdag wil graag toekomstbestendig verder. Onderdeel hiervan is het genereren van data t.b.v. follow-up van activiteiten in de rest van het jaar

en de inzet van nieuwe technieken en technologieën. Hiervoor is momenteel is een Regio Deal aanvraag in ontwikkeling.

Een inclusieve arbeidsmarkt

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. We werken vanuit de strategische agenda inclusieve arbeidsmarkt Achterhoek langs vier lijnen. We brengen het onbenut arbeidspotentieel, dat momenteel geschat wordt op ongeveer 14.000 personen, in beeld. We zetten in op het vergroten van de digitale vaardigheden van inwoners zodat zij kunnen participeren op de werkvloer en in de samenleving, we bestrijden de laaggeletterdheid en we zetten in op het voorkomen van schooluitval onder jongeren.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Tint Achterhoek
Tint is een project wat bijdraagt aan de inzet van (inclusieve) technologie op de werkvloer. Bedrijven kunnen binnen Tint verkennen wat zij kunnen betekenen voor de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het verhogen van de arbeidsproductiviteit en duurzame inzetbaarheid. Bij de tussentijdse evaluatie blijkt dat het bereik van organisaties die willen verkennen wat inclusieve technologie voor de inzet van medewerkers kan betekenen lager ligt dan verwacht. Gesprekken om dit te veranderen zijn gaande. Een bovenregionale TINT waarbij kennis wordt gedeeld van de verschillende Gelderse TINTS is in ontwikkeling.

Kleurrijke zorgverleners
Dit project loopt volgens planning.

Bevorderen Digivaardigheid Achterhoekers
Na de stop van het project vorige jaar worden er nu twee lijnen uitgewerkt om te bepalen wat wel kan werken. Één lijn voor werknemers en de andere lijn voor inwoners. Dit is dan de basis voor een mogelijk nieuw project.

Onbenut arbeidspotentieel
Dit project is nog in ontwikkeling. Doel is om deze doelgroep zo goed mogelijk te bereiken en een zo groot mogelijk aantal hiervan te bewegen actief aan het arbeidsproces deel te gaan nemen.

Snelle start asielzoekers
Dit project loopt, er is echter ook belemmerende wet- en regelgeving waar tegen aan gelopen wordt.

Grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking

Langs welke grote lijnen werken we hieraan
We zetten in op het pakken van kansen die er zijn om via grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking de uitdagingen binnen onderwijs en arbeidsmarkt te realiseren. Dit door in gezamenlijkheid projecten en initiatieven van de grond te tillen.

Mobiliteit en Bereikbaarheid

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

De infrastructuur is robuust en toegankelijk

Langs welke grote lijnen werken we hier aan

We zetten in op een robuust en goede toegankelijke infrastructuur. Dit betekent dat we ons inzetten voor een verkeersveilige en goed doorstromende N18, snelle (interregionale) fietsverbindingen en een goede bereikbaarheid van de A12 tussen Arnhem en de Duitse grens.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Lobby N18

Er hebben concrete en vergaande voorbereidende gesprekken met Rijkswaterstaat en betrokken partijen plaatsgevonden voor een aanpassing op een deel van de N18 ter hoogte van de Radstake/Kruispunt Lichtenvoordseweg. Ook zijn diverse ondersteunende kaartbeelden gemaakt en berekeningen gedaan.

Vervolgacties N18- corridor

De gebiedsinvesteringsagenda N18 is nog in ontwikkeling. Er is gewerkt aan het concretiseren van de korte en middellange termijn opgaven in deze corridor. Deze concretisering zorgt ervoor dat de gebiedsinvesteringsagenda sneller gebruikt kan worden om kansen vanuit bijvoorbeeld de Regio Deal of overige subsidies met elkaar te verbinden en zodoende sneller te realiseren.
Vanuit Oude IJsselstreek is een projectaanvraag voor de Regio Deal in ontwikkeling.

Lobby doorkoppeling spoorlijn Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn

We zijn met de Stedendriehoek in gesprek gegaan om de opties rondom een gezamenlijke lobby voor de doorkoppeling te verkennen. Hiervoor is een lobbynotitie opgesteld dat als input voor het Toekomstbeeld OV 2040 van de provincie zal dienen. Deze lobbynotitie is input voor het Regionaal Mobiliteitsoverleg Stedendriehoek en Achterhoek met de gedeputeerde.

Snelle fietsroutes

De rapporten van de Snelle fietsroutes zijn in de Achterhoek Raad van maart geagendeerd. De afzonderlijke werkgroepen komen elk kwartaal bij elkaar komen om hun ambities te concretiseren en met de directe partners af te stemmen. Vanuit Aalten is een Regio Deal projectaanvraag voor de fietsverbinding Aalten-Bocholt in ontwikkeling. Vanuit Oude IJsselstreek en Oost Gelre is een aanvraag in voorbereiding voor de verbinding Doetinchem-Varsseveld-Lichtenvoorde-Groenlo.

De CO2 uitstoot van het verkeer en vervoer is verminderd

Langs welke grote lijnen werken we hier aan

We stimuleren duurzaam woon-werkverkeer en werkverkeer. Hierbij hoort ook een robuuste en goed dekkende laadinfrastructuur om de verduurzaming te faciliteren. De grote lijn is om de modal shift en de bijbehorende gedragsverandering te stimuleren.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Mobiliteitsmakelaars
De inzet van de mobiliteitsmakelaars is opnieuw uitgevraagd.
De uitvraag voor de werkgeversaanpak is aanbesteed. Deze richt zich tot eind 2025 op het stimuleren van deelvervoer bij ondernemers, organisaties en overheden. En het opstellen van een plan van aanpak om hier na 2025 doelgericht acties op te kunnen ondernemen.
De tweede uitvraag voor een voortzetting van de gehele werkgeversaanpak tot eind 2026 is in voorbereiding. De verwachting is dat een nieuwe partij medio juni zal worden gekozen.

Logistiek makelaar
De logistiek makelaar voert zijn werkzaamheden uit. Geen bijzonderheden te melden.

Laadinfrastructuur
De procesbegeleider duurzame mobiliteit voert zijn werkzaamheden uit. Geen bijzonderheden te melden.

Slimme vervoersvoorzieningen

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We zetten ons hard in voor een goed dekkend Openbaar Vervoer-netwerk dat goed aansluit op andere (publieke) modaliteiten en faciliteiten. Hiermee proberen we een nieuwe vorm van Publieke Mobiliteit te creëren, waar alle vormen van (deel)vervoer en OV effectief en efficiënt op elkaar zijn aangesloten. Een stevige ruggengraat van trein en hoogwaardige buslijnen is een voorwaarde om tot een dekkend netwerk zonder witte vlekken te komen. Het realiseren van een dergelijk goed samenhangend systeem is pionierswerk. Wij zitten als Achterhoek in de landelijke koploper groep om dit met het Rijk en de provincie Gelderland de komende jaren verder uit te rollen en mee te experimenteren.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Organisatie en uitvoering van publieke mobiliteitsaanpak
Het plan van aanpak Publieke Mobiliteit is afgerond en vastgesteld. De gemeenten hebben de intentie uitgesproken diverse onderdelen van Publieke Mobiliteit te co-financieren.
We zijn aan de slag gegaan met het uitwerken van de pilot “Bus Agile” en zijn hierover concreet in gesprek met het Rijk om deze opgave, naast de middelen voor Publieke Mobiliteit vanuit de Regio Deal, vanuit het BO-Mirt te ondersteunen.
De vacature voor programmaleider zal naar verwachting vanuit de gemeente Winterswijk worden ingevuld. Zodoende kunnen we continuïteit (ook na de Regio Deal) op dit vraagstuk creëren.

Publieke mobiliteit (studenten en over de grens)
Er hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden naar het reisgedrag en de wensen van studenten- en scholieren. Daarnaast is een vervolgonderzoek in voorbereiding om de ervaren verkeersveiligheid onder studenten- en scholieren beter te duiden en te concretiseren, zodat naar concrete oplossingen kan worden toegewerkt.
Over de grens hebben nog geen activiteiten plaatsgevonden.

Mobiliteitshubs
Vanuit de publieke mobiliteitsaanpak zijn diverse aanvragen voor mobiliteitshubs in voorbereiding. O.a. de gemeenten Oude IJsselstreek, Montferland, Oost Gelre en Doetinchem bereiden aanvragen voor.

SMART LIVING

Wonen & Vastgoed

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

Voldoende nieuwe betaalbare woningen

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
In de Regionale Woonagenda en de Woondeal hebben we duidelijke afspraken gemaakt over het aandeel betaalbare woningen. We stimuleren conceptuele woningbouw voor de realisatie hiervan, alsmede grondpolitiek en gerichte handhaving en beleid om betaalbare woningen ook in de toekomst betaalbaar te houden.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Regionale huisvestingsverordening
Er is een externe projectleider aangesteld die met de werkgroep aan de slag gaat om een regionale verordening op te stellen en de implementatie hiervan voor te bereiden.

Samen Betaalbaar Bouwen
De indexatie voor betaalbaar bouwen is vastgesteld en er wordt gewerkt aan de realisatie van de 10% betaalbare woningen (tot 260.000 euro).

Uitwerken convenant huisvesting arbeidsmigranten
Hier heeft geen duidelijke regionale voortgang op plaatsgevonden. Wel worden lokaal projecten voor huisvesting ontwikkeld.

Herziene Woondeal
De herziene Woondeal is gereed en in principe akkoord, echter de huurbevriezing leidt tot grote problemen bij de uitvoerbaarheid voor het betaalbare deel. Hierdoor staat de Woondeal op losse schroeven momenteel in afwachting van de ontwikkelingen op Rijksniveau.

De bestaande woningvoorraad is toekomstbestendig

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
Terwijl de woningcorporaties hun eigen duurzaamheidsplannen uitvoeren, richten wij ons vooral op de grote particuliere woningmarkt. Met Energieloket Achterhoek zetten we ons in om particulieren te activeren en te helpen hun woning te verduurzamen. Dit geven we onder meer vorm in de aanpak One Stop Shop, waarmee wordt toegewerkt naar een integrale ontzorgaanpak voor woningeigenaren bij het verduurzamen van hun woning. Daarnaast werken we aan een visie op wonen, welzijn en zorg. Deze geeft richting aan de stappen die we willen zetten om te zorgen dat we in de Achterhoek passende woningen kunnen bieden in een gezonde en vitale leefomgeving met de nodige zorg en ondersteuning.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Energieloket Achterhoek
De aanpak om particulieren te stimuleren hun woningen te verduurzamen verloopt moeizaam. Volgens de Wet natuurbescherming (Wnb), die voortkomt uit Europese regelgeving (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn), zijn alle vleermuissoorten in Nederland jaarrond beschermd. Veel vleermuizen en gierzwaluwen nestelen in kleine openingen in gevels, onder dakpannen of in spouwmuren van oudere woningen. Voor vrijwel iedere isolatie-ingreep is daarom natuuronderzoek en eventueel ontheffing nodig.

Regionale wonen-, welzijn- en zorgvisie
Er is gewerkt aan een regionale visie op wonen, welzijn en zorg, waarbij alle partners nauw betrokken waren. Na de afronding/vaststelling voor de zomer willen we de opgedane energie vasthouden en omzetten in concrete uitvoering in gezamenlijke met alle benodigde partijen.

Versnelling woningbouw

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
In de Regionale Woonagenda is een tienpuntenplan gepresenteerd gebaseerd op de aanpak ‘Van dromen naar doen’. Belangrijke onderdelen hiervan zijn het aanpakken van de capaciteitsproblemen, versnellen en vereenvoudigen van procedures en het verbeteren van het netwerk van bouwers en ambtenaren in de regio.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Bouw- en doedagen
Op 20 maart 2025 was er de bijeenkomst 'Samen sneller bouwen in de Achterhoek' in Hof van Eckberge te Eibergen. De bijeenkomst resulteerde in brede steun voor een gezamenlijke, Achterhoekse aanpak voor versnelling van woningbouw. Gemeenten, woningcorporaties, ontwikkelaars en bouwbedrijven gaven aan meer te willen samenwerken, bijvoorbeeld via gezamenlijke gebiedsontwikkelingen en kennisdeling. In het najaar zal een vervolg bijeenkomst worden georganiseerd.

Vanuit Bouwend Nederland is een onderzoek afgerond naar de ervaringen van bouwers en ontwikkelaars in de Achterhoek en de knelpunten en kansen die zij zien voor versnellen van de woningbouw. De uitkomsten zijn gedeeld en worden nu verder aangescherpt.

Flexpool
De opzet voor de flexpool wordt onderzocht door HR experts van enkele gemeenten. Zij werken aan:
- Identificeren van de benodigde expertise en ambtelijke capaciteit binnen de regio.
- Vaststellen van een passende organisatievorm voor de flexpool

Ontwikkelen en realiseren van innovatieve en duurzame manieren van bouwen

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We richten ons op toekomstbestendig bouwen. Dit door Biobased Bouwen en innovatieve woningbouw te stimuleren.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Innovatiecentrum bouw
Het Graafschap College, Bouwers, Installatietechniek, cirkelregio en ondernemers zijn in gesprek over het starten van een innovatiecentrum in de bouw. Partijen hebben uitgesproken met elkaar verder te willen en een projectplan wordt opgesteld.
Regionaal programma toekomstbestendig bouwen
Er is een aanjager aan de slag gegaan die een uitvoeringsplan gaat schrijven voor Toekomstbestendig Bouwen. De aanjager gaat aan de slag met het uitvoeringsplan en zal daarvoor regionale activiteiten/bijeenkomsten gaan organiseren in vervolg van het jaar.
Gemeente Doetinchem is deelnemer van de Citydeal Toekomstbestendig Bouwen en roept de regio op om aan te sluiten. Het project Samen Biobased Bouwen is afgerond en de resultaten zijn gepresenteerd aan de thematafel. De ontwikkeling van biobased bouwen in de regio gaat verder, mede gefinancierd door de provincie en het landelijke netwerk Building Balance.

Circulaire economie & Energietransitie

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

Oplossingen voor energiebesparing, duurzame opwekking en zelfvoorzienend zijn

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We spelen in op de verschuiving in de energievoorziening, onder andere door duurzaam opwekken van energie en oplossingen te zoeken voor netcongestie. Hiervoor werken we aan bewustwording, brengen we onderdelen van het energiesysteem in kaart en ontwikkelen we oplossingsrichtingen waaronder nieuwe samenwerkingsvormen, (decentrale) technische oplossingen en nieuwe verdienmodellen.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Netcongestie bedrijventerreinen
Het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) heeft een verkenning uitgevoerd naar kansen voor energiegemeenschappen op bedrijventerreinen voor de verduurzaming van het energiesysteem. De analyse biedt inzicht in knelpunten zoals netcongestie en organisatiegraad, en vormt een startpunt voor verdere verdieping. De opgestelde kansenkaart ondersteunt gemeenten en ondernemers bij het stellen van prioriteiten en het gericht inzetten van middelen. Regionale samenwerking en kennisdeling zijn cruciaal voor het behalen van resultaten.

Nieuwe activiteiten lokaal/decentraal
Op diverse terreinen zijn al initiatieven gestart, waaronder in Doetinchem, Groenlo, Winterswijk, Varsseveld en Aalten. Er wordt verkend welke projecten passen binnen Springplank Slimme Energiesystemen in de Regio Deal. Met SIKA en VNO wordt verkend wat nodig is voor de regionale coördinatie van het programma. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ervaring opgedaan door OostNL in provinciale programma's met Smart Energy Hubs die al een aantal jaren lopen.

Versnellen energietransitie agrarische bedrijven
In samenwerking met onder meer AGEM, De Innovatie Coöperatie, Petawatts en Friesland Campina worden boeren benaderd om opwek van hernieuwbare energie op het eigen erf te

realiseren (zon, wind, biogas), met aandacht voor netcongestie. Collectieve oplossingen en slimme energienetten worden verkend als toekomstbestendige strategieën.
Doorvertalen provinciale energievisie
Er is een start gemaakt met het opstellen van een strategisch kader vanuit onder meer AGEM en SIKA. Dit wordt gebruikt in selectie en beoordeling van Regio Deal projecten op dit gebied.

De agro foodsector is koploper in kringlooplandbouw

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We werken aan toekomstbestendige landbouw en een duurzaam voedselsysteem in de Achterhoek. We hanteren een integrale benadering van bedrijfssystemen voor kringlooplandbouw voor (melk)veehouderij en akkerbouw. Europese en nationale doelen op gebied van water, natuur en klimaat leiden tot veranderingen in het landelijk gebied. Daarom wordt gewerkt op bedrijfs-, bedrijfssysteem- en gebiedsniveau met een grote en diverse groep boeren, regionale boerenorganisaties en andere stakeholders.
Een belangrijke lijn is *experimenteerregio Achterhoek* een werkwijze om innovatiegericht én met boeren van 'onderop' samen te werken, om praktijkgerichte kennis en ervaring in te zetten voor (nieuw) beleid en wet- en regelgeving.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Versterken regionale samenwerking
Vier boerenorganisaties hebben hun intentie voor meer samenwerking omgezet in een nieuwe stichting Agrarisch Netwerk Achterhoek (ANA). Het gaat om VALA, VK-Oost, De Innovatie Coöperatie en Stichting Biomassa.

Samenwerking met onderwijspartijen
In de Experimenteerregio Achterhoek werken VALA (Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek) en VK-Oost (Vruchtbare Kringloop Oost) intensief samen aan de transitie naar een toekomstbestendige, natuurinclusieve en kringloopgerichte landbouw. Afgelopen periode werd onder meer een leergroep opgezet rondom duurzame voedselgewassen.

Fieldlab Achterhoek
Het Fieldlab Achterhoek-project (met subsidie van LVVN) is verlengd tot medio 2025. Dit voorjaar is een nieuwe aanvraag in het kader van een subsidie voor Experimenteerlocaties (ministerie LVVN) ontwikkeld en ingediend. Dit is een aanvraag met de boerenorganisaties uit de Achterhoek (nieuwe stichting ANA), Twente en WUR/De Marke.
Binnen het Fieldlab zelf zijn de werkzaamheden vooral gericht op het opstellen van een Wenkend Perspectief voor de agrarische sector in de Achterhoek. Een eerste resultaat wordt eind juni verwacht.

Projecten mineralenmanagement en water
Een aantal lopende projecten zijn afgerond, waaronder Klimaatbestendige Melkveehouderij Achterhoek (Klimea). Tijdens een eindseminar zijn onder anderen effectieve maatregelen gedeeld voor slimme watermanagementsystemen, aanpassingen in bedrijfsvoering en bodembeheer. De nauwe samenwerking tussen onderzoekers en boeren werd als doorslaggevend succesfactor genoemd.
Dit geldt ook voor het landelijke project Pavex, de GLB-pilot 'Samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw in de Achterhoek' is afgerond. Belangrijkste lessen die zijn geleerd over samenwerken in de Achterhoek zijn op een rij gezet en gepresenteerd. Gezien het belang van samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw voor de huidige mestproblematiek wordt onderzocht of de

Achterhoekse pilot een vervolg kan krijgen onder anderen om over een langere periode ervaringen op te doen en kennis te delen.
Stichting Biomassa, VK-Oost en WUR/proefboerderij De Marke hebben een strategische notitie voor kringloopsluiting van mest opgesteld. Onderdeel van uitwerking was om meer samenhang in individuele pilots aan te brengen voor toekomstgerichte kringloopaanpak.

Nieuw gestarte (Regio Deal) projecten
Het project De Innovatie Coöperatie heeft een bijdrage uit de Regio Deal ontvangen voor de inzet van agro innovatiemakelaars, in kader van springplank Toekomstige landbouw en duurzame voedselsystemen. De inzet ondersteunt agrariërs en mkb'ers in de agrofoodsector om hun vernieuwende ideeën van de grond te krijgen. Hiervoor zetten innovatiemakelaars hun kennis en netwerk in en ondersteunen ze bij het vinden van partners en uitwerking van ideeën.

Gebruik (hernieuwbare) grondstoffen in bouw en infra & efficiënter gebruik van (primaire) grondstoffen

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
We willen in aansluiting op de Rijksdoelen in 2030 het gebruik van eindige grondstoffen halveren. Hiervoor zetten we in op het stimuleren van circulair werken door vergroten van de bewustwording en kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en het stimuleren van circulariteit door toepassen van nieuwe werkwijzen. We werken aan het monitoren van de voortgang van de transitie naar een circulaire economie in de Achterhoek. We zetten in op het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen door minder en andere (hernieuwbare) grondstoffen te gebruiken en hergebruik van materialen en producten in onder andere de bouw en infra.

Stand van zaken projecten en activiteiten

Workshops en kennistafels
Er zijn een aantal workshops georganiseerd met gemeenten, provincie en woningbouwcorporaties in het kader van Circulair Werken. De aanpak is vooral gericht op onderlinge uitwisseling van kennis en ervaringen en stimuleren draagvlak voor verandering in organisaties om meer circulair te werken. Het ontbreken aan of beperkt beschikbaar hebben van structureel beleid, middelen en/of mensen leidt er bij veel organisaties toe dat de mate waarin acties/ontwikkelingen van de grond komen veelal afhangt van enkele individuen. Hiervoor is het netwerk en gezamenlijk overleg van belang om ideeën en ervaringen uit te wisselen. Vanuit de thematafel wordt onderzocht of er een regionale aanpak, met onder meer een visie en agenda ontwikkeld kan worden.

Regionaal programma toekomstbestendig bouwen
Er is een aanjager aan de slag gegaan die een uitvoeringsplan gaat schrijven voor Toekomstbestendig Bouwen. De aanjager gaat aan de slag met het uitvoeringsplan en zal daarvoor regionale activiteiten/bijeenkomsten gaan organiseren in vervolg van het jaar.
Gemeente Doetinchem is deelnemer van de Citydeal Toekomstbestendig Bouwen en roept de regio op om aan te sluiten. Het project Samen Biobased Bouwen is afgerond en de resultaten zijn gepresenteerd aan de thematafel. De ontwikkeling van biobased bouwen in de regio gaat verder, mede gefinancierd door de provincie en het landelijke netwerk Building Balance.

Programma duurzame infra
De verkenning gestart in 2024 heeft geleid tot drie kennistafels voor respectievelijk: Grondstoffen, Inkoop en Proeftuin & Innovaties. De status van elke kennistafel verschilt nog per thema. Voor Grondstoffen is het de bedoeling dat alle gemeenten de tool DuSpot gaan gebruiken voor hergebruik van materialen. Hiervoor wordt samengewerkt met de provincie Gelderland. In de tweede helft van dit jaar worden de eerste projecten hiervoor verwacht.

Reductie CO2 en stikstof en toename biodiversiteit
Langs welke grote lijnen werken we hier aan We richten ons op bewustwording, kennisuitwisseling, aanjagen en versnellen van emissiereductie door innovaties en toepassen van nieuwe producten, processen en technieken. We stimuleren circulair werken waardoor (CO2-)uitstoot wordt gereduceerd. Afname van emissies draagt bij aan herstel biodiversiteit. Voor biodiversiteit inventariseren en verbinden we lokale, regionale en provinciale aanpakken voor verbetering van de biodiversiteit op drie terreinen: agrarische gronden, overig buitengebied en binnen de bebouwde kom.
Stand van zaken projecten en activiteiten *Biodiversiteit* Onder penvoerderschap van Natuurmonumenten, met gemeente Berkelland en VALA is het bureau Marb eind 2024 gestart met interviews voor het onderzoek naar (regionale) initiatieven en/of samenwerking in biodiversiteit. Interessant is dat ook gemeenten als Zutphen en Lochem geïnteresseerd zijn om aan te haken. De bevindingen worden in mei gepresenteerd in een werksessie. Alle verzamelde input en de uitkomsten van de werksessie worden samengebracht in een rapportage en ter bespreking voorgelegd aan de thematafel in juli of september.

Gezondste Regio

In het uitvoeringsplan 2025 is per doel (Visie 2030) opgenomen langs welke grote lijnen gewerkt wordt en welke projecten en/of activiteiten in 2025 opgepakt gaan worden.
Per doel geven we de stand van zaken weer.

Betaalbaar en toegankelijk netwerk van zorgdiensten
Langs welke grote lijnen werken we hier aan De regionale ambities vanuit De Gezondste Regio vallen voor een belangrijk deel samen in de regionale uitwerking van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hiervoor is in 2023 het regioplan De Gezondste Regio vastgesteld. Het regioplan bevat prioritaire opgaven en is te beschouwen als het gezamenlijke kader. Vanuit dit plan werken we nu aan concrete transformaties, plannen en projecten voor de regio. Thematisch is het regioplan De Gezondste Regio opgedeeld in vier hoofdthema's. Vanuit deze thema's werken we in de regio samen aan een betaalbaar en toegankelijk netwerk van zorgdiensten. De thema's in de Achterhoek zijn (1) Gezond Leven en Preventie, (2) Veerkrachtig Ouder Worden, (3) Mentaal Gezond en (4) Prettig Werken in Zorg en Welzijn. Daarnaast zijn er drie dwarsverbanden die binnen alle thema's hun uitwerking hebben: (1) Digitalisering en Technologie, (2) Toekomstbesteding Zorglandschap en (3) Samenwerking.
Stand van zaken projecten en activiteiten *Uitvoering Integraal Zorg Akkoord* De coördinatie van de uitvoering van het Regioplan De Gezondste Regio is ook begin 2025 een belangrijke activiteit geweest. De focus lag op het ontwikkelen van transformatieplannen en het vasthouden van de samenwerking in afwachting van de start van de nieuwe programmamanager. Dit resulteerde in de volgende concrete acties: - Transformatieplannen zijn ontwikkeld voor de pijlers 'veerkrachtig ouder worden' en 'mentaal gezond'. Het plan voor 'mentaal gezond ' is inmiddels ingediend en veerkrachtig ouder worden bevindt zich in de fase van snelle toets.

- De samenwerking is effectief voortgezet sinds het vertrek van de vorige programmamanager eind vorig jaar. Per begin april is een nieuwe programmamanager gestart. Dat geeft weer meer capaciteit en ruimte om in de regio gezamenlijke te werken aan de ambities op de thema's

Arbeidsmarkt/werkgeverschap
De regio kan op het thema 'prettig werken in zorg en welzijn' een cruciale bijdrage leveren aan de uitvoering van het Regioplan De Gezondste Regio. Daarom zijn partijen uit zorg en welzijn nu nauwer betrokken bij regionale activiteiten binnen 8RHK Ambassadeurs. Dit heeft o.a. geresulteerd in het nieuwe Regio Deal project 'Zorg voor Mekaar'. Dit project heeft als doel om:
1. Zorgverleners te behouden voor de sector.
2. Het potentieel van zorgverleners op de arbeidsmarkt optimaal te benutten.
3. Het verloop van personeel binnen de Achterhoek terug te dringen.

Dit alles wordt gerealiseerd door een innovatieve en intensieve samenwerking binnen de regio.

De gezondste regio door preventie en innovatie

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
Preventie en innovatie zijn belangrijk om er voor te zorgen dat we in de Achterhoek onze centrale ambitie halen: Wij willen dat Achterhoekers gezond zijn en daarover zelf de regie hebben. Gezondheid, preventie en leefstijl zijn leidend, niet ziekte en behandeling. Daarom stimuleren we projecten die gericht zijn op preventie en innovatie. In de regionale uitwerking van het IZA is dit enerzijds ondergebracht in het hoofdthema 'Gezond Leven en Preventie' en anderzijds in het dwarsverband "Digitalisering en Technologie".

Stand van zaken projecten en activiteiten
Preventie en innovatie zijn cruciale onderliggende thema's binnen het Regioplan. De uitvoering van deze plannen vindt momenteel plaats binnen de bestaande structuur van het Regioplan, wat betekent dat ze worden opgepakt door het netwerk van samenwerkingspartners. De coördinatie van deze samenwerking wordt echter wel op regionaal niveau georganiseerd. Een voortgangsrapportage op deze thema's wordt rond de zomer verwacht.

Achterhoekers zijn zelf langer verantwoordelijk voor hun gezondheid

Langs welke grote lijnen werken we hier aan
Het zelf langer verantwoordelijk zijn voor je gezondheid gaat om het versterken van de eigen regie van de Achterhoekers. Die eigen regie komt terug in de eerste 3 thema's van de regionale uitwerking van het IZA. Gezond Leven en Preventie, Veerkrachtig Ouder Worden en Mentaal Gezond. Dit door in te zetten op eigen verantwoordelijkheid en daar de Achterhoekers in te begeleiden.

Stand van zaken projecten en activiteiten
We willen de samenleving meer te betrekken bij de uitdagingen op het gebied van zorg, gezondheid en welzijn, en de Achterhoekers in staat stellen langer zelf verantwoordelijk te zijn voor hun eigen gezondheid. Dit heeft geleid tot onderstaande resultaten.

Praat vandaag over morgen
Praat vandaag over morgen is verder opgeschaald: Dit project, dat het gesprek tussen zorg, welzijn en samenleving over de voorbereiding op ouder worden stimuleert, is in de hele regio uitgebreid. Overal in de Achterhoek vinden gesprekken plaats, staan 'Achterhoekbankjes' en worden theatervoorstellingen georganiseerd. We merken dat dit een sneeuwbaleffect heeft en verwachten deze ontwikkeling de komende tijd voort te zetten.

Ondersteunen lokale initiatieven
Door o.a. de Regio Deal werken we aan het versterken van lokale gemeenschappen. De Zorgcorporatie Mariënvelde is een nieuw en belangrijk Regio Deal-project, waarbij regionaal leren een belangrijk doel is. Daarnaast zijn we in gesprek met diverse lokale initiatieven en ontwikkelen we een werkwijze voor hun ondersteuning.

Regionale woon-, welzijns- en zorgvisie
Er is gewerkt aan een regionale visie op wonen, welzijn en zorg, waarbij alle partners nauw betrokken waren. Na de afronding/vaststelling voor de zomer willen we de opgedane energie vasthouden en omzetten in concrete uitvoering in gezamenlijke met alle benodigde partijen.

PROJECTEN (doelenmatrix)

In de bijlage is een doelenmatrix per 1 mei 2025 opgenomen voor projecten die op dit moment lopen en die in ontwikkeling zijn behorende bij de doelen die vanaf 2023 gelden. Projecten die horen bij de vorige doelenmatrix worden nog afgerond, maar niet meer opgenomen in deze rapportage.

BEDRIJFSVOERING EN RENTE (ONDERSTEUNING)

Financiën
Naast het voeren van de dagelijkse financiële administratie is een groot deel van de tijd besteed aan het opstellen van de jaarrekening 2024, de programmabegroting 2026 inclusief een besparingsopdracht en de budgetrapportage januari tot en met april. De jaarrekening en de budgetrapportage worden bestuurlijk geagendeerd voor de AB vergadering van 2 juli 2025 en de programmabegroting voor de AB vergadering van 10 september. Ook is in de verslagperiode gewerkt aan financiële rapportages voor diverse eigen projecten en zijn de financiële verantwoordingen 2024 voor de projecten van de Gebiedsopgave en Regiodeal opgesteld voor de Provincie en voor het Rijk. Voor één van de beschikkingen van de Gebiedsopgave (bulk 2) is de eindcontrole voorbereid. Er is een declaratie van overheadkosten van Leader 2024 voorbereid en ingediend. Ook is er een subsidieaanvraag ingediend en inmiddels toegekend voor de beheerskosten voor de nieuwe Leaderperiode. In de verslagperiode is de interne controle uitgevoerd op basis van het controle- en uitvoeringsplan. Tenslotte is tijd gestopt in de financiële beoordeling en advisering van projecten.

2 Financiële toelichting

BUDGETRAPPORTAGE JANUARI T/M APRIL 2025

Financieel overzicht

	Omschrijving	werkelijk t/m april			Saldo	budget t/m april			1e wijzing begroting			verwachting (incl 1e wijziging)			Verwachting
		uitgaven t/m april	inkomsten t/m april	mutatie reserve t/m april	werkelijk t/m april	uitgaven t/m april	inkomsten t/m april	mutatie reserve t/m april	uitgaven	inkomsten	mutatie reserve	uitgaven t/m december	inkomsten t/m december	mutatie reserve t/m december	saldo inwoner-bijdrage
	SMART GOVERNANCE														
201	lobby en communicatie	175.111	250.203	0	75.092	250.203	250.203	0	0	0	0	750.609	750.609	0	0
202	achterhoek visie 2030 en monitoring	363.028	466.044	0	103.016	466.044	466.044	0	34.000	34.000	0	1.432.132	1.432.132	0	0
203	coördineren van subsidies en projecten	421.254	432.965	0	11.711	432.965	278.632	-154.333	1.521.000	1.450.000	-71.000	2.819.896	2.285.896	-534.000	0
204	advisering bestuur, Board en Raad	113.631	178.683	0	65.053	178.684	178.683	0	0	0	0	536.051	536.051	0	0
205	uitgaven en inkomsten Investeringsfonds	37.340	167.000	0	129.660	116.667	50.333	-66.333	0	0	0	350.000	151.000	-199.000	0
101	onvoorzien	0	2.667	0	2.667	2.667	2.667	0	0	0	0	8.000	8.000	0	0
	Sub-totaal	*1.110.364*	*1.497.562*	*0*	*387.198*	*1.447.229*	*1.226.562*	*-220.667*	*1.555.000*	*1.484.000*	*-71.000*	*5.896.688*	*5.163.688*	*-733.000*	*0*
	BEDRIJFSVOERING EN RENTE														
801	ondersteuning	117.180	108.298	0	-8.882	108.298	108.298	0	0	0	0	324.894	324.894	0	0
802	huisvesting	19.611	19.202	0	-409	19.202	17.535	-1.667	0	0	0	57.605	52.605	-5.000	0
803	kapitaallasten	469	124.333	0	123.865	124.333	124.333	0	0	0		373.000	573.000	0	200.000
	Sub-totaal	*137.260*	*251.833*	*0*	*114.573*	*251.833*	*250.166*	*-1.667*	*0*	*0*	*0*	*755.499*	*950.499*	*-5.000*	*200.000*
	TOTAAL	**1.247.624**	**1.749.395**	**0**	**501.771**	**1.699.062**	**1.476.728**	**-222.333**	**1.555.000**	**1.484.000**	**-71.000**	**6.652.187**	**6.114.187**	**-738.000**	**200.000**

saldo: (-) = tekort, (+) = overschot

Nadere toelichting afwijkingen budgetrapportage januari t/m april 2025

Toelichting begrotingswijziging

Programma 1: Smart Governance *budget*	*toelichting*	*bedrag*	*dekking*
Inhuur derden en loonkosten	Er is sprake van een verschuiving van loonkosten naar inhuur derden in verband met vacature-invulling op inhuurbasis.	135.000	budgettair neutrale verschuiving
Loonkosten	Er wordt 16 uur p.w. een medewerker gedetacheerd aan Gemeente Doetinchem (jun tm dec).	34.000	Inkomsten uit detacheringing
Projecten	zie nadere specificatie hieronder. Het betreffen 1 nieuw project en 12 wijzigingen.	1.521.000	extra project-gerelateerde inkomsten

Specificatie eigen projecten Regio Achterhoek		*budget wijziging 2025*	
Project profilering smarthub	Het project is in 2022 ondergebracht in een stichting. Regio Achterhoek maakt kosten voor salarissen en ondersteuning. Deze worden doorberekend aan de stichting.	-20.000	inkomsten uit stichting Smarthub
Project Overheadkosten Leader 2023-2027	Betreft een meerjarig project met POP-gelden. Looptijd vanaf 2024-2027. Het project is in de zomer van start gedaan.	30.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Achterhoek Monitor	Monitoren hoe de Achterhoek ervoor staat. Doel: een informatiebron voor iedereen die in de Achterhoek werkt, onderneemt en woont.	-9.000	onttrekking IF/ project-gerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Uitbouwen Ecosysteem Achterhoek	Betreft een meerjarig project. Looptijd 2022-2025.	14.000	onttrekking IF/ project-gerelateerde (subsidie) inkomsten
Project onverwachte hoek	Betreft een meerjarig project. Looptijd 2024-2026.	39.000	onttrekking IF/ project-gerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Woondeal	Betreft een meerjarig project met geld van de provincie voor de totstandkoming en realisatie van de regionale woondeals.	885.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Arbeidsmigranten	Betreft inhuur van een projectleider voor huisvesting arbeidsmigranten. Het project is inmiddels afgerond.	26.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Mobiliteitsfonds	Dit project loopt nog door vanuit 2023.	6.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project EDL	Dit is een meerjarig interreg project tot en met 2026. Het project is in de loop van 2023 gestart.	10.000	onttrekking IF/ project-gerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Regioplan Achterhoek (2024)	Middelen om een plan van aanpak te schrijven om de samenwerking tussen de partners van het Regioplan te verstevigen.	50.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project Nationaal Programma Vitale Regio's	Rijksprogramma met als doel versterken van de Regio. Te zorgen voor een leefbare Regio, duurzaam en bereikbaar voorzieningsniveau en een gezonde en kansrijke toekomst voor de inwoners.	340.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project MKB Dienstverlening Actieagenda	Dit project wil met het hele ecosysteem aan (MKB) bedrijven samenwerken om in de volle breedte van het bedrijfsleven een toekomstbestendig verdienvermogen te ontwikkelen voor de Achterhoek.	109.000	projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Project ruimtelijk perspectief 23-24	Dit project is een vervolg op landelijk gebied, dit betreft een meerjarig project met een looptijd van april 2023 met uitloop naar 2025	41.000	onttrekking IF/ project-gerelateerde (subsidie) inkomsten

Balans per 1 mei 2025

Activa	*werkelijk 31 dec 2024*	*begroting 31 dec 2025*	*stand per 1 mei 2025*
Materiële vaste activa	**0**	**0**	**0**
Investeringen	0	0	0
Financiële vaste activa	**684.000**	**455.000**	**616.000**
Personeelshypotheken	460.000	455.000	460.000
Projecten leader	224.000	0	156.000
Vlottende activa	**28.330.000**	**25.786.000**	**27.893.781**
Uiteenzettingen < 1 jaar	26.931.000	24.387.000	26.726.781
Liquide middelen	253.000	253.000	251.000
Overlopende activa	1.146.000	1.146.000	916.000
Totaal Activa	**29.014.000**	**26.241.000**	**28.509.781**

passiva	*werkelijk 31 dec 2024*	*begroting 31 dec 2025*	*stand per 1 mei 2025*
Eigen vermogen	**6.736.000**	**6.041.000**	**6.665.000**
Algemene reserve	392.000	392.000	392.000
Bestemmingsreserves	6.316.000	5.649.000	6.273.000
Gerealiseerd resultaat te bestemmen 2023	28.000	0	0
Verwacht resultaat 2024	0	0	0
Voorzieningen	**0**	**0**	**0**
Voorzieningen	0	0	0
Vlottende passiva	**22.278.000**	**20.200.000**	**21.844.781**
Vlottende schulden < 1 jaar	154.000	154.000	146.000
Overlopende passiva	22.124.000	20.046.000	21.698.781
Totaal Passiva	**29.014.000**	**26.241.000**	**28.509.781**

Specificatie bestemmingsreserves	*stand 1-1-2025*	*mutatie t/m april*	*stand 1-5-2025*
Investeringsfonds	5.482.000	-71.000	5.411.000
Reserve toekomstbestendige organisatie	838.000	0	838.000
Onderhoud huisvesting	24.000	0	24.000
Totaal	6.344.000	-71.000	6.273.000

Begrotingswijziging

LASTEN *1e wijziging 2025*

Nummer			Omschrijving	Bedrag van de		
			Economische categorie	Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.	pr nr				
			Functie 10.1: Onvoorzien			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 20.1: Lobby en communicatie			
1.1	4000		Lonen en sociale lasten		18.000	503.284
3.4.3	4085		Inhuur derden	18.000		18.000
			Totaal functie	18.000	18.000	
			Functie 20.2: Achterhoek Visie 2030 en monitoring			
1.1	4000		Lonen en sociale lasten	34.000	36.000	1.183.528
3.4.3	4085		Inhuur derden	36.000		36.000
			Totaal functie	70.000	36.000	
			Functie 20.3: Coördinerenvan subsidies en projecten			
3.4.3	5099	100	Project profilering Smart hub		20.000	80.000
3.4.3	5099	126	Project Leader overheadkosten Nieuw	30.000		170.000
3.4.3	5099	124	Project Ruimtelijk perspectief	41.000		168.000
3.4.3	5099	111	Project Achterhoek Monitor		9.000	80.000
3.4.3	5099	118	Project uitbouw en ecosysteem Achterhoek	14.000		64.000
3.4.3	5099	119	Project Woondeal	885.000		885.000
3.4.3	5099	125	Project EDL	10.000		74.000
3.4.3	5099	121	Project Arbeidsmigranten	26.000		26.000
3.4.3	5099	113	Project onverw achte hoek	39.000		429.000
3.4.3	5099	123	Project Mobiliteitsfonds	6.000		6.000
3.4.3	5099	129	project regioplan Achterhoek (2024)	50.000		50.000
3.4.3	5099	132	project Nationaal Programma Vitale Regio's	340.000		340.000
3.4.3	5099	131	Project MKB-dienstverlening Actieagenda	109.000		109.000
			Totaal functie	1.550.000	29.000	
			Functie 20.4: Advisering bestuur, board, raad en thematafels			
1.1	4000		Lonen en sociale lasten		81.000	307.218
3.4.3	4085		Inhuur derden	81.000		124.000
			Totaal functie	81.000	81.000	
			Functie 20.5: Uitgaven / Inkomsten inversteringsfonds			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 80.1: Ondersteuning			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 80.3: Kapitaallasten			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 100: Mutatie reserves			
6.2.3	6004		bijdrage functie 100 investeringsfonds	74.000	3.000	886.000
			Totaal functie	74.000	3.000	

Nummer			Omschrijving	Bedrag van de		
			Economische categorie	Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.	pr nr				
			Functie 10.1: Onvoorzien			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 20.1: Lobby en communicatie			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 20.2: Achterhoek Visie 2030 en monitoring			
3.4	8501		Opbrengsten werkzaamheden derden	34.000		121.500
			Totaal functie	34.000	0	
			Functie 20.3: Coördineren van subsidies en projecten			
3.4	8099	100	Project profilering Smart hub		20.000	80.000
3.4	8099	126	Project Leader overheadkosten Nieuw	30.000	0	170.000
3.4	8099	124	Project Ruimtelijk perspectief	16.000		143.000
3.4	8099	111	Project Achterhoek Monitor		6.000	54.000
3.4	8099	118	Project uitbouw en ecosysteem Achterhoek	7.000		32.000
3.4	8099	119	Project Woondeal	885.000		885.000
3.4	8099	125	Project EDL	7.000		52.000
3.4	8099	121	Project Arbeidsmigranten	26.000		26.000
3.4	8099	113	Project onverwachte hoek			0
3.4	8099	123	Project Mobiliteitsfonds	6.000		6.000
3.4	8099	129	project regioplan Achterhoek (2024)	50.000		50.000
3.4	8099	132	project Nationaal Programma Vitale Regio's	340.000		340.000
3.4	8099	131	Project MKB-dienstverlening Actieagenda	109.000		109.000
6.2.3	6104		functie 100: investeringsfonds	74.000	3.000	534.000
			Totaal functie	1.550.000	29.000	
			Functie 20.4:Advisering bestuur, board, raad en thematafels			0
			Totaal functie	0	0	
			Functie 20.5: Uitgaven / Inkomsten inversteringsfonds			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 80.1: Ondersteuning			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 80.3: Kapitaallasten			
			Totaal functie	0	0	
			Functie 100: Mutatie reserves			
6.0	6604		Beschikking over investeringsfonds	74.000	3.000	884.000
			Totaal functie	74.000	3.000	

Doelenmatrix

Doelenmatrix projecten vanaf 2023

Doelenmatrix thematafels Regio Achterhoek

SW+I 1a - Productie van de toekomst	M+B 3a - CO2 uitstoot is verminderd	CE+E 5a - Energiebesparing en duurzame opwekking
SW+I 1b - Inventief vakmanschap/Werknemer	M+B 3b - Infrastructuur robuust en toegankelijk	CE+E 5b - Koploper kringlooplandbouw
SW+I 1c - Open innovatiesysteem/Crossovers	M+B 3c - Slimme vervoersvoorzieningen	CE+E 5c - Efficiënter omgaan met grondstoffen
SW+I 1d - Innovatie oplossing maatsch.	W+V 4a - Bestaande woningvoorraad toekomstbestendi	CE+E 5d - Grondstof vastgoed/infra efficiënt benut
SW+I 1e - Stage- en afstudeerregio	W+V 4b - Voldoende nieuwe woningen + circulair	CE+E 5e - CO2+stikstof gereduceerd/toename biodiv.
O+A 2a - Tekorten op arbeidsmarkt	W+V 4c - Versnelling woningbouwproductie 2023-2026	GR+ 6a - Betaalbaar, toegankelijk zorgnetwerk
O+A 2b - Talenten zijn benut	W+V 4d - Transformatie vastgoed naar wonen	GR+ 6b - Gezondste regio door preventie + zorginn.
O+A 2c - Inclusieve arbeidsmarkt	W+V 4e - Innovatief/duurzaam wonen en bouwen	GR+ 6c - Ahoekers verantwoordelijk voor gezondheid
O+A 2d - Grensoverschrijdende samenwerking		

	Smart Economy										Smart Living												
	Smart werken en Innovatie					Onderwijs en Arbeidsmarkt			Mobiliteit en Bereikbaarheid			Wonen en Vastgoed					Circulaire Economie en Energietransitie				De gezondste regio		
Project	1A	1B	1C	1D	1E	2A	2B	2C	3A	3B	3C	4A	4B	4C	4D	4E	5A	5B	5C	5D	6A	6B	6C
Vergaderpaviljoen De Marke																		*	*				
Slimme energiesystemen Achterhoek	*			*													*		*				
Achterhoek Groen, Natuurlijk!																*							
Agro Innovatiemakelaar 2025-2027			*	*													*	*	*	*			
Onverwachte hoek 2.0		*	*			*																	
VAT kosten Regio Deal Achterhoek II																							
Praat vandaag over morgen																						*	*
Zorg voor Mekaar						*	*														*	*	*
Zorgcorporatie Mariënvelde																					*	*	*
Gebiedsgerichte corridoruitwerking N18										*													
Euregionale Doorlopende Leerlijn (EDL) - Schole								*															
Kleurrijke zorgverleners						*		*															
Achterhoeks Talentenfonds Opijver 2024-2026						*	*	*															
Femme Tech Achterhoek		*	*				*	*															
Inclusieve Technologie Achterhoek	*	*		*		*		*															
Servicepunt Techniek Achterhoek/Liemers						*		*															
Grensland College 2.0						*	*	*															
Slim en schoon voor scholieren en studenten											*												
Digitalisering mobiliteitsdata 2023																							
SHII 2.0 Werkend ecosysteem toekomstbestenc	*	*	*				*															*	
Skills Academy Achterhoek-Liemers		*	*	*																			
iShare	*	*	*	*			*																
3D metaalpoeder zeven	*			*																			
Actieagenda MKB Dienstverlening			*	*																			

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	: 6
Onderwerp	: Controleprotocol 2025
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel
Instemmen met het controleprotocol en daarmee met de ondergenoemde beslispunten.

Controleprotocol
Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole moet het algemeen bestuur een aantal zaken nader regelen, hetgeen middels dit controleprotocol plaats vindt. Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties (programma van eisen) voor de controle van de jaarrekening.

Beslispunten controleprotocol:
- Vaststellen normenkader 2025 (bijlage 1).
- Vaststellen van de goedkeuringstolerantie op de minimumeisen van het BADO, ofwel 2% van de omvangbasis voor fouten en onzekerheden en de rapporteringsnorm voor elke fout of onzekerheid boven € 5.000.
- Gelijk stellen van de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording aan de goedkeuringstolerantie van de accountant: maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves.
- Instemmen met, behalve reguliere verbijzonderde interne controles door de eigen organisatie, geen specifieke controles te laten uitvoeren door de accountant.
- Instemmen met overlegmomenten en -structuur als genoemd in bijlage 2.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.:	communicatie:	Meegezonden:	Financieel: nee
Achterhoek Board	Mededeling beslissing	Controleprotocol	Personeel: nee
d.d.: -	aan:	Ter inzage:	
		Toetsingskader	
		Plaats van inzage:	

Nadere informatie bij: Esther van Zuuk **Tel.nr.:** (06) 380 665 24

Controleprotocol 2025

1. Algemeen

1.1 Inleiding
Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek geeft opdracht om de accountantscontrole zoals bedoeld in art. 213 Gemeentewet (GW) uit te voeren.

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole moet het algemeen bestuur een aantal zaken nader regelen, hetgeen middels dit controleprotocol plaatsvindt.

Door een wetswijziging (wet 'versterking decentrale rekenkamers') legt het Dagelijks Bestuur van Regio Achterhoek met ingang van verslagjaar 2023 verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen. In de jaarrekening wordt dit nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid, waaronder begrepen de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Object van controle is de jaarrekening 2025 van de Regio Achterhoek en eventuele specifieke deelverantwoordingen.

1.2 Doelstelling
Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan:
- Het dagelijks bestuur over de te hanteren verantwoordingsgrens en rapportagegrens ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording en de daarvoor geldende normstellingen;
- De accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties (programma van eisen) voor de controle van de jaarrekening 2025 van de Regio Achterhoek. Tot slot wordt kort ingegaan op de overlegstructuur en de rapportering over de accountantscontrole.

1.3 Wettelijke kader
De gemeentewet (GW), artikel 213, schrijft voor dat het algemeen bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld om artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

Het algemeen bestuur heeft op 19 april 2023 de verordening ex artikel 213 GW voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële administratie van de Regio Achterhoek vastgesteld (de ‘Controleverordening’). In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant geeft het algemeen bestuur nadere aanwijzingen voor de jaarlijkse accountantscontrole door middel van het opstellen van een controleprotocol (artikel 2 lid 3 controleverordening).

RA12 Registeraccountants B.V. voert voor de jaren 2025 – 2026 deze controles uit met een mogelijkheid tot verlenging met nogmaals twee jaar (AB 18 december 2024).

Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)
Op grond van artikel 213 Gemeentewet (GW) moet de controle van de jaarrekening door de accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- De getrouwe weergave in de jaarrekening van de gepresenteerde baten en lasten en de grootte en samenstelling van het vermogen;
- De baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 186;
- Het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 GW en het besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) alsmede de voor accountants geldende controle- en overige standaarden bepalend zijn voor de door de accountant uit te voeren werkzaamheden.

3. Goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de accountantscontrole
De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties, statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven.

De gehanteerde toleranties zijn conform de in maart 2025 gewijzigde regelgeving De in het protocol gehanteerde goedkeuringstolerantie sluit aan op het op 21 maart 2025 gewijzigde Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). In dit besluit is opgenomen dat voor de controle van de jaarrekening vanaf boekjaar 2025 een standaard goedkeuringstolerantie geldt van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves. Het algemeen bestuur kan eventueel kiezen voor een lagere tolerantie. De goedkeuringstolerantie is de som van de afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle. De bij de jaarrekeningcontrole 2024 gehanteerde goedkeuringstoleranties van 1% bij fouten en 3% bij onzekerheden komen hiermee te vervallen vanaf boekjaar 2025.

De *rapporteringstolerantie* is een bedrag gelijk aan of lager dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. Aan het algemeen bestuur wordt voorgesteld om voor de rapporteringstolerantie vast te stellen op € 5.000.

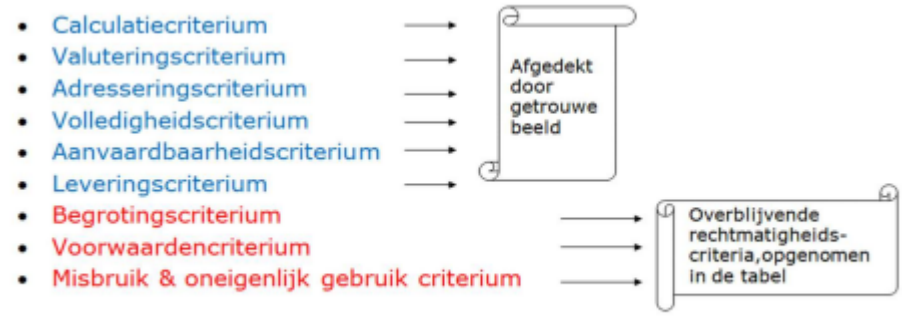
4. Verantwoordings- en rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks de jaarstukken op voor het algemeen bestuur. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de paragrafen en de jaarrekening. Hiermee verantwoordt het dagelijks bestuur zich op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording over de transactiestromen en gebeurtenissen, rekeningsaldi en toelichtingen. Het dagelijks bestuur is daarnaast verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur binnen de gemeenschappelijke regeling en de daaraan ten grondslag liggende beheershandelingen. Het moet daarover zelfstandig verantwoording afleggen aan het algemeen bestuur middels de rechtmatigheidsverantwoording. Het voorliggende protocol sluit eveneens aan op het, tegelijk met het BADO, aangepaste Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Door deze wijziging in het BBV is de rechtmatigheidsverantwoording nu formeel onderdeel van het BBV. Het is daarmee verplicht om in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen en daarin fouten en onduidelijkheden toe te lichten. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording wordt in de BBV gelijkgesteld aan de goedkeuringstolerantie van de accountant: maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Bij overschrijding van deze grens, moeten de afwijkingen expliciet worden vermeld. Artikel 10 lid 2 verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023 moet op dit punt nog worden aangepast. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 5.000 nader toegelicht (artikel 10 lid 3).
De accountant controleert vervolgens de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording, als onderdeel van de jaarrekening, op basis van de controle-toleranties zoals beschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). In het accountantsverslag geeft de accountant zijn bevindingen aan.

5. Rechtmatigheid

De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV. De kadernota rechtmatigheid wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven.
Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording wordt gedefinieerd als “het in overeenstemming met de begroting en met van toepassing zijnde wettelijke regelingen (waaronder verordeningen) tot stand komen van baten en lasten alsmede balansmutaties”. De controle op rechtmatigheid is gericht op de naleving van externe en interne regelgeving, zoals die opgenomen zijn in het normenkader. Indien er (wets-)wijzigingen plaatsvinden wordt het normenkader geactualiseerd. De controle op rechtmatigheid is (vooralsnog) van toepassing voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. Dit is conform niveau 1 zoals geschetst in de 'Notitie Rechtmatigheidsverantwoording' van de commissie BADO. De tekst uit de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV wordt opgenomen in de jaarrekening.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen negen rechtmatigheidscriteria worden onderkent. Deze criteria zijn vermeld in onderstaand figuur.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek door de accountant wordt al aandacht besteed aan de eerste zes (blauwe) criteria. Deze worden afgedekt door balans en overzicht van baten en lasten. De laatste drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik & oneigenlijk gebruik komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgesteld door het dagelijks bestuur.

Begrotingscriterium
De begrotingscriterium wordt als volgt gedefinieerd: "Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het Algemeen Bestuur zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn."
Via de door het algemeen bestuur vastgestelde financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet is nader uitgewerkt hoe moet worden bepaald of de lasten binnen de omschrijving van de activiteiten en het bijbehorende bedrag van het programma passen (artikel 12). Volgens de verordening wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd (programmaniveau). Verschuiving van investeringen tussen jaarschijven in een investeringskrediet is toegestaan. En ook overschrijdingen van lasten ten opzichte van de begroting zijn toegestaan als hier direct gerelateerde inkomsten tegenover staan of als deze zijn geautoriseerd door middel van vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, dan met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.
Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardecriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden zijn afkomstig uit de regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. De overdrachten van onder

andere subsidies en uitkeringen zijn bijvoorbeeld aan bepaalde voorwaarden verbonden. Het niet in acht nemen van deze voorwaarden kan leiden tot een onrechtmatigheid. Ten aanzien van het voorwaardencriterium vindt voor de interne regelgeving uitsluitend een toets plaats naar de hoogte, duur en doelgroep/object van financiële beheershandelingen, tenzij jegens derden (bijvoorbeeld in toekenningsbeschikkingen) aanvullende voorwaarden met directe financiële consequenties zijn opgenomen. Het normenkader is opgenomen in bijlage 1. Mocht tijdens de toetsing toch blijken dat het normenkader niet juist of compleet is en dit consequenties heeft gehad voor de controles, dan geeft het dagelijks bestuur in de bedrijfsvoeringsparagraaf in de jaarstukken aan welke regels het betreft. De accountant moet dit in zijn verslag bevestigen.

6. Aanvullende (tussentijdse) controles
Het algemeen bestuur kan de accountant vragen om aanvullende (tussentijdse) controles uit te voeren. Het algemeen bestuur wordt voorgesteld voor 2025 geen specifieke controles door de accountant te laten uitvoeren gezien de beperkte omvang van de organisatie. Wel worden, naast de reguliere interne controles, eigen specifieke onderzoeken in het kader van de interne controle uitgevoerd zoals uitgewerkt in het interne controleplan (AB 10 maart 2021). De interne controles worden zodanig ingericht, dat ze de accountant ten dienste staan bij de controle van de jaarrekening.

7. Deelverantwoordingen
Hoewel er geen punten zijn voorgesteld waaraan de accountant bij de controle specifiek aandacht moet besteden (paragraaf 6), kan er sprake zijn van specifieke accountantsverklaringen voor uitgevoerde projecten die niet onder Single information single audit (SISA) vallen (zie paragraaf 8). In 2025 moet een accountantsverklaring worden opgesteld voor de Gebiedsopgavemiddelen voor de Achterhoek Visie 2030 (Bulk 2).

8. Single information single audit (SISA)
Voor specifieke uitkeringen heeft SISA tot doel de verantwoordings- en controlelasten voor gemeenten, provincies Eren gemeenschappelijke regelingen te verminderen. Dit gebeurt enerzijds door als Rijk per specifieke uitkering minder verantwoordingsinformatie te eisen en anderzijds door minder controle omdat de verantwoording van specifieke uitkeringen wordt geïntegreerd in de (bijlage van de) reguliere jaarrekening (incl. controle) van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. In 2025 gelden vooralsnog drie specifieke uitkeringen voor SISA. Dit betreffen Regiodeal II, het Volkshuisvestingsfonds en de Actieagenda MKB-dienstverlening.

9. Overlegstructuur
In artikel 2 lid 4 en artikel 7 lid 4 van de controleverordening zijn de communicatiemomenten benoemd tussen de afvaardiging van het algemeen bestuur en de accountant. Artikel 2 betreft de communicatie voorafgaand aan de accountantscontrole van een boekjaar en artikel 7 de communicatie na afloop van de jaarrekeningcontrole. In bijlage 2 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

Op basis van genoemde artikelen moet het algemeen bestuur voor het periodiek overleg met de accountant een vertegenwoordiging van uit het algemeen bestuur aanwijzen. Het overleg vindt plaats tussen accountant, vertegenwoordiger algemeen bestuur (portefeuillehouder financiën), secretaris en adviseur financiën.

8. Rapportering accountant
In artikel 7 van de controleverordening is de wijze van rapportering van de bevindingen van de accountant aan het algemeen en dagelijks bestuur vastgelegd.

Interimcontrole
Bij de interimcontrole wordt geen managementletter opgesteld, tenzij er zwaarwegende punten geconstateerd zijn waarvan het bestuur op de hoogte gesteld moet worden. Uiteraard worden de uitkomsten van de interimcontrole wel opgenomen in het verslag van bevindingen bij de jaarrekening.

Accountantsverslag (verslag van bevindingen)
In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen. Het verslag van bevindingen wordt uitgebracht aan het algemeen bestuur en in afschrift aan het dagelijks bestuur. In het verslag worden bestuurlijk relevante zaken uit de interim-controle en de uitkomsten van de eindejaarscontrole gerapporteerd aan het algemeen bestuur.

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven. Deze controleverklaring is bestemd voor het algemeen bestuur, zodat deze de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Bijlage 1: Normenkader

In deze bijlage worden de voor de Regio Achterhoek geldende wet- en regelgeving benoemd, die relevant zijn voor de rechtmatigheidcontrole (normenkader). Het onderstaande overzicht is voor wat betreft de interne regelgeving uitgewerkt in een toetsingskader. In het *toetsingskader* is per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing.

Programma/ product	**Wetgeving extern**	**Regelgeving intern**
Algemeen bestuur en ondersteunende processen	▪ Grondwet ▪ Burgerlijk wetboek ▪ Gemeentewet ▪ Algemene wet bestuursrecht ▪ Wet gemeenschappelijke regelingen ▪ Besluit begroting en verantwoording ▪ Besluit accountantscontrole decentrale overheden ▪ Besluit BTW compensatiefonds ▪ Wet markt en overheid ▪ Wet Normering Topinkomens (WNT) ▪ Meldplicht datalekken ▪ AGV (algemene verordening gegevensbescherming	▪ Samenwerkingsregeling ▪ Verordening op de ambtelijke organisatie (organisatieverordening) ▪ Regeling mandatering ▪ Algemene subsidie-verordening ▪ Financiële verordening ▪ Controleverordening
Treasury	▪ Wet financiering decentrale overheden ▪ Regeling schatkistbankieren	▪ Treasurystatuut
Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	▪ Ambtenarenwet ▪ Fiscale wetgeving ▪ Sociale verzekeringswetgeving ▪ Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) ▪ Wet Normering Topinkomens (WNT) ▪ Cao samenwerkende gemeentelijke organisaties (WSGO)	▪ Verordening hypotheken voor ambtenaren van de Regio Achterhoek 1998 ▪ Regeling mandatering ▪ Overige personeelsregelingen
Subsidies	▪ Regels ruimte voor Gelderland ▪ Algemene subsidieverordening Gelderland 2016 ▪ Staatssteunregels EG-verdrag	▪ Algemene subsidie-verordening Regio Achterhoek 2024
Inkopen en contractbeheer	▪ Aanbestedingswet ▪ Staatssteunregels EG-verdrag	▪ Mandaatregeling

Bijlage 2: Overlegmomenten
In deze bijlage is de overlegstructuur vastgelegd. Uit oogpunt van doelmatigheid heeft het de voorkeur zoveel mogelijk gesprekken te combineren.

	Aantal per jaar	**Toelichting**
Afvaardiging cf. art. 4 lid 3 van de controleverordening	2	De afvaardiging is namens het algemeen bestuur het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering. Dit zijn de portefeuillehouder financiën, secretaris en adviseur financiën. Na afronding van de controle worden de bevindingen van de accountantscontrole besproken.
Secretaris en adviseur financiën	3	De secretaris en de adviseur financiën zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners binnen de organisatie. Bijeenkomsten zijn in elk geval: - bespreking invulling controleopdracht. - bespreking bevindingen interim-controle (indien noodzakelijk). - bespreking van de controle van de jaarstukken samen met de portefeuillehouder financiën.
Dagelijks en algemeen bestuur	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur.

Bijlage 3: Rapportage

De volgende standaard rapportagemomenten worden afgesproken:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Management-letter (alleen indien noodzakelijk)	Na afronding van de interim-controle	Melding van mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures evenals overige van belang zijnde onderwerpen. Indien er geen zwaarwegende punten zijn wordt uit efficiencyoverweging volstaan met het bespreken van de bevindingen met de secretaris en adviseur financiën.	Algemeen bestuur (hoofdlijnen) en dagelijks bestuur
Verslag van bevindingen	Na afronding van de controle van de jaarrekening	Beantwoording vraag of de inrichting van het financiële beheer en de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast melding maken van resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging, rekening houdend met afgesproken rapportering-toleranties (relatie tussen controletolerantie ingevolge controleverordening en de feitelijke bevindingen).	Algemeen bestuur
Controle-verklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening	Afgeven van een oordeel over de mate waarin de regiorekening een getrouw beeld geeft in overeenstemming met verslaggeving voorschriften.	Algemeen bestuur

Bijlage 4: Model tekst van de rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op <datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <x>. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € <x> bedraagt. Dit is lager/hoger dan de daarvoor gestelde grens van € <x>. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € <x> acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- …
- …

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 2 juli 2025
Agendapunt	:
Onderwerp	: Eind- en voortgangsrapportages Gebiedsopgave/Gebiedsagenda 2024 en Regio Deal
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel:

- Eindrapportage Gebiedsopgave (Bulk 2) en voortgangsrapportage Gebiedsagenda 2024 (Bulk 3) vaststellen en voor 1 oktober 2025 indienen bij provincie Gelderland.
- Kennisnemen van het korte verslag uitvoering Regio Deal 2024. Deze wordt voor 15 juli toegezonden aan het ministerie van VRO.

Toelichting

GS heeft in de periode van 2019 tot en met 2024 € 15,4 miljoen vanuit de gelden voor de Gebiedsopgave/Gebiedsagenda aan de Achterhoek toegekend voor projecten die passen binnen de Gebiedsagenda/Visie 2030.

Bulkbeschikkingen

De gelden vanuit de Gebiedsopgave/Gebiedsagenda zijn verdeeld over 'bulkbeschikkingen' met verschillende looptijden, omdat het anders erg lang duurt voordat afgeronde projecten definitief kunnen worden afgewikkeld. Zodoende zijn er meerdere rapportages opgesteld.

Bulk 2:

Deze beschikking (€ 8,1 miljoen) bevat 37 projecten en heeft een looptijd van juli 2019 tot en met december 2024. De totale kosten van deze projecten bedragen € 37 mln., waarbij € 8,1 mln. (22%) is gedekt vanuit de provinciale subsidie, € 9 mln. (24%) vanuit de Regio Deal en € 19,9 mln. (54%) vanuit Achterhoekse partijen. Alle projecten zijn inmiddels afgerond, daarvoor is nu de eindrapportage opgesteld en wordt er een vaststellingsverzoek met controleverklaring voorbereid om in te dienen bij de provincie.

Bulk 3:

In mei 2021 heeft de provincie de resterende gelden vanuit de Gebiedsagenda (€ 7,3 miljoen) in één keer beschikt aan de Achterhoek. Dit heeft gezorgd voor een versnelling in het subsidieverleningsproces, omdat de projecten niet meer afzonderlijk voor akkoord naar de provincie/GS gaan. De beschikking van bulk 3 loopt tot en met december 2026. Van de € 7,3 miljoen is € 450.000 bestemd voor de Governance van 8RHK ambassadeurs in 2024, waardoor er nog € 6,8 miljoen resteert voor projecten. Inmiddels is € 6,5 miljoen toegekend aan 33 projecten en hiervan is tot nu toe 49% daadwerkelijk uitgegeven. Omdat de subsidie voor een aantal reeds afgeronde projecten lager is vastgesteld en nog niet alle middelen zijn toegekend, is er op dit moment nog ca. € 490.000 beschikbaar is voor nieuwe projecten.

Bijgevoegd zijn de inhoudelijke en financiële eindrapportage voor bulk 2 en de voortgangsrapportage over 2024 voor bulk 3 (bijlagen 1 t/m 4).

De eind- en voortgangsrapportages dienen voor 1 oktober 2025 bij de provincie te worden ingediend via het digitale subsidieloket; een aanbiedingsbrief is derhalve niet bijgevoegd.

Regio Deal
In het convenant van de Regio Deal staat dat we jaarlijks vóór 15 juli de voorgang over het voorafgaande jaar moeten aanleveren. Omdat 2024 nog een opstartjaar was is er maar een kort verslag gemaakt. Dit is ambtelijk afgestemd. Het Rijk-regio overleg zal -op verzoek van het Rijk- pas in het najaar plaatsvinden, gekoppeld aan het NPVR overleg.

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: 11-6-2025	communicatie:	Meegezonden: 4	Financieel: nee
Achterhoek Board d.d.:	Mededeling beslissing	Ter inzage:	Personeel: nee
19-6-2025	aan:		

Nadere informatie bij: Martine Angenent **Tel.nr.:** 06 38 06 65 13

Rapportage projecten Achterhoek Visie 2030 (Bulk 2)

Subsidievrager	Regio Achterhoek	
Projecttitel	Achterhoek Visie 2030	
Zaaknummer	2019-008382	
Rapportage betreft		
	☒	Aanvraag tot subsidievaststelling (inhoudelijke eindrapportage over de periode 2019-2024)

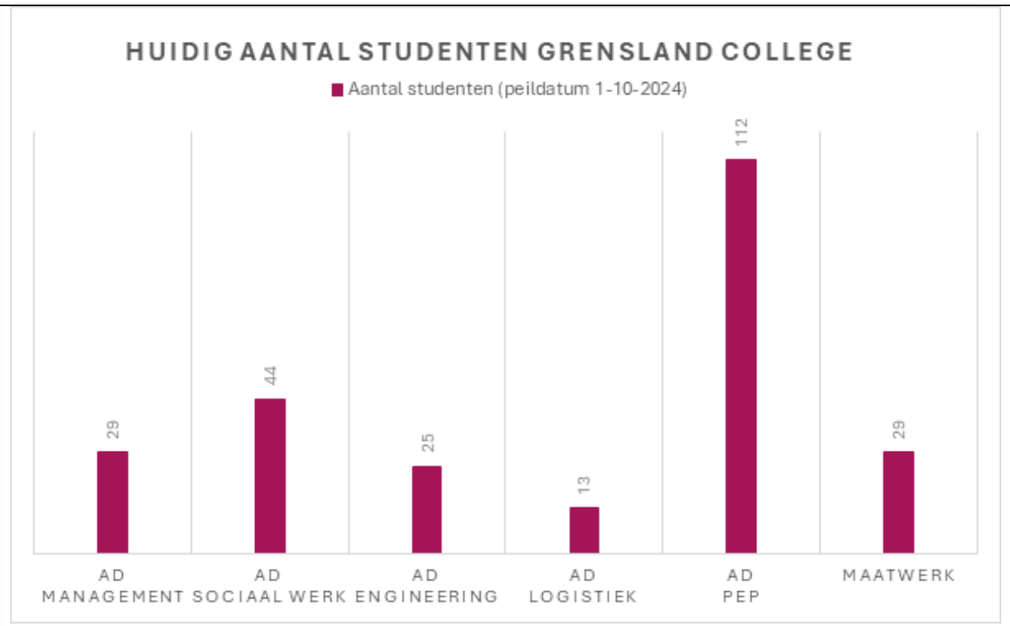
Smart Economy	Beoogde doelen/resultaten project	Gerealiseerde resultaten 2019-2024
Circulair en toekomstbestendig ondernemerschap *(afgerond)*	• Vijftien bedrijven op drie bedrijvenparken hebben de strategische cyclus met het meervoudig waardenmodel doorlopen, prioriteiten bepaald, onder andere de te treffen maatregelen op het gebied van circulair grondstoffengebruik, inclusief energie. • Negen tot vijftien bedrijven hebben elk één of meer waardensoorten als strategische prioriteit benoemd en vertaald in operationele acties die zij op korte termijn gaan uitvoeren, als onderdeel van hun investeringsplannen. • Driehonderd zestig bedrijven, gevestigd op drie bedrijvenparken zijn geïnformeerd over de verbeteracties om de toekomstbestendigheid van hun bedrijvenpark te verbeteren. Circa drie kwart van de bedrijven neemt actief deel aan het gezamenlijk uitvoeren van twee tot drie verbeteracties. Voor de uitvoering hiervan zijn ver-beterteams gevormd en uitvoeringsplannen (roadmaps) vastgesteld. De verbeter-teams hebben een start gemaakt met de realisatie van hun uitvoeringsplannen. • Openbaar beschikbare kennis- en ervaring die overgedragen wordt aan andere ondernemers en in het onderwijs (bijvoorbeeld in een minor of master van de HAN, of de RCT).	In 2021 van zijn er in totaal 12 bijeenkomsten geweest met het bestuur van bedrijvenpark Wijnbergen, 10 bijeenkomsten met de werkgroep Energie en de werkgroep Visieplan 2030 van bedrijvenpark Borculo en 4 bijeenkomsten met bestuur bedrijvenpark Laarberg. De besprekingen met de HAN-studententeams en de bestuurders van de drie bedrijvenparken gingen over de concrete invulling van geselecteerde activiteiten. Tevens zijn er gesprekken gevoerd met individuele bedrijven voor deelname aan het project. De individuele trajecten blijken voor vrijwel alle bedrijven grote drempels op te werpen om mee te doen. Ook Corona heeft ons parten gespeeld. Daardoor is het aantal bedrijven dat meedoet aan het intensieve individuele traject met het meervoudige waarde model beperkt tot 6 (van de geplande 15 bedrijven). Vanwege Corona hebben 2 bedrijven die zich aanvankelijk hadden aangemeld zich teruggetrokken. Via de website, via de media en tijdens ledenbijeenkomsten van de industriële kringen zijn kennis en ervaringen van het project gedeeld. In 2022 is het project door HAN geëvalueerd en is een publieksbrochure met resultaten geproduceerd (meegestuurd met voortgangsrapportage 2022).
Incubator De Steck *(afgerond)*	Het opzetten van een kennis- en businesscluster waarin **jaarlijks** wordt begeleid: • 10 start ups / scale ups • 25 innovatietrajecten bij bedrijven • 75 studenten betrokken bij de challenges Activiteiten onderdeel <u>Broedplaats</u>: • Organiseren van verschillende netwerkbijeenkomsten • Organiseren van het Battle event • Inzet van een aanjager/ ambassadeur/loket in de Steck Activiteiten onderdeel <u>Onderwijs</u>: • Ophalen challenges • Ontwikkelen en uitvoeren modules • Masterclasses voor studenten en ondernemers • Organiseren van bedrijfsbezoeken/ bezoeken aan kennisinstellingen voor studenten en ondernemers Activiteiten onderdeel <u>Business</u>: • Inzetten van screener en scouter • Opzetten businessplan voor het bedrijf	De Steck richt zich op: • Talent dat bijdraagt aan het rode loper beleid met de focus op een circulaire economie. • Cross-over projecten die bijdragen aan het versterken van samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid. • Faciliteren van een platform voor hoogwaardige stage-, afstudeer-, werkervaringsopdrachten en nieuw talent. • Faciliteren van activiteiten ter ondersteuning van onze uitgangspunten: o.a. Stecker-Cafés, evenementen, masterclasses, enz. Het grote jaarlijkse event de “Battle” van de StecK Academy is in combinatie met de Achterhoek Open Innovatieprijs in schouwburg Amphion georganiseerd. De samenwerking van de verschillende Hubs in de Achterhoek krijgt steeds meer gestalte en mag best goed genoemd worden. *Resultaten Steck Academy*: **Aantal projecten t/m schooljaar 2021/2022** | **Begroot schooljaar 2022/2023** | **Aantal studenten t/m schooljaar 2021/2022** | **Begroot schooljaar 2022/2023** | **Projecten in voorbereiding schooljaar 2022/2023** VO 9 5 VO 130 100 Openstaand 4 MBO 9 5 MBO 117 50 In gesprek 10 HBO 33 10 HBO 196 50 **Totaal** 51 20 **Totaal** 443 200 **Totaal** **14** *Resultaten Evenementen*: **Netwerkbijeenkomsten** | **2018** | **2019** | **2020** | **2021** | **2022** | **Totaal**

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>
<table>
<tr><td>Cafés</td><td>9</td><td>25</td><td>9</td><td>7</td><td>5</td><td>55</td></tr>
<tr><td>Innovatielunch</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td></td><td></td><td>1</td></tr>
<tr><td>Ontbijt event</td><td>2</td><td>6</td><td>1</td><td></td><td></td><td>9</td></tr>
<tr><td>Evenementen</td><td>0</td><td>4</td><td>1</td><td>3</td><td></td><td>8</td></tr>
<tr><td>Masterclass</td><td>0</td><td>4</td><td>5</td><td>5</td><td>7</td><td>21</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>12</td><td>39</td><td>16</td><td>15</td><td>12</td><td>94</td></tr>
</table>

Een uitgebreid eindverslag is meegestuurd met de voortgangsrapportage 2023.
</td>
</tr>
<tr>
<td>Ruraal MAAS Concept (procesbegeleider fijnmazige bereikbaarheid)
(afgerond)</td>
<td>Het rurale MaaS-concept moet het mogelijk maken dat iedereen in de Achterhoek eenvoudig een reis kan plannen, boeken en betalen en dat de gehele Achterhoek goed bereikbaar blijft met allerlei (slimme) vervoersmodaliteiten. De procesbegeleider legt de verbinding tussen de diverse projecten voor fijnmazige bereikbaarheid.</td>
<td>Hoofddoel van het project is: Mobiliteit voor iedereen. De oprichting van het platform Gaon heeft ervoor gezorgd dat we als regio een platform hebben waar alle vragen m.b.t. slimme en duurzame mobiliteit op beantwoord kunnen worden. Dit door middel van informatie m.b.t. de mogelijkheden op het gebied van gezond en duurzaam werkgeverschap, maar ook het bieden van informatie en oplossingen voor slim en duurzaam reisgedrag. Zo hebben we diverse nieuwe vormen van (deel)vervoer gerealiseerd. Met een bottom-up aanpak, waardoor nieuw en duurzaam aanbod is gecreëerd dat op een 3O-wijze wordt vervuld.
Daarnaast is er een eigen app waarin de deelmodaliteiten, OV, ritdelen en OV-vangnet goed met elkaar samenkomen. Dit is voor eenieder te gebruiken om een ketenreis uit te voeren, duurzaam een reis te maken, dan wel het realiseren van de reis zelf. Hiermee is het mogelijk gemaakt dat eenieder een reis kan boeken, plannen, betalen en ook daadwerkelijk kan reizen binnen en buiten de Achterhoek. Het aanbod wordt bottom-up de komende perioden verder uitgebreid. Ook zijn er diverse pilots uitgevoerd, de een positiever dan de andere (i.v.m. Corona), waar we veel kennis en informatie uit hebben kunnen halen en dit in het vervolgtraject gaan toepassen.
Voor meer details mb.t. de resultaten van de afgelopen periode, zie eindrapportage (meegestuurd met voortgangsrapportage 2022).</td>
</tr>
<tr>
<td>Groene leerkenniswerkplaats
(afgerond)</td>
<td><u>Per jaar door de 3O’s gezamenlijk:</u>
Adresseren van de regionale arbeidsmarkt- en de (kennis)innovatie behoefte:
1. Jaarlijkse Leerkennis Aktieagenda Agro Achterhoek.
2. Ca 40* bedrijfsoptimalisatieplannen voor VKA** agrariërs/loonwerkers.
3. (Minimaal) 2 Regionale Kenniscarrousels -inspiratieve kennismakingsbijeenkomsten voor de 3-O’s.
4. Oplossingen voor ca. 10 (kennis)innovatieopgaven van het bedrijfsleven.
5. Netwerkleren: werknemers/ondernemers zijn gekoppeld aan studenten en docenten.
6. 50% mbo-onderwijs vindt in/met de praktijk plaats (Hybride leeromgevingen voor ‘Praktijkrijk’ leren -flexibiliseren onderwijs) door het operationaliseren van nieuwe praktijkleeromgevingen bij agrariërs en ondernemers groene sectoren met uiteindelijk ca 50.000 studenturen/per jaar (groeimodel).
7. Mbo onderwijsmodule ‘Integrale Opdracht Kringloop Denken/Duurzame Veehouderij’ van 16 weken.
8. Gem. 60 studenten gekoppeld aan 30 Studiegroepen VKO**
9. 1 ‘Samen Leren Ondernemen’ (SLO)-traject voor studenten mbo + hbo
10. Netwerkleren –werknemers/ondernemers zijn gekoppeld aan studenten en docenten
11. ‘21st century’ skills geïntegreerd in onderwijs-/leermodules.

<u>Per jaar minimaal:</u></td>
<td>Een uitgebreide eindrapportage is opgenomen in de volgende bijlagen:
- bijlage 1a - Eindrapportage Groene Leerkenniswerkplaats
- bijlage 1a-I - Activiteitenoverzicht
- bijlage 1a-II - Communicatie
- bijlage 1a-III – Green Mobile Education Centre</td>
</tr>
</table>

	12. 2 Farm Walks ‘leren kijken’ voor studenten en docenten (en andere belangstellenden) of bezoeken aan VK/PL*** demo-/innovatievelden en/of innovatieve bedrijven. 13. 2 Studiedagen voor studenten en docenten gegeven door Experts. 14. 2 Docentstudiedagen -professionalisering docenten en praktijkopleiders. 15. 1 Studentstudiereis naar Brussel over Europees Landbouwbeleid. 16. Divers ontwikkeld lesmateriaal -ook digitaal zoals wiki’s. 17. Uitwisseling en communicatie. <u>Na 4 jaar door de 3 O’s gezamenlijk:</u> 18. Meerjarige Leerkennis Aktieagenda Agro Achterhoek 2024-2026. 19. Nieuwe opleiding Associate Degree Duurzame Veehouderij. 20. 1 of 2 nieuwe Studentkeuzedelen rond PL***, Duurzame melkwinning, Kunstmestvrije Achterhoek, bodemanalyse, plantherkenning, etc.. 21. Inventarisatie om-/bij-/nascholingstrajecten agro ondernemers/werknemers. 22. Agro InnovatieToer Regio Achterhoek in 2024. 23. Achterhoeks mbo-samenwerking tussen groen (Zone College) en niet-groen onderwijs (Graafschap College). 24. Duurzame, systematische 3O-samenwerking (multishareholder, geprogrammeerd, met gezamenlijke werkwijzen en financiering, etc.) en duurzame 5-O netwerkvorming. ** Op basis van schattingen omdat studentaantallen per jaar kunnen fluctueren.* *** VK of VKA = Vruchtbare Kringloop Achterhoek* **** PL = Precisie Landbouw*	
Grensland College *(afgerond)*	• Behouden van (een deel van de) MBO 4 studenten die door willen studeren en nu voor een aantal opleidingen in de regio kunnen blijven; • Nieuwe werknemers uit diverse buitenlanden werven die door het aansprekende onderwijsconcept, samenwerking met het bedrijfsleven en passende opleidingen naar onze regio komen; • Voor die mensen uit de regio die zich verder willen ontwikkelen dit aanbod nu meer in de eigen regio organiseren. • Het (deels) ontwikkelen en uitvoeren van negen AD’s	**1.1 Realisatie beoogd aanbod** *Ad-opleidingen* In de projectaanvraag van november 2019 was het doel om aan het einde van de projectperiode 9 Ad's te hebben gerealiseerd, een aantal dat ook noodzakelijk werd geacht om het onderwijs kostendekkend te maken. Momenteel draaien er echter 5 Ad's structureel, hoewel het aanbod in februari 2025 is uitgebreid met de Ad Didactisch Educatief Professional en komende september 2025 de Ad Software Development wordt toegevoegd, brengt het totaal op 7 deeltijd Ad’s. De opleidingen hebben gezamenlijk al meer dan 300 studenten aangetrokken en blijven groeien in populariteit. In de grafiek hieronder is het aantal studenten per Ad te zien met peildatum 1 oktober 2024.

Hoewel we in 2025 uiteindelijk tot een mooi aantal van 7 Ad's zijn gekomen, is het voorgenomen aantal van 9 Ad's niet bereikt, deels doordat de vraag in bepaalde sectoren lager bleek dan verwacht. Zo bleek er minder animo voor Ad's in de Bouw- en Installatiebranche dan oorspronkelijk voorzien, ondanks dat de Ad's Gebouwgebonden Installatietechniek en Bouwkunde wel werden ontwikkeld en actief werden gepromoot. Hoewel er meerdere sessies met werkgevers zijn georganiseerd om draagvlak te creëren, bleek uiteindelijk dat deze branche meer behoefte had aan kortlopende, modulaire trajecten in plaats van volledige Ad-opleidingen. Daar zullen we in Grensland College 2.0 aandacht voor hebben. Daarnaast werd de mogelijkheid voor een Ad Zorgtechnologie uitgebreid onderzocht, maar Saxion en de HAN besloten deze opleiding niet te ontwikkelen vanwege tegenvallende instroomcijfers bij vergelijkbare opleidingen elders. Ook werd er een verkenning uitgevoerd voor een Ad Circulaire Economie, die veel belangstelling trok tijdens de georganiseerde Masterclasses. Het bleek echter niet haalbaar om deze masteropleiding binnen de projectperiode om te vormen tot een Ad. Vanuit de LLO-Katalysator wordt nu gekeken naar manieren om deze opleiding in de toekomst alsnog mogelijk te maken, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van de markt.

Cursussen/maatwerk
Het Grensland College heeft zich de afgelopen jaren niet alleen gepositioneerd als aanbieder van tweejarige deeltijd Ad-opleidingen. Binnen de Ad Management is tevens gestart met het aanbieden van cursorisch onderwijs en maatwerktrajecten. Cursisten nemen deel aan modules binnen de Ad Management, terwijl het maatwerktraject specifiek voor de gemeente Oude IJsselstreek wordt verzorgd bij het CIVON in Ulft.

Open Avonden
Het Grensland College heeft sinds het voorjaar van 2021 twee keer per jaar een Open Avond gehouden, in het voorjaar en in het najaar. De laatste twee jaar worden deze Open Avonden door meer dan 100 geïnteresseerden per editie bezocht en hebben tot doel om onze Ad's middels voorlichting onder de aandacht te brengen.

Matching Events
Om de werkgevers op een goede manier te betrekken bij ons onderwijs, organiseren we vanaf 2023 ook Matching Events, waarbij regionale werkgevers ook in contact kunnen komen met aanstaande Ad-studenten die nog op zoek zijn naar een passende werkplek naast hun studie.

		Speeddates Om de late beslissers nog voor de inschrijftermijn een “duwtje in de rug” te geven, organiseren we sinds de zomer van 2022 twee keer per jaar speeddates. Daar kunnen geïnteresseerden voor een studie 1 op 1 in gesprek met de Opleidingscoördinator om hun keuze te bepalen. *Talententuin* Sinds 2021 staat het Grensland College jaarlijks op de Talententuin, vanaf november 2024 zijn we zelfs officieel partner van de Talententuin. We zorgen daar voor werving van en voorlichting aan mbo-studenten die graag willen verder studeren op hbo-niveau naast een passende eerste baan in de Achterhoek. *Masterclasses* Het Grensland College fungeert tevens als platform voor kennisdeling en inspiratie. Sinds 2020 worden jaarlijks masterclasses georganiseerd voor het werkveld. Door de coronapandemie vonden deze aanvankelijk online plaats, maar inmiddels is de Raadszaal in Winterswijk elk jaar gevuld met werkgevers die zich laten inspireren door uiteenlopende sprekers. De samenwerking met Smarthub Young Talent versterkt deze initiatieven en draagt bij aan de verbinding tussen onderwijs en het regionale bedrijfsleven. **1.2 Realisatie bestendiging in Regio Achterhoek** Tijdens de afgelopen projectperiode van het Grensland College lag de nadruk op het ontwikkelen van een breed aanbod aan Ad's en het organiseren van Masterclasses om marktvraag te toetsen en naamsbekendheid op te bouwen. Hoewel deze inspanningen succesvol waren in het opzetten van de opleidingen, bleef de structurele borging van de organisatie achter. De focus op het aanbod ging ten koste van het realiseren van een duurzaam organisatorisch fundament, waardoor het Grensland College nog niet volledig is verankerd binnen de regio in een 3O-samenwerking. Een bijkomend probleem is dat de oorspronkelijke aannames uit het initiële projectplan over de financiële levensvatbaarheid van het Grensland College niet volledig zijn uitgekomen. Hoewel het huidige aantal studenten in totaal kostendekkend zou moeten zijn, is er een onregelmatige spreiding van studenten over de verschillende Ad's. Dit leidt ertoe dat populaire opleidingen zoals Sociaal Werk en Pedagogisch Educatief Professional weliswaar goed presteren, maar andere Ad's zoals Logistiek en Engineering met onvoldoende instroom kampen en verlieslatend zijn. Dit veroorzaakt een financiële disbalans binnen het geheel, waardoor het Grensland College als geheel nog geen sluitende businesscase heeft. Daarnaast is er terughoudendheid bij hogescholen om nu te investeren in nieuwe Ad's en om de huidige Ad's en de organisatie financieel te ondersteunen. Door de kleine klasgroottes doen de hogescholen in het huidige project al een aanzienlijke financiële investering om het onderwijsaanbod draaiende te houden. Gezien de bezuinigingen in het hbo is deze situatie echter niet houdbaar en voor nieuwe Ad's zelfs niet wenselijk. Deze financiële druk maakt dat hogescholen terughoudend zijn om verder bij te dragen, wat een uitbreiding van het aanbod en een stabiele financiering van het Grensland College bemoeilijkt. **1.3 Realisatie samenwerking Onderwijs** Sinds de start van het project Grensland College is penvoerder Graafschap College op zoek gegaan naar vaste hbo-partners om het beoogde Ad-onderwijs mee uit te kunnen voeren. Licenties voor een Associate degree liggen immers bij de Hogescholen. Bij aanvang van het project was Saxion direct in beeld, vanaf begin 2020 sloot ook de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen aan en is er met deze drie onderwijspartners in 2021 in het bijzijn van de Minister van Onderwijs een samenwerkingsovereenkomst getekend. Later, in februari 2023, sloot ook Iselinge Hogeschool zich aan als partner en konden de Ad Pedagogisch Educatief Professional en sinds februari 2025 ook de Ad Didactisch Educatief Professional onder de samenwerking van Grensland College verder gestalte krijgen. Sinds 2022 lopen er ook veel gesprekken met AT Techniekopleidingen in Terborg, om te leren van hun onderwijsmodel en nauwe samenwerking met werkgevers. In de uitvoering van ons Ad-onderwijs werken we samen in gemixte onderwijsteams, die bestaan uit docenten van de samenwerkende onderwijsorganisaties met als motto: Voor en door de regio.

		1.4 Realisatie samenwerking Ondernemers *Samenwerking werkgevers* Het Grensland College is niet alleen via gastlessen en hybride lessen op locatie verbonden met het werkveld, maar zoekt sinds de start van het project op 1 november 2019 actief de samenwerking op met werkgevers. In de aanloopfase zijn ruim 400 werkgevers geïnterviewd en bevraagd via enquêtes om hun behoefte aan Ad-onderwijs in kaart te brengen. Daarnaast hebben we, zowel zelfstandig als samen met 8RHK-ambassadeurs, belangrijke werkgevers bezocht om onze Ad-opleidingen onder de aandacht te brengen. Ook met werkgeverskoepels is het contact de afgelopen tijd geïntensiveerd. Zo zit het Grensland College periodiek aan tafel met werkgevers die aangesloten zijn bij AT Techniekopleidingen. Daarnaast onderhouden we structureel overleg en afstemming met andere werkgeverskoepels, waaronder SIKA, Logistics Valley Achterhoek-Liemers en VNO-NCW Achterhoek. *Hybride leren* Als Grensland College streven we naar een sterke verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarom maken we structureel gebruik van gastsprekers in onze lessen. Niet alleen burgemeesters Bengevoord en Van Dijk, maar ook bedrijven zoals Van Raam, Hencon en Obelink hebben hun kennis gedeeld met onze studenten. Daarnaast volgen onze studenten regelmatig lessen op locatie bij werkgevers. Dit studiejaar alleen al heeft de Ad Logistiek lesdagen gehad bij drie verschillende logistieke bedrijven. Tot slot heeft intensievere samenwerking met werkgevers nog niet geleid tot de benodigde structurele financiële bijdragen vanuit het bedrijfsleven. Ondanks veelvuldige gesprekken en het betrekken van werkgevers in het onderwijsproces, is er geen blijvende financiële betrokkenheid gerealiseerd. Deze financiële ondersteuning vanuit het bedrijfsleven is echter essentieel om de opleidingsprogramma's duurzaam te financieren en de organisatie structureel te verankeren. **1.5 Realisatie samenwerking Overheid** Hoewel de overheid, met name via de gemeenten van Winterswijk en Oude IJsselstreek, de afgelopen periode nauw betrokken is geweest bij het Grensland College, merken we dat de bredere betrokkenheid van alle Achterhoekse gemeenten verder versterkt moet worden. Waar de focus sterk heeft gelegen op de verbinding met het werkveld, is een structurele samenwerking met de overheid achtergebleven. In de komende periode zetten we ons in om deze banden te versterken en te verkennen hoe we elkaar duurzaam kunnen ondersteunen—zowel als mede-eigenaar van het Grensland College als in de rol van leverancier en afnemer van onze studenten. Hierbij richten we ons op wederkerigheid en gaan we in gesprek met overheidsinstanties om gezamenlijk te bepalen welke vorm de betrokkenheid van de gemeenten binnen het Grensland College zou moeten krijgen. **1.6 Samenwerking Duitsland** Vanuit de ambitie om een grensoverstijgende onderwijsinstelling te worden, heeft het Grensland College in de aanloopfase van het project veel geïnvesteerd in het opbouwen van sterke relaties met organisaties in de Kreis Borken. De banden met de Westfälische Hochschule Bocholt werden aangehaald en er werden samenwerkingsmogelijkheden verkend met werkgevers- en industriekoepels, waaronder de regionale Industrie- und Handelskammern. Uiteindelijk bleek dat het Grensland College met haar Associate degrees eerst aan de Achterhoekse zijde van de grens moest uitgroeien tot een serieuze speler met voldoende studenten, voordat Duitse partners hierop serieus konden aansluiten. Daarom hebben we halverwege het project Grensland College 1.0 de focus verlegd naar naamsbekendheid en groei binnen de Achterhoek. **2. Conclusie** In het project Grensland College is ontzettend veel gebeurd en hebben we de basis kunnen leggen voor verdere uitbouw en bestendiging van het Grensland College in de komende jaren. Met al onze activiteiten op het gebied van marketing, sales, masterclasses, open avonden, matching events en speeddates hebben we de naam van het Grensland College en onze dienstverlening kunnen lanceren in de Achterhoek. Het is nu tijd om dat de komende jaren

		in de transitieperiode verder te brengen en te verduurzamen. We kijken met onze partners uit naar een stevige en mooie toekomst voor het Grensland College als LLO-aanbieder op hbo-niveau in de regio.
SBC+ *(afgerond)*	• 68 bedrijfsprojecten en experimenten in bestaande bedrijven versterkt d.m.v. smart industry in de crossover sectoren IT, zorg en gebouwde omgeving. • Onderwijs vernieuwd voor 250 studenten door leerplekken ter plaatse, 2 nieuwe crossover MBO opleidingen. • HBO AD in uitvoering in de achterhoek in samenwerking met Grensland College. • Leergang Cyber Security voor ondernemers, specialisten en studenten in de achterhoek.	Door SBC+ hebben we het onderwijs en het MKB een enorme boost kunnen geven op het gebied van samen innoveren. We hebben de cross-overs kunnen maken naar Bouw en ICT, maar ook buiten de sector T&I naar o.a. Zorg, Welzijn & Sport en Educatie & Participatie. Veel van deze resultaten zijn verduurzaamd in het curriculum of zelf op onze locatie. Voorbeelden van vaste samenwerkingen zijn de opleidingen Smart Building met bedrijven, de VEVA opleiding en externe partijen als STRAX onderwijsinnovatie, TZA Achterhoek en Tint. We kunnen hierdoor perfect de rol van verbinder spelen waar we de laatste jaren zo succesvol in zijn gebleken. Met name TZA Achterhoek en STRAX zijn een voorbeeld voor veel andere regio's en MBO's. Samen met het RCT en 8RHK Ambassadeurs hebben we het netwerk en ecosysteem in kaart gebracht en dit geeft ons mooie inzichten waar we nu al op voort borduren. De samenwerking met AT Techniekopleidingen, SHII en de Marke zijn sterk gegroeid en inmiddels spelen we een grote rol van betekenis op het gebied van kennisdeling en samenbrengen van enerzijds organisaties / bedrijven / instellingen en anderzijds onderwijs / regionale initiatieven. Een aantal projecten binnen SBC+ hebben een prachtige rode draad. De bedrijfsprojecten zijn echt tot volwassenheid gekomen de laatste jaren. Inmiddels hebben we die van Engineering helemaal uitgewerkt en zijn er voor Smart Building ongeveer 10 per schooljaar. De focus is de laatste jaren écht komen te liggen op de digitalisering van, en inzicht krijgen in productiesystemen. We hebben op dit moment 3 soorten leerkringen die ook onderwijs en bedrijfsleven samen brengen op het gebied van AI, Cyber Security en Energie. Hiermee lopen we voorop in het land en komt men van heinde en ver kijken hoe wij dit doen. Natuurlijk staan wij open om dit te delen, zoals we nu ook actief gaan doen binnen de groeifonds subsidie 'TechOost' met onze buren uit Twente en Salland. We hebben vele duizenden leerlingen in de afgelopen jaren kennis mogen laten maken met nieuwe technologie binnen Engineering, bij duurzaam bouwen en in de zorg. Waar bij de start de nadruk lag op 3D-printen en eenvoudig programmeren zien we de aandacht steeds meer verschuiven naar het gebied van AR en VR en besturingstechnieken. Ook hebben we een keuzedeel robotica uitontwikkeld dat duurzaam vastligt in het curriculum van Zone College en hebben we jaarlijks enkele uitdagende opdrachten voor de Achterhoekse Technasia. De CREBO's binnen de opleidingengroep van Engineering zijn continu in beweging en o.a. door SBC+ hebben we kort op de bal kunnen zitten en kunnen mee veranderen met de overheid, maar juist ook met wensen vanuit de 'koploperbedrijven' en het MKB. Hybride docenten hebben hierbij een mooie rol gespeeld. Grensland College is bij ons gestart met de AD Engineering en op dit moment draait de AD Logistiek. De aantallen vallen nog tegen, maar er is dus een start gemaakt met technisch HBO-onderwijs in de Achterhoek. We zijn trots dat de tripple helix bij ons bij elkaar komt en door dit groeiende netwerk is er een mooie dynamiek ontstaan in de afgelopen jaren! <u>Concrete resultaten</u>: *1.* Er zijn binnen SBC+ 11 experimenten gedaan. In het oog springen de Matterport, waarmee bedrijven ruimte kunnen inscannen en virtueel door het pand kunnen, een grote drone die uiteindelijk ingezaaide grond kan inscannen met een waterstoftoepassing de accuduur kan verlengen en een serveerrobot die multifunctioneel wordt ingezet. Er zijn 43 bedrijfsprojecten binnen Engineering gedaan. Met name Smart Industry springt hierbij in het oog, omdat zij als opdracht hadden om inzicht te geven in verouderde machines of ergens binnen het productieproces. Met sensoren en een dashboard ging er regelmatig een wereld van informatie open. Ook zijn er verschillende cross-overs naar Zorg Welzijn & Sport en de Agro geweest. Binnen Smart Building zijn er 21 projecten geweest en dit hele traject is naar voorbeeld van Engineering gegaan. Eerst een pitch, vervolgens de keuze voor de studenten om de motivatie zo groot mogelijk te maken en aan het einde een presentatie. Bij ICT & Mediavormgeving hebben er een 3-tal projecten plaatsgevonden. Zij gaan wel voor aankomend schooljaar kijken of ze dit in het programma kunnen krijgen voor al hun 3de jaars studenten. *2.* Binnen SBC+ hebben we docenten kunnen 'vrij' roosteren om aan het curriculum te sleutelen en mee te kijken bij de leerkringen, bijeenkomsten en technologie-ontbijten die we hebben georganiseerd. Dit heeft zeker bijgedragen aan de kennis van docenten en dus aan de inhoud van het schoolprogramma van studenten. Ook de studenten van VEVA en Zorg Welzijn & Sport die bij CIVON lessen en workshops volgen hebben allemaal kennis gemaakt met de nieuwste

		technieken binnen hun vakgebied. Met daarnaast nog het projectmatige onderwijs (ook wel STOER en later HIP onderwijs genoemd) hebben vele malen meer dan 250 studenten vernieuwend onderwijs gekregen. *3.* Vorig jaar is de AD Engineering gestart en nu draait de AD Logistiek in het CIVON. *4.* Er zijn twee actuele leerkringen Cyber Security, waar ondernemers en docenten samen bijeen komen. Ook is dit thema onderwerp van gesprek bij de diverse AI leerkringen die momenteel in 3 niveaus bezig zijn om samen informatie te delen en elkaar te versterken. We hebben inmiddels op alle gebieden specialisten aan boord, maar recent hebben studenten (4e jaar niveau 4) de docenten en MKB ook weer bijgepraat over wat zij hadden ontdekt bij het maken van een stand alone chatbot voor Bronkhorst High-Tech. Dat is wel een bewijs dat we allemaal van elkaar leren en daardoor kunnen innoveren.
SmartHub Development *(afgerond)*	**Deelproject Jobcraften:** 1e jaar: 3 mensen geplaatst in een samenwerkingsopdracht. Dit betekent dat medewerker X gaat werken bij een ander bedrijf dan zijn moederbedrijf en na afgesproken periode terugkeert naar moederbedrijf. 2e jaar: 5 mensen geplaatst en verbreed en verdiept terug bij de oorspronkelijke werkgever **Deelproject Lerende netwerken:** 1e jaar: 5 Lerende Netwerken 2e jaar: 10 Lerende Netwerken **Aantal deelnemende organisaties voor Lerende Netwerken** 1e jaar: 12 organisaties 2e jaar: 30 organisaties	In 2024 is veel tijd besteed aan het initiatief, gestart vanuit de Achterhoek Board, om alle initiatieven die gebruik maken van het SmartHub label (Young Talent, Development, Incubator Industry). Als gevolg hiervan is aan de “branding” van SHD minder actief gewerkt, terwijl veel uren door het bestuur zijn besteed aan het overleg met de overige partijen en degenen die het samenvoeg-project deden vanuit de Regio. Het bestuur van SHD vindt dit een prima initiatief, omdat ook zij van mening is dat de vele labels, logo’s en catchphrases het voor organisaties niet duidelijker maken waar je moet wezen voor wat. Ook het aanboren van nieuwe leden en nieuwe netwerken door SHD lijdt onder deze situatie. Niettemin zijn de huidige netwerken stabiel en actief. Er is een nieuw begin gemaakt met het netwerk “Marketing”. In totaal hebben 60 personen gebruik gemaakt van de netwerken, vanuit 24 deelnemende bedrijven (c.q. holdings). Dit betekent dat de activiteiten van de vereniging levensvatbaar zijn en waarde hebben voor de deelnemers. Met het samenvoegen van de activiteiten met die van de overige SmartHub gebruikers, zoals het doen van back-office werk, kan de vereniging duurzaam verder gaan, zonder subsidie. Het bestuur krijgt dan meer ruimte om nieuwe leden te werven en nieuwe netwerken te starten. Daarvoor zijn nog een groot aantal ideeën. Het jobcraften is als gevolg van diverse oorzaken nog steeds niet gestart, ondanks dat het idee erachter met veel partijen is besproken en veelal positief wordt beoordeeld. De arbeidsmarkt na Corona is zodanig veranderd dat we de overtuiging hebben dat het nu niet het geschikte moment is. De doelen, zoals aangegeven bij aanvang van het project zijn deels behaald, maar helaas niet volledig. SmartHub Development is er niettemin van overtuigd dat verdere ontwikkeling van de activiteiten opportuun en realistisch is en dat de vereniging op eigen kracht verder gaat. <u>Behaalde resultaten</u>: • Jobcraften: Geen mensen geplaatst • Lerende Netwerken: 12 • Aantal betalende organisaties die lid zijn (geweest), jaar 4: 43 (NB: Enkele bedrijven zijn lid geweest, maar hebben zich, doordat hun deelnemer aan het lerend netwerk daar vertrok, weer uitgeschreven.)
Onderzoek N18 2e fase *(afgerond)*	Het uitvoeren van een onderzoek om inzicht te krijgen in de mogelijkheden om op termijn een N18 te kunnen realiseren (tussen Varsseveld en Groenlo) met 2x2 rijstroken, 100 km/u en ongelijkvloerse kruisingen. Daarbij tevens inzicht krijgen in korte termijnmaatregelen om de doorstroming en de veiligheid te verbeteren, zonder dat deze het lange termijnperspectief belemmeren.	Het onderzoek is in 2019/2020 uitgevoerd en daarmee is het project afgerond.
Opschaling Netmobiel 2020 *(afgerond)*	De resultaten van de bijdrage aan de pilot van Netmobiel in Oost Gelre zijn: • Inwoners van Oost Gelre – in het bijzonder: de leden van de mobiliteitswerkgroepen – voelen zich eigenaar van de pilottoepassing. • Netmobiel beschikbaar voor 500 inwoners in de Achterhoek. De resultaten voor Fase I van ‘Doorontwikkeling, validatie en opschaling Netmobiel’ zijn: • Roadmap voor opschaling (Taak 1.1) • Community- en communicatietoolkit (T1.1-T1.2) • Trainingsformat en handleiding voor toolkit (T1.3)	Er is een roadmap voor de opschaling van Netmobiel ontwikkeld, er is een toolkit ontwikkeld die helpt bij het introduceren van de Netmobiel-app in nieuwe gemeenten ontwikkeld er is een vooronderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om duurzaam reisgedrag te stimuleren met de app, er is een nieuwe versie van de app ontwikkeld voor mantelzorgers om het gebruik van Netmobiel door ouderen te stimuleren en de app is doorontwikkeld naar productieniveau en daarmee is de app klaar voor de lancering. Door corona is de toolkit minder uitgebreid getest en doorontwikkeld dan gepland en was het niet relevant om een training over de toolkit te ontwikkelen en te geven. In plaats daarvan zijn er relatief veel bijeenkomsten met potentiele gebruikers (via bijvoorbeeld ouderenverenigingen en scholen) georganiseerd door het projectteam, waar eerder de hoop was dat mensen in de verschillende gemeenten hier zelf mee aan de slag zouden gaan op basis van de toolkit. Er zijn bijdragen waar mogelijk bijdragen geleverd aaan landelijke standaarden en waar mogelijk zijn landelijke standaarden toegepast.

	• Eerste ervaringen met de toolkit in twee gemeenten buiten Oost Gelre. Netmobiel-app geïntroduceerd in twee gemeenten buiten Oost Gelre ondersteund door toolkit. (T2.1) • Eerste iteratie van de randvoorwaarden voor de werkgeversoplossing (T3.1; loopt door in 2021) • Aangepaste versie van de Netmobiel-app, geschikt voor mantelzorgers, receptionisten en anderen die voor ouderen via Netmobiel een rit kunnen boeken. (T5.2) • Evaluatieresultaten (T5.2) • Open-source MaaS-platform voor de hele Achterhoek, dat voldoet aan open standaarden en waarin lokale vervoersinitiatieven zijn geïntegreerd (eerste versie in 2020 en daarna ieder jaar nieuwe releases) (T6.1) • Integratie van ZOOV en elektrokarretjes in het MaaS-platform (T6.2 en T6.4)	Wat uniek is aan de het ontwikkelde MaaS-platform en de app is dat deze ontwikkeld is samen met inwoners van de Achterhoek. Dit onderscheidt dit Achterhoekse project van de landelijke MaaS-pilots en dit is door Jurgen Rutgers succesvol onder de aandacht van het ministerie van I en W (dat verantwoordelijk is voor de landelijke MaaS-pilots) gebracht. Resultaten: Roadmap voor opschaling (T1.1). Saxion heeft een roadmap opgeleverd op basis van literatuuronderzoek (van HAN plus aanvullend onderzoek van Saxion) en een aantal workshops en gesprekken. Het resultaat is opgeleverd aan de procesbegeleider fijnmazige bereikbaarheid die de roadmap zelf kan uitbreiden en doorontwikkelen op basis van toekomstige ontwikkelingen. Community- en communicatietoolkit (T1.2) en Trainingsformat en handleiding (T1.3). Er is een verzameling tools ontwikkeld en er is een website ontworpen en ontwikkeld om de tools op te plaatsen voor gebruik door Achterhoekse inwoners, initiatieven, organisaties, bedrijven en gemeenten. Door corona bleek het niet aan de orde om inwoners zelf met de tools aan de slag te zetten. Er waren domweg (bijna) geen bijeenkomsten van verenigingen en samenwerkingsverbanden. Daardoor zijn de ontwikkelde tools niet of nauwelijks geëvalueerd en is er ook geen training ontwikkeld. In plaats daarvan is er door het projectteam veel tijd geïnvesteerd om zelf (in plaats van Achterhoekse inwoners, organisaties, initiatieven en gemeenten) via bijvoorbeeld presentaties en activiteiten op/ bij scholen en ouderenverenigingen een community van deelnemers aan de pilot op te zetten. Overigens is daarbij ook gebruik gemaakt van een aantal van de ontwikkelde tools maar het geplande gebruik door derden is uitgebleven. https://netmobielplatform.nl/tools In kaart brengen en activeren lokale stakeholders (T2.1): Er contact gelegd met communicatiemedewerkers van gemeente Aalten, Winterswijk, Berkelland en Oost-Gelre. Op 15 april 2021 is een centrale online kickoff Netmobiel georganiseerd voor wethouders, medewerkers en betrokkenen van de gemeenten Oost Gelre, Winterswijk, Aalten en Berkelland. Tijdens deze bijeenkomst is met behulp van een tool uit de toolbox een aanzet gemaakt voor vier gemeentepaspoorten voor Oost Gelre, Winterswijk, Aalten en Berkelland. Daarmee is een eerste beeld gevormd van voor Netmobiel relevante verenigingen, bedrijven, zorginstellingen en initiatieven. De gemeentepaspoorten zijn vervolgens verder uitgewerkt om een eerste 'activatie' mogelijk te maken. Na de kickoff is de app via kleinschalige pilots in samenspraak met vrijwillige (bewoners)activiteiten of bestaande bijeenkomsten geïntroduceerd in de gemeentes. Dat wil zeggen voor zover mogelijk, want veel activiteiten lagen (langdurig) stil door corona. Uiteindelijk is door corona de geplande lancering in november 2021 uitgesteld (naar april 2022). Concept-specificatie van de uitbreiding van het MaaS-platform met specifieke functionaliteit voor werkgevers en werknemers (T3.1). De concept-specificatie is gemaakt op basis van onder andere diverse gesprekken met de mobiliteitsmakelaars, workshops en literatuuronderzoek. (Document meegestuurd met rapportage) Requirementsanalyse en conceptontwikkeling voor app-versie voor mantelzorgers, zorgverleners en call-centermedewerkers (5.1). Ouderen zijn een belangrijke doelgroep voor Netmobiel. Omdat niet alle ouderen een smartphone hebben blijkt het nodig te zijn dat anderen (bijv. mantelzorgers, receptionisten bij zorginstellingen en medewerkers van ZOOV die de ouderen kunnen bellen) reizen kunnen boeken voor deze ouderen. In deze taak is gewerkt aan het in kaart brengen van de eisen aan de app en aan conceptontwikkeling (bijv. een app die mantelzorgers kunnen gebruiken om een rit te boeken) d.m.v. online gebruikssessies met ouderen en mantelzorgers, online interviews met 4 zorgprofessionals, online sessie met ZOOV. (Document meegestuurd met rapportage) Iteratieve ontwikkeling en formatieve evaluatie van applicatie voor mantelzorgers, zorgverleners en call-centermedewerkers (T5.2) Uit het onderzoek in T5.1 bleek dat er behoefte was aan een versie van de app voor mantelzorgers (en niet voor zorgverleners (die hebben geen tijd om ouderen met mobiliteitsissues te helpen) en voor call-centermedewerkers van ZOOV (past niet in hun takenpakket)). Er is daarom een versie van de app ontwikkeld die het voor mantelzorgers mogelijk maakt voor anderen reizen te plannen en boeken. https://github.com/SaxionSmartCities/netmobiel-platform Platform doorontwikkelen naar productieniveau (T6.1). Het platform is klaargemaakt voor de pilot die uiteindelijk door corona pas in april 2022 van start is gegaan. https://github.com/SaxionSmartCities/netmobiel-platform

		Integratie van ZOOV en electrokarretjes is om redenen buiten dit project vertraagd waardoor T6.2 en T6.4 nog niet uit de startblokken zijn gekomen. In overleg met Jurgen Rutgers is besloten de uren van deze taken een nieuwe bestemming te geven i.v.m. het feit dat er binnen het RAAK-PRO-project Netmobil geen uren voor softwareontwikkeling meer beschikbaar zijn en het productieklaar maken van het platform meer tijd bleek te kosten dan verwacht. Het gaat om 360 uur uit T6.2 en 120 uur uit T6.4. Bijdrage aan landelijke standaarden (T6.3). Ridesharing-component van het Netmobiel-platform is als proof-of-concept omgezet naar een TOMP API Transport Operator service. https://github.com/SaxionSmartCities/netmobiel-platform/blob/develop/doc/design.md#netmobiel-and-the-tomp-api
MKB Deal *(afgerond)*	• 100 MKB'ers ondersteunen bij het bereiken van een stijging van de arbeidsproductiviteit met 5%. • Toegang tot (risico)kapitaal vergroten voor het MKB. • Samenbrengen van accountmanagers om onderling lerend effect te vergroten en wensen vanuit MKB (vanuit het project) inzichtelijk te maken. • Signaleren en agenderen van sterktes en zwaktes in economisch ecosysteem Achterhoek.	Een uitgebreide rapportage is toegestuurd bij de voortgangsrapportage van 2023.
SmartHub Incubator Industry *(afgerond)*	Het faciliteren en begeleiden van 10 starters per jaar gedurende drie jaar. De faciliteiten/begeleiding bestaan/bestaat onder andere uit een fysieke hotspot/innovatiecluster, het opstellen van een plan van aanpak en ondersteuning door een incubator- en bedrijvenmanager.	**Achtergrond en opstart** Eind april 2020 is groen licht gegeven voor de subsidie om SmartHub Incubator Industry (in het kort "SHII") op te tuigen en vorm te geven. In deze periode hebben de Founding Fathers uit de 3O's samengewerkt om het grondwerk voor de incubator verder uit te werken en in te vullen. Het fundament is de propositie voor alle partijen die ten grondslag ligt aan SHII: het helpen van starters om van hun idee een bedrijf te maken door kennis, kunde, faciliteiten van betrokken partners te verbinden en toegankelijk te maken. De focus ligt op startups met een link naar de maakindustrie en Smart Industry. SHII werkt in de gehele Achterhoek, met als thuisbasis het Frank Daamengebouw (FDG) in Ulft. De activiteiten van SHII vinden grotendeels hun bestaansrecht in verbindingen tussen mensen en bedrijven. Hierdoor is het toch mogelijk geweest om gedurende een periode met veel beperkingen door covid-gerelateerde maatregelen toch grote stappen te maken in het realiseren van de doelstellingen. **Aanbod en partners** De 3-O's liggen aan de basis van SHII met o.a. ondernemingen uit industriekringen VIV en IBOIJ, onderwijsinstellingen CIVON (onderdeel van Graafschap College) en HAN, overheids(gerelateerde)instellingen Gemeente Oude-IJsselstreek, Provincie Gelderland en 8RHK ambassadeurs. Deze groep noemen we ook wel de *Founding Fathers*. In de basis is SmartHub Incubator Industry er voor startend ondernemen technisch talent en zetten gevestigde ondernemers, experts en specialisten zich in om hen te helpen met coaching, kennis, kunde, netwerk en (productie)capaciteit. Om startende ondernemers (met beperkte financiële middelen) te helpen om hun droom waar te maken en daarmee ook de innovatiekracht van de regio Achterhoek een boost te geven, heeft SHII haar unieke vouchermodel in het leven geroepen. Bestaande ondernemingen uit de maakindustrie, maar ook dienstverleners die ieder bedrijf nodig heeft (denk aan webontwikkelaar, accountant, etc) brengen financiering in bij SHII, waarmee SHII de financiële drempel voor starters kan verlagen om hun product of dienst te ontwikkelen. Op 31-03-2023 heeft SHII ruim 24 voucherpartners die gelden hebben ingebracht om de starters te helpen. Deze voucherpartners komen vanuit achterban van VIV en IBOIJ, maar ook uit o.a. Doetinchem, Aalten, Lichtenvoorde, Deventer. Wederom een waardevolle aanvulling, waarmee nieuwe aanwas goed geholpen kan worden. Ook heeft SmartHub Incubator Industry reeds toezeggingen van meerdere partijen om als voucherpartner toe te treden binnen *SHII 2.0*. De huidige voucherpartners komen uit in ieder geval 5 Achterhoekse gemeentes en deels van Achterhoekers daarbuiten. Naast de voucherpartners hebben meer dan 20 Achterhoekse bedrijven mede-mogelijk gemaakt dat we ons pand, faciliteiten en diensten tegen minimale kosten kunnen opereren. Ook in deze periode hebben wij starters onder de SHII-vleugels zien ontwikkelen en groeien. Daarbij komt steeds vaker de behoefte aan vervolgfinanciering in de onderneming boven. Hieraan hebben wij actief gewerkt door een pallet aan financieringsmogelijkheden voor onze starters beschikbaar te maken en gezamenlijk te werken aan een goede basis om succesvol financieringsaanvragen te doen. Denk hierbij aan financiering voor starters via PakAn!, ACT, Rabobank Innovatielening (RIL) en Gelderland Valoriseert via Orion Gelderland (dit wordt per 2022 het Startupfonds Gelderland). Heel concreet twee voorbeelden:

		1. Rabobank is aangehaakt als partner voor 3 jaar. De eerste starter heeft reeds voordien succesvol de RIL toegekend gekregen en recent ook een tweede onderneming. Dit geeft de starters een enorme boost om hun mooie ontwikkelingen verder door te zetten. Er staan nog 2 aanvragen opgelijnd om in de eerste helft van 2023 ingediend te worden. 2. Op het gebied van financiering is een zeer belangrijke stap gezet met de start van het SHII Investeringsfonds. Vanuit de behoeft uit de markt is onderzocht op welke manier een gat in het financieringslandschap voor startende ondernemers ingevuld kan worden net ná de opstartfase. Hier is nog steeds sprake van een ontwikkelende organisatie en is met name een groter kapitaal nodig om een volgende stap richting opschalen te maken. De solide achterban van SmartHub Incubator Industry heeft zich bereid gevonden om mee te gaan in uitvoering op deze behoefte. Hierdoor heeft succesvol een eerste substantiële investering plaatsgevonden in een starter die reeds een aantal jaren meedraait, betrouwbaar is gebleken en een mooi ontwikkelingspad als onderneming en ondernemers doormaakt. We zijn bijzonder trots op het feit dat we met de eerste Achterhoekse gemeente in vergevorderd stadium gesprekken voeren over hun participatie in het fonds. **Startende ondernemers** Gedurende het jaar 2022 (en begin 2023) heeft SHII in ieder geval 16 nieuwe starters cq startups geholpen om de ontwikkeling van hun onderneming vorm te geven. Dit is gedaan door inzet van het SHII bestuur, Incubator Manager, coaches en specialisten vanuit bedrijfsleven en onderwijs. Talenten (niet slechts jonge) uit de Achterhoek en van daarbuiten worden in de Achterhoek geholpen met hun uitdagingen. Van het scherp krijgen van hun idee, business plannen, productontwikkeling tot het markt-klaar maken van hun propositie. Intensieve begeleiding is ons credo. Waar veel partijen eenvoudigweg linkjes leggen, gaan wij met de onderneming en de ondernemer aan de slag. Recht voor zijn raap, confronterend, met maar één doel: de ondernemer helpen om van zijn idee een bedrijf te maken. Hier hebben we talenten in de Achterhoek weten te houden, maar hebben we ook startende ondernemers van buiten de regio als starter in het FDG mogen verwelkomen. Naast de nieuwe aanwas van starters zijn we doorgegaan met het bedienen van het bestaande netwerk, met de volgende actieve totaalcijfers: • 15 starters met gebruikersovereenkomst (meerdere met hun vestigingsadres in het Frank Daamengebouw) • 10+ starters die “op afstand” begeleid worden **Sourcing** Het bereiken van starters is niet eenvoudig, maar wij hebben een goede modus en model neergezet i.s.m. ons goede netwerk. Eén van de gave activiteiten van SHII betreft de pitchevenementen. Tussen 1-3-2022 en 31-3-2023 hebben we 3 pitchavonden gehad waarbij 9 starters hun hulpvraag pitchen. Door een relevante doelgroep als publiek uit te nodigen en te laten deelnemen, kunnen we de starters van waardevolle feedback, tips, tricks en hulp voorzien. De pitchevents hebben, door en na een uitdagende periode met beperkingen door corona, allen fysiek plaatsvinden in Ulft. Het kwaliteitsniveau en de participatie zijn er goed. De ambitie voor het aantal pitchavonden is afgelopen jaar gezet op 4 goede events. Qua inhoud wordt als doel gesteld om tijdens een pitchavond ook ruimte te maken voor een spreker of onderwerp dat, naast de pitchers waar het primair om gaat, interessant is voor de SHII-community. De avonden trekken veel bezoekers aan die starters met hun feedback te hulp schieten, zeker meer dan 30 per avond. In februari 2023 hebben we bijna 60 mensen mogen verwelkomen, een gave bevestiging van de waarde en interesse uit de achterban. De Pitchavonden zijn een belangrijke en goede bron om nieuwe starters te leren kennen, maar nieuwe contacten komen ook via verbinders als Martin Stor, Harold Vulink en Sander Berendsen (De Netwerkplaats), door presentaties en zichtbaarheid binnen onderwijs en bij samenwerkingsverbanden met andere instellingen cq netwerken in de regio. **Organisatie** De ontwikkeling van SHII is in volle gang. Een enorme ondernemende drive zorgt ervoor dat we met minimale middelen sturen op een maximaal resultaat voor innovatie in de Achterhoek. Het succes van de start in 2020 heeft er ook toe geleid dat we nu actief ontwikkelen naar *SHII 2.0*. Een nieuwe projectaanvraag hiervoor is ingediend. Wij hopen op een positieve uitkomt, zijn klaar om invulling te geven aan de plannen en gaan ondertussen volle kracht door. **Waardenetwerk**

		Naast bovenstaande wil ik op merken dat er op het DRU-IP reeds goede relaties opgebouwd waren met o.a. CIVON (ook Founding Partner) en DRU-IP. We proberen elkaar in de eigen krachten te vinden en aan te vullen, dit beloven mooie partnerships te zijn voor de toekomst. Daarnaast hebben we ook initiatieven ontplooid om met STOER de verbinding te zoeken, dit moet de komende periode vorm krijgen. Binnen DRU-IP zijn we actief in de *programma commissie*. Daarnaast zijn we constructief in gesprek met de zusterinitiatieven onder het SmartHub-label: Young Talent en Development. Ondertussen is er een nieuwe stichting SmartHub opgericht met als doel om de SmartHub-initiatieven nog meer in hun kracht te zetten naar de buitenwereld door samenwerking, synergie, ontwikkelingen en slagkracht te faciliteren en/of organiseren, zodat er echt op elkaar aanvullende waarde gestuurd kan worden. <u>Resultaten</u>: • De doelstellingen op het gebied van starters begeleiden, bedrijvigheid, trekken van starters naar de Achterhoek of behouden ervan zijn behaald. • Op het gebied van Smart Industry worden door SHII mooie verbindingen gelegd in het ecosysteem die bijdragen aan het uitbreiden van de kennis. Daarnaast leren wij, onze partners en starters veel van elkaar op gebied van AI, AR, VR en Industry 4.0 door de dagelijkse ontwikkelingen binnen de (startende) ondernemingen • Het is te vroeg om resultaten te claimen op het gebied van de arbeidsproductiviteit.
Leven Lang Ontwikkelen *(afgerond)*	• Meer studenten (initieel onderwijs) en een hoger aantal volwassenen (zittend personeel alsmede zij-instroom via gemeenten en UWV) in de doorlopende leerlijn, met als gevolg meer in aantal en hoger in kwaliteit geschoold toekomstig technisch personeel. Waarbij onderwijs ook steeds meer modulair zal worden ingericht en uitgevoerd. Gelijktijdige uitvoering van het initiële – en volwassenenonderwijs maakt dat het onderwijs ook zijn doelmatigheid verbeterd en daarmee beschikbaar blijft voor en IN de regio (duurzaamheid). • Door het modulaire onderwijs kunnen groepen volwassenen veel beter onderwijs volgen, afgestemd op hun eigen behoefte en capaciteiten. Er wordt gepersonaliseerd onderwijs aangeboden aan vrijwel alle groepen individuen. Gezien de structuur van modulair onderwijs zijn individuen ook veel beter in staat om hun eigen tempo hierin te bepalen. Zo kan huidig personeel in enkele jaren modules volgen en bij voldoende resultaat uiteindelijk inwisselen voor een diploma. • Branche nieuwe mensen kunnen binnen relatief korte tijd gericht worden opgeleid voor hun toekomstige nieuwe regionale werkgever. • Binnen het ontwikkelen van de modulaire leerlijnen worden de opleidingen meegenomen die gemeenschappelijk worden aangeboden op de locatie in Terborg. Dit zijn er op dit moment 17 variërend van niveau 2 t/m 4, aansluitend worden voor 1 of 2 opleidingen AD trajecten ontwikkelt. • Binnen het project gaat het om jaarlijks circa 350 deelnemers in het initiële onderwijs en circa 350 cursisten (volwassenen, om- her- en bijscholing).	Afgelopen twee jaar hebben AT Techniekopleidingen en Graafschap College veel werk verzet om uiteindelijk ons totale gezamenlijke onderwijsconcept volledig modulair ingericht en hybride te kunnen gaan verzorgen. De noodzaak is eenieder ook duidelijk, eigentijds, gepersonaliseerd onderwijs waarbij er maximale keuzevrijheid is voor zowel de student/werknemer als ook voor de ondernemer. Hierbij is op verzoek van ondernemers en ook studenten een additioneel BBL+ programma vastgesteld boven op de reguliere BBL opleidingen: waarbij verdieping, verbreding alsmede ook extra ondersteuning centraal staan. Ook hebben studenten/werknemers de ruimte om eigen onderwerpen/projecten in te brengen. In het kader van duurzaamheid is ook gekeken of een BBL+ pakket voor meerdere opleidingen van toepassing kan zijn. Dat is mogelijk, flexibel maatwerk en duurzaam. Hiertoe is het onderwijsprogramma vastgesteld en de lesstof voor een groot gedeelte ook al geschreven voor de niveau 4 BBL-opleidingen die hier worden gegeven. Dat wat nieuw geschreven is, is ook voor de BBL-niveau 4 opleidingen Constructie- en Plaattechnoloog, werkvoorbereider Fabricage alsmede Tekenaar Constructeur volledig operationeel. Het is de bedoeling om per september 2022 de overige BBL-4 opleidingen te starten, te weten: Technicus Mechatronica Systemen niveau 4 en Technicus Elektrotechnische Systemen niveau 4. De opstart heeft vertraging opgelopen als gevolg van de enorme groei in het aantal niveau 2 en 3 studenten mechatronica. De huidige niveau 1-2-3 opleidingen zijn volledig nagelopen en aangepast dan wel nieuw ontwikkeld. Daartoe hebben de teams van Graafschap College en AT Techniekopleidingen intensief samengewerkt. De collegae zien en hebben ook de noodzaak ervaren om ons onderwijsaanbod volledig modulair in te richten. Juist door die samenwerking zien zij dat er sprake is van synergie, synergie die ze hebben vertaald naar een eigentijds, gepersonaliseerd en volledig modulair onderwijsaanbod. Ondernemers zijn actief betrokken, zij delen nieuwe ontwikkelingen met ons en adviseren ons zeker wat betreft robotica, automatisering en bijbehorende software. Dit heeft ook als gevolg gehad dat afgelopen twee jaar ook veel is geïnvesteerd in robots en computers. Zo is het aantal Robots in Terborg ruim vervijfvoudigd en zijn vrijwel alle computers vervangen door CAD-stations. Dit omdat de software steeds hogere eisen stelt aan de hardware om te kunnen draaien. Deze ontwikkelingen laten ondernemers ook zien dat wij hun adviezen zeker niet in de wind slaan maar daadwerkelijk bewegen in de richting die wij gezamenlijk in zijn gegaan. Naast het onderwijsprogramma verloopt ook de scholing van ons eigen personeel naar wens. Zowel qua hard skills als zeker ook qua soft skills. Bij een eigentijds, gepersonaliseerd en volledig modulair onderwijsaanbod zijn die laatste onontbeerlijk. Het onderwijs vindt ook steeds meer coachend plaats. Scholing van eigen personeel is en blijft cruciaal binnen een

		omgeving die permanent aan verandering onderhevig is. Dit geldt voor zowel het bedrijfsleven als zeker ook voor het onderwijs. ***Het behaalde resultaat**: het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn binnen het MBO van niveau 1 t/m 4 en aansluiting op Assiociate Degree (AD) voor zowel het dagonderwijs als ook voor volwassenenonderwijs (om-, her-, bijscholing en zij-instroom). Waarbij het programma modulair wordt opgebouwd en het bedrijfsleven actief participeert bij de inhoud-vorm-uitvoering van het onderwijs dat hiermee aansluit bij de wensen van zowel de ondernemers als diegene die onderwijs volgen. Eigentijds, gebruikmakend van de modernste technieken en inzichten, die veelal als eerste bij het bedrijfsleven aanwezig zijn en middels een hechte samenwerking hierdoor ook voor het onderwijs toegankelijk worden gemaakt. Dit resulteert in een flexibel onderwijsaanbod voor zowel jongeren als volwassenen, dat gelijktijdig ook de doelmatigheid van het beroepsonderwijs bevordert in een regio waarin het aantal jongeren afneemt, **is behaald!*** *Door een modulair onderwijssysteem hebben wij ons onderwijsaanbod kunnen vergroten, wat ook de instroom positief beïnvloed. Immers in een regio die vergrijst leidt meer van hetzelfde niet tot groei!*
Programma Slimme en Duurzame Mobiliteit 2020 (diverse deelprojecten)	In het kader van dit programma zijn diverse deelprojecten gestart. Deze zijn onderstaand toegelicht:	Zie onderstaande deelprojecten.
	***Digitaliseringsopgave mobiliteitsdata 2020-2021** (afgerond)* • Geborgde werkprocessen voor het opleveren van kwalitatieve, digitale mobiliteitsdata voor service providers over geplande en actuele werkzaamheden in de Achterhoek. • Een organisatievorm (RDT Achterhoek) waar binnen wegbeheerders in de Achterhoek met elkaar deze werkprocessen vormgeven, evalueren en bijstellen.	Het project is begin 2022 afgerond. • De werkprocessen voor geplande en actuele werkprocessen zijn besproken en vastgelegd conform de Meldwijzer. De borging heeft nog niet plaatsgevonden, omdat de wens is ontstaan om dit centraal op te pakken in de Achterhoek. Dit wordt in een vervolg verder uitgewerkt. • De organisatievorm (RDT Achterhoek) is opgezet en de wegbeheerders spreken elkaar met enige regelmaat, zoals onlangs in werksessies over parkeerdata en logistieke data.
	***Werkgeversaanpak Achterhoek – Mobiliteitsmakelaar** afgerond)*	Het project Werkgeversaanpak Achterhoek is verderop in deze tabel toegelicht.
	***Elektrische deelvoertuigen – Groenlo** (afgerond)* • De OV-verbindingen in Groenlo en binnen de regio Achterhoek verbeteren. • De klantenkring uitbreiden en in stand houden, zodat alle drie de auto's winstgevend worden, waarna de winst in onderhoud en verdere uitrol van deelmodaliteiten kan worden geïnvesteerd. • Het actief plaatsen en onderhouden van in beginsel 3 elektrische deelauto's in de kern Groenlo. • Het aantal deelvoertuigen in Groenlo continu monitoren en aanpassen op vraag en aanbod. • De afhankelijkheid van eigen niet-duurzaam vervoer in Groenlo verminderen. • De toegankelijkheid van duurzame vervoer op maat verbeteren (financieel en aanbod) • Het aantrekkelijk maken voor burgers om in plaats van zelf een auto aan te schaffen en het delen van duurzame voertuigen te stimuleren. • Het verminderen van stilstaande niet-duurzame voertuigen in het straatbeeld.	De deelauto's zijn inmiddels vier jaar beschikbaar in Groenlo en Lichtenvoorde. De belangstelling groeit. Wel moeten burgers wennen aan het concept en voor velen is het moeilijk om afscheid te nemen van de eigen heilige koe. Daarnaast gaan burgers eerder over een deelauto nadenken als er niet zoveel ruimte is om te parkeren en wanneer de kosten van een eigen auto toenemen. Het meeste gebruik is bij mensen die zelf niet over een auto beschikken. Daarnaast zijn er gezinnen die een tweede auto wegdoen, omdat deze veel stilstaat. Als tweede auto is een deelauto zeer geschikt en zeer betaalbaar. Uiteindelijk is de ontwikkeling van het aantal klanten toch teleurstellend. Dat maakt dat het voor Groenkracht geen profitabele businesscase is.
	***Elektrische deelvoertuigen – Zieuwent** (afgerond)* 1. De OV-verbindingen in de Gemeente Oost Gelre en binnen de regio Achterhoek verbeteren. 2. De afhankelijkheid van eigen niet-duurzaam vervoer in Zieuwent verminderen 3. De toegankelijkheid van duurzaam vervoer op maat verbeteren (financieel en aanbod)	In 2022 zijn een paar van de grotere deelautogebruikers weggevallen. Ondanks diverse inspanningen is dit in 2023 niet goed rechtgetrokken. Het animo voor een deelauto-abonnement bleef in Zieuwent zelfs na het aanbieden van gratis ritjes en proefgebruik beperkt. Van de mogelijkheid om een vrijwillige chauffeur in te zetten werd relatief weinig gebruik gemaakt. Dat had wellicht ook te maken met een bestuurswissel met 3 nieuwe bestuursleden in 2023, waardoor de focus even op andere zaken werd gericht. Gelukkig verdubbelde in deze periode het gastgebruik van de laadpaal waardoor tegenvallend gebruik van de deelauto enigszins kon worden gecompenseerd.

	4. Het aantrekkelijk maken voor bewoners om ipv zelf een auto aan te schaffen een duurzame elektrische auto te delen 5. Het verminderen van stilstaande niet-duurzame auto's 6. Het actief plaatsen en onderhouden van in beginsel 1 elektrische deelauto in de kern Zieuwent 7. Het aantal deelvoertuigen in Zieuwent monitoren en aanpassen vraag/aanbod	In 2024 is begonnen met een nieuwe communicatie-impuls vanuit het nieuwe bestuur. Er is een vrijwillige chauffeurspool opgezet en het contact met het woonzorgcentrum is vernieuwd. Ook contacten met de lokale voetbalvereniging en autorijschool zijn aangehaald. Daarnaast is subsidie aangevraagd en beschikbaar gesteld voor 2025. Inmiddels hebben de inspanningen geresulteerd in het bescheiden succes van het woonzorgcentrum als nieuwe klant in 2025. Zij gaan een eigen vrijwillige chauffeur inzetten voor ritten voor de bewoners van de 13 appartementen in de voormalige pastorie. Ook zal het woonzorgcentrum communiceren naar familieleden van bewoners waarmee de bekendheid van de deelauto hopelijk verder wordt vergroot. De flyer is inmiddels ook toegevoegd aan het welkomstpakket voor nieuwe bewoners in het dorp. De auto is nog steeds gestationeerd bij voetbalvereniging rkzvc. Onlangs heeft Kuster na 2 jaar eindelijk een vervangende laadpaal op het kerkplein aangesloten, maar vanwege de hoge laadkosten is besloten om voorlopig de eigen laadpaal en plek bij het voetbalveld te handhaven. Rkzvc ontvangt een vergoeding voor de stroomlevering vanaf hun dak. Overigens zijn behalve dit soort (laadpaal)kosten ook de kosten voor operational lease van de auto en het gebruik van het WeGo-carsharing-platform afgelopen jaar behoorlijk gestegen. Het plan om WeGo-carsharing vanuit de regio om te bouwen naar een eigen meer 'smart' regionaal vervoersplatform (de basis was in een eerder project 'netmobiel' gelegd) lijkt niet van de grond gekomen. Dat is jammer want dat had lokale vervoersopties kunnen verbinden (met bijvoorbeeld ook OV-mogelijkheden), een reiziger betere (fijnmaziger) service kunnen bieden (inclusief het meerijden met iemand uit het dorp) en misschien toenemende (toekomstige) kosten beter beheersbaar kunnen houden. Dit jaar heeft het project nog de mogelijkheid om de deelauto zonder grote financiële risico's te exploiteren en tot een succes te maken. Eind 2025 zal het bestuur het besluit nemen of de deelauto in het dorp gehandhaafd kan worden zonder de ondersteunende subsidie die tot nu toe is ontvangen. <u>Resultaten</u>: Gedurende de afgelopen leasejaren heeft het project zich beziggehouden met punten 1 t/m 5. Met de elektrische deelauto is een duurzame, per app toegankelijke en aantrekkelijk geprijsde voorziening voor Zieuwentse inwoners gecreëerd om een duurzame (gezamenlijke) autorit te plannen, reserveren, uit te voeren en betalen. Ook met vrijwillige chauffeur. Inmiddels gaat dat technisch behoorlijk probleemloos. Maar na corona-perikelen en technische hobbels is nu ook geconstateerd dat de belangstelling en een autonome groei van het aantal gebruikers behoorlijk is achtergebleven bij de verwachtingen. Met aanhoudende wervingsinspanningen zit er wel weer een beetje groei in het gebruik, maar de vraag blijft of het voldoende blijkt.
	Technisch partner ADC *(afgerond)* • Een volledig functionerende, maar ook een continu te door ontwikkelen en te verbeteren app. De app moet bestand zijn tegen piekmomenten en moet volledig "gerebrand" zijn naar de nieuwe GAON-stijl/ dé GAONapp. Dit i.c.m. een marketingcampagne dat de app en het gebruik ervan moet promoten. Daarnaast moet de hosting en de (tweedelijns)klantenservice goed op orde zijn voor ten minste de duur van het project. • **Praktisch gerealiseerd moet worden:** 1. Het boeken via een taxirit via ZOOV 2. Het reserveren van een deelauto via WeGo, bij voorkeur inclusief openen en sluiten van de auto. 3. Het reserveren van elektrische deelmodaliteiten (elektrische deelfiets, scooter, elektrokar), bij voorkeur inclusief het openen en sluiten van de "normale" fiets.	Baseflow heeft de realisatie van de Gaon app overgenomen van Saxion Hogeschool (Netmobiel project) en conform "*uitvraag Technische Partner ADC – Programma van eisen"* uitgevoerd. Dat betekent dat onder meer de volledige huisstijl van Gaon is overgenomen in de app, de app technisch is geoptimaliseerd en verbeterd en ook is omgezet naar een "native" app. Ook is de functionaliteit in de app uitgebreid met onder meer het kunnen plannen van een rit met een deelfiets of deelauto. Ook is er een doorlink gemaakt naar het kunnen boeken van een deelfiets met Deelfiets Nederland of een deelauto met WeGo (Gaon deelauto's). Tenslotte is de webhosting en het technisch beheer en onderhoud georganiseerd en ingericht. Binnen dit project is dit ook conform afspraak verzorgd tot en met 31 december 2023. <u>Gerealiseerd</u>: - Een volledige functionerende app, gerebrand naar Gaon met daarin de mogelijkheid om een rit te kunnen plannen en delen van de rit te kunnen boeken. - Het kunnen aanbieden van gedeelde ritten in de app en het kunnen reageren op ritten die worden aangeboden. - Hosting en tweedelijns klantenservice/onderhoud voor de app en het platform. - Het inzien van een deelauto in je geplande rit en het direct kunnen boeken van de deelauto met een doorlink. - Het inzien van een deelfiets in je geplande rit en het direct kunnen boeken van de deelfiets met een doorlink. Ook is er een beperkte marketingcampagne opgetuigd van Gaon in de vorm van de website gaon.nl en vermeldingen over Gaon in de werkgeversaanpak en op locaties van deelfietsen. Daarnaast is er in samenwerking met de exploitanten van deelauto's van Gaon gewerkt aan uitingen in lokale media.
Achterhoeks Fonds voor Talentontwikkeling (Opijver)	1. 1.200 werkenden en werkzoekenden nemen deel aan arbeidsmarktrelevante om-, her- en bijscholing; 2. het vervullen van vacatures in krapteberoepen;	In de periode medio oktober 2020 tot en medio maart 2024 heeft Opijver 1.332 scholingsvouchers toegekend. Daarnaast zijn er ca. 200 inwoners verwezen naar voorliggende voorzieningen en daarna gestart met een scholingstraject. De financiering hiervan komt niet ten laste van Opijver. De doelstelling van 1500 verstrekte vouchers werd door de forse

(afgerond)	3. verhogen van het kwalificatieniveau van de beroepsbevolking; 4. een duurzame infrastructuur voor de lerende regio; 5. totstandkoming van een leercultuur zoals bedoeld wordt in het actieplan Leven Lang Ontwikkelen; 6. vergroting van de potentiële arbeidsmarkt voor werkzoekenden door ook relevante scholing voor de Duitse arbeidsmarkt mee te nemen.	stijging van de scholingskosten niet gehaald. Dit laatste leidde ook tot het inkorten van de projectduur met 1,5 maand. Per saldo zijn, mede door het beter benutten van voorliggende voorzieningen ruim 1.500 inwoners gestart met een om-of bijscholingstraject. Het aantal door Opijver verstrekte vouchers nam gedurende het project fors toe. In het aanloopjaar 2021 werden 212 vouchers verstrekt. Inde jaren daarna respectievelijk 406 in 2022, 605 in 2023 en 556 in 2024. Door de forse stijging van de scholingskosten en de wens om binnen de begroting te blijven werd in 2024 het beoogde aantal van 600 niet gehaald. De meeste vouchers werden toegekend in de beroepsgroepen techniek, zorg en onderwijs. Dit zijn ook de beroepsgroepen met het grootste aantal moeilijk vervulbare vacatures en samen goed voor 69% van de toegekende vouchers. Gedurende het project heeft Opijver contacten gehad met ruim 350 werkgevers en bijna 400 opleiders. In totaal meldden zich ruim 3.000 inwoners met een scholingsvraag bij Opijver. De adviseurs van Opijver hebben met iedereen één of meerdere loopbaangesprekken. Waar nodig werden instrumenten van het Leerwerkloket ingezet zoals beroepen- en/of competentietesten. In samenwerking met o.a. werkgevers, onderwijs, Doe-agenda, Werkgeversservicepunt en/of Leerwerkloket zijn diverse scholingstrajecten tot stand gekomen (techniek, zorg). Daarnaast zijn diverse evenementen georganiseerd (oriëntatiedagen zorg, techniek) en bezocht (o.a. Grenslandcollege, HAN, Graafschap College). Daarnaast is Opijver op tal van informatiebijeenkomsten met een stand aanwezig geweest en zijn, om de doelgroep < mbo3 nadrukkelijker in beeld te krijgen, o.m. bibliotheken, voedselbanken en buurtcoaches intensief benaderd. <u>Resultaten</u>: 1. In de periode medio oktober 2020 – medio maart 2024 zijn 1.332 scholingsvouchers toegekend (doelstelling 1.500 in 4 jaar). Daarnaast zijn na verwijzing ca. 200 scholingstrajecten gestart en bekostigd via voorliggende voorzieningen (o.a. O&O-fondsen, DUO, NL leert door); 2. Ruim 320 vacatures in krapteberoepen werden vervuld (o.a. zorg, techniek, onderwijs); 3. Het Fonds draagt aantoonbaar bij aan de verhoging van het kwalificatieniveau van de beroepsbevolking. 30% van de inwoners < mbo 3 met een voucher startte met een opleiding op niveau mbo 3-4, van de groep mbo 3-4 startte 40% met een opleiding op niveau hbo; 4. inwoners en bedrijven weten het Leerwerkloket/Achterhoeks Talentenfonds Opijver steeds beter te vinden. Het loket wordt meer en meer de plek waar vragen LLO binnenkomen; 5. Opijver speelde een cruciale rol bij de totstandkoming van twee MKBidee-projecten. Met middelen van het Ministerie van EZ zijn 10 regionale MKB-bedrijven actief bezig met het vormgeven van LLO. De ervaringen van de bedrijven worden met elkaar en later ook met anderen gedeeld. 6. Opijver is door de Ministeries van SZW, EZK en OC&W benaderd om een pilot te starten voor een nieuwe regeling Compensatie leertijd zij-instromers bij omscholing (start 1 januari 2025); 7. Er is inmiddels een samenwerkingsovereenkomst tussen UWV en de Arbeitsämbter en er zijn gesprekken gevoerd over een grensoverschrijdend Skills-project. Dit heeft tot nu toe nog niet geleid tot activiteiten waarbij Opijver een rol speelt.
Pilot Z-Route *(afgerond)*	• De 30-40 deelnemende statushouders participeren in de samenleving door o.a. door uitstroom naar werk. De inschatting is dat 60-70% uit kan stromen naar werk. • Organisaties leren van de pilot over de nieuwe vorm van inburgeringsonderwijs (en specifiek Z-route) • Na afloop van de pilot wordt dit project voortgezet en vanuit de nieuwe wet inburgering en/of P-wet gefinancierd.	Binnen de Pilot Z-route werken een aantal partijen samen: Kringloop Aktief, Graafschap College, GGNet, Laborijn, STOER en SDOA. Deze partijen kennen elkaar goed, zijn op de hoogte van elkaars werkwijze en hebben de afgelopen maanden op een prettige manier met elkaar samengewerkt en ervaring opgedaan. Kringloop Aktief biedt de werkplek en zorgt voor de begeleiding op de werkvloer, het Graafschap College verzorgt de taalcomponent. GGNet biedt psychosociale ondersteuning aan deelnemers en bevordert de interculturele deskundigheid van betrokken professionals. **Deelnemers** Het programma is geschikt voor ex-inburgeraars met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt. Voorwaarde is dat er op termijn een zeker perspectief moet zijn op (betaald) werk, dat de mondelinge vaardigheid minimaal A1 (op basaal niveau aanspreekbaar en instrueerbaar) is met potentie richting A2. Voor de Z-route in het bijzonder geldt dat de deelnemer voldoende gealfabetiseerd moet zijn om opschriften, schriftelijke (veiligheids)instructies en andere relevante schriftelijk informatie te kunnen leren begrijpen. **Methodiek**

		De kracht van het programma zit in de verbinding tussen taal, werk en de psychische gezondheid. Door taal te combineren met werk wordt een betekenisvolle context gecreëerd waarbinnen er optimale kansen zijn het geleerde actief in de praktijk te gebruiken op de werkvloer. Met name van lager opgeleiden is bekend dat het op deze manier taal aanbieden meer vruchten afwerpt dan sec binnen de schoolse context te blijven. Het taalaanbod bestaat uit woordenschat en taalhandelingen die niet alleen relevant zijn voor de werksituatie bij Aktief, maar die ook de kansen op het vinden en behouden van betaald werk buiten Aktief bevorderen. De inhoud van de lessen wordt deels afgestemd op de specifieke werkzaamheden die de deelnemer verricht en bestaat voor een ander deel uit algemene taal die op de werkvloer noodzakelijk is. In geval van (dreigende) vastlopers in het traject en vermoedens van opspelende psychische problematiek, wordt GGNet ingeschakeld. GGNet biedt de volgende mogelijkheden: - psychosociale vaardigheidstraining aan groepen deelnemers; - preventieve individuele ondersteuningsgesprekken (GGZ) aan kwetsbare deelnemers; - maandelijkse ondersteuning aan de taal-werkcoaches; - training interculturele communicatie aan professionals betrokken op dit programma. Aan de Pilot is een taal-werkcoach verbonden die de moedertaal van de inburgeraar machtig is. Hij vormt een belangrijke schakel binnen het geheel. Niet alleen oefent hij met de inburgeraar het geleerde in de praktijk, ook is hij een vertrouwd eerste aanspreekpunt bij problemen of belemmeringen. Als ervaringsdeskundige heeft hij bovendien meerwaarde in het bekend maken met de Nederlandse werk- en bedrijfscultuur. **Programma** De deelnemer werkt minimaal acht uur per week bij Aktief, bij voorkeur op twee verschillende dagen. Hij of zij krijgt eerst een introductieperiode en wordt daarna ingedeeld bij een van de vijf werkeenheden: inname, vervoer, sortering, reparatie, of verkoop. Twee keer per week wordt er taalles gegeven door een bevoegd NT2-docent, in een combinatie van groepsles en les in subgroepen (variabele omvang) en waar wenselijk individueel. De duur van de lessen kan verschillend zijn, maar zal over het algemeen niet langer dan een à anderhalf uur bedragen. De taallessen zijn bij voorkeur in de ochtend, zodat de rest van de dag het geleerde in de praktijk kan worden gebracht. Door direct toepasbaar Nederlands op de werkvloer te geven, kunnen deelnemers gemakkelijker en vrijer communiceren met collega's en leert men ook sneller hoe het Nederlandse bedrijfsleven werkt. Deelnemers kunnen gedurende de tijd dat men bij Aktief werkt ook wisselen van werkzaamheden om op die manier te kunnen ervaren welk type werk het best aansluit bij de wensen en mogelijkheden. De combinatie taal en werk vergroot de werknemersvaardigheden van de deelnemers. Als de deelnemer kan uitstromen naar betaald werk, bestaat de mogelijkheid dat de taal- werkcoach ook de werkgever begeleidt. In voorkomende gevallen kan ook de begeleiding van de deelnemer nog een bepaalde tijd voortgezet worden, zowel waar het gaat om specifieke werknemersvaardigheden als om taal. Op die manier wordt de kans op een succesvolle en bestendige uitplaatsing vergroot. **Voortgang en resultaten** De voortgang wordt vastgelegd in een tweetal portfolio's: een taalportfolio en een werkportfolio. In het taalportfolio worden de taalopdrachten benoemd en wordt de taalontwikkeling vastgelegd. Indien de inburgeraar deelneemt aan formele examens, worden ook de resultaten daarvan opgenomen. In het werkportfolio wordt ten minste vastgelegd welke werkzaamheden de inburgeraar heeft uitgevoerd en hoe deze zijn verlopen. Op een aantal vaste momenten wordt een ontwikkelgesprek met de deelnemers gevoerd. Het eerste gesprek is na ongeveer een maand. De volgende zijn telkens om de drie maanden. Het laatste gesprek draagt een evaluatief karakter. Een kort verslag van de gesprekken wordt opgenomen in het portfolio. **Verantwoording** De opdrachtgever wordt maandelijks geïnformeerd over de voortgang. Dat kan mondeling of schriftelijk, al naar gelang de behoefte. Gerapporteerd worden ieder geval presententie, voortgang op taal en werk en eventuele knelpunten. Ter afsluiting vindt een eindrapportage plaats waarin behalve de hiervoor al genoemde punten ook een advies is opgenomen met betrekking tot een passend vervolg.
Werkgeversaanpak 2022-2023 *(afgerond)*	1. Gaon programma regionale bekendheid te geven als centraal loket waar werkgevers en werknemers terecht kunnen voor al hun vragen over mobiliteit	1. **Gaon programma regionale bekendheid te geven als centraal loket waar werkgevers en werknemers terecht kunnen voor al hun vragen over mobiliteit.** De mobiliteitsmakelaars hebben www.gaon.nl ingericht waar alles vanuit het Gaon-programma online te vinden is.

	2. Het Gaon programma is geïntegreerd met de andere programma's in de Achterhoek (Smarthub, De Gezondste regio, ADC, Zo werkt het, Gaon MaaS app, etc.) voor wat betreft de marketing en communicatie teneinde middelen maximaal uit te nutten en opbrengsten te vergroten. 3. Er een digitaal traject is waarop werkgevers deel kunnen nemen aan het programma en waar kleinere bedrijven gebruik van maken. 4. Een beloningsprogramma en app is geïntroduceerd waar minimaal 2.000 werknemers gebruik van maken. 5. Bij een 5-tal extra bedrijven of bedrijventerreinen maatwerk campagnes zijn opgezet voor gedragsverandering, rekening houdend met de lokale problematiek en doelen. 6. Er een tweetal nieuwe webinars zijn geweest waarop nog minimaal 50 bedrijven kennis hebben kunnen nemen van het programma en kennis hebben kunnen ophalen en delen rondom thema's over duurzame mobiliteit. 7. Er worden 10 intentieverklaringen/bereikbaarheidscampagnes met bedrijven gesloten.	Daarnaast zijn diverse marketingacties, nieuwsbrieven, webinars, bijeenkomsten, workshops etc. georganiseerd, waar Gaon(.nl) als startpunt voor vragen vanuit werkgevers, werknemers en inwoners is aangekaart. 2. **Het Gaon programma is geïntegreerd met de andere programma's in de Achterhoek (Smarthub, De Gezondste regio, ADC, Zo werkt het, Gaon MaaS app, etc.) voor wat betreft de marketing en communicatie teneinde middelen maximaal uit te nutten en opbrengsten te vergroten**. Het Gaon-programma is zo goed mogelijk geïntegreerd met het ADC en de MaaS-app en vanuit gaon.nl is alle communicatie naar buiten vormgegeven en verstuurd. Mede omdat het lastig is om binnen te komen bij bedrijven, hebben we contacten gelegd met verschillende bedrijvenkringen, werknemersverenigingen en samenwerkingsverbanden in de regio: o.a met SIKA, Berkelland, Groenlo-Lichtenvoorde, OWIN, VNO-NCW, IBOIJ, VIV, IG&D, Smarthub. Als zij onze doelstelling en ambitie onderschreven konden zij de makelaars tevens introduceren bij de werkgevers. 3. **Er een digitaal traject waarop werkgevers deel kunnen nemen aan het programma en waar kleinere bedrijven gebruik van maken**. Naast alle workshops, webinars, acties en bi- en multilaterale gesprekken die door de mobiliteitsmakelaars zijn gevoerd, hebben zij op www.gaon.nl een traject voor werknemers en werkgevers beschikbaar gesteld waar werkgevers Inzicht en aanknopingspunten voor duurzaam en vitaal reisgedrag van medewerkers inzichtelijk kunnen krijgen en daar een gepaste actie op kunnen uitvoeren, eventueel met hulpvraag voor de mobiliteitsmakelaars, dan wel andere experts uit de samenwerking. 4. **Een beloningsprogramma en app is geïntroduceerd waar minimaal 2.000 werknemers gebruik van maken.** De mobiliteitsmakelaars hebben diverse challenges uitgevoerd, waaronder de Fit Veur Altied – GAON Challenge samen met Achterhoek in Beweging, Groen Reizen challenge en in zijn algemeen bijgedragen aan het ontwikkelen van een schaalbaar duurzaam beloningsprogramma. 5. **Bij een 5-tal extra bedrijven of bedrijventerreinen maatwerk campagnes zijn opgezet voor gedragsverandering, rekening houdend met de lokale problematiek en doelen.** Bij 15 bedrijven zijn actieplannen opgesteld en maatwerk-expertise gegeven. **6. Er een tweetal webinars zijn geweest waarop minimaal 50 bedrijven kennis hebben kunnen nemen van het programma en kennis hebben kunnen ophalen en delen rondom thema's over mobiliteit.** De mobiliteitsmakelaars hebben zes webinars georganiseerd. Hierdoor hebben zij een grotere bereik behaald dan de 50 bedrijven die als doelstelling was gesteld. Dit had o.a. te maken met de samenwerking met de industriekringen, bedrijventerreinen en werkgeversverenigingen. **7.** Er worden 10 intentieverklaringen/bereikbaarheidscampagnes met bedrijven gesloten. - 15 bedrijven hebben het volledige traject doorlopen tot en met actieplan - Actieplannen voorzien in een gedragsverandering voor 12.376 medewerkers - Na invoering leiden deze tot zo'n 2.500 dagelijkse spitsmijdingen In zijn algemeenheid betekent dit: <u>Bereidwilligheid bij werkgevers door:</u> • In te spelen op bewustwording over de effecten en kansen van mobiliteit • Via een gestandaardiseerde aanpak met duidelijk stappen en resultaten • Met tooling die via het GAON platform ook in de toekomst laagdrempeling kan worden ingezet • Koppeling van doelen van de overheid (bereikbaarheid en duurzaamheid) aan doelen • van werkgevers (Vitaliteit, goed werkgeverschap, kosten, last mile bedrijventerrein) <u>Impact gemaakt bij de 100 grootste bedrijven in de Achterhoek:</u> • Ondanks een moeilijke start door corona • Deze bedrijven vervullen 14% van het aantal arbeidsplaatsen in de Achterhoek (bron • KvK: 27.152 van de 197.507) • 50% van de bedrijven hebben één of meerdere diensten afgenomen van GAON • 15 bedrijven heeft het volledige traject doorlopen tot en met actieplan • Actieplannen voorzien in een gedragsverandering voor 12.376 medewerkers • Na invoering leiden deze tot zo'n 2.500 dagelijkse spitsmijdingen

Digitaliseringsopgave Mobiliteitsdata 2023 (fase 3) *(afgerond)*	• Aanpak en borging evenementen data • Aanpak en borging regelscenario's uit verkeerscentrales • Aanpak en borging Incidenten • Aanpak en borging Restduur van incidenten • Aanpak en borging VRI data • Aanpak en borging Fietsdata (inventarisatie vindt plaats in fase 2) • Implementatie en concretisering van de borging van het beleid	De volgende activiteiten zijn uitgevoerd: 1. Er zijn 3 werksessies georganiseerd met de wegbeheerders om met elkaar in gesprek te gaan over de digitaliseringsopgave en de taken die hierbij horen. 2. Er is gewerkt aan het borgen van de samenwerking tussen de wegbeheerders door het bedenken en uitvoeren van een plan in samenwerking met de Gemeente Doetinchem. Hierdoor vindt per 1 juni 2023 de rol van coördinatie van de borging plaats vanuit het team mobiliteit van de Gemeente Doetinchem. 3. De volgende data-items zijn behandeld: - Inventarisatie van de aanwezige fietsdata bij de gemeenten; - Evenementen data; - VRI-data; - Regelscenario's uit verkeerscentrales; - Incidenten en restduur van incidenten. 4. Er zijn regelmatig afstemmingsmomenten geweest met het RDT Oost over de landelijke en provinciale aanpak van de digitaliseringsopgave. 5. Er zijn regelmatig bijeenkomsten geweest met andere wegbeheerders in Oost, waaronder een Smart Mobility dag in Deventer waar de aanpak vanuit de Achterhoek ook is gepresenteerd. <u>Resultaten</u>**:** • Evenementen data : is besproken en op orde. • Regelscenario's uit verkeerscentrales : is beperkt sprake van, maar waar nodig is dit op orde. • Incidenten en restduur van incidenten: is beperkt sprake van, maar waar nodig is dit op orde. • VRI-data : is beperkt sprake van, maar waar nodig is dit op orde. • Inventarisatie van de aanwezige fietsdata bij de gemeenten: is in kaart. • Het beleid voor borging van de digitaliseringsopgave is bepaald en ingevoerd in samenwerking met de Gemeente Doetinchem.

Smart Living	Beoogde doelen/resultaten project	Gerealiseerde resultaten 2019-2024
Innovatiecentrum De Marke *(afgerond)*	1. De Marke heeft zich ontwikkeld tot hét kenniscentrum voor kringlooplandbouw op zandgrond met een (inter)nationale betekenis. 2. Er zijn drie onderzoeks- en demoprogramma's op De Marke ontwikkeld voor: a. Kringlooplandbouw, uitgewerkt in de volgende concrete projecten: • Boerderij van de Toekomst in Oost Nederland (De Marke 2.0). • Verbeteren bodemvruchtbaarheid – kruidenrijkgrasland. • Minder kunstmest, meer dierlijke mest. • Ontwikkeling stikstofmonitor. • Eiwit niveau in rantsoen. b. Precisielandbouw, uitgewerkt in de volgende concrete projecten: • Verbinding landbouw en maakindustrie: kansen verkennen en ontwikkelen. • Onderzoek teelt ondersteunende systemen. • Chemievrije ruwvoerteelt. • Verkennen autonome systemen. • Smart Dairy Farming. • c. Klimaatslimme landbouw • De Marke klimaatneutraal. • Koolstofvastlegging in de bodem. • Duurzame koolstofvastlegging in gewassen en houtopstanden. 3. Er is een samenwerkingsprogramma ontwikkeld met diverse onderwijsinstellingen (MBO, HBO en WO). Jaarlijks werken tientallen studenten aan projecten op De Marke.	2024 stond in het teken van het afronden van het Regio Deal project. Agro-innovatiecentrum De Marke heeft zich afgelopen jaar gericht op het vernieuwen en moderniseren van de vier pijlers: Kringloop landbouw, klimaat neutrale landbouw, natuurinclusieve landbouw en precisielandbouw. Hierin is gewerkt aan een nieuwe website, waarbij dit beter tot haar recht komt. Ook is gezocht naar meer samenwerkingsmogelijkheden met het CIVON (Ulft) en de Steck (Doetinchem), om zo de gezamenlijke innovatie een boost te geven in de Achterhoek. Voorafgaand aan de kijkdagen van het nieuwe Biobased Vergaderpaviljoen zijn alle Vrienden van De Marke uitgenodigd voor een extra presentatie over de toekomstplannen van de Marke. Deze kijkdagen zijn door meer dan 150 geïnteresseerden bezocht. Samen met VK-Oost is verder geborduurd op het boerennetwerk en kennisdeling, evenals de verbinding met het onderwijs in de Achterhoek. Ruim 2500 boeren en geïnteresseerden hebben De Marke dit jaar bezocht en er heeft zodoende veel kennisdeling plaatsgevonden. Met name was er interesse in het verlagen van emissies en waterbeheer. Resultaten: Een uitgebreide rapportage over de resultaten is opgenomen in ***bijlage 1b***.
Kunstmestvrije Achterhoek *(afgerond)*	Algemene beoogde resultaten van het project als geheel: 1. Voldoende aanvullende onderbouwing voor het onderzoek dat het Joint Research Centre uitvoert voor het geven van een advies aan de EU met betrekking tot de productie en toepassing van GWM meststoffen. 2. de aanzet voor een innovatieve ontwikkeling van de keten voor agrarische bemesting op basis van een duurzame gesloten mineralen kringloop. 3. een model voor het sluiten van de regionale mineralen kringloop in de agrarische sector. 4. een onderbouwde blauwdruk voor een innovatieve integrale, emissie arme bemestingssystematiek die uitspoeling van mineralen naar grond en oppervlaktewater voorkomt.	*1. Voldoende aanvullende onderbouwing voor het onderzoek dat het Joint Research Centre uitvoert voor het geven van een advies aan de EU met betrekking tot de productie en toepassing van GWM meststoffen.* Realisatie: In samenwerking met Phillip Ehlert, senior onderzoeker van WUR-WenR zijn in overleg met het JRC uitgebreide studies gedaan naar de samenstelling, productveiligheid, werking en uitspoelingsgedrag van GWM. Deze uitkomsten van deze studies zijn door hem bij het JRC aangeleverd en vormen een belangrijke basis bij het opstellen van de concept wetgeving die de toepassing van GWM meststoffen moet gaan reguleren, de zogenaamde RENURE regelgeving. Sinds 2021 is deze wettekst en de diverse wijzigingen daarin onderwerp van discussie binnen de gremia van de EU. De aanvankelijke invoering van de wet per eind 2022 is herhaaldelijk opgeschoven. Op het moment (maart 2024) is de verwachting dat de wet binnen een tot twee jaar door de EU aangenomen zal worden. Hierna volgt een traject voor verankerling in de wetgeving van de lidstaten zodat het minimaal nog drie jaar zal duren voordat de toepassing van GWM meststoffen een wettelijk kader krijgt. *2. de aanzet voor een innovatieve ontwikkeling van de keten voor agrarische bemesting op basis van een duurzame gesloten mineralen kringloop.* Realisatie: De innovatieve aanpak in het project kunstmestvrije Achterhoek heeft geleid tot een innovatieve ontwikkeling in de sector die gericht is op het sluiten van mineralen kringlopen via meststoffen met herwonnen mineralen als basis. Daarnaast heeft het geleid tot

	Specifieke beoogde resultaten op basis van de verschillende onderzoeken en ontwikkelingen die onderdeel zijn van het project: 1. een gevalideerde betrouwbare methode voor het online, continu meten van de concentratie aan relevante mineralen (N,K,S,P) in een vloeistof waarin deze mineralen in concentraties van grammen per liter aanwezig zijn. 2. een met gedegen onderzoek onderbouwde beschrijving van een nieuwe, laag energetische methode voor het twee tot driemaal concentreren van vloeistoffen met tot ca 4% herwonnen mineralen gebaseerd op vrieskristallisatie. 3. een met praktisch onderzoek onderbouwde beschrijving van nieuwe, innovatieve bemestingstechnieken voor het toedienen van vloeibare GWM meststoffen op akkers voor diverse gewassen, zoals mais, granen en bieten. 4. een met praktisch onderbouwde aanzet voor de verdere ontwikkeling van een gevalideerd en betrouwbaar sensor gebaseerd meetsysteem voor relevante bodemparameters op basis waarvan de betrokken eigenaren beslissingen kunnen nemen over activiteiten op de percelen waarbij een optimale opbrengst van het gewas samen gaat met een minimale belasting van het milieu (minimale emissies en uitspoeling). 5. Een gevalideerd model voor het vervangen van veen in potgrond door een organische reststroom van de mest- en bermgrasverwerking. 6. Een methode beschrijving voor het verwijderen van medicijnresten, virussen, geurstoffen en andere ongewenste verbindingen uit een GWM vloeistof geproduceerd uit dierlijke mest die in de praktijk is getest en gevalideerd. 7. Een methode voor het produceren van een pathogeenvrije meststof uit dierlijke mest. 8. de validatie van de duurzaamheid van de gekozen aanpak via LCA en emissie studies. 9. Inzicht in de informatie behoefte en kennis overdracht die nodig is voor de agrarische transitie voor het vervangen van kunstmest door GWM meststoffen.	nieuwe industriële installaties voor de verwerking van mineralen uit mest bij organisaties zoals Twence die nu mest verwerken uit het noorden van de Achterhoek. *3. een model voor het sluiten van de regionale mineralen kringloop in de agrarische sector.* Realisatie: Algemeen wordt de aanpak van het project Kunstmestvrije Achterhoek rond de productie, blending, toepassing en verkoop van GWM meststoffen gezien als het model voor het sluiten van regionale mineralen kringloop en de oplossing voor het mestoverschot waarmee Nederland sinds 1984 te maken heeft. *4. een onderbouwde blauwdruk voor een innovatieve integrale, emissie arme bemestingssystematiek die uitspoeling van mineralen naar grond en oppervlaktewater voorkomt.* Realisatie: In het kader van het project hebben de projectpartners in samenwerking met senior onderzoeker Inge Regelink van WUR-WenR onderzoek gedaan aan de bemestingstechniek voor GWM waarbij veel aandacht is geschonken aan het voorkomen van emissies en het vermijden van uitspoeling naar grond en oppervlaktewater. Het resultaat ervan is een emissiearme bemester voor vloeibare meststoffen. Mede door een zeer nauwkeurige dosering en het dankzij de bemestingstechniek beter kunnen spreiden van de toediening van de meststoffen over het groeiseizoen van oa maïs is een werkmethode ontwikkeld die emissies minimaliseert en uitspoeling naar grond en oppervlaktewater zoveel als mogelijk voorkomt. **Specifiek beoogde resultaten:** *1. een gevalideerde betrouwbare methode voor het online, continu meten van de concentratie aan relevante mineralen (N,K,S,P) in een vloeistof waarin deze mineralen in concentraties van grammen per liter aanwezig zijn.* Gedurende het project is een methode op basis van een combinatie van NIR en spectrofotometrische analyse ontwikkeld die in principe in staat is de concentratie relevante mineralen in GWM productie vloeistoffen te meten. Voor het verkrijgen van de noodzakelijke betrouwbaarheid van de metingen moet nog een ijklijn gemaakt worden op basis van enkele honderden analyses met concentratieverlopen. De kosten van dit laatste onderdeel zijn aanzienlijk en vielen buiten dit project. Het is de hoop dit onderdeel in de nabije toekomst af te ronden. *2. een met gedegen onderzoek onderbouwde beschrijving van een nieuwe, laag energetische methode voor het twee tot drie maal concentreren van vloeistoffen met tot ca 4% herwonnen mineralen gebaseerd op vrieskristallisatie.* Gedurende het project zijn diverse praktische, technische en bedrijfseconomische haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd waaruit bleek dat het behalen van het beschreven resultaat op zich technisch mogelijk is maar bedrijfseconomisch in de verste verte niet uit kan. Dit onderdeel is in overleg met de subsidieverstrekker veranderd in het onderzoek naar het verder verbeteren van de bemestingskwaliteit van de geproduceerde kunstmestvervanger binnen de randvoorwaarde van een kostenniveau vergelijkbaar met kunstmest. De blauwdruk hiervoor is gedurende het project succesvol uitgewerkt onder andere via praktische testen. 3. een met praktisch onderzoek onderbouwde beschrijving van nieuwe, innovatieve bemestingstechnieken voor het toedienen van vloeibare GWM meststoffen op akkers voor diverse gewassen, zoals mais, granen en bieten. Door onder andere Slootsmid is aan dit onderdeel intensief gewerkt waarbij oa in samenwerking met de WUR diverse succesvolle praktijktesten zijn uitgevoerd. De testen waren dusdanig succesvol dat de techniek inmiddels is verwerkt in een serie commerciele producten (grasbemester, maïsbemester, proefveldbemester) waarvan er reeds een behoorlijk aantal bij diverse afnemers in gebruik genomen zijn. *4. een met praktisch onderbouwde aanzet voor de verdere ontwikkeling van een gevalideerd en betrouwbaar sensor gebaseerd meetsysteem voor relevante bodemparameters op basis waarvan de betrokken eigenaren beslissingen kunnen nemen over activiteiten op de percelen waarbij een optimale opbrengst van het gewas samen gaat met een minimale*

		belasting van het milieu (minimale emissies en uitspoeling). In het kader van het project zijn uitgebreide, langdurige testen gedaan met diverse bodemsensoren die realtime verschillende bodemparameters monitoren op grond waarvan agrarische ondernemers bijvoorbeeld de beregening en bemesting van hun percelen kunnen baseren. De techniek is inmiddels commercieel verkrijgbaar. *5. Een gevalideerd model voor het vervangen van veen in potgrond door een organische reststroom van de mest- en bermgrasverwerking.* In samenwerking met WUR-WenR en het proefstation voor de tuinbouw is de toepassing van de organische fractie van vergistte mest en vergist (berm-)gras in potgrond onderzocht en in onder andere planttesten bestudeerd. De uitkomst is dat deze organische fracties tot een percentage van circa 15-25% in potgrond bij gemengd kan worden als vervanger van veengrond. *6. Het ontwikkelen van een geteste methode om de kwaliteit en duurzaamheid van uit mest herwonnen producten verder te verhogen door middel van de productie en het gebruik van hoogwaardige duurzame additieven.* Gedurende het project zijn in samenspraak met onder andere Philip Ehlert van WUR-WenR vele testen gedaan met het op maat van de behoefte van gewassen blenden van door GZV geproduceerde oplossingen van uit vergistte mest herwonnen mineralen. Hierbij is behalve de ammoniumsulfaat oplossing van GMB onder gekeken naar ammoniumwater van een varkensmestverwerker, spuiwater van luchtwassers en diverse andere duurzame stikstofoplossingen. De blends zijn in veldtesten met de specifieke gewassen getest en als goed beoordeeld. *7. Een methode voor het produceren van een pathogeenvrije meststof uit dierlijke mest.* In overleg met onderzoekers van de WUR zijn in de loop van het project diverse innovatieve filtermembraanoplossingen getest en zijn deze in de laboratoria van de WUR en diverse commerciele laboratoria onderzocht op het voorkomen van pathogenen. Uit het onderzoek bleek dat de productiewijze van GZV een pathogeenvrije oplossing oplevert. *8. de validatie van de duurzaamheid van de gekozen aanpak via LCA en emissie studies.* IN het kader van het project is een uitgebreide levenscyclus analyse uitgevoerd waaruit bleek dat de productie en toepassing van GWM integraal duurzaam is en afhankelijk van de transportafstand van de kunstmestleverancier tot een specifieke locatie leidt tot besparingen op de emissie van broeikasgassen die kan oplopen tot circa 50%. *9. Inzicht in de informatie behoefte en kennis overdracht die nodig is voor de agrarische transitie voor het vervangen van kunstmest door GWM meststoffen.* Aan de hand van diverse vergelijkende studies en enquetes onder gebruikers is in de loop van het project vastgesteld wat de informatie behoefte van de eindgebruiker is en hoe deze effectief daarin kan worden voorzien. De borging van de werking van GWM meststoffen door onafhankelijke experts bleek daarin een essentieel onderdeel. Mede dankzij de inzichten verkregen uit deze studies kon GWM als meststof verkocht worden aan regionale afnemers voor prijzen die vergelijkbaar zijn met 'echte' kunstmest. GWM heeft hiermee een unieke positie in Nederland.
Vruchtbare Kringloop *(afgerond)*	1. VKA heeft zich ontwikkeld tot een unieke, toonaangevende basisbeweging van boeren die landelijke navolging vindt. 2. Een unieke samenwerking met een coalitie van maatschappelijke organisaties, ketenpartijen en overheden. 3. Het aantal deelnemers aan VKA is minimaal 350 en omvat niet alleen de melkveehouderij, maar ook de ander agrosectoren. 4. Het lerende netwerk van boeren is nauw verbonden met Agro-innovatiecentrum De Marke en kennisinstellingen en draagt bij aan de ontwikkeling en implementatie van nieuwe kennis en kunde. 5. De transparant gemaakte resultaten van de deelnemende boeren laten een continue verbetering zien van de omgevingskwaliteit. Het merendeel van de deelnemers voldoet	VK-Oost wil (door) ontwikkelen op vier, voor succes essentiële zaken. Onderstaand een korte omschrijving van de voortgang tot en met juni 2024 op deze ontwikkelgebieden: 1. <u>Het ontwikkelen van een professionele, krachtige organisatie met uitstraling.</u> a. Bestuur heeft onder begeleiding van een coach (Marlies Bosker) in 2021 een nieuwe koers bepaald. VKA is het lerende netwerk van de landbouw in de Achterhoek en Liemers. We leren met de volgende vier kringlopen: ecologie, ondernemerschap, maatschappij en rendement. In januari 2022 hebben we een video gemaakt die deze nieuwe koers toelicht, hierbij de link. Daarnaast is er op de inspiratiebijeenkomst nog stilgestaan bij de vier kringlopen door de sprekers die ieder een kringloop vertegenwoordigen. In juni 2023 heeft het bestuur en de manager onder begeleiding van coach Anne Marie van Oldeniel het strategisch plan 2023 – 2025 vastgesteld. b. Vanuit Wageningen University & Research (WUR) was Fleur Brinke gedetacheerd en daarbij aangesteld en ingewerkt als manager (programmaleider) van VKA. Vanaf september 2022 heeft Anneloes Fleerkate de werkzaamheden overgenomen en is in dienst getreden bij de vereniging.

	aan de waterkwaliteits-, klimaat en biodiversiteitsdoelen zoals die door de keten en overheid zijn geformuleerd. 6. De duurzaamheidsprestaties vertonen significante verbetering. 7. De betrouwbare, unieke dataset en ervaringen van VKA dragen bij aan beleidsontwikkeling van overheden en ketenpartijen. 8. Het toekomstperspectief van de deelnemende bedrijven is vergroot, door verbetering van de duurzaamheidsresultaten.	c. In het actieplan interne communicatie staat de planning van de Praktijkflitsen (e-nieuwsbrieven). Eéns per twee weken wordt de Praktijkflits naar 1.028 geïnteresseerden (leden, partners, etc.) gestuurd en bevat rond de twee tot vier artikelen per Praktijkflits. Deze artikelen zijn hier terug te lezen. d. In 2022 is er gestart met focusgroepbijeenkomsten. Elke studiegroep stuurt een afgevaardigde waarmee we jaarlijks het programma gaan evalueren, maar ook vooruitblikken. Zo kunnen leden meedenken over de invulling van het leerprogramma. Naast de focusgroepbijeenkomsten hebben we in maart 2023 een ledenonderzoek uitgezet, één derde van de leden heeft hieraan deelgenomen. Het leerprogramma, projecten en de vereniging zijn hierin geëvalueerd. e. Naast de interne communicatie is er een plan voor externe communicatie bestaande uit het publiceren van artikelen (in o.a. de agrarische pers, regionale weekbladen, op onze website en op social media) en het organiseren van inspiratiebijeenkomsten. In februari 2024 hebben we een inspiratieavond georganiseerd met als titel “Samen sterk”. Ruim driehonderd belangstellenden waren aanwezig bij Kerkemeijer in Borculo, waar onder andere Harold Zoet en Maurits von Martels, landbouwgedeputeerden van Gelderland en Overijssel te gast waren, zie hier meer informatie hierover. In de eerste helft van 2024 hebben ook de voorbereidingen plaatsgevonden voor de tweede inspiratiebijeenkomst: Loeren bij de Boeren op 13 september 2024. Evenals voorgaande jaren zijn er dit jaar tien boeren geselecteerd die hun bedrijf openstellen. f. In 2024 zijn er weer een aantal kennisartikelen gepubliceerd waarin de resultaten en trends van een aantal jaren VK-Oost worden toegelicht (zie hier deel 1 en deel 2). g. Eind 2022 en begin 2023 zijn er gesprekken gevoerd met Agrio om te verkennen hoe (aspirant-) leden best bereikt en bediend kunnen worden, bijvoorbeeld op de onderdelen communicatie en leeromgeving. Het resultaat hiervan is het “Goed boerenplan” met diverse actiepunten, waaronder de naamswijziging naar VK-Oost. Op 15 september 2023 zijn de nieuwe naam en het logo gepresenteerd aan leden, partners en andere relaties tijdens Loeren bij de Boeren. 2. <u>Het ontwikkelen van vernieuwde leer- en verbeterprogramma’s die impact hebben in de boerenpraktijk.</u> a. VK-Oost heeft een programmateam opgezet dat verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van vernieuwde leer- en verbeterprogramma’s. Jaarlijks worden er 6 bijeenkomsten voor de leden georganiseerd: twee inspiratiebijeenkomsten, twee studiegroep bijeenkomsten en twee themabijeenkomsten. Het programma voor het seizoen 2023 – 2024 staat op de website. Programma’s van eerdere jaren staan ook weergegeven op de website (2021-2022: PDF , 2022 – 2023: PDF). b. Met ingang van maart 2023 is Onno van Eijk betrokken bij de werkorganisatie van VK-Oost. Onno ontwikkelt de processtappen en traint studiegroepbegeleiders, zodat naast een goede kennisoverdracht een optimale leeromgeving voor VK-Oost(-leden) ontstaat. Eén van de zaken die Onno heeft ontwikkeld is een leerplan voor de leden, zodat er meer vanuit de individuele leerbehoefte ontwikkeld kan worden. c. Naast fysieke/digitale bijeenkomsten voor VK-Oost leden heeft VK-Oost nieuwe openbare multimediale programma’s ontwikkeld waaronder meerdere video’s/vlogs waarin agrariërs en experts hun kennis en ervaring openbaar delen. Deze video’s/vlogs zijn terug te vinden op het YouTube kanaal. Eind 2023 is er gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor een eigen podcast-serie ‘Met boeren, voor boeren. In de eerste helft van 2024 zijn zeven podcasts opgenomen met leden-melkveehouders: link. d. In 2022 zijn er vier VK-Oost journaals gemaakt over uiteenlopende onderwerpen. ‘Kun je geld verdienen met duurzaamheid?’, natuurinclusief boeren, stikstof en methaan en water en waterbeschikbaarheid. e. Zwier van der Vegte, inhoudelijk deskundige van WUR, is onderdeel van het VK-Oost programmateam en ontwikkelt nieuwe inhoudelijke bijeenkomsten op basis van de actuele uitdagingen en vragen van de deelnemende agrariërs. Op thema worden ook experts vanuit de partners van de vereniging aangesloten bij dit team. 3. <u>Het ontwikkelen van nieuwe adviesdiensten t.b.v. verduurzaming van de bedrijfsvoering</u> a. In 2024 zijn er door VK-Oost vijf projecten/kennisgroepen in uitvoering, zie onderdeel projecten op de website, waarbij boeren in de praktijk aan het experimenteren zijn. Daarnaast starten in 2024 twee nieuwe kennisgroepen ‘Kosten en baten van transitie in de melkveehouderij’ en ‘Teelt Biobased Bouwmaterialen’, en de pilotgroep ‘Versnellen op klimaat’ voor extensieve bedrijven. Binnen VK-Oost worden continu nieuwe/vervolg praktijkexperimenten ontwikkeld of sluiten leden aan bij andere projecten waarbij VK-Oost niet bij de uitvoering betrokken is maar wel afspraken maakt over het delen van de ontwikkelde kennis. Er is een afwegingskader ontwikkeld om nieuwe voorstellen te toetsen. Een belangrijk praktijkexperiment was de BES-pilot waarbij twintig VK-Oost leden meededen aan de BedrijfsEigen Stikstofnorm (BES)-pilot van het ministerie van LNV. In deze pilot wordt gestreefd naar fosfaatevenwichtsbemesting waarbij de meeste bedrijven minder kunstmest gaan gebruiken en meer eigen dierlijke mest. Daarbij blijven ze echter wel binnen de milieurandvoorwaarden. Een ander project waar in 2023 en 2024 door

		VK-Oost veel bij stil is gestaan tijdens diverse presentaties is het Markemodel. In samenwerking met Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland, VALA en de Provincie Gelderland is in juli een symposium georganiseerd 'Gelderland aan tafel voor doelsturing' (link). b. In 2023 zijn de vier kringlopen (1. Verbeteren van de ecologie, 2. Verbeteren van het rendement, 3. Vernieuwend ondernemen en 4. Verbinden met de maatschappij) opnieuw beoordeeld en aangepast naar de thema's Kringlopen, Rendement, Ondernemen en Verbinding. Uit de focusgroepbijeenkomst, ledenonderzoek en gesprekken met leden bleek dat de kringlopen onvoldoende aansluiten bij de verwachtingen van de leden. c. Net als voorgaande jaren vindt in 2024 inspiratiebijeenkomst Loeren bij de Boeren plaats. In 2023 is hiervoor per bedrijf een flyer ontwikkeld (link). In 2024 is voor de inspiratiebijeenkomst Loeren bij de Boeren een programmaboekje ontwikkeld. Dit boekje bevat een korte beschrijving van de tien deelnemende melkveehouders. Deze boekjes worden uitgedeeld aan o.a. de ruim 200 bezoekers van Loeren bij de Boeren en zal later ook digitaal beschikbaar worden gemaakt. d. Voor VK-Oost is het belangrijk dat er een diversiteit aan thema's beschikbaar is in themabijeenkomsten zodat iedere boerendeelnemer aan de slag kan met het thema waar hij/zij zich graag in wil ontwikkelen en leren. Om dit nog meer te stimuleren hebben deelnemers in januari 2024 individueel kunnen kiezen tussen drie thema's: '' Ondernemen met… Energie & Mineralen'; 'Verbinding met je omgeving – hobby of business?'; 'Rendement uit je kringloop". Naast het programmateam, zijn er vier themacommissies die actief meedenken in het ontwikkelen van bijeenkomsten en in het leerprogramma 2023-2024. e. In januari 2024 vond een praktijkavond plaats over eiwitrijke gewassen door Dumea Agro. f. Begin 2024 heeft onder leiding van Henry Mentink een verdiepende gastles plaatsgevonden over Kringloopwijzer voor nieuwe en potentiële leden. 4. <u>Het ontwikkelen van gevalideerde monitorings-, analyse- en evaluatietechnieken ten behoeve van leer- en verbeterprocessen, transparantie en verantwoording richting samenleving, overheid en keten.</u> a. Voor de VK-Oost bijeenkomsten zijn evaluatietools ontwikkeld op basis van de KringloopWijzer cijfers en de analyses van ruwvoer en bodem. Deze zijn ontwikkeld in samenwerking met De Marke, Eurofins en Dumea. Deze overzichten zorgen ervoor dat tijdens de bijeenkomsten nog meer bedrijfsresultaten geëvalueerd en gespiegeld kunnen worden aan andere VK-Oost leden. b. De resultaten van de KringloopWijzer van 2017 – 2022 van VK-Oost leden zijn (wetenschappelijk) geanalyseerd en uitgebracht in een rapportage en is te raadplegen op onze website. Deze rapportage wordt gebruikt voor programmaontwikkeling en advisering van ketenpartijen en overheden. c. In 2022 is er voor elk individueel lid een overzicht ontwikkeld waarop een analyse van de bodemuitslagen van Eurofins en/of Dumea wordt gemaakt en een advies wordt verstrekt om bodem bewust te kunnen bemesten. Een uitvloeisel van de kennisgroep Waterkwaliteit geborgd. In 2023 is in samenwerking met FrieslandCampina een tool ontwikkeld waarmee bedrijfseigen managementmaatregelen worden doorgerekend om te kijken wat het effect is op de broeikasgasuitstoot. <u>Behaalde resultaten</u>: 1. VK-Oost is het eerste vruchtbare kringloop-project in Nederland dat is doorontwikkeld tot een zelfstandige boerenvereniging met een boerenbestuur. De Achterhoek is aangewezen als experimenteerregio van LNV voor de ontwikkeling van kringlooplandbouw. De BES-pilot, GLB pilot en pilot samenwerking akkerbouw - veehouderij zijn voorbeelden waarin Rijk en regio samen met VK-Oost leden werken aan stappen die gezet moeten worden in de transitie naar kringlooplandbouw. 2. VK-Oost heeft een strategische adviesraad (SAR) bestaande uit de VK-Oost partners: ForFarmers, FrieslandCampina, Waterschap Rijn en IJssel, Rabobank, LTO Noord, Provincie Gelderland, 8RHK, Countus en Eurofins. De SAR adviseert VK-Oost over nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen (zie bijvoorbeeld verslag bijeenkomst 15 april 2024). Daarnaast werkt VK-Oost ook samen met andere partijen zoals Agro- Innovatiecentrum De Marke, Wageningen Universiteit en Zone.college. In december 2023 is een intentieverklaring ondertekend voor Regionale Samenwerking met Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek, Stichting Biomasa en de Innovatie Coöperatie. Deze partijen streven naar een integrale ontwikkeling van toekomstbestendige landbouw in de Achterhoek. De wensen, ideeën en de aanpak van de boeren zijn hierbij het vertrekpunt. 3. Vanaf eind 2022 is de focus gelegd op het werven van leden. Zo zijn er avonden georganiseerd voor potentiële leden. Voor de eerste helft van 2024 resulteerde dit in 11 nieuwe aanmeldingen. Inclusief twee afmeldingen, resulteert dit in 370 leden per 1-

		6-2024, bestaande uit melkveehouders, loonwerkers en akkerbouwers. Het doel van minimaal 350 leden is hiermee ruim behaald. 4. Er wordt veel samengewerkt met Agro-innovatiecentrum De Marke en WUR in de ontwikkeling en implementatie van nieuwe kennis en kunde ten behoeve van leer- en verbeterprogramma's en praktijkexperimenten. Bijvoorbeeld deelname van Zwier van der Vegte aan het kernteam leerprogramma en de themacommissie kringlopen, maar ook een project als KLIMEA of de kennisgroep Melk & Klimaat. 5. De resultaten van de KringloopWijzer van 2017-2022 zijn geanalyseerd en samengevoegd in een rapportage en aantal artikelen. De extreme weersomstandigheden spelen een grote rol in de resultaten over de jaren heen. Daarnaast is er met Eurofins onderzoek gedaan naar de koolstofopslag in de bodem bij VK-Oost leden t.o.v. het landelijk gemiddelde. In de kennisgroep WaterWijsBoeren wordt er in 2023-2024 gemeten en geanalyseerd wat de effecten zijn van de inzet van deze boeren als het gaat om het verminderen van de nitraatuitspoeling naar het oppervlakte- en grondwater. 6. Zie hierboven. 7. Zoals ook in onderdeel 1 beschreven is de Achterhoek experimenteerregio van LNV voor de ontwikkeling van kringlooplandbouw. Binnen deze experimenteerregio worden een aantal projecten in samenwerking met VK-Oost uitgevoerd zoals de BES-pilot, het Markemodel (zie hier animatie), pilot samenwerking akkerbouw en veehouderij en KPI-k project. Een ander voorbeeld van een project is de kennisgroep Melk en Klimaat waarbij veertien melkveehouders, FrieslandCampina en WUR samen stappen zetten in het verminderen van broeikasgasemissies. Daarnaast heeft VK-Oost in het najaar van 2022 een statement geschreven n.a.v. het afschaffen van de derogatie. Deze projecten en bijbehorende dataset dragen direct bij aan beleidsontwikkeling van overheden en ketenpartijen. In 2023 is VK-Oost aanwezig geweest bij diverse bijeenkomsten waar ook beleidsmakers aanwezig waren, hier zijn resultaten gepresenteerd. 8. De kennis die leden ontwikkelen en delen binnen VK-Oost tijdens bijeenkomsten, in projecten/kennisgroepen en in de communicatie hebben een toegevoegde waarde voor hun agrarische bedrijf waardoor de duurzaamheidsprestaties en het halen van milieurandvoorwaarden verbeterd worden en daarmee het toekomstperspectief vergroot is. Via de thema's ondernemen en verbinden verkennen VK-Oost-leden ontwikkelrichtingen van hun bedrijf.
Leefsamen *(afgerond)*	• De aansluiting van 174 extra woningen (bovenop de 1.000 aangesloten woningen in de Achterhoek). • De aansluiting van 150 woningen i.s.m. woningbouworganisatie. De samenwerking met de woningbouworganisatie is nieuw; de inzichten vormen de basis om op te schalen/uit te rollen in de regio.	**Deelproject 1: Extra aansluitingen Leefsamen Achterhoek** In Q4 2019 zijn 170 inwoners van de Achterhoek extra aangesloten op Leefsamen. Leefsamen heeft alle extra aanmeldingen, die aanvankelijk buiten de boot vielen, benaderd en indien gewenst alsnog op afspraak aangesloten. Deze extra aansluitingen zijn voortgekomen uit het succesvolle traject Leefsamen Achterhoek waar al eerder 1.000 inwoners in de Achterhoek zijn aangesloten op Leefsamen. Akkedeer, de leverancier achter Leefsamen, heeft 20 extra inwoners bovenop de geprognotiseerde 150 aangesloten in een laatste veegronde in de Achterhoek. VNOG heeft in samenwerking met Leefsamen Achterhoek en GGD Noord- en Oost Gelderland een groot onderzoek uitgevoerd onder ouderen en naasten en dit onderzoek aangeboden aan de commissaris van de Koning. **Deelproject 2: Leefsamen (Zlimthuis) project woningcorporatie** In Q1 2020 is gestart met de pilot in Gendringen waarbij 65+ huurders van Wonion een Thuisscan aangeboden kregen alsmede een aansluiting op het Leefsamen platform met een gratis proefperiode van 6 maanden. De Thuisscan maakt inzichtelijk wat de behoefte van de huurder is qua veiligheid in de woning en langer thuis wonen. Met Leefsamen vindt continu monitoring plaats op de zich ontwikkelende woonbehoefte. Wonion biedt, aanvullend op het project in het kader van deze aanvraag, haar huurders een pakket gratis basisoplossingen aan die aansluiten op hu woonbehoefte in het langer veilig en comfortabel thuis wonen. Op verzoek van Wonion is ook een optiepakket ontwikkeld met oplossingen die de huurder tegen betaling kan laten aanbrengen. • In het eerste kwartaal is de uitvoering van het project procesmatig voorbereid, inclusief de communicatiemiddelen met uitleg over het aanbod en de opzet van een informatiebijeenkomst voor huurders. • Begin maart 2020 zijn ruim 200 huurders in Gendringen uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst. Daarvan heeft ongeveer een derde de informatiebijeenkomst bezocht. • Ongeveer 60 huurders hebben zich, in de beginfase van de corona-uitbraak, aangemeld voor de pilot. Al deze huurders zijn in Q2/Q3 bezocht, met in achtneming van de maatregelen rondom corona. Huurders hebben een Thuisscan gehad en, indien afgesproken met de huurder, de aansluiting op het platform van Leefsamen. Uit de Thuisscan is een advies gekomen over het installeren van basisoplossingen conform de afspraken met Wonion. Na akkoord van de huurder zijn deze basisoplossingen, en eventuele door de huurder gewenste en gefinancierde oplossingen uit het optiepakket, geïnstalleerd. • In Q3 heeft nog een tweede wervingsronde in Gendringen plaatsgevonden, dit heeft geleid tot ongeveer 20 nieuwe aanmeldingen. Ook deze huurders zijn bezocht voor de Thuisscan en de aansluiting op het Leefsamen platform.

		• Als gevolg van corona heeft het proces meer tijd en aandacht gevraagd als vooraf was voorzien. Met name omdat het lastiger was om naasten uit te nodigen bij het bezoek aan huis. Voor Leefsamen is daarom een tijdelijke aanpak ontwikkeld om op afstand naasten mee te nemen in het gebruik en beheer van Leefsamen. Denk bijvoorbeeld aan een instructievideo voor naasten die automatisch gemaild wordt na activatie van een aansluiting op een adres. Q3/Q4 2020: • In overleg met Wonion is besloten de pilot door te trekken naar 65+ huurders in de kern Varsseveld. Inmiddels is corona een feit en is de aanpak aangepast op de nieuwe manier van communiceren: schriftelijk en digitaal. Tegelijkertijd is de aanpak in Gendringen, in samenwerking met Wonion, geëvalueerd en doorontwikkeld tot een aanpak met instrumentarium die past bij de regionale opschaling in fase II van de regiodeal met Leefsamen in combinatie met een woonscan en basisoplossingen: Zlimsamen. Dit heeft enerzijds geleid tot een geautomatiseerd proces van aanmelding van deelnemers via de website van Zlimsamen tot uitvoering in de woning en de administratie daarvan middels de Monitor. Anderzijds heeft het geleid tot de mogelijkheid om de continue ontwikkelende woon- en zorgvraag van huurders te monitoren en daarmee te begeleiden met als resultaat dat ouderen veilig en verbonden met behoud van zelfregie en aandacht voor preventie thuis blijven wonen met behulp van hun naasten en directe omgeving. • Het gehele traject met Wonion heeft ons zeer veel nieuwe inzichten gegeven die geleid hebben tot een doorontwikkeld totaalconcept rondom langer veilig thuis wonen. Deze inzichten zijn vastgelegd in een handboek ter uitvoering van Zlimsamen in fase II van de regiodeal. Het handboek wordt ter beschikking gesteld aan alle corporaties en belanghebbenden bij de uitvoering van de Regiodeal. Hierbij willen we vermelden dat hiervoor een joint venture opgericht zal worden tussen Zlimthuis (Livelife), Leefsamen (Akkedeer) en Naobers (Wam & van Duuren). Hiermee menen we opgedane kennis, gedeeld in het handboek, efficiënt voor alle betrokkenen te kunnen borgen en uitvoeren. Zowel voor nu als later. • December 2020: Zlimsamen wordt aangeboden aan 10 huurders in Varsseveld. De resultaten van deze beknopte try-out zijn positief en leiden niet tot wijzigingen in de doorontwikkelde aanpak. Heel deelproject 2, vanaf de start tot het moment van stilleggen, heeft een doorlooptijd gekend van bijna 1 jaar. Daar waar in eerste instantie rekening was gehouden met een doorlooptijd van een half jaar. Het project heeft moeten meeveren met corona. Het vermoeden bestaat dat als gevolg daarvan huurders wat terughoudend zijn geweest in hun deelname, maar ook het vliegwieleffect niet is ontstaan. Daarnaast leidde corona tot een extra doorlooptijd van het gehele project en meer projectkosten dan vooraf waren voorzien. De 'oogst' van alle inspanning in Q3/Q4 heeft zich niet vertaald in meer deelnemers. Maar heeft een doorontwikkeling van het concept opgeleverd, dat nu met veel vertrouwen ingezet zal gaan worden voor fase II van de regiodeal. Te beginnen met Wonion in Varsseveld. <u>Gerealiseerde resultaten</u>: • 170 extra woningen aangesloten bovenop de 1.000 • 81 huurders in Gendringen hebben een Thuisscan ontvangen • 46 huurders in Gendringen aangesloten op het platform van Leefsamen (uitvoering zomer 2020) • 4 huurders in Varsseveld hebben een Woonscan ontvangen en zijn aangesloten op het platform van Leefsamen (uitvoering december 2020 – januari 2021). Uitvoering in Varsseveld is gestopt vanwege tweede lockdown en aangescherpte coronamaatregelen. • Zlimsamen aanpak met instrumentarium (Woonscan, Leefsamen, Monitor, informatieve website, handboek, instructiefilmpjes bewoners en naasten, brochure en offline/online aanmeldingsprocedure, belscript triage en frontoffice) gereed en de basis voor een aanpak in samenwerking met de vier corporaties.
Sleutel tot een energieneutrale woning *(afgerond)*	• Regionale kennisontwikkeling, overdracht en borging van nieuwe concepten voor de verduurzaming van particuliere woningeigenaren. • Een (doorontwikkelde) integrale ontzorgaanpak op maat voor alle Achterhoekse woningeigenaren. • Een woonlastenneutrale gebouwgebonden financieringsvorm (GGF) als (noodzakelijke) aanvulling op de bestaande financiële arrangementen. • Regionale bedrijvenclusters die niet alleen de benodigde maatregelen kunnen uitvoeren, maar ook hiervoor een EnergiePrestatieGarantie willen afgeven om de woonlastenneutraliteit te kunnen garanderen.	**Regionale kennisontwikkeling, overdracht en borging van nieuwe concepten voor de verduurzaming van particuliere woningeigenaren** Gerealiseerd: Samen met het (regionale) bedrijfsleven, regionale en landelijke experts en overige stakeholders zijn verschillende concepten voor verduurzaming van particulier woningbezit verkend, doorontwikkeld en in de praktijk getest. Deze kennis is regionaal gebord binnen het Agem Energieloket en zowel op regionaal als landelijk niveau gedeeld. **Een (doorontwikkelde) integrale ontzorgaanpak op maat voor alle Achterhoekse woningeigenaren** Deels gerealiseerd: De doorontwikkelde aanpak van de One Stop Shop richt zich op bepaalde kansrijke woningtypes (dus niet alle woningeigenaren). Hier is in het proces specifiek voor gekozen om zo een grotere kans op impact te kunnen realiseren. Binnen de ontwikkeling van de visie voor een Baanbrekende Aanpak (Bijlage xx) zijn vier programmalijnen benoemd die inspeelt in de volledige opgave. Deze vier programmalijnen zijn: 1. One Stop Shop

	• Bevorderen van regionale werkgelegenheid incl. (zij)instromers en economie. • Regionale samenwerkingen gericht op het opleiden van voldoende kwalitatieve handjes. • Verduurzaamde particuliere woningen.	2. Collectieve Warmte 3. Doe het Zelf 4. Overige woningen **Een woonlastenneutrale gebouwgebonden financieringsvorm (GGF) als (noodzakelijke) aanvulling op de bestaande financiële arrangementen.** Deels gerealiseerd: Na uitvoerig onderzoek in samenwerking met BZK (zie bijlage xx) is gebleken dat een gebouwgebonden financieringsvorm onhaalbaar is op de korte termijn. Hier staat echter tegenover dat uit de praktijk blijkt dat altijd een zekere vorm van maatwerk nodig is. Om hier goed op in te spelen is een informatievorm ontwikkeld voor de bestaande financieringsmogelijkheden die in vrijwel ieder financieringsvraagstuk kan voorzien. Voorlopig lijkt dit een uitstekend alternatief te zijn voor de GGF en is de doelstelling voor de ontwikkeling van een GGF vanuit het Agem Energieloket komen te vervallen. **Regionale bedrijvenclusters die niet alleen de benodigde maatregelen kunnen uitvoeren, maar ook hiervoor een EnergiePrestatieGarantie willen afgeven om de woonlastenneutraliteit te kunnen garanderen.** Deels gerealiseerd: Er heeft zich een bedrijvencluster (consortium) gevormd die de benodigde maatregelen kunnen uitvoeren. Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een Energie Prestatie Garantie. Dit is echter in de praktijk nog onvoldoende haalbaar gebleken waarbij ook de toegevoegde waarde voor de bewoner in relatie tot de extra kosten niet **Bevorderen van regionale werkgelegenheid incl. (zij)instromers en economie. Regionale samenwerkingen gericht op het opleiden van voldoende kwalitatieve handjes.** Deels gerealiseerd: Binnen de projectperiode hebben lokale bedrijven vooral moeten investeren in de ontwikkeling van deze aanpak. De ontwikkeling van de aanpak heeft nog niet geleid tot verdere opschaling, maar kan hiervoor wel de basis vormen. De aanpak is er op gericht de werkstromen zo in te richten dat het relatief makkelijk is om nieuwe arbeidskrachten op te leiden. Binnen de projectperiode zijn hier echter nog geen concrete resultaten op geboekt. **Verduurzaamde particuliere woningen** (nog) niet gerealiseerd: In de projectperiode zijn door het consortium geen concrete maatregelen uitgevoerd bij bewoners. Wel heeft de campagne en aanpak geleid tot meer bewustwording bij bewoners en de uitvoering van enkele enkelvoudige maatregelen.
Cirkelregio Achterhoek *(afgerond)*	• Het opzetten van de eerste cirkelregio van Nederland: Cirkelregio Achterhoek. • Binnen de cirkelregio staat kennisdeling centraal, door middel van de cirkelregio wordt kennis omtrent de circulaire economie met elkaar gedeeld in verschillende CoP's. • Cirkelregio Achterhoek start met zeventien partners. Het beoogde resultaat is om na drie jaar vijfenveertig partners te hebben verdeeld over de hele regio. Uiteindelijk is het doel om regionaal en nationaal te opereren en vervolgens wellicht ook buiten de landsgrenzen. • Na een periode van drie jaar staat Cirkelregio Achterhoek financieel op eigen benen en ligt er een businessmodel op basis van kennisdeling.	Op 5 maart 2020 heeft de allereerste (officiële) bijeenkomst van Cirkelregio De Achterhoek plaatsgevonden. Deze was in het kader van kennismaken met de Cirkelregio en de foundingpartners en het afstemmen van de jaarplanning. In de periode van 5 maart 2020 tot en met 30 juni 2022 heeft Cirkelregio De Achterhoek twintig bijeenkomsten georganiseerd. Dit waren COP's (Community of Practice) en ledenvergaderingen. Tijdens de COP's kwamen verschillende thema's aan de orde, van As a service contracten tot circulair ambachtscentrum of diverse praktijkcasussen. De COP bijeenkomsten zijn twee uur, het eerste gedeelte van de COP wordt gebruikt voor mededelingen en 'een rondje langs de velden' om te allen tijden up to date te zijn de ontwikkelingen van de partners, het tweede gedeelte wordt gebruikt voor een verdiepingsslag op een onderwerp of een project van een van de partners. Tijdens de COP's worden partners met elkaar gekoppeld om samen circulaire vraagstukken op te lossen en elkaar verder te helpen op het gebied van circulaire ontwikkeling. Daarnaast heeft Cirkelregio De Achterhoek met een 'top down' aanpak, drie projecten gestimuleerd in de beginfase die nu door verschillende consortia worden opgepakt. De projecten zijn; Materialenmarktplaats, Inventarisatie van de gebouwde omgeving en Inventarisatie reststromen en restcapaciteiten. De eerste twee projecten zijn verder ontwikkelt door het consortium Stadsmijn Achterhoek, de projecten zijn samengegaan doordat er een sterke koppeling in zit. De Stadsmijn Achterhoek is op dit moment bezig met de terreininrichting voor de locatie van de materialenmarktplaats; voor meer informatie. Het andere project, de inventarisatie van reststromen en restcapaciteiten, wordt opgepakt door een ander consortium. Dit consortium heeft al vergaande gesprekken met landelijke consortia en verschillende regio's in Oost Nederland. Verder zijn er in de regio al diverse inventarisaties uitgevoerd door REIN. Verder begeleidt Cirkelregio De Achterhoek ook diverse studenten die onderzoeken uitvoeren in opdracht van de Cirkelregio. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar behoefte van nieuwe woonvormen in de Achterhoek, zoals Tiny Houses en Erf delen. Om hiermee een goed beeld te krijgen van de behoeftes en kansen die er in de regio Achterhoek zijn.

		In het laatste jaar van de beschikking, 2022, heeft Cirkelregio De Achterhoek gewerkt op basis van thema's. Deze thema's waren urgent in de regio en bij onze partners, de thema's zijn; Circulair Inkopen, WOCO2WOCO, GEM2GEM, Biobased Bouwen en Het Nieuwe Normaal. Binnen al deze thema's is Cirkelregio De Achterhoek de initiator en de kartrekker. Nadat een project gestart is zullen de partners dat zelf moeten oppakken, zoals de gebruikelijke werkwijze. Kortom; Doordat Cirkelregio De Achterhoek veel circulaire initiatieven heeft ontplooit binnen de Regio 8RHK, is de regio sterk gegroeid in haar circulaire ontwikkelingen en ambities.
Zuiverende kas *(afgerond)*	• Een fysiek living lab (kas en zuiverende tuin) met meetinstrumentaria • Lesmateriaal, Lessen • Demo's / excursies • Discussie met wetgevers op basis van verzamelde facts & figures • Innovatie en inspiratie omgeving • Gebruik van meststoffen in schoolkas vanuit afvalwater • Hergebruik afvalwater voor toiletspoeling • Geen afvalwater meer lozen • Bijdragen aan bewustwording dat water zuiveren niet eenvoudig • Bewustwording van hergebruik van water en grondstoffen, toepasbaarheid. • Meer operators beschikbaar • Duurzame samenwerking 3 O's	De installatie is gereed, de opening is een feit, een extra keuzevak is ontwikkeld en tot uitvoer gebracht. Het hele systeem is opgestart en getest. Er zijn diverse rondleidingen gegeven en alle scholieren en ouders zijn op de hoogte van ons mooie project. Parallel hebben scholieren van Zone College vanuit een keuze vak ook de werkplaats van Nijhuis Saur Industries bezocht en hebben ze mogen sleutelen aan een mini waterzuivering. Ook staan we aan de vooravond van uitbreiding van lesprogramma's voor deeltijd en voltijd onderwijs Zone College breder en een operator traject voor medewerkers van Waterschap Rijn en IJssel. Al met al een erg mooi resultaat. <u>Behaalde resultaten</u>: • Een fysiek living lab (kas en zuiverende tuin) met meetinstrumentaria • Lesmateriaal, Lessen • Demo's / excursies • Innovatie en inspiratie omgeving • Gebruik van meststoffen in schoolkas vanuit afvalwater • Hergebruik afvalwater voor toiletspoeling • Bijdragen aan bewustwording dat water zuiveren niet eenvoudig • Bewustwording van hergebruik van water en grondstoffen, toepasbaarheid. • Meer operators beschikbaar • Duurzame samenwerking 3 O's
Makelaar als woningregisseur *(ingetrokken)*	• 100 woningen worden met een verduurzamingsplan bij aan-/verkoop aan kopers voorgelegd. • Ten Hag stelt een werkproces op voor het te koop aanbieden van een woning, inclusief verduurzamingsadvies. • De duurzame aanbieders hebben zich verder ontwikkeld in de zo benodigde standaardisatie. • Het delen van de opgedane kennis met andere makelaars in de Achterhoek.	Het is (mede door Covid) niet gelukt om dit project van de grond te krijgen. Derhalve is door de aanvrager verzocht de beschikking voor dit project in te trekken. De hierdoor vrijgekomen gelden zijn in overleg met de provincie ingezet voor een ander project.
Vastgoedmonitor Achterhoek *(afgerond)*	• Actueel inzicht in de ontwikkelingen op de woningmarkt en daaraan gelieerde onderwerpen. Waaronder mate van verduurzaming, prijsontwikkeling, vraag en aanbod. Door actueel inzicht kan flexibel ingespeeld worden op de ontwikkelingen in de markt. • Interactief dashboard voor de jaren 2020 t/m 2023.	Alle deelnemende Gemeentes hebben halfjaarlijks een aanzienlijke hoeveelheid gegevens aangeleverd over de woningbouwplannen, de soorten daarin, de periodes waarin deze plannen worden gerealiseerd en de gegevens over gesloopte woningen. Daarnaast hebben de woningcorporaties gegevens aangeleverd over de huurwoningmarkt en heeft een flexmeting vanuit het Achterhoekse Woon- en Leefbaarheidsonderzoek (AWLO) plaats gevonden. Dit heeft geleid tot een operationeel dashboard in 2023. De dashboards geven zowel op het niveau van de regio Achterhoek als op het niveau van de gemeentes inzicht in bevolkings- en huishoudenprognoses, de ontwikkeling van de woningmarkt en in de woningbouwplannen en realisatie daarvan. Naast het dashboard is er de Woon- en vastgoedmonitor 2023-2024 verschenen. De overeenkomst met Companen is per 01.09.2024 verlengt naar 01.09.2025. Bij het aangaan van de overeenkomst is afgesproken dat er een herijking in 2023 gaat plaatsvinden in samenwerking met Datalab. Deze heeft plaatsgevonden en wordt verder doorontwikkeld binnen het Ambtelijk Overleg Wonen Regio. <u>Behaalde resultaten</u>: In 2024 is het dashboard geactualiseerd, een rapportage verschenen en is een flexmeting van het AWLO uitgevoerd. Daarnaast zijn de eerste drie jaar geëvalueerd en is een voorstel gemaakt voor de doorontwikkeling en actualisering naar aanleiding van de nieuwe regionale woonagenda. Dit betreft overigens een afstemming in relatie tot de regionale woonagenda ter voorkoming van dubbele monitors c.q. data.

Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kernen *(afgerond)*	• oprichting Achterhoekse Wooncoöperatie U.A. • informatieverstrekking over dit concept aan alle kleine kernen en andere belangstellenden • uitgewerkt plan voor de wooncoöperatie (juridisch, financieel, verhuurproces, huurcontracten, beheer en onderhoud, reglement) • uitgewerkt plan voor de units en de locatie (keuze leverancier en type, plaatsing, inrichting terrein inclusief elektra, water, riool/helofytenfilter) • handboek voor vergelijkbare initiatieven in andere kleine kernen • realiseren van een eerste project in een kleine kern in overleg met de doelgroepen	• Op 7 juli 2020 is bij notaris Roerdink in Groenlo de Achterhoekse Wooncoöperatie (AWC) formeel opgericht. • Informatieverstrekking over het concept en het model wooncoöperatie met lokale afdelingen is ingebracht op 23 oktober 2020 tijdens de verdiepingssessie ‘’Flexwonen, kansen voor kleine kernen’’, georganiseerd als vervolg op het landelijk congres Flexwonen, georganiseerd door het ministerie BZK, directie Wonen, Kenniscentrum Wonen Platform31 en de provincie Overijssel. • Tijdelijke huurovereenkomst en algemene voorwaarden zijn op 9 december 2020 door het AWC-bestuur vastgesteld. Huurovereenkomsten zijn vanaf 9 juli 2021 afgesloten met 6 huurders. Dit zijn jongeren die wonen in De Haart, Lintelo en de Heurne. In IJzerlo zijn twee flexwoningen begin januari 2022 geplaatst. Vanaf 11 februari 2022 wonen hier ook jongeren. • Procedure aanbesteding flexwoningen, de zgn. Uuthuuskes in samenwerking met de gemeente Aalten is gegund aan WAM & Van Duren uit Winterswijk. Afgesproken was met WAM & Van Duren dat 8 van de 10 Uuthuuskes uiterlijk 1 mei 2021 worden opgeleverd. Vooralsnog Deze planning is door vertraging door de aansluiting van stroom en water niet gehaald. De eerste twee Uuthuuskes zijn 9 juli 2021 opgeleverd. • Het handboek is een groei-handboek geworden. Dit handboek is gereed en is als bijlage meegestuurd met deze rapportage. DKK Gelderland wil in de vorm van een (digitale) bijeenkomst het handboek op 10 maart presenteren na afloop van de Thematafel Wonen & Vastgoed in de DRU-cultuurfabriek in Ulft. • Realisatie eerste pilot samen met de gemeente Aalten en 5 belangenverenigingen in de kleine kernen Barlo, De Haart, De Heurne, Lintelo en IJzerlo is uitgevoerd conform plan. Er is een Ontwikkelgroep gevormd die begeleid wordt vanuit Platform31 door flexwonen deskundige Mieke Haanemaaijer. Alleen in Barlo zijn nog geen woningen geplaatst. Door bezwaren van omwonenden is de locatie in Barlo nog niet geschikt om ook twee flexwoningen te plaatsen. Najaar 2021 is met Bredevoorts Belang gesproken om flexwoningen aan de rand van Bredevoort te plaatsen. Het behoefte-onderzoek is in december gestart. • In Wichmond (gemeente Bronckhorst) is in samenwerking met het bestuur van de Protestantse Gemeente een plan ontwikkeld dat de instemming heeft van het college van B&W. Hier worden innovatieve woningen van het concept OriBee geplaatst.
Coöperatie Zonvarken *(afgerond)*	De opstart van een testbedrijf: Het resultaat is een uitgewerkt en wetenschappelijk getest stalconcept, waarbij de stallen met een minimale uitstoot van ammoniak, fijnstof of geur functioneren en waarbij de varkens CO_2 neutraal kunnen worden gehouden. Bovendien zal het geheel aansluiten bij het landschap van de Achterhoek. Op basis van de testresultaten van de pilot wordt het stalconcept uitgerold naar in totaal drie demonstratieprojecten (valt buiten deze beschikking).	Het jaar 2022 is het jaar van het verder uit testen en opschalen van het Zonvarken systeem, ontwikkeling stalinrichting en uitbouwen en uitrollen van ons concept. Stal 2 is dit jaar volledig in gebruik genomen en de leerpunten hieruit zijn meegenomen van Stal 2. Daarnaast zijn deze aanpassingen weer meegenomen op de andere lokaties waar ook Zonvarkens stallen gebouwd zijn in 2022. De ervaring die op zijn gedaan in de stallen 1 en 2, zijn gebruikt om de stallen in Winterswijk (2022 in gebruik) en Eibergen (mei 2023 in gebruik) verder te optimaliseren. <u>Aanpassing stal</u>: Moduleer bouwen is geoptimaliseerd door wanden mee te nemen in de constructie, waardoor de maatvastheid beter is geworden en hierdoor de vloer lichter uitgevoerd kon worden. Dak elementen zijn in overleg met Hendriks Prefab aangepast, zodat er minder materiaal noodzakelijk is en er sneller gewerkt kan worden. Puttenplan is beter geïntegreerd met het mestsysteem Separate floor Tangelder. Stal inrichting is geoptimaliseerd met AHC Cawi met het doel een beter mestgedrag te krijgen in de stal en betere omstandigheden voor de bigoverleving. (o.a kraamboxen). Uittesten twee verschillende voersystemen. Onderbouwing CO_2, bron gerichte aanpak emissies, geur en fijnstof zijn ook belangrijke pijlers geweest. Hiernaast is er veel gewerkt in het netwerk voor toekomstige boeren en afzet. De boeren die zich aanmelden komen naast uit de achterhoek ook verder in het land. In de afzet willen grotere afnemers ons vlees afnemen wanneer het volume op pijl is. De overeenkomsten voor de afzet voor een langere periode zijn gemaakt voor op dit moment bij een 4 tal zonvarkens bedrijven. Daarnaast zijn de afnemers bereid om voor meerdere bedrijven een contract te maken. Zo als het nu lijkt kan dit vanaf medio week 20 gecommuniceerd worden. Daarnaast zijn er verdere samenwerkingverbanden met Aerus hogeschool Dronten, faculteit Utrecht en het Zone College. Hierdoor kunnen we in 2023 stappen zetten met de uitbouw van het aantal bedrijven en onder vinden wij grote bereidwilligheid hiervoor bij overheden (vooral gemeentelijke en provinciaal (landelijk blijft achter dat is wel jammer)) en marktpartijen. In het jaar 2022 is het onderzoek door de Aerus hogeschool in samenwerking met de Marke naar onze LCA (CO_2 Foodprint) afgerond. De eerste versie van het rapport is afgerond en zal in 2023 verder worden opgezet. Hiernaast hebben we een wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren door de WUR ten aanzien van onze brongerichte aanpak. Dit rapport is tevens gebruikt om een officiële proefstal status aan te vragen. Met de HealtyClimate monitor hebben we reeds gezien dat de reductie op ammoniak aanwezig is, alleen de wettelijke erkenning kan alleen gerealiseerd worden door officiële langjarige metingen. Deze vallen tevens buiten deze subsidie. Uitrol: Er zijn op dit moment 2 lokaties klaar en de derde komt eind april 2023 in gebruik. We zijn nu met 4 nieuwe zonvarken locaties aan het bekijken t.a.v. de vergunning om deze in 2023 te kunnen starten met de bouw. Model van de stal en de manier

		van houderij is zo ver ontwikkeld dat we klaar zijn voor de volgende fase! Wanneer de vergunning afgegeven is kunnen met een periode van 4 maand de stallen realiseren (mits het weer mee werkt).
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg *(afgerond)*	• Wooncoach aanstellen in en rondom het complex (tijdelijk voor 4 jaar); • Aanpassingen doorvoeren in complex om intensievere zorg wettelijk en praktisch mogelijk te maken (2020/2021) o.a. (brand)veiligheid en zorginfrastructuur (toezicht, tuin, ontmoeting en kantoor); • Bij toewijzing van vrijkomende woningen (max 14) deze bij mutatie aanpassen voor rollator of rolstoeltoegankelijk 2020-2024); • Kennis over de werkzaamheden van de Wooncoach en de gebouwaanpassingen delen in de Regio voor opzetten van vergelijkbare initiatieven 2020-2024)	<u>Resultaten</u>: • Door projectpartners is een zeer geschikte Wooncoach aangesteld voor 3 jaar waarbij 2023 het laatste jaar betrof. Het project is doorgelopen tot eind 2024. Om het project goed te verankeren in de praktijk en werkprocessen van de Wooncoach structureel bij de samenwerkingspartners in te kunnen bedden, is 2024 hiervoor benut. Om dit goed te doen, is met goedkeuring van De Stuurgroep en afstemming met subsidieverstrekker een herindeling van het projectbudget toegepast de wooncoach iets langer in te zetten om werkzaamheden te kunnen afbouwen en afronden in 2024. De uren van de wooncoach zijn sinds april 2024 teruggebracht naar 12 uur / week. De specifieke werkwijze van de wooncoach is ook in 2024 essentieel geweest om de doelgroep te bereiken, selecteren en ondersteunen. De Wooncoach heeft inmiddels een goed contact opgebouwd met de huidige bewoners van het complex en vervult een actieve rol in de werving en ondersteuning van nieuwe bewoners uit de doelgroep voor dit nieuwe woonconcept. Er is intensief ingespeeld op de benadering van de doelgroep door de persoonlijke communicatie met toekomstige bewoners vooral te richten op het proces dat zij doormaken wanneer men met beginnende dementie wordt geconfronteerd en de meerwaarde die het wonen in De Kattenberg daarbij kan bieden. Dit heeft succes want het beoogde doel 14 passende woningen beschikbaar te stellen aan de doelgroep, is in het 4e projectjaar nagenoeg behaald. Inmiddels zijn in totaal 17 echtparen op De Kattenberg komen wonen. Met een totale uitstroom van 5 komt het actuele aantal van de doelgroep op 12 echtparen, waarbij een 13e woning inmiddels is toegewezen en het echtpaar in 2025 zal verhuizen. • Het complex en de woningen zijn geschikt gemaakt voor de doelgroep met aanpassingen voor intensieve zorg, zoals brandveiligheid, (camera-)toezicht en zorgoproep. Door het besluit van het zorgkantoor is de doelstelling van het project bijgesteld. We bieden een passende dementievriendelijke woonvoorziening voor echtparen van de doelgroep met de nadruk op zo lang mogelijk zelfstandig samen blijven wonen, welzijn, ondersteuning van mantelzorg en aanvullende thuiszorg dichtbij. • Na de projectfase is het doel deze bijzondere woonvorm als reguliere woonvoorziening te continueren. Daarvoor is structurele financiële dekking nodig van de 3 partners voor de inzet van de wooncoach en onderhoudsfonds voor de aanpassingen en voorzieningen. De stuurgroep is geruime tijd in overleg met het Zorgkantoor voor het leveren van een structurele financiële bijdrage hierin die noodzakelijk is in de transitie naar nieuwe sociale woonvoorzieningen. Een vervolg gesprek zal in de eerste helft van 2025 plaatsvinden. De 3 partners hebben in hun begroting voor 2025 een bijdrage gereserveerd om de woonvoorziening ook in 2025 te kunnen continueren. • Met het omzetten van een reguliere woonfunctie naar een gespikkelde sociale woonvorm met complementaire zorg worden positieve dementievriendelijke effecten bereikt. Bewoners met en zonder dementie gaan met elkaar om en dit werkt positief uit naar alle bewoners en mantelzorgers. Om de onderlinge samenhang te versterken is dit gefaciliteerd door inrichting van het Atrium tot ontmoetingsruimte voor sociale activiteiten. • Van collega zorginstellingen/corporaties/gemeenten en kennisplatforms is interesse voor De Kattenberg zowel regionaal als landelijk. Meermaals is een presentatie gegeven en zijn werkbezoeken geweest. Vanuit het projectteam als vanuit de wooncoach nemen we deel aan een leer- en kennisnetwerk van Vilans. Zo hebben we meegewerkt aan een afstudeeronderzoek naar wooncoaches en verhuisbereidheid van ouderen naar een passende woonvoorziening. Voor een uitgebreide rapportage ***zie bijlage 1c***.
Ondermijning in zicht *(afgerond)*	• Een beeld van misstanden en kwetsbaarheden in het buitengebied en op de bedrijventerreinen. • Ervaring opgedaan met gezamenlijke activiteiten om de data en informatie op te halen en te acteren op basis van die informatie. • Er zijn twintig Ondernemers Alert avonden georganiseerd om het bedrijfsleven te informeren over ondermijning. De BOA's en toezichthouders zijn bekwaam in het signaleren en oppakken van signalen van ondermijning.	Het project levert drie resultaten op: 1. Een beeld van misstanden en kwetsbaarheden in het buitengebied en op de bedrijventerreinen in de Achterhoek. 2. Twintig Ondernemers Alert avonden waarin het bedrijfsleven is geïnformeerd over ondermijning. 3. Een training voor BOA's en toezichthouders om ze bekwaam te maken in het signaleren en oppakken van signalen van ondermijning. <u>Ad. 1</u> De gemeenten hebben van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Oost-Nederland gebiedsanalyses ontvangen. Iedere gemeente ontving één analyse van het buitengebied en één van een vooraf bepaald bedrijventerrein. **Buitengebied** De analyses van het buitengebied waren uniek voor ons land en hebben een vervolg gekregen buiten de regio. De Regiodeal heeft daarbij bijgedragen aan een waardevol experiment. De analyses leverden de gemeenten inzicht in de meest kwetsbare gebieden in hun uitgestrekte buitengebied. De kwetsbaarheden zijn aan de hand van een indicatorenlijst geanalyseerd. De gemeenten hebben

		vervolgens de kwetsbare gebieden nader bekeken. Tot nu leverde het – gelukkig – geen vormen van georganiseerde misdaad op. Het doel van de analyse was dan ook het verkrijgen van inzicht en niet het opsporen van criminelen. **Bedrijventerreinen** De analyses van de bedrijventerreinen hadden als doel om kwetsbare deelgebieden in kaart te brengen. Lokale professionals hebben plekken benoemd waar vanuit de overheid weinig zicht op was. Dat maakt deze plekken kwetsbaar, omdat criminelen het beste afgeschermd functioneren. Deze kwetsbare plekken zijn met behulp van data door het RIEC geanalyseerd. Door data te combineren kunnen kwetsbare panden worden gedefinieerd. Gemeenten zullen vervolgens overgaan tot een preventieve controle van deze panden. <u>Ad. 2</u> De kracht van de Ondernemers Alert avonden, die door het Platform Veilig Ondernemen (PVO) Oost Nederland zijn georganiseerd, zit in het fysiek bij elkaar brengen van het bedrijfsleven en de overheid. De coronamaatregelen in het voorjaar 2021 hebben h un effect gehad op de opzet van de avonden. In iedere gemeente is een digitale bijeenkomst (webinar), onder het motto van *Kiek Uut!* georganiseerd voor het lokale bedrijfsleven. De burgemeester, een teamchef van de politie, een expert van het PVO en een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven zaten aan tafel voor een gesprek. <u>Ad. 3</u> Er is een praktijkdag voor de Achterhoekse BOA's en toezichthouders georganiseerd. In groepsverband van tien personen is door Bureau Drugszaken met behulp van een game en praktijkvoorbeelden, inzicht gegeven in de wereld van drugscriminaliteit. De deelnemers leerden deze vorm van criminaliteit te herkennen en leerden hoe te handelen. Naast het opdoen van kennis, waardeerden de deelnemers het feit dat ze dit met collega's uit andere gemeenten konden doen. Zo ontstond een mooie dynamiek tijdens de training, waarin de eigen praktijk ook aan bod kwam.
Leefsamen Achterhoekse woningcorporaties *(drie deelprojecten ingetrokken – één deelproject afgerond)*	• Ruim 3000 oudere huurders van woningcorporaties aansluiten op het Leefsamen platform. Voor Wonion gaat het om 679. • Gemiddeld 2 naasten per deelnemer activeren om hen te ondersteunen via het Leefsamen platform. • Voorkomen (of verder escaleren) van incidenten zoals woningbranden, dwaling, inbraken, panieksituaties, inactiviteit, etc. vergroten. • Projectmatige samenwerking en uitrol van ruim 3000 deelnemers met alle partijen. • Opleveren dataprofiel van woning en (indien toestemming) van bewoner voor risicogerichte sturing en opschaling van oplossingen om langer veilig thuis te blijven wonen. • Na de gratis periode streven we ernaar om tussen de 60% en 70% van de huurders zelf het basis abonnement van Leefsamen te laten betalen. • Voor minima tot 130% van het minimum inkomen beogen we in samenwerking met gemeenten, een vergoeding te realiseren. Dan wel vanuit de WMO, dan wel als bijzondere voorziening vanuit gemeenten.	Vanwege het niet meer kunnen uitvoeren van het project binnen de gemaakte afspraken a.g.v. organisatorische/financiële beperkingen bij de uitvoerende partijen is bij drie van de vier deelprojecten de beschikking voor het project ingetrokken. Het project van Wonion is wel gestart. Daarvan zijn onderstaand de resultaten weergegeven. • Bij 254 huishoudens is een woonscan uitgevoerd. Het maximaal aantal aan te schrijven 65 plussers bedroeg 1450 i.p.v. de ingeschatte 1580 bij de aanvraag. Tegelijkertijd blijkt een deelnamepercentage van 43% te hoog ingeschat; deze bedraagt 17% van het aandeel ouderen. Dit is echter een realistisch aandeel is gelet op het aandeel ouderen dat zorg nodig heeft en rekening houdend met het aandeel ouderen dat al in een geschikte woning woont. • De betrokkenheid van naasten is erg belangrijk voor een goede werking van Leefsamen. Hieraan wordt veel aandacht geschonken tijdens het proces, zowel in de informatievoorziening als bij de telefonische intake en de aanmelding. De partner, de kinderen, de buren en/of anderen naasten worden betrokken en verwacht tijdens installatie en uitleg van Leefsamen. • Met het installeren van de sociale alarmering van Leefsamen wordt de kans op deze ongewenste situaties voorkomen of verkleint. • Zoals aangegeven heeft de uitrol niet meer plaatsgevonden vanwege organisatorische/financiële beperkingen bij de uitvoerende partijen. • Op dit moment zijn we de data aan het opbouwen. Van daaruit en bij voldoende data kunnen we inzichten gaan delen/analyseren en mogelijk verder beleid ontwikkelen. • Eind 2022 bedroeg het aandeel afgesloten abonnementen 57%, waarbij 40 adressen een verlengingsaanbod in overweging hadden. Bij (gedeeltelijk) afsluiten van een betaald abonnement van deze 40 huishoudens is bovenstaande doelstelling behaald. • Met het stopzetten van de brede uitrol zijn de gesprekken om hiertoe te komen niet verder doorgezet.
Werken aan Toekomstgerichte erven *(afgerond)*	• Het programmabureau verzorgt het werven (aanbesteding) en inzetten van de erfadviseurs en erfbegeleiders. • Tijdens het project zijn door de erfadviseurs tenminste 1629 keukentafel gesprekken gevoerd. • Deze gesprekken hebben geleid tot ten minste 442 begeleidingstrajecten.	<u>Behaalde resultaten</u>: • De werving van en het inzetten van 12 erfadviseurs en erfbegeleiders. • 655 keukentafelgesprekken door erfadviseurs. • 258 begeleidingstrajecten door erfbegeleiders. • 257 Verwijzingen naar derden (specialisten). • Een achterhoekbreed netwerk van erfadviseurs, erfbegeleiders en 'kartrekkers' bij de deelnemende gemeenten. • Een aanzet tot een waaier van kansrijke (landbouw) concepten.

	• Gedurende het project worden kansrijke (landbouw)concepten voor erfeigenaren ontwikkeld.	De redenen waardoor de beoogde aantallen niet gehaald konden worden, waren: • De bezoekersbeperkingen vanwege COVID. • De beperkingen van de AVG, waardoor de gemeenten niet dan wel niet op tijd belllijsten konden aanleveren om de erfeigenaren te benaderen. • De gemeente Winterswijk trok zich halverwege het programma terug.
Heuvelstraat Silvolde *(afgerond)*	<u>Deelproject Wonion</u>: • Op basis van herbruikbare en hernieuwbare materialen/grondstoffen worden verouderde huurwoningen circulair gesloopt en worden 28 moderne sociale huurwoningen die passen bij de toekomstige woningvraag teruggebouwd. • Op basis van centrale energie opwekking- en levering (E-Box) wordt een sprong gecreëerd in de huidige 36 label E/F woningen naar 28 NOM woningen. • Door herinrichting van de straat wordt een aantrekkelijke groene woonomgeving gecreëerd. Een slimme groene inrichting die meer ruimte biedt voor biodiversiteit en bijdraagt aan het voorkomen van hittestress, verdroging en wateroverlast. • Door het continue betrekken en actief stimuleren van de bewoners wordt een prettige participatie in de straat bewerkstelligd. • Kennisdeling via het onderzoeksprogramma van Saxion, onder andere d.m.v. (1) Advies aan de corporatie/bewoners betreffende gebouwgebruik (ventilatie, onderhoud, zonwering, etc.); (2) Lessons learned en terugkoppeling met betrekking tot toekomstige projecten c.q. aanpassingen in het huidige ontwerp door intensieve monitoring. (3) Participatie van bewoners bij de transitie naar een duurzame samenleving. • Kennisdeling via de lokale partners die kennis en ervaring hebben opgedaan binnen dit project en in nieuwe projecten in de regio kunnen inzetten. • Kennisdeling via Cirkelregio, hét platvorm in de Achterhoek m.b.t. de circulaire economie. <u>Deelproject Gemeente Oude IJsselstreek</u>: • Op basis van een gesloten waterkringloop in een deel van de woningen, door regenwater op te vangen, te bufferen en te zuiveren, is er per woning minder verbruik van schoon drinkwater. • Op basis van een innovatief systeem wordt zwart water decentraal opgevangen en gezuiverd, waardoor het water ter plekke geïnfiltreerd kan worden en de vaste stof gecomposteerd wordt. • Op basis van een zeer innovatief systeem wordt regenwater gezuiverd tot drinkwater en toegepast in twee woningen.	<u>Algemeen:</u> Het is niet gelukt om alle woningen per eind 2024 op te leveren. Door uitvoeringsproblemen van de woonhuisaansluiting is er een vertraging opgelopen, waardoor de laatste woningen in de loop van 2025 worden opgeleverd. Financieel is het project per 31-12-2024 afgewikkeld. *Met betrekking tot circulaire bouw;* De bouw van de woningen in fase 1 (totaal 16 stuks) zijn per 19 juli 2023 opgeleverd. Door uitvoeringsproblemen van de woonhuisaansluiting (water, elektra en communicatie) hebben we een flinke vertraging opgelopen van ca. 12 weken. Hierdoor zijn we later gestart met de sloop van fase 2 (bewoners moesten verhuizen naar fase 1) en de nieuwbouw van fase 2. De nieuwbouw van fase 2 is eind 2024 zo goed als gereed. In januari 2025 worden de laatste afbouw werkzaamheden uitgevoerd. De woningen worden in februari 2025 per blok opgeleverd, waarna de werkzaamheden van het woonrijp maken van de straat in gang worden gezet. In fase 1 hebben we delen van de (circulaire) gevel uitgevoerd in clickbrick en een circulaire dakplaat (dakplaten Falk cradle core sandwichpanelen) toegepast. Deze materialen hebben we in fase 2 vervangen door een biobased gevelbekleding van Innodeen, en dakplaten van stro. Ook hebben we de aftimmeringen uitgevoerd met een biobased plaatmateriaal. De overige materialen zijn gelijk gebleven aan die van fase 1. (hergebruik gevelstenen en dakpannen. Vlas spouwisolatie, circulair kozijn van HEBO, HSB binnenwanden, demontabele installatie onderdelen. *Met betrekking tot circulaire energie;* In de nieuwbouw van fase 1 is een energiemanagementsysteem geplaatst. Eind 2023 is dit systeem voorzien van software-update. Na diverse gesprekken met Agem, Liander en adviseurs op het gebied van energieopslag, is gebleken dat een buurt accu geen haalbare kaart is. De focus is daarom komen te liggen op woonhuis batterijen. In de 12 woningen van fase 2 zijn dan ook woonhuisbatterijen geplaats met een vermogen van 10 kWh. Samen met partner Onexus, die ook de sturing en monitoring van de thermische batterij in fase 1 en 2 organiseert, is een oplossing gevonden om zowel de woonhuis batterij als de thermische batterij aan elkaar te koppelen. Hierdoor ontstaat er een uniek systeem in de woning. Via de woonhuisklimaatregeling gaan we ook de accu sturen en monitoren wat de energiebelasting in de straat is, in relatie tot de netcongestie (peak shaving) en uiteraard om een voordeel voor de bewoners te bewerkstellen. *Met betrekking tot circulair groen;* Het inrichten van het openbaargebied incl. de beplanting van fase 1 is zo goed als afgerond. Samen met de bewoners en de gemeente is een plan gemaakt. De bewoners hebben inspraak gehad op de beplanting en de inrichting van het groen. De reacties van de bewoners hierop waren positief. Voor fase 2 wordt dit in de loop van 2025 op gelijke wijze opgepakt als gestart wordt met het woonrijp maken van de straat. *Met betrekking tot circulair onderzoek;* Saxion heeft in fase 1 blower-door-testen uitgevoerd en de conceptrapporten Circulariteit kwantificeren en Prestatiewaarborging energie en binnenklimaat opgesteld. Inmiddels zijn diverse rapporten en berekeningen door Saxion opgesteld. Waaronder de berekeningen van de circulariteit en de dynamische simulaties van energie en comfort. Met de metingen (blowerdoor testen en co-heating testen) van fase 1, en de monitoring tijdens het gebruik in 2025 van fase 1 gaan ze de modellen kalibreren. Ook voor fase 2 gaan ze nog diverse onderzoeken doen zoals de blowerdoor test en de cohealting testen. Daarnaast is Saxion bezig met de businesscases van duurzame energiesystemen en bouw- en (circulaire) sloopnieuwbouw. <u>Deelproject Wonion</u>: • Realisatie van nieuwbouw woningen van fase 2. Om het toepassen van biobased materialen in fase 2 een stap verder te brengenhebben we Innodeen geveldelen en een dakplaat van stro toegepast in alle woonblokken. Woonhuis batterijen zijn geplaatst in de woningen. Het openbaar gebied wordt ingericht gelijk aan fase 1.

		• De woningen van fase 2 zijn op het gebied van energie (Nul op de Meter) gelijk aan de woningen van fase 1. In fase 2 zijn de woningen voorzien van een woonhuis batterij. Via de woonhuisklimaatregeling gaan we ook de accu sturen en monitoren wat de energiebelasting in de straat is, in relatie tot de netcongestie. • Na oplevering van de woningen van fase 2 wordt het openbaargebied ingericht en aan geplant. Dit wordt op gelijkwaardige wijze uitgevoerd als fase 1. • Met de oplevering van de woningen krijgen de bewoners duidelijk uitleg over de installaties die aanwezig zijn in de woning. De werking van de woonhuis batterij en de thermische batterij. Welk energie contract hierbij past, welke voordelen de gekozen installatie heeft voor de bewoner. Ook worden de bewoners van zowel fase 1 als fase 2 betrokken bij het onderhouden van het groen in de straat, om de cohesie in de straat te bewerkstelligen. • Aanvullende onderzoeken zijn gedaan en rapporten opgesteld. Onderzoek afronden m.b.t. de businesscases van duurzame energiesystemen en bouw- en (circulaire) sloopnieuwbouw. Blowerdoor- en co-healting testen uitvoeren in de woningen van fase 2. • In de bijeenkomsten van de Cirkelregio wordt regelmatig de voortgang van het circulaire project Heuvelstraat gedeeld. <u>Deelproject Oude IJsselstreek</u>: • Ten aanzien van de huizen zijn de hydraloops aangebracht en in bedrijf gesteld. De Rainblocks en ondergrondseregenwatertanks zijn aangebracht, aangesloten en kunnen gebruikt worden door de bewoners. Ook zijn de ondergrondse bufferputten voor het te zuiveren regenwater en afvalwater rondom het waterhuis aangebracht en is het bijhorende leidingwerk naar en in het waterhuis aangebracht zodat vanaf 2024 de pilot is gestart. • Het waterhuis is bouwkundig genoveerd en toegankelijk gemaakt voor de te plaatsen componenten van de waterzuivering in het waterhuis. Na het aanbrengen van het benodigde leiding- en installatie werk is de constructieve vloer aangebracht, zijn de stalen hulpconstructies aangebracht waarop de onderdelen van de waterzuivering (DWA en HWA) zijn en of worden geplaatst. • Buiten het waterhuis is het leidingwerk aangebracht en zijn de buffer en pompputten geplaatst waarna door de aangebrachte sparingen in de fundering van het waterhuis het leiding werk is ingevoerd. • 2024 heeft in het teken gestaan van de afronding van de zuiveringsinstallatie in het waterhuis. Vanwege de vertraging van de leverantie van enkele componenten heeft de afronding langer geduurd dan verwacht. Uiteindelijk is in juni 2024 middels het organiseren van een persmoment de installatie officieel in gebruik genomen. Het inregelen van de installatie met bijbehorende bemonstering loopt in overleg met WRIJ en Vitens. Onderdeel van het inregelen is dat de kwaliteit van de deelstromen beoordeeld wordt dmv bemonstering. Na overstemming over de behaalde kwaliteit kan worden overgegaan tot het leveren van het gezuiverde regenwater tot drinkwater en infiltreren van de deelstroom gereinigd afvalwater in de bodem. De Fase Bouw en opstart – (incl. testfase ½ jaar) zal door de opgelopen vertraging in 2024 nog doorlopen in 2025, maar gezien de met elkaar gemaakte afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst DuurzaamWaterbeheer is dit geen probleem. We streven ernaar uiterlijk in de tweede helft van 2025 de testfase van een half jaar is afgerond. De overeenkomst heeft een looptijd tot minimaal 2029 en afspraken ten aanzien van Realisatie, duur en beëindiging zijn gemaakt.
Duurzame eiwitproductie Achterhoek *(afgerond)*	1. Nieuw innovatief concept voor de kosteneffectieve productie van hoogwaardige eiwitten en vetten voor feed en food; 2. Concept voor het geven van een nieuwe invulling aan bestaande varkensstallen op basis van geautomatiseerde continu productie van meelwormen; 3. Bij realisatie van de kostprijs en investeringsdoelstellingen wordt een doorbraak gerealiseerd in de teelt van insecten; 4. Een ontwikkelingsconcept voor circulaire, duurzame voeding voor de meelwormenkweek op basis van de biomassa reststromen van regionale groentetelers en –groenteverwerkers; 5. Het verminderen van de emissies van stikstof en broeikasgassen.	Het project richt zich op het ontwikkelen van een nieuwe, innovatieve methode voor het op schaal kweken van meelwormen als duurzame bron van eiwit en vet. Deze wordt als concept ontwikkeld in een bestaande voormalige, leegstaande varkensstal. In 2021 is het gelukt om diverse ontwikkelingen rond te krijgen. Het voeren, klimaat en tegengaan van migratie is gelukt. De prioriteiten in 2022 waren om de wormenproductie op niveau en stabiel te krijgen, door ontwikkeling van de watervoorziening en bestrijding van niet-gewenste insecten. Daarnaast was beoogd om een open dag te organiseren. Aan het eerste zijn we helaas in 2022 niet toegekomen, door de overlast van de spekkever (niet gewenste insect) die zeer moeilijk te bestrijden bleek. Het bestrijden van de niet-gewenste insecten bleek een zeer groot probleem. De spekkever heeft dezelfde leefomstandigheden als de meelworm. Maar het insect mag uiteindelijk niet in het eindproduct zitten. Het bestrijden van insecten in een insecten boerderij moet zonder insecticide gebeuren. Dit probleem heeft uiteindelijk alle inzet en 12 maanden gekost. Inmiddels is het gelukt om met een divers scala aan procesmatig en mechanische ingrepen de overlast van deze ongewenste insect tot een acceptabel niveau te reduceren (en met maandenlange minutieuze arbeid om deze handmatig 1 voor 1 bij de wormen weg te halen). Hierdoor kan inmiddels de focus verlegd worden naar het op niveau krijgen van de productie in 2023. In mei 2022 is daarnaast de open dag georganiseerd. Deze dag was zeer geslaagd met een goede opkomst, opening, rondleiding en sprekers. In 2023 is gefocust op het op niveau krijgen van de productie (meer wormen produceren) en het uitvoeren van de voeronderzoeken rondom gebruik van groenteresten.

		Activiteit / **resultaat** Onderzoek voedingsconversie meelworen bij inzet van diverse beschikbare groenteresten — Gerealiseerd Traject certificering GMP+ voor gebruik groenteresten en onderzoek emissies — Gerealiseerd Onderzoek frass als bodemverbeteraar in samenwerking met De Marke — Gerealiseerd Ontwikkeling kweekbanden — Gerealiseerd Ontwikkeling systeem voor automatisering verpoppingsproces — Ontwikkeld, maar niet succesvol Ontwikkeling systeem voor sexen van de kevers — Deels gerealiseerd Ontwikkeling scheidingssysteem — Gerealiseerd Ontwikkeling besturingssysteem voor aansturing alle componenten — Gerealiseerd Onderzoek klimaatbeheersing met warmteterugwinning en warmtepomp — Deels gerealiseerd Bouw klein schaal demo project in bestaande stal — Gerealiseerd Onderzoek blancheren van de wormen om geschikt te maken voor humane consumptie — Deels gerealiseerd Het is gelukt om kevers te sexen met behulp van hoog detail camera herkenning. Het geautomatiseerd nauwkeurig laten klaarleggen van de insecten voor de camera is nog niet uitgewerkt. Vandaar de vermelding 'deels gerealiseerd'. Bij de klimaatbeheersing is wel de warmteterugwinning in actie gekomen, maar nog niet de warmtepomp. Daarom staat deze ook op 'deels gerealiseerd'. Naast deze resultaten hebben we veel activiteit verricht voor de communicatie. Naast de open dag zijn er tal van rondleidingen geweest. Open dag en rondleidingen gezamenlijk zijn er naar schatting zo'n 2.000 mensen rondgeleid om kennis te maken met het kweken van wormen op banden in een voormalige varkensstal. Er zijn diverse groepen op bezoek geweest, zoals agrariërs, wetenschappers van Universiteit Wageningen, ondernemers uit de Achterhoek en docenten uit het HBO. <u>Resultaten</u>: 1. Gerealiseerd: het concept is bijna geheel als prototype gebouwd en gepresenteerd. Met het concept is bewezen dat hoogwaardige eiwitten en vetten (meelwormen) kosteneffectief geproduceerd worden. 2. Gerealiseerd: het prototype is geheel opgebouwd en functioneel werkend gerund in een bestaande varkensstal. Hier kunnen meelwormen met vergaande automatisering geproduceerd worden. 3. Gerealiseerd: bij niet-automatische meelwormenkweek bestaat 50% van de kostprijs uit arbeidskosten. Met het prototype is het gelukt om 80-90% van de arbeidskosten te automatiseren met enorme kostenprijs reductie tot gevolg. 4. Gerealiseerd: bij het concept kunnen functioneel lokale reststromen van groentetelers- en groenteverwerkers worden ingezet, mits voorzien van GMP certificering. 5. Gerealiseerd: dankzij het concept worden er op schaal hoogwaardige dierlijke eiwitten geproduceerd zonder stikstof of methaanuitstoot. Dankzij de lokale productie kunnen importeiwitten zoals vismeelimport worden vervangen, wat tot een nog grotere reductie van broeikasgassen leidt.
Oriëntatie opzet Biobased Kennis en ontwikkelplatform Innovatieregio Achterhoek (BKIA) *(afgerond)*	• Inzicht in de kansen voor hoogwaardige biobased bedrijvigheid in de Achterhoek. • Zicht op de nieuwe (business) modellen voor de verwerking van bestaande biomassa (rest)stromen van gemeenten in de Achterhoek. • Inzicht in de potentie voor de realisatie van nieuwe verdienmodellen voor de Achterhoekse landbouw - en productiebedrijven. • Intensivering van de regionale samenwerking met de omliggende kennis en onderwijsinstellingen. • Een plan voor de inrichting en exploitatie van een BKIA.	De beoogde resultaten van het project zijn behaald. In het kader van het project is een onderzoek uitgevoerd naar de kansen en financiële mogelijkheden voor het oprichten van een BKIA. De eindconclusie van het onderzoek is dat er in principe draagvlak is bij een groot aantal relevante partijen, zowel in als buiten de regio, terwijl er zeker ook kansen zijn voor biobased bedrijvigheid in de Achterhoek. Daarnaast zijn er ook kansen voor nieuwe teelten en daarop gebaseerde nieuwe verdienmodellen en businesscases. Tegelijk moet geconstateerd worden dat op dit moment het aantal bedrijven dat gebruik zou kunnen maken van een BKIA in de Achterhoek erg klein is, simpel omdat er nauwelijks bedrijven op dit terrein te vinden zijn. Dit gaat dan met name om bedrijven die zich met innovatieve biobased ontwikkelingen en producten richten op de toekomst. Dit is opmerkelijk, aangezien de Achterhoek al lange tijd bekend staat als een van de Nederlandse innovatieve dragers. Daarnaast is er maatschappelijk in het kader van het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en klimaatverandering een toenemende behoefte aan biobased producten en oplossingen. De innovatieve biobased bedrijvigheid wordt mede hierdoor gezien als de bedrijvigheid van de toekomst. Het lijkt logisch dat als een traditioneel landbouwgebied als de Achterhoek niet voorop loopt in deze ontwikkeling, de regio op zijn minst

	• Aandacht van media voor Achterhoekse biobased ontwikkelingen. • Onderbouwing voor een gefundeerd go/no go besluit over de realisatie van een Biobased Kennis & Ontwikkelcentrum Innovatieregio Achterhoek (BKIA).	als 'middenmoter' mee gaat in deze ontwikkeling. Op dit moment is dat niet het geval en is er in vergelijking met andere Nederlandse regio's sprake van een duidelijke achterstand. Uit zichzelf zal in deze situatie niet snel iets veranderen. Dat is onder andere het gevolg van het ontbreken in de Achterhoek van een universiteit of grootschalige HBO instelling. In andere regio's is dat vaak de drager van deze ontwikkeling. Het veranderen van de huidige situatie in de Achterhoek vergt een samenhangend pakket van maatregelen op het gebied van financiering, subsidies, onderwijs, ruimte, huisvesting en regelgeving. Een belangrijke voorwaarde is daarbij politiek draagvlak, omdat het gezien moet worden als een maatschappelijke opgave. Zodoende zal hier in samenwerking met andere relevante partners door de betrokken overheden specifiek beleid voor moeten worden ontwikkeld en overheidsfinanciering voor worden vrijgemaakt. Aangezien dut soort stimulering pas na jaren effect zal hebben, zal dit een langdurig proces zijn. Het advies is derhalve prioriteit te geven aan het vergroten van het politieke draagvlak voor het stimuleren van Achterhoekse biobased bedrijvigheid en deze stimuleringsactiviteit onder te brengen bij een reeds bestaande organisatie. Naast affiniteit met dit onderwerp is een belangrijke voorwaarde dat deze organisatie door de Achterho0ekse partijen wordt gezien als volwaardige gesprekspartner. Als het stimuleringsbeleid succes heeft, kan hieruit op de middellange termijn op organische wijze een BKIA uit ontstaan. In die zin kan het BKIA als maatregel opgenomen worden in het simuleringsbeleid.
Uuthuuskes *(afgerond)*	• De realisatie van tien Uuthuuskes in Aalten En uiteindelijk: • Behoud van de jeugd in de kleine kernen • Innovatie participatieproces met dorpsbelangen • Snelheid in proces en aanpak vanuit de gemeente • Innovatief bouwproduct, remontabel, flexibel, circulair en duurzaam • Betaalbaar voor de jeugd en inzicht in de financieel/juridische constructies die daarvoor nodig zijn	• Behoud van de jeugd in de kleine kernen: Dit is in 4 van de 5 kleine kernen gerealiseerd door het bewonen van de Uuthuuskes door jongeren met een binding met de kleine kern. • Innovatie participatieproces met dorpsbelangen: Dorpsbelangen zijn vanaf het begin betrokken bij het bepalen welke huurder voldoet aan de maatschappelijke of sociale binding en dus in het Uuthuuske mag wonen. Door deze nieuwe rol is er participatie van begin tot eind. • Snelheid in proces en aanpak vanuit de gemeente: In dit project heeft de gemeente een proactieve rol. Door de digitale werkoverleggen met de betrokken partijen was de gemeente goed op de hoogte en konden we snel handelen bij tegenvallers. Zeker toen bleek dat er vertraging in het project zat, heeft de gemeente professionele druk uitgeoefend om te zorgen dat de Uuthuuskes zo snel mogelijk gerealiseerd werden en niet verder vertraagden. • Innovatief bouwproduct, remontabel, flexibel, circulair en duurzaam: De gebouwde Uuthuuskes voldoen aan deze omschrijvingen. Dat geldt ook voor degene die nog worden geplaatst. • Betaalbaar voor de jeugd en inzicht in de financieel/juridische constructies die daarvoor nodig zijn: De bewoners van de Uuthuuskes betalen een maandelijkse huur. De juiste financiële en juridische constructies zijn daarvoor geregeld en geborgd. De huur is betaalbaar, namelijk €525 per maand en is wordt vanaf 2022 jaarlijks geïndexeerd.
Duurzame Onkruidbestrijding Ruwvoer *(afgerond)*	• Een overzicht van de wensen van de lokale eindgebruikers (boeren & loonwerkers); • Mogelijkheden voor samenwerking met lokale MKB, onderwijs en andere organisaties; • Een opgesteld morfologisch diagram waarin mogelijke oplossingsruimtes worden beschreven • Een projectplan waarin wordt beschreven hoe de oplossing(en) in een vervolgproject gerealiseerd kunnen worden	• **In kaart brengen van probleem en eisen van eindgebruikers.** Er is in het voorjaar een sessie geweest met boeren en loonwerkers waarin hun problemen en eisen kenbaar zijn gemaakt. Deze zijn door de projectleden vastgelegd en meegenomen in de vervolgstappen. • **Benaderen MKB en onderwijs** De MKB bedrijven in de Achterhoek die werken aan innovaties in de landbouw zijn benaderd om hun interesse voor de ontwikkeling van een nieuw product te peilen. • **Schrijven projectplan**. Op basis van alle input is er een projectplan geschreven om een vervolg te geven aan deze inventarisatiestudie. • **Uitwerken ontwerpmethodiek** Met de projectpartners en input vanuit stakeholders zijn ontwerpstappen doorlopen om tot conceptuele uitwerkingen van mogelijke systemen te komen. • **Uitwerken projectvoorstel** Alle resultaten van voorgaande activiteiten zijn gebundeld en vormen samen het projectvoorstel voor de toekomst.

Smart Governance	Beoogde doelen/resultaten project	Gerealiseerde resultaten 2019-2024
Regisseren en faciliteren Achterhoek Board en Thematafels	Projecten die bijdragen aan de Achterhoek Visie 2030 zijn uitgevoerd.	De Thematafels, Achterhoek Board en Achterhoek Raad komen periodiek bijeen. Naast het agenderen en oppakken van ontwikkelingen worden daar de projecten besproken en beoordeeld. Mede n.a.v. de uitgebreide evaluatie die in 2020/2021 is

(afgerond)	(*Dit 'project' betreft de bijdrage van provincie Gelderland aan de governance van 8RHK Ambassadeurs.*)	gehouden én de landelijke ontwikkelingen is er een aanvullende Governance opgezet rondom de Ruimtelijke opgaven in de Achterhoek. Gezien de omvangrijke opgaven lag het niet voor de hand dit onder te brengen bij één van de Thematafels. Voor de regie op de grote ruimtelijke opgaven is in december 2022 de stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek ingesteld. Deze stuurgroep RPA werkt aan een Achterhoeks Ruimtelijk Perspectief en fungeert als integrerende tafel voor de provinciale trajecten van het Regioarrangement en het Ruimtelijk Voorstel. Daarnaast bespreekt de stuurgroep de ontwikkelingen over het landelijk gebied (provinciaal programma VLGG) om input te leveren richting het BO-VLGG Achterhoek en Liemers. In de stuurgroep RPA nemen de 7 gemeenten, het Waterschap Rijn en IJssel en vertegenwoordigers vanuit de Achterhoek Board deel. De stuurgroep RPA vervult op verzoek van de Provincie de rol van 'integrerende tafel' voor de provinciale trajecten rond het Regioarrangement Achterhoek en het Ruimtelijk Voorstel. Daarvoor neemt ook de Provincie deel aan het overleg. In 2022 heeft de gemeente Montferland een verzoek ingediend om aan te sluiten bij de samenwerking binnen de Achterhoek. De raden van de zeven deelnemende gemeente zijn positief over dit verzoek. Op 31 januari 2024 neemt het algemeen bestuur een definitief besluit. Beoogd wordt om Montferland per 1-1-2024 toe te laten treden tot de samenwerking binnen de Achterhoek. Na de provinciale verkiezingen heeft gedeputeerde P. van 't Hoog afscheid genomen van de Achterhoek Board. In september is gedeputeerde H. Witjes door de Achterhoek Raad benoemt als lid van de Achterhoek Board. In september is ook het vijfjarig jubileum van 8RHK gevierd. Onder meer met een regio congres. <u>Projecten</u>: In 2023 zijn er zeven projecten die bijdragen aan de Visie2030 goedgekeurd door Thematafels en Board. In totaal lopen er nu 108 projecten vanuit de thematafels en Board. Waarvan 92 met een bijdrage vanuit de provinciale Gebiedsopgavemiddelen. Naast de projecten zijn er vanuit de Thematafels en Board lijnen voor de toekomst uitgezet, acties ondernomen of ingezet op lobby. Daarnaast zijn de vergaderingen van de Achterhoek Raad voorbereid. Enkele mijlpalen zijn: • Het sluiten van de Woondeal • Het vaststellen van de Regionale Woonagenda • Indienen aanvraag Regio Deal tranche vijf • Lentefestival en meerdere werkbezoeken van Kamerleden en bewindspersonen • Actieve inzet n.a.v. rapport Elke Regio Telt! • Gebiedsgerichte verkenning N18 • Regio arrangement Achterhoek • Winnaar Eo Weijersprijsvraag 'waar wij willen wonen' • Regioplan Achterhoek (i.h.k.v. het Integraal Zorg Akkoord) • Goedgekeurde Lokale Ontwikkelingsstrategie Achterhoek (LOS) voor het programma LEADER 2023-2027 • Bijdrage van 9 ton vanuit LNV voor experimenten. Ondertekening intentieverklaring van vier boerennetwerken • De vierde Achterhoek Monitor gepresenteerd in een congres

Eindverslag Achterhoek Visie 2030 (Bulk 2)

Partner	Regio Achterhoek	
Meerjarenprogramma	Achterhoek Visie 2030	
Zaaknummer subsidiebeschikking	2019-008382	
Datum subsidiebeschikking	Diversen (laatste 27 oktober 2023)	
Rapportage betreft	☐	verslag inhoudelijke en financiële voortgang
	X	aanvraag tot subsidievaststelling (gehele verslagperiode)

Totaal financieel	**Begroot**	**Gerealiseerd**
Totaal	€ 35.375.154	€ 37.069.631
Financieringsinkomsten: -provincie Gelderland	€ 8.147.187	€ 8.147.187
-Regiodeal	€ 9.541.752	€ 8.989.391
-Achterhoek/derden	€ 17.686.215	€ 19.933.054

PROGRAMMA 1	**Smart Economy**	
Doel	Het uitvoeren van projecten die voldoen aan de doelen en resultaten geformuleerd in de programma's Smart Werken, Onderwijs en arbeidsmarkt, Mobiliteit en bereikbaarheid van de Achterhoek Visie 2030.	
Inhoudelijk	**Beoogd**	**Gerealiseerd**
Resultaten	Zie bijlage rapportage projecten.	Zie bijlage rapportage projecten.
Financieel	**Begroot**	**Gerealiseerd**
Totaal subsidiabele kosten/uitgaven	€ 15.851.513	€ 16.252.666
<u>Financieringsinkomsten:</u> -provincie Gelderland	€ 3.248.981	€ 3.248.981
-Regiodeal	€ 4.383.580	€ 4.135.574
-Achterhoek/derden	€ 8.218.952	€ 8.868.111
Toelichting/bijzonderheden		

PROGRAMMA 2	**Smart Living**	
Doel	Het uitvoeren van projecten die voldoen aan de doelen en resultaten geformuleerd in de programma's Circulair en energietransitie, Wonen en vastgoed, Gezondste regio van de Achterhoek Visie 2030.	
Inhoudelijk	**Beoogd**	**Gerealiseerd**
Resultaten	Zie bijlage rapportage projecten.	Zie bijlage rapportage projecten.
Financieel	**Begroot**	**Gerealiseerd**
Totaal subsidiabele kosten/uitgaven	€ 17.800.385	€ 18.249.079
<u>Financiering/inkomsten:</u> -provincie Gelderland	€ 3.174.950	€ 3.174.950
-Regiodeal	€ 5.158.172	€ 4.853.816
-Achterhoek/derden	€ 9.467.263	€ 10.220.313
Toelichting/bijzonderheden		

PROGRAMMA 3	**Smart Governance**	
Doel	Het uitvoeren van projecten die voldoen aan de doelen en resultaten geformuleerd in het programma Smart Governance van de Achterhoek Visie 2030.	
Inhoudelijk	**Beoogd**	**Gerealiseerd**
Resultaten	Zie bijlage rapportage projecten.	Zie bijlage rapportage projecten.
Financieel	**Begroot**	**Gerealiseerd**
Totaal subsidiabele kosten/uitgaven	€ 1.723.256	€ 2.567.886
<u>Financiering/inkomsten:</u> -provincie Gelderland	€ 1.723.256	€ 1.723.256
-Regiodeal	€ -	€ -
-Achterhoek/derden	€ -	€ 844.630
Toelichting/bijzonderheden	Incl. controlekosten accountant € 5.400	

Rapportage projecten Uitvoering Achterhoek Visie 2030 (Bulk 3)

Subsidievrager	Regio Achterhoek	
Projecttitel	Uitvoering Achterhoek Visie 2030	
Zaaknummer	2021-001899	
Rapportage betreft	X	Verslag inhoudelijke voortgang over de periode 2024
	☐	Aanvraag tot subsidievaststelling

Smart Economy	Beoogde doelen/resultaten project	Voortgang/gerealiseerde resultaten 2024
Fieldlab Digital Twin *(afgerond)*	• Naast Varex Imaging zijn vier koplopers betrokken bij dit projectvoorstel als ook twee kennisinstellingen. Minstens vijfentwintig bedrijven uit de maakindustrie hebben actief kennisgemaakt met digital twin technologie; dit zijn grotendeels bedrijven uit de Achterhoek. Het gaat om open innovatie. • Minimaal 200 studenten van de HAN en het Graafschap College zijn betrokken bij digital twin basisopleidingen in de didactische labs en minimaal 40 studenten hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van digital twin toepassingen in het Fieldlab Digital Twin.	Binnen de koploperbedrijven is concreet gewerkt aan digitaliseringsprojecten. De digitalisering naar een Digital Twin , moet gestuurd zijn vanuit een digitaliseringsstrategie, hier zijn stappen ingezet. De eerste ontwikkeling van een fysiek Fieldlab bij Varex is opgeleverd, waar studenten en bedrijven samen kunnen werken aan Digital Twinning. Studentprojecten van diverse opleidingen van de HAN en het Graafschap College hebben gewerkt aan projecten bij: Van Raam, Hencon, Bronkhorst en Varex. De projecten van de HAN hadden betrekking op het ontwikkelen van datamodellen, het inzetten van machine learning en ontwikkelen van AI algoritmes en het bouwen van (real time) simulatiesystemen en simulatieconcepten. De projecten van het Graafschap College hadden betrekking op het fysiek aansluiten van processen voor digitalisering. In 2022 is veel aandacht gegeven aan de ontwikkeling naar Digital Twinning en de readiness van bedrijven. Veel is geleerd over deze eerste stappen en hoe bedrijven gereed kunnen worden gemaakt om aan het Digital Twin traject te beginnen. Een aanzet is gemaakt voor het ontwikkelen en realiseren van opleidingsmodules, gericht op werknemers in de Achterhoekse maakindustrie én studenten van de HAN en het Graafschap college. De tweede helft van het project en in 2023 is veel nadruk gelegd op de implementatie van digital twinning in de organisatie: Het leren van mensen, het inpassen in processen, het onderkennen van bottlenecks en de ankering van de ontwikkeling in een digitale strategie en beleid. Ook is een aanzet gegeven tot het definiëren van aandachtspunten voor toekomstige ontwikkeling. • Een praktische vorm van Technology Roadmapping om digitalisering naar een twin vorm te geven binnen maakbedrijven. • Aandacht voor data ontsluiting en de basisdigitalisering van bedrijven (readiness). Dit betekent stap voor stap ontwikkelen van de aansluiting op de productie- en onderhoudsprocessen. • Aansluiting van de digital twin (en eigenlijk digitalisering in bredere zin) en de organisatie (en productieprocessen). • Leren van elkaar en bij elkaar zijn goede manieren om elkaar te stimuleren in het doen van innovatieve projecten. Studentprojecten zijn een goede manier om snel kennis te vermeerderen. **Bedrijven** In de werksessies en andere bijeenkomsten zijn meer dan 25 individuele bedrijven aangehaakt. Zeker in introductiekennissessies was de opkomst divers. In de verdiepende sessies was een kern van peloton bedrijven aanwezig. **Studentenparticipatie** Van de HAN en het Graafschapcollege zijn meer dan 40 studenten in de projecten aanwezig geweest. De didactische labs hebben niet een directe disseminatie/ cursussen voor de HAN en Graafschapcollege studenten opgeleverd. Wel is de kennis uit het fieldlab omgezet in lespakketten. Deze lespakketten zijn weer proeflessen geweest van de seminars/webinars en cursussen die we aan het bedrijfsleven hebben gegeven en die opgenomen zijn in de Smart Makers Academy en op de Ozone site. De lessonslearned voor de opleidingen binnen de HAN worden steeds meer in de projecten en lessen opgenomen van de opleidingen Technische bedrijfskunde, Embedded systems engineering, Werktuigbouwkunde, Bedrijfskunde en elektrotechniek. De snelheid van curriculum verandering gaan helaas niet zo snel als we zouden willen. **HAN Studenten** Wel zijn door de onderzoekers van het fieldlab voor de minoren Lean &WCP en Smart Business basiscursussen gegeven aan ong. 50 studenten over het gebruik van digital twinning in de productie, en is in de opleiding TBK bij het vak simulatie ongeveer 30 studenten onderwezen. Daarnaast is bij de cursussen van de Siemenspakketten voor simulatie, datamanagement

		die we aan de koploperbedrijven hebben gegeven steeds een groep van werktuigbouw en Technische bedrijfskunde studenten aanwezig geweest (max. 15 per cursus). We hebben de inleidende cursus Data Mining in het fieldlab ontwikkeld en dit wordt nu als vast onderdeel aan studenten TBK (30 studenten per jaar), minor Lean &WCP (60 studenten per jaar) en minor smart business (20 studenten per jaar) gegeven. We stellen deze cursus ook beschikbaar aan de overige HAN studenten bij belangstelling. **Graafschapcollege studenten** Binnen de werkzaamheden van het CIVON zijn meerdere studentgroepen bezig geweest met de introductie voor Digital Twinning, voornamelijk hoe de datapunten aangesloten moeten worden in de productie en hoe de fysieke infrastructuur moet worden ontwikkeld en ingericht. In de rapportage over 2023 is een uitgebreide rapportage meegestuurd.
Additive Manufacturing *Eind: augustus 2025*	• Het opzetten van een opleiding tot operator 3D metaalprinten voor zowel LLO als ook als keuzedeel binnen het reguliere onderwijs voor alle vakgebieden. • Binnen het project zullen de bedrijven kennis vergaren en delen, waarbij de samenwerking ook grensoverschrijdend (het cluster rond Fachhochschule Bocholt) zal zijn. • Een experimenteerruimte waarbij bedrijven die nog niet met 3D metaalprinten in aanraking zijn geweest kennis kunnen maken. • Inzetten voor werving van nieuwe instroom, bijvoorbeeld richting VMBO.	In 2023 is de opleiding 3D metaalprinter gestart waarbij onderwijs en bedrijfsleven gezamenlijk de inhoud, vorm en uitvoering van deze opleiding ter hand hebben genomen. Deze opleiding loopt nog en men heeft enorm veel kennis opgedaan over ontwerp, printen alsmede programmeren. Het gezamenlijke product wat is gemaakt is een multi-tool waarin diverse functionaliteiten zijn opgenomen als ringsleutel, bandenlichter, spakenspanner en schroevendraaier. Alles werkt, beweegt en is in één keer geprint. Tevens zijn de contacten aangehaald met Bocholt. Zo hebben wij met de opleidingsgroep woensdag 24 januari jl. een bezoek gebracht aan de firma Grünewald en de Fachhochschule in Bocholt. Een tegenbezoek staat gepland. Bocholt is veel meer gericht op onderzoek, maar wil qua uitvoering graag met ons samenwerken. In 2024 zijn weer meer uren gemaakt op de printer, echter werd men ook geconfronteerd met de nodige technische uitdagingen waaronder een defecte vacuümpomp met als gevolg dat het printen onmogelijk was. Vervanging van de pomp leverde enorm veel software problemen op die de fabrikant aanvankelijk ook niet kon verhelpen. Al met al heeft dit zo'n 6-8 weken geduurd, voordat er weer probleemloos kon worden geprint. Bij navraag bij aangesloten bedrijven die ook printen, bleek dat zij ook veel problemen hebben gekend in het begin. Inmiddels is de samenwerking met de Fachhochschule in Bocholt opgepakt en zijn met het printteam Terborg (AT, Martin Stor, HAN en Van Raam) en enkele docenten vanuit Bocholt wederzijdse bezoeken afgelegd. Er zijn diverse TEAMS meetingen geweest en voor de periode april 2025 – juli 2025 staat een gezamenlijk project gepland waarbij studenten uit Bocholt kleine robots ontwikkelen en bouwen tbv robotwars en zullen enkele metalen onderdelen hier in Terborg geprint worden waarbij studenten vanuit AT het fysieke printen voor hun rekening gaan nemen. De wedstrijd zelf in juli 2025 staat gepland in Bocholt en zal ook de afsluiting van het gezamenlijk robotwarsproject zijn. <u>Resultaten</u>: • Draait nu, is operationeel voor LLO maar een kleiner keuzedeel voor het reguliere onderwijs is nog in ontwikkeling. • Er wordt volop samengewerkt tussen onderwijs en bedrijfsleven, maar ook tussen bedrijven onderling. Daarnaast staat een gezamenlijk robotwarsproject gepland voor de periode april25-juli25.. • De fysieke ruimte is er en wij willen z.s.m. het kleine keuzedeel gereed hebben zodat ook de kennismaking meer gestructureerd kan worden. • Is al actueel vanaf de start!
StartUp in Residence Achterhoek *Eind: december 2025*	• 25 StartUps nemen deel aan StartUp in Residence Achterhoek. • 25 maatschappelijke challenges opgehaald bij semi overheid in de Achterhoek. • minimaal 6 mentoren delen hun kennis en netwerk met 25 StartUps. • 5 StartUps stromen door in de StartUp faciliteiten van SHII en De Steck. • SIR verandert de werkwijze van de betrokken ambtenaren: - Meer klantgericht (user centric). - Werken sneller door wisselwerking overheid/startup. - Durven meer te experimenteren om tot een oplossing te komen	**Eerste helft van 2024: Werving en Projectontwikkeling** In de eerste helft van 2025 lag de focus op het werven van nieuwe vraagstukken bij gemeenten en de VNOG. Tegelijkertijd hebben de startups hun projecten verder ontwikkeld in samenwerking met de opdrachtgevers. Dit heeft geleid tot enkele mooie resultaten: ● **Jorg Wellink (Charge Hyve):** Dankzij een pilot bij de VNOG is het product van Charge Hyve verder geoptimaliseerd. Dit heeft geleid tot meer vertrouwen bij nieuwe investeerders en afnemers. ● **Minke Terwel (Atelier Revive):** De VNOG heeft samen met Atelier Revive een nieuwe lijn van geupcyclede oude brandweerkleding gelanceerd. Deze producten werden aangeboden via een website, waar mensen hun kerstpakketten zelf konden samenstellen. Komende tijd wordt de oude kleding verwerkt tot producten voor de nieuwe brandweer kazernes. ● **Arne Eindhoven:** In samenwerking met de gemeente Oude IJsselstreek heeft Arne een model ontwikkeld om bermmaaisel te upcyclen naar plaatmateriaal voor woningen. Hierdoor is bermmaaisel geen afvalstroom meer, maar een waardevolle grondstof.

		● **Drop2Drink:** Deze startup heeft een belangrijke juridische doorbraak gerealiseerd, waardoor organisaties nu officieel regenwater mogen gebruiken voor consumptie. **Tweede helft van 2024: Nieuwe Trajecten en Procesoptimalisatie** In de tweede helft van 2024 is de tweede ronde gestart in samenwerking met de VNOG en vier gemeenten. Een gezamenlijke challenge werd opgepakt door de gemeenten Oude IJsselstreek, Oost Gelre en Bronckhorst. Tevens heeft gemeente Doetinchem een challenge ingebracht en is VNOG nog steeds de organisatie die per ronde de meeste challenges inbrengt. Daarnaast zijn er: ● Meerdere verbindingen gelegd tussen startups, innovatieve partijen en overheden, ook los van de 'challenges'. ● Er zijn verbindingen gelegd met het Achterhoekse MKB als vraagstukken niet door Startups opgelost konden worden. ● Procesoptimalisaties doorgevoerd, zoals intensievere begeleiding van startups, waardoor tijdig extra ondersteuning kon worden geboden en de doelen en to-do's helderder geformuleerd werden. ● SHII en 'verbinders' worden actief betrokken bij de pitchdagen en trainingsdagen om startups in het regionale ecosysteem te verbinden Deze verbeteringen hebben geresulteerd in een gemiddeld hoger niveau van deelnemende startups, met meer ervaring en expertise. **Effecten binnen Organisaties** Binnen de deelnemende organisaties zijn duidelijke effecten zichtbaar door deelname aan het Startup in Residence traject: 1. **Probleemgericht Denken:** Medewerkers identificeren uitdagingen die eerder als gegeven werden geaccepteerd. Het programma biedt een vehikel om deze problemen daadwerkelijk aan te pakken. 2. **Afdelingsoverstijgende Samenwerking:** Startup in Residence stimuleert natuurlijke samenwerking over afdelingen heen. Hoewel hier nog groei mogelijk is, zijn er al veelbelovende stappen gezet. 3. **Betrokkenheid bij Maatschappelijke Problemen:** Medewerkers raken gemotiveerd door de mogelijkheid om echte maatschappelijke problemen op te lossen, waarbij zij via dit programma ook het mandaat hebben om dit te realiseren. **Eindevent bij de VNOG** In juli hebben we een mooi eind event georganiseerd bij de VNOG met alle betrokken partijen. Tijdens dit evenement zijn de behaalde resultaten gepresenteerd en zijn er twee video's opgenomen die de hoogtepunten en inzichten van het traject samenvatten. **Voorbeelden challenges** Om een beeld te krijgen van de maatschappelijke challenges verwijzen we naar https://startupachterhoek.nl/challenges/ **Terugblik** Het jaar 2024 kenmerkt zich door sterke samenwerkingen, innovatieve oplossingen en groei in de kwaliteit van de deelnemende startups. Door procesverbeteringen, een hogere mate van betrokkenheid binnen organisaties en een inspirerend eindevent bij de VNOG heeft het Startup in Residence programma Achterhoek opnieuw aangetoond een waardevolle impuls te geven aan maatschappelijke innovatie. Hierop kunnen we in 2025 mooi verder bouwen. Zoals eerder aangegeven hadden we (volgens projectplan) verwacht om het project in 3 rondes te kunnen uitvoeren. Onze ervaring nu is dat het goed werkt om met 6 tot 8 challenges per keer de ronde uit te voeren. Het ophalen en formuleren van de challenges is intensief en om continuïteit te krijgen hebben we ervoor gekozen om de omvang van het aantal challenges te spreiden over meerdere rondes. In 2025 start de 3e ronde en in 2026 de laatste ronde. Eind 2026 zullen we het Startup in Residence Achterhoek project afronden. Behaalde resultaten: • 15 startups nemen deel aan het Startup in Residence Achterhoek traject • 15 maatschappelijke challenges opgehaald bij semi overheid in de Achterhoek • 18 mentoren delen hun kennis en netwerk met startups • 1 startup stroomt door in StartUp faciliteiten van SHII en De Steck (en er lopen nog gesprekken)

		• SIR verandert de werkwijze van de betrokken ambtenaren: Binnen de deelnemende organisaties zijn duidelijke effecten zichtbaar door deelname aan het Startup in Residence traject: **Probleemgericht Denken:** Medewerkers identificeren uitdagingen die eerder als gegeven werden geaccepteerd. Het programma biedt een vehikel om deze problemen daadwerkelijk aan te pakken. **Afdelingsoverstijgende Samenwerking:** Startup in Residence stimuleert natuurlijke samenwerking over afdelingen heen. Hoewel hier nog groei mogelijk is, zijn er al veelbelovende stappen gezet. **Betrokkenheid bij Maatschappelijke Problemen:** Medewerkers raken gemotiveerd door de mogelijkheid om echte maatschappelijke problemen op te lossen, waarbij zij via dit programma ook het mandaat hebben om dit te realiseren. Niet beoogde projectresultaten maar wel mooie opbrengsten om te vermelden: Inmiddels hebben we met dit project bijna **250 startups** weten te bereiken en interesseren voor de challenges die we met dit project hebben uitgezet. Een aantal Startups die elkaar tijdens het SiR Achterhoek traject hebben leren kennen, werken nu intensief met elkaar samen. Mooi om te zien dat er duurzame relaties ontstaan n.a.v. dit programma.
SHII 2.0 *Eind: april 2026*	Jaarlijks: • 60 starters hebben een intake. • 40 starters klaarmaken voor pitch. • 20 starters actief begeleiden en tot succes (levensvatbaar) maken. Neveneffecten: • Er ontstaat meer bedrijvigheid in de Achterhoek. • Jong talent wordt behouden / aangetrokken door de Achterhoek. • Kennis over Smart Industry wordt uitgebreid. • Door betere kennis en implementatie van deze kennis wordt de arbeidsproductiviteit verhoogd door slimmer, flexibeler en dynamischer het werk te organiseren. Achterhoek breed: • Vestiging is nu in de Oude-IJsselstreek, de starters, partners en ondersteuning vanuit het ecosysteem komen uit de gehele Achterhoek. Om goed invulling te geven aan de geografische spreiding, aansluiting bij ondersteuningsbehoefte en het bereiken van nieuwe starters wil SHII ook “on-tour”. Dit aanvullend op een thuishonk binnen CIVON. • De samenwerking en aanbod door de regio heen krijgt een boost, doordat we de Achterhoek intrekken en onze impact meer zichtbaar wordt voor andere gemeentes en industriekringen. Business case: Door ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en samenwerkingen in de komende jaren, zal de begroting een grote stap richting zelfstandigheid laten zien. Gedurende de looptijd zal ook een plan en borging voor de tijd na afloop subsidie worden vastgesteld, met partijen uit het verbonden ecosysteem.	In 2024 heeft SHII overtuigende stappen gezet in de verdere ontwikkeling naar SHII 2.0. De organisatie is versterkt met een uitgebreid team, gestroomlijnde backofficeprocessen en een sterk geprofessionaliseerd fundament. Ook op het gebied van marketing is een forse impuls gerealiseerd, waarmee SHII klaar is voor verdere opschaling en regionale verankering. Een belangrijk speerpunt in 2024 was de ontwikkeling van een **cafetariamodel** voor starters. Dit model biedt maatwerkondersteuning bij elke hulpvraag, met als uitgangspunten: transparantie, eenduidigheid, borging en overdraagbaarheid. Starters krijgen toegang tot documentatie, workshops, individuele begeleiding en netwerkactiviteiten. Na een zorgvuldige intake en pitchvoorbereiding wordt beoordeeld of SHII de juiste partner is om een starter verder te begeleiden. We zetten daarbij expliciet in op de ondersteuning van kansrijke ondernemers met een duidelijke ambitie en regionale impact. De focus verschuift van kwantiteit naar kwaliteit, waarbij SHII staat voor intensieve begeleiding van ondernemers met groeipotentie. Starters die toetreden tot het SHII-netwerk, krijgen toegang tot een rijk aanbod van activiteiten en ondersteuning, waaronder: • **4 pitchavonden** per jaar, met volop gelegenheid om te netwerken met ervaren ondernemers; • **3 ontbijtsessies**, waarin starters aan thematafels in gesprek gaan met experts over hun actuele ondernemersvraagstukken. De sessie start altijd met een ontbijt (dat je thuis niet zo krijgt) en wordt afgesloten met een spreker; • **6 verkooptrainingen**, in samenwerking met het HAN Salesteam en ervaringsdeskundigen uit het veld. Verkoop zoals het in de praktijk gebeurt wordt echt in de praktijk gebracht; • Diverse **kennissessies**, workshops en masterclasses in samenwerking met het bredere ecosysteem. **Concrete successen in 2024 waar we trots op zijn:** • **De start van de Ideeënfabriek CIVON**: in samenwerking met founding partners en nieuwe deelnemers zijn de eerste veelbelovende resultaten behaald. De animo vanuit de markt bevestigt de relevantie van dit initiatief; concrete leads worden momenteel omgezet in nieuwe deelnemerschappen voor 2025. • **Zes nieuwe voucherpartners** hebben zich verbonden aan SHII, waarmee het aanbod voor starters is versterkt. Daarnaast hebben zij financiële middelen ingebracht om de (door)ontwikkelingsdrempels voor starters te verlagen. • **De hernieuwde samenwerking met De Steck** is in gang gezet. Dit voorziet en beoogt SHII al vele jaren en zal in de praktijk tot resultaat moeten komen. • **De invulling en activatie van Stichting SmartHub Achterhoek** geeft strategische slagkracht aan de profilering van SmartHub en zorgt voor synergie in de backoffice. De contouren zijn helder, nu samen naar de eindstreep. • **Een strategisch partnerschap met Orion Gelderland** is in voorbereiding. SHII is al jaren actief binnen de stuurgroep, werkgroepen en netwerkevents. Tijdens een netwerkbijeenkomst op onze locatie hebben wij ons gepositioneerd richting beleidsmakers en onderwijsinstellingen. SHII is in gesprek om een deel van het KIEMT-portfolio over te nemen, waarmee we onze rol in het kennis- en innovatielandschap verder versterken. **Organisatieontwikkeling** In lijn met de professionaliseringsslag heeft SHII de governance-structuur herzien. De oorspronkelijke rol van de Founding Fathers is geëvolueerd naar een volwaardige ledenstructuur met een actieve Algemene Ledenvergadering (ALV), passend bij een toekomstbestendige organisatie.

		<u>Effectieve startersbegeleiding en structurele groei in impact</u> In 2024 heeft SHII voortgebouwd op een stevig fundament dat in de voorgaande jaren is gelegd. Hoewel niet alle vooraf gestelde **kwantitatieve doelstellingen** met betrekking tot het begeleiden van starters volledig zijn behaald, is er een duidelijke kwalitatieve vooruitgang geboekt. De nadruk is verschoven van 'aantallen begeleiden' naar 'gerichte begeleiding van kansrijke ondernemers'. Dit heeft geresulteerd in een effectiever traject voor starters én in een sterker ecosysteem waarbinnen zij zich kunnen ontwikkelen. **Resultaten in cijfers en kwaliteit:** • **Meer dan 70 intakes** zijn uitgevoerd. Dit betreft diepgaande, individuele gesprekken met potentiële ondernemers, niet alleen bij SHII zelf, maar ook via partnerorganisaties en tijdens events zoals Orion Netwerkevents, INNOVATE in Arnhem, de Talententuin, KIEMT-sessies, Power2Connect, Techniekdagen en zelfs de Zwarte Cross. De breedte van deze kanalen toont aan hoe goed SHII regionaal is ingebed. • **41 starters** zijn actief verder begeleid richting het pitchen of het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst. Dit laat zien dat intakegesprekken niet vrijblijvend zijn, maar daadwerkelijk leiden tot vervolgstappen. • Tijdens de vier pitchavonden zijn **12 veelbelovende starters** op het podium verschenen. De selectie vindt zorgvuldig plaats, met als uitgangspunt de potentie en groeikansen van de propositie. • **20 ondernemers** zijn gestart met een formele startersovereenkomst, waarmee ze structurele ondersteuning krijgen op maat. Waar het oorspronkelijke doel was om 40 starters te laten pitchen, is SHII tot de conclusie gekomen dat dit aantal als doelstelling ondergeschikt is aan de kwaliteit van de presentaties en het groeipotentieel van de proposities. De focus ligt nadrukkelijk op impact, niet op volume. Het resultaat: meer toegevoegde waarde voor de regio, betere slagingskansen voor starters en een sterker netwerk. **<u>Neveneffecten: versterking van het ecosysteem</u>** De bredere impact van SHII reikt verder dan individuele starters. In 2024 zijn nieuwe verbindingen gelegd met regionale **industriekringen**, is het aantal **KVK-inschrijvingen in de regio toegenomen** en is het gedachtegoed van Smart Industry verder verankerd via o.a. de **Ideeënfabriek CIVON**. SHII speelt daarnaast een actieve rol in programma's die gericht zijn op het versterken van de innovatiekracht in de regio, zoals: • **iSHARE** – een infrastructuur voor veilige en eenvoudige gegevensuitwisseling tussen bedrijven; • **R&D Fieldlab** – waar toegepast onderzoek samenkomt met maakbedrijven; • **Startup Achterhoek** – een partner bij het organiseren van challenges voor ondernemers. Door het organiseren van én deelnemen aan kennissessies, bijvoorbeeld over **Artificial Intelligence** in de maakindustrie, draagt SHII bij aan het vergroten van kennis, bewustwording en toepassing van nieuwe technologieën in de regio. Dat leidt op termijn tot hogere **arbeidsproductiviteit en innovatiekracht** bij zowel starters als gevestigde bedrijven. **<u>Achterhoek-brede verankering en samenwerking</u>** Om daadwerkelijk impact te maken in de volle breedte van de regio, heeft SHII in 2024 intensief ingezet op regionale spreiding en zichtbaarheid. De organisatie was vertegenwoordigd op events als de **Talententuin**, **ACT-events**, **Innovate Experience**, **Power2Connect** en meerdere **Techniekdagen**, vaak samen met aangesloten starters. Deelname aan **Orion Gelderland** heeft de interactie tussen SHII en onderwijsinstellingen (HAN, Saxion, Radboud, Universiteit Twente) verder versterkt. Daarnaast is er contact gelegd met meerdere SIKA-participanten, waaronder **IKGL**, hier wordt samen met de **gemeente Oost-Gelre** gekeken naar lokale opschalingsmogelijkheden. In het **noorden van de Achterhoek** wordt tevens gewerkt aan een nieuwe samenwerking onder het SHII-label, waarvan de uitrol gepland staat voor 2025. **<u>Innovatief financieel model: van theorie naar praktijk</u>**

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>Een belangrijke mijlpaal in 2024 is de verdere ontwikkeling van een vernieuwend financieringsmodel voor starters. In 2023 is al aangetoond dat ondernemende investeerders uit het SHII-netwerk bereid zijn risicodragend kapitaal te verstrekken aan kansrijke ondernemers. In ruil daarvoor ontvangt SHII bij succes een (rente)vergoeding, terwijl het risico bij falen volledig bij de investeerder ligt. Dit model is in 2024 succesvol voortgezet.

Belangrijke ontwikkelingen:
• De oprichting van de Stichting Startup Ondersteuningsfonds (SSOf): dit regionale fonds biedt vroegefasefinanciering aan ondernemers die niet (nog) in aanmerking komen voor reguliere financiering, maar wel voldoen aan gestelde criteria. De bijdrage van Gemeente Oude IJsselstreek van 50% bij aanvang maakt dit mede mogelijk.
• Een investeringsronde is in 2024 gerealiseerd met investeerders uit het SHII-netwerk. Hierbij is er een structurele bijdrage aan SHII gekoppeld aan het investeringsmoment, wat directe impact heeft op de inkomsten.
• Er is in 2024 een intentieovereenkomst gesloten met investeerders voor een investering in een tweede startup. De afronding hiervan wordt voorzien in 2025. Opnieuw zal daar een structurele bijdrage aan SHII toekomen.

Het model is niet dwingend, maar wel repliceerbaar en geeft een belangrijke impuls aan het ondernemersecosysteem in de regio.

<u>Nieuwe startersovereenkomst en waardering mentoren</u>
Als sluitstuk van de professionaliseringsslag is in 2024 een nieuwe startersovereenkomst geïntroduceerd. Deze is ontworpen met het oog op toekomstbestendigheid en een eerlijke waardering van de inzet van zowel starter als begeleider.

Een vernieuwend element hierin is de vergoeding voor mentoren. Starters betalen €50 per uur voor extra begeleidingsuren, waarvan €25 ten goede komt aan de mentor. De overige €25 wordt door SHII gedragen. Op deze manier worden mentoren structureel beloond, blijft de begeleiding laagdrempelig én wordt de continuïteit van het mentorschap geborgd.</td>
</tr>
<tr>
<td>Skills Academy Steck
(afgerond)</td>
<td>
<table>
<tr><th>DOELGROEP</th><th>DOEL</th><th>BEREIK GEDURENDE 1 JAAR</th></tr>
<tr><td>STUDENTEN</td><td>verleiden tot de Achterhoekse arbeidsmarkt</td><td>226</td></tr>
<tr><td>ONDERNEMERS</td><td>zichtbaarheid en slaagkans vergroten</td><td>110</td></tr>
<tr><td>MEDEWERKERS</td><td>faciliteren in leven lang ontwikkelen</td><td>90</td></tr>
</table>

Vertaald naar inzet per instrument betekent dit:
<table>
<tr><th></th><th></th><th></th><th colspan="3">Beoogd bereik</th></tr>
<tr><th>hoofddoel</th><th>#</th><th>instrument</th><th>stud.</th><th>ond.</th><th>med.</th></tr>
<tr><td>Ontmoeten</td><td>3</td><td>samenwerkingen in de regio</td><td>30</td><td>10</td><td>10</td></tr>
<tr><td></td><td>5</td><td>Ambassadeurschap</td><td></td><td>5</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>3</td><td>Netwerkbijeenkomsten</td><td>10</td><td>20</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Onderwijzen</td><td>3</td><td>Modules</td><td></td><td></td><td>30</td></tr>
<tr><td></td><td>14</td><td>Challenges</td><td>150</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>1</td><td>Battle</td><td>30</td><td>5</td><td></td></tr>
<tr><td>Ondernemen</td><td>1</td><td>broedplaats</td><td>6</td><td>10</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>6</td><td>Masterclasses</td><td></td><td>50</td><td>30</td></tr>
<tr><td></td><td>10</td><td>gescoute initiatieven</td><td></td><td>10</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">TOTAAL BEREIK Skills Academy Achterhoek-Liemers</td><td>226</td><td>110</td><td>90</td></tr>
</table>
</td>
<td>De eindrapportage is opgenomen in bijlage 1a.

<u>Resultaten</u>:
<table>
<tr><th></th><th></th><th></th><th colspan="3">Beoogd bereik</th><th colspan="6">Behaald Bereik</th></tr>
<tr><th>hoofddoel</th><th>aantal</th><th>instrument</th><th>studenten</th><th>ondernemers</th><th>medewerkers</th><th>studenten</th><th></th><th>ondernemers</th><th></th><th>medewerkers</th><th></th></tr>
<tr><td>Ontmoeten</td><td>3</td><td>samenwerkingen in de regio</td><td>30</td><td>10</td><td>10</td><td>250%</td><td>75</td><td>1700%</td><td>170</td><td>350%</td><td>35</td></tr>
<tr><td></td><td>5</td><td>Ambassadeurschap</td><td></td><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td>100%</td><td>5</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>3</td><td>Netwerkbijeenkomsten</td><td>10</td><td>20</td><td>20</td><td>350%</td><td>35</td><td>625%</td><td>125</td><td>450%</td><td>90</td></tr>
<tr><td>Onderwijzen</td><td>3</td><td>Modules</td><td>30</td><td></td><td></td><td>450%</td><td>135</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>14</td><td>Challenges</td><td>150</td><td></td><td></td><td>100%</td><td>150</td><td>+</td><td>15</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>1</td><td>Battle</td><td>30</td><td>5</td><td></td><td>200%</td><td>60</td><td>100%</td><td>5</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ondernemen</td><td>1</td><td>broedplaats</td><td>6</td><td>10</td><td></td><td>167%</td><td>10</td><td>160%</td><td>16</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>6</td><td>Masterclasses</td><td></td><td>50</td><td>30</td><td>+</td><td>10</td><td>196%</td><td>98</td><td>167%</td><td>50</td></tr>
<tr><td></td><td>10</td><td>gescoute initiatieven</td><td></td><td>10</td><td></td><td></td><td></td><td>390%</td><td>39</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">TOTAAL BEREIK Skills Academy Achterhoek-Liemers</td><td>226</td><td>110</td><td>90</td><td colspan="2">475</td><td colspan="2">473</td><td colspan="2">175</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

iShare *Eind: december 2025*	• 10 tot 15 bedrijven verbinden en lid maken van de alliantie aan het einde van de projectperiode. • 10% uitwisseling van personeel t.o.v. de totaal aanwezige aantal Fte's per lidbedrijf per jaar. • twee conclusiesessies per jaar, georganiseerd door de alliantie vanuit het Fieldlab, voor onderwijs en andere bedrijven. • twee onderwijsconcepten opleveren a 10 lesblokken per jaar op het gebied van o.a. Ai en Datascience. • 50% meer stageplekken bij de aangesloten lidbedrijven dan voor het lidmaatschap van iSHARE en het R&D-Fieldlab. • Versterking van tenminste drie andere initiatieven verspreid over de regio.	Acht bedrijven zijn verbonden en lid gemaakt van de alliantie. De verwachting is dat er aan het einde van de projectperiode toen bedrijven zijn aangesloten, zoals beschreven in de ambitie. Er hebben in 2024 7% (van FTE gemiddeld per lidbedrijf) uitwisselingen plaatsgevonden van personeel tussen diverse lidbedrijven. Er zijn vier Ai en Data conclusiesessies gehouden in 2024, georganiseerd door onze alliantie vanuit het Fieldlab, voor onderwijs en andere bedrijven: o.a. aan Kaak en HAN sector Automotive. Er zijn meer dan de beoogde twee onderwijsconcepten ontwikkeld op het gebied van o.a. Ai en Datascience. De opleidingen Houtkamp, Almende College, Fontys Hogeschool en het Graafschap College hebben proefgedraaid met 5 gemaakte lesopdrachten die zijn ontwikkeld. De huidige relatief kleine software bedrijven hadden dusver gemiddeld geen of 1 stagiair per jaar. De ambitie is uitgesproken om ook dit te vergroten door de samenwerking en het lab. Hiermee wordt eveneens opgedane kennis goed in de regio verspreid. We hebben 6 HBO-ers, 12 MBO-ers meer een stageperiode en/of opdracht laten uitvoeren dan voor dit concept het geval was. Tot slot is de verbinding gezocht met 6 andere initiatieven in plaats van de 3 gesteld in de aanvraag, verspreid in deze regio en zelfs daar buiten. Het gaat hier onder andere om mooie initiatieven samen met Femme Tech, het CIVON, SHII, het Technasium en de Buitenboordmotor. iShare is in beeld gekomen bij laatst genoemde die het project helpt met ideeën, in een extra netwerk voorziet en kijkt of het concept ook in andere regio's bruikbaar is: dat is een mooi compliment. De leden hebben samen geleerd, er zijn diverse vakgerichte trainingen georganiseerd zoals BigData, Docker, Ai, Datascience en Cybersecurity en Microservices. Af en toe konden studenten (gratis) deelnemen aan deze trainingen verzorgd door o.a. Vijfhart en Phoenix. In juni 2024 is er een Hackathon georganiseerd in Winterswijk vanuit het onze Alliantie in samenwerking met het CIVON: waarin er Ai-oplossingen voor de Agri-sector zijn bedacht met een werkelijk geleverd resultaat op een gericht vraagstuk. <u>Behaalde resultaten</u>: - **8** bedrijven verbinden en lid maken van de alliantie aan het einde van de projectperiode. - **7%** uitwisseling van personeel t.o.v. de totaal aanwezige aantal Fte's per lidbedrijf per jaar. - **vier** conclusiesessies per jaar, georganiseerd door de alliantie vanuit het Fieldlab, voor onderwijs en andere bedrijven. - **vijf** onderwijsconcepten opleveren a 10 lesblokken per jaar op het gebied van o.a. Ai en Datascience. - **50%** meer stageplekken bij de aangesloten lidbedrijven dan voor het lidmaatschap van iSHARE en het R&D-Fieldlab. - Versterking van tenminste **zes** andere initiatieven verspreid over de regio.
3D metaalpoeder zeven *Eind: december 2025*	• Kennis opdoen over de naar verwachting veiligst mogelijke manier van zeven en de hierbij opgedane kennis en kunde te vertalen en implementeren in de opleiding van operator 3D metaalprinten. • (Regionale) bedrijven kennis laten maken met deze manier van zeven en hen de voordelen laten zien van 3D metaalpoeder zeven. • Promotie van 3D metaalprinten als duurzame en ook veilige manier van produceren.	 Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de ontwikkeling van de metaalpoeder zeef. De ontwikkeling van de zeef heeft meer tijd gekost dan gepland. Het is een hele nieuwe techniek die verder moest worden uitgewerkt en ervaring mee moest worden opgedaan alvorens de vertaalslag gemaakt kon worden naar een werkend en veilig prototype. Na veelvuldig testen en doorvoeren van diverse verbeterslagen is uiteindelijk in maart 2025 een werkend prototype gereed gekomen (zie foto). De toegepaste vacuüm techniek wijkt volledig af van de gebruikelijk techniek van half open zeven. De beoogde voordelen, efficiënter, effectiever en veiliger zullen wij over een langere periode kunnen gaan testen vanaf het moment dat de machine bij de AT staat. Er zal ook metaalpoeder vanuit verschillende printers gebruikt worden ten behoeve van een zo objectief mogelijk resultaat. Vanuit AT Techniekopleidingen kan met enkele weken worden gestart met het testen nadat er een goede instructie is gegeven m.b.t. het gebruik van de machine. Tevens moeten nog enkele aanpassingen doorgevoerd worden zodat de afvulbussen die AT Techniekopleidingen gebruikt er ook goed onder geplaatst kunnen worden en er ook veilig gewerkt kan worden.
Actieagenda MKB Dienstverlening *Eind: december 2025*	• Er is een kaart met daarop alle communities in de Achterhoek waar ondernemers elkaar treffen.	*Eerste rapportage over 2025.*

	• Er is een opsomming van functies die ondernemerscommunities kunnen hebben. • Er is een overzicht van welke type ondernemers er in de Achterhoek zijn (leeftijdsfase/sector/grootte etc.). • Er is een framework ontwikkeld waarin de vragen van ondernemers geordend kunnen worden. • Er is een goed overzicht van hoe de Achterhoekse economie is opgebouwd. We weten hoe de doelgroep eruit ziet. Kwantitatief en kwalitatief. • Er is inzichtelijk wat digitale ontsluiting kan betekenen voor de doelgroep en het ecosysteem en of het wenselijk. We weten in grove lijn hoe w dit vorm zouden kunnen geven.	
SmartHub Young Talent *Eind: december 2025*	**Bereik** • Per jaar bereiken we via online inspanningen 500.000 jongeren. • Per jaar min. 200 nieuwe vacatures op de vacatureportal voor stages, afstudeeropdrachten, startersfuncties en doorverwijzingen naar intermediairs. • Per jaar dienen 15 studentambassadeurs als loketfunctie richting werkgevers en onderwijs. **Uitvoering** • Organisaties kunnen 4x per jaar deelnemen aan een workshop omtrent het werken met jongeren / hoe inrichten van de organisatie op diverse vlakken (recruitment, marketing, HR, werkplek etc.). • 2x per jaar wordt er met elk individueel SmartHub lid een gesprek gevoerd omtrent de voortgang en om behoeftes te peilen rondom het aantrekken van jong talent. • Actief promoten en bezoeken van de inspiratie/ontmoetingsplekken voor studenten in de Achterhoek (CIVON, Steck, SHII, De Marke) inclusief workshops rondom persoonlijke ontwikkeling en/of ondernemers skills. **Bewijslast** • Ledengroei naar een totaal van 250 leden in 2024 (huidig aantal 160). • Per jaar vinden 250 jongeren in de leeftijd 18 – 25 een stage, afstudeerstage of startersfunctie via Smarthub (direct en indirect), waarvan min. 20% van buiten de regio komt. • Opzetten van één extra Innovatiehub per jaar met gemiddeld 30 studenten. • Per jaar minimaal 150 deelnemers aan innovatiehubs. • Opzetten Achterhoek traineeship met per jaar 15 - 25 (resultaten zoals opgenomen in het door u ingediende projectplan.	**Bereik:** • In 2024 zijn 633.685 studenten online bereikt (2023: 773.345). • Er zijn 182 nieuwe vacatures geplaatst (2023: 166) op de in 2023 vernieuwde vacatureportal. Daarnaast zetten enkele leden ook ‘doorlopende’ vacatures online die het gehele jaar door actueel zijn. • In 2024 8 studentambassadeurs actief bij SmartHub Young Talent. Dit betreft een lichte groei t.o.v. 6 in 2023. Het is opvallend dat met name meiden zich in willen zetten, jongens staan er wat terughoudend tegenover. Er is een gezamenlijk informele bijeenkomst geweest begin ’24 en het gehele jaar door hebben we het student ambassadeurschap actief gepromoot zoals bij de diploma uitreikingen, terugkomdagen, nieuwsbrieven, social media, etc. In 2025 zullen ook door natuurlijk verloop (afronding studie) een aantal studentambassadeurs stoppen. We hebben in 2024 online publicaties / testimonials op website gezet om studentambassadeurs voor te stellen en deze gedeeld op social media (o.a. instagram, linkedin). Ook merken we op dat het uitdagend is om een blijvende duurzame relatie op te blijven bouwen met contactpersonen in het onderwijs per opleiding, door de vele wisselingen van contactpersonen in het onderwijs en prioriteiten. Een andere bijkomstigheid is dat onderwijsinstellingen (stagecoördinatoren, stagebureaus, studieverenigingen) buiten de Achterhoek een groot aanbod van organisaties ter beschikking hebben om studenten zonder al te veel inspanningen te plaatsen en bedrijfsbezoeken bij te organiseren. Het blijft zaaien en aandacht geven om de verbinding met en in de onderwijsinstellingen te behouden. **Uitvoering:** • In 2024 zijn de volgende inspiratiesessies/workshops voor de werkgevers georganiseerd: -Workshop; Haal alles uit je aanwezigheid op SmartHub.nl & Employer Branding – Frappant-(februari ’24); - HR Masterclass; het werven van Duits jong Talent – Grenzhoppers (april ’24) - Masterclass; Student van de Toekomst – Tim Post (mei ’24) - Workshop; Vergroot jouw zichtbaarheid op Linkedin voor jong talent! – Jorrit Driehuizen (oktober ’24) - Masterclass: Iedereen aan boord – Monique Bruil (november ’24) • Ondernemers / Leden zijn 2 maal per jaar benaderd om een gesprek in te plannen (naar behoefte). • Werkgevers benaderd / netwerkbijeenkomsten bezocht: - CIVON 10 jaar (mei ’24). - Bijeenkomst bij Femme Tech Achterhoek (zomer ’24). - SHII Pitch ontbijt & avond (juni ’24 – september’24). - Pitch bij HR even Zorg & Welzjin (september ’24). - Pitch bij Rotary Aalten / Wisch (oktober ’24). - Pitch bij VIV bij ondernemers en hr managers (oktober ’24). - Pitch bij IBOIJ (oktober ’24) - Kick Off Meeting Talententuin (oktober ’24). - Bijeenkomst bij vrouwendag Estinea (november ’24) -Bijeenkomst bij ACT-RCT Event (december ’24). In 2024 voor scholieren én studenten:

		• We promootten de inspiratie-/ontmoetingsplekken actief bij studenten: 2x per jaar; de drie bijeenkomsten van de Achterhoekse inspiratiesessies bij o.a. Civon, De Steck en SHII, de Masterclass de perfecte pitch en masterclass Openstaan voor het onbekende en leren van het onverwachte' vonden plaats tijdens de Talententuin (op het DRU Industriepark waar ook Civon gevestigd is), • We zijn gestart met pilot in 2024 (betaald en niet betaalde contentcreatie) op social media kanaal Tiktok. • VO: - Workshop solliciteren voor leerlingen van het Metzo College (jan'24) - Presentatie havo/vwo Marianum eindexamenklassen (maart '24) - After Almende festival voor havo 4 en 5 (april '24) - Diploma-uitreikingen, voor ca. 1250 scholieren verdeeld over de volgende scholen: *Schaersvoorde (Aalten) Havo 5: 75 leerlingen, vwo 6 : 47 leerlingen *Ludger College (Doetinchem) Havo 5: 140 leerlingen, vwo 6: 72 leerlingen *Almende College (Silvolde) basis 4: 46 leerlingen, kader 4: 70 leerlingen, mavo 4: 117 leerlingen, havo 5: 119 leerlingen, vwo 6: 60 leerlingen *Gerrit Komrij College (Winterswijk), Havo 5: 72 leerlingen, vwo 6: 46 leerlingen *Metzo College (Doetinchem) 190 leerlingen *Ulenhof College (Doetinchem) Havo 5: 100 leerlingen, vwo 6: 65 leerlingen • MBO-HBO-WO - Pitchlessen Graafschap College (jan '24) - Speeddaten 1e jaars HRM Saxion Enschede (jan '24) - Stagemarkt Engineering en Automotive HAN (maart '24) - Graafschap college Masterclasse 1e jaar mediawijs en bedrijfsbezoeken Von Gahlen, Kaak, Iconica en Actemium (april '24) - Stage kansen markt HAN (april '24) - Stagemarkt Facility Management HAN (april '24) - Stage markt Commerciële Economie HAN (april '24) - Stadslab OostGelre (sept '24) - Graafschap College Engineering bedrijfsbezoeken (sept '24) • Zwarte Cross - organisatie Techniektent Blagenparadijs - juli '24 • Matchingmesse Bocholt – oktober '24 • Talententuin hoofdpartner – november '24 **Bewijslast:** • Ledenstabilisatie, eind 2024 zijn er 200 leden (2023: 191) Er is sprake van een grote groep trouwe leden, maar we zullen ons wel moeten laten blijven zien activiteit, interactie en verbinding. In april is Toin gestopt met de leden acquisitie en hebben we als projectgroep gekeken hoe we én wie de acquisitie van nieuwe leden weer op kan pakken. Anneke als projectleider heeft na de zomervakantie periode hier een pro-actieve houding op aangenomen en kunnen we weer een lichte groei realiseren. Daarnaast blijft altijd een natuurlijke uitloop bestaan. In 2024 is ook ingezet om het aantal fte bij leden bij te werken, waarbij ook de lidmaatschapsbijdrage voor 2025 in een aantal gevallen aangepast is (veelal naar boven is bijgesteld). Verder blijft het onzeker hoe voor 2025-2026 het ledenbestand er uit blijft zien, kijkende naar de mogelijke samenvoeging. • In 2024 hebben wij via de website smarthub.nl tenminste 2.085 verbindingen gelegd tussen leden en studenten: - 389 studenten hebben gesolliciteerd of gemaild bij/met leden via SmartHub. - 1.685 studenten zijn via SmartHub online bij de aangesloten werkgevers terechtgekomen. - 11 studenten zijn via de Talentmail aan de aangesloten werkgevers voorgesteld. • Bestaande innovatiehubs: Er waren in 2024 236 studenten (2023: 318) die deelnamen in de bestaande Innovatiehubs (hiervan kwamen 65 studenten (ca. 28%) van buiten de regio. Het lagere aantal studenten in 2024 t.o.v. 2023 is een mogelijk gevolg dat de bestaande hubs een tijd zonder een hubmanager gezeten hebben. In september 2024 waren de vacatures voor hubmanagers voor alle actieve hubs in de Achterhoek weer vervuld. De verkenning van een Innovatiehub: -met zorgpartijen heeft nog niet tot een nieuwe Innovatiehub geleid in 2024. Wel zijn er in nov-dec'24 oriënterende gesprekken gevoerd die mogelijk in 2025 haar vruchten gaan afwerpen; -in Noord Achterhoek (Borculo, Ruurlo, Lochem), zijn in oktober gesprekken geweest en dit krijgt een vervolg in 2025. - de prioriteit bij de innovatiehubmanager lag in 2024 ook bij het vervullen van de hubmanager vacatures bij de bestaande hubs. • Van de studenten die via smarthub.nl of via de innovatiehubs een vacature vervulden bij een van de lidorganisaties kwam 24% van buiten de regio. • Via de Netwerkwerkplaats vonden ook dit jaar weer 2 programma's plaats. Waaraan ca. 20 studenten hebben deelgenomen. Ook in 2025 blijven wij dit programma aanbieden en kijken we naar andere / nieuwe programma's.

Fit veur Altied *(afgerond)*	1. Een regionaal en lokaal verbindingssysteem rondom vitaliteit is gevormd, bestaande uit vertegenwoordigers uit onderwijs, zorg, sport en het bedrijfsleven. 2. Het systeem staat na einde project als een concreet, lokale infrastructuur. 3. Lokale proeftuinen zijn de voorbeelden van beweegintegratie in het bedrijfsleven. 4. >150 Achterhoekse bedrijven hebben gebruik gemaakt van deze interventies. 5. 1.000 medewerkers nemen actief deel aan sport- en beweegactiviteiten. 6. 30.000 Achterhoekers zijn door middel van de olievlekwerking geïnspireerd via door communicatiekanalen. 7. Samenwerkende partijen, betrokken partners en bedrijven nemen de interventies op in de dagelijkse praktijk (cross-overs). 8. In programma's zijn wetenschappelijke onderbouwingen toegepast (practice based/evidence based) zodat we weten wat voor wie werkt en waarom. 9. Bedrijfsartsen, HR-medewerkers, bedrijfseigenaren en organisaties hebben kennis over interventies en aanpakken die werken en passen dit toe in hun bedrijf.	Een uitgebreide rapportage is opgenomen in ***bijlage 1b***.
Routekaart onderwijs-arbeidsmarkt Achterhoek *(afgerond)*	Dit project resulteert in een routekaart die door onderwijs, ondernemers en overheid kan worden gebruikt om een toekomstbestendige aansluiting voor onderwijs en arbeidsmarkt te creëren en zo kansengelijkheid te stimuleren. Daarvoor geeft het project op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens inzicht in de kansen en knelpunten voor het versterken én het structureel inbedden van onderwijs in regio dat past bij de behoeften van lerenden en bij de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Concreet levert dit project de volgende producten op: • Een digitale routekaart met concrete tips en tools voor de drie O's; • Een projectrapportage in de vorm van een e-magazine; • Input voor de Achterhoek Monitor; • Kennisdeling via webinars, kennisdeelmiddagen en eventueel vakpublicaties	Het project bestaat uit twee werkpakketten, waarvan het eerste is afgerond in maart 2023. Werkpakket 1 richtte zich met name op het doen van onderzoek in de vorm van deskresearch, kwantitatief onderzoek (vragenlijsten) en kwalitatief onderzoek (focusgroepen en diepte-interviews) om helder te krijgen wat de stand van zaken is omtrent kansen voor leren in de regio, welke obstakels en mogelijkheden ervaren worden en welke facilitering vanuit de drie O's nodig is. Hierbij hebben we het activiteitenplan van de projectaanvraag gevolgd: we zijn gestart met deskresearch en daaropvolgend hebben we al snel een kick-off-bijeenkomst georganiseerd waarin de drie O's vertegenwoordigd waren en wij hen op basis van eerste ideeën uit deskresearch input vroegen op de thema's die aan bod moesten komen in de kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksinstrumenten die we wilden inzetten. Naast het voortzetten van het deskresearch zijn we vervolgens de vragenlijsten gaan construeren en uitzetten. Op een aantal vragenlijsten hebben we gericht expertfeedback gevraagd, met name op de vragenlijsten gericht op directeuren/decanen vo, werkgevers en professionals. Het was onder sommige doelgroepen lastig voldoende respons te genereren, waardoor de kwantitatieve data wellicht minder betrouwbaar zijn. In die gevallen hebben we ook kwalitatieve data uit focusgroepen en interviews, maar op basis daarvan zijn algemene trends lastig vast te stellen. De interviews en focusgroepen zijn allemaal getranscribeerd. Tussentijdse resultaten zijn gedeeld, bijvoorbeeld in de groep Werkgeversaanpak, met de Thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt, in de speerpuntgroep LLO, met samenwerkingsverband PPO en tijdens een presentatie aan de gemeente Oude IJsselstreek. Naar aanleiding van werkpakket 1 en als startpunt van werkpakket 2 hebben we vier factsheets opgeleverd: een gericht op het po, een op het vo, een op het tertiair onderwijs en een op professionals. Deze factsheets zijn gedeeld via de Iselinge Hogeschool Kennisbank en de social media-kanalen van Iselinge Hogeschool en Gelijkschap. Ze zijn (nog) niet gedeeld via de kanalen van de 8RHK Ambassadeurs. Ter afsluiting van werkpakket 1 heeft in april 2023 wederom een bijeenkomst plaatsgevonden met de klankbordgroep die ook bij de kick-off aanwezig was om de factsheets te delen en op basis daarvan denkrichtingen te bepalen die tijdens de bijeenkomsten behorend bij werkpakket 2 uitgewerkt konden worden tot concrete interventies in de routekaart. Wegens het zwangerschaps- en bevallingsverlof van de projectleider (februari t/m mei 2023) is de start van werkpakket 2 wat naar achteren geschoven. Werkpakket 2 zou bestaan uit vijf bijeenkomsten met een werkgroep vanuit de drie O's die verspreid over een jaar zouden plaatsvinden. Door de afwezigheid van de projectleider en de lastigheid in het vinden van data waarop voldoende mensen in de werkgroep aanwezig konden zijn, zijn negen bijeenkomsten georganiseerd in kleinere groepen, waarvan de laatste zes in maart en april 2024 plaatsvinden. De eerste drie hebben in oktober en november 2023 en januari 2024 plaatsgevonden. Hoewel de werkgroepbijeenkomsten meer 'gefragmenteerd' zijn verlopen dan gehoopt en

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>gepland, hebben ze wel concrete output opgeleverd voor de routekaart, d.w.z.: ideeën voor te zetten stappen naar een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in de regio. Ten eerste wordt een pilot voorgesteld op de inzet van een vaardighedenportfolio voor zowel vo-leerlingen en studenten als professionals. Daarnaast wordt een drietal onderzoeksideeën verder uitgewerkt: (1) samenwerking tussen school en ouders, (2) het uitspreken van stimulerende verwachtingen naar lerenden, en (3) taalvaardigheid in de context van onderwijs én bijscholing van professionals, voor zowel NT1 als NT2. Bevindingen zijn in maart 2024 gepresenteerd op het Velon Congres en er wordt gewerkt aan een vakpublicatie.</td>
</tr>
<tr>
<td>Servicepunt Techniek
(afgerond)</td>
<td>Het Servicepunt Techniek zorgt voor minder versnippering, het begeleiden, omscholen en matchen van werkzoekenden via Servicepunt Techniek partners of andere organisaties en het verbinden hiervan. Concreet worden de volgende resultaten opgeleverd:
<table>
<tr><th colspan="2">Plaatsingen/bemiddelingen in de periode 2022-2024</th></tr>
<tr><td>Van werk naar werk</td><td>40 plaatsingen</td></tr>
<tr><td>Van werkloosheid naar werk</td><td>40 plaatsingen</td></tr>
<tr><td>Uitval voorkomen</td><td>15 bemiddeling</td></tr>
<tr><td>Leven Lang Ontwikkelen (scholingstrajecten)</td><td>151 bemiddeling</td></tr>
<tr><td>Statushouders</td><td>22 plaatsingen</td></tr>
<tr><td>PRO/VSO jongeren</td><td>ntb</td></tr>
<tr><td>Leren van elkaar sessies</td><td>6 sessies</td></tr>
</table>
</td>
<td>Het Servicepunt Techniek Achterhoek Liemers heeft een kick-off bijeenkomst gehad op sept 2021 in Wehl. Het proces van de werkgroep en stuurgroep overleg is in 2023 gecontinueerd om van daaruit te werken aan de realisatiedoelenstellingen die voor eind 2024 behaald moeten worden. Er hebben in 2023 4 stuurgroepoverleggen en 4 reguliere werkgroepoverleggen plaatsgevonden. Daarnaast zijn er 2 extra sessies voor optimaliseren van de werkprocessen georganiseerd.
In 2024 is het aantal overleggen van de stuurgroep (6) en de werkgroep (11) geïntensiveerd. Het jaar is afgesloten met een gezamenlijke bijeenkomst op 11 december van de werk- en stuurgroep. Het SPT is in 2024 gaan werken met een actie uitvoeringsagenda (zie bijlage). Vanuit deze agenda zijn bijeenkomsten voor werkgevers (ontbijtbijeenkomst 21 mei en plaatbewerkerstraject 2 oktober) en voor werkzoekenden (zoals Ontmoet de Techniek 1 oktober) georganiseerd. Voor de overleggen en bijeenkomsten is een aanwezigheidsregistratie bijgehouden.

Aanvragen voor ondersteuning bij instroom naar werk/werk naar werk en scholingsadvies komen meestal op één centraal punt bij de arbeidsmarktcoach van Gelders Vakmanschap binnen. Hij legt de vraag voor aan de werkgroep en daar wordt besloten wie de aanvraag oppakt. Activiteiten worden geregistreerd in de registratiekaart voor kandidaten (104 registraties 2023) en voor werkgevers (83 registratie 2023 opgave AC GV). In 2024 heeft de Arbeidsmarktcoach 95 bedrijven gesproken. De gespreksonderwerpen gaan oa over; plaatwerkerstraject, bemiddeling bij reorganisatie, faillissement, doorverwijzen zij-instroom kandidaten, vacatures en ontmoet de techniekbijeenkomst. Daarbij ging het om
- 2 bouw gerelateerde bedrijven
- 1 installatiebranche
- 70 OOM bedrijven
- 8 A&O bedrijven
- Overig; kunststof, motorvoertuigen, ICT, etc

De arbeidsmarktcoach heeft een breed werkgeversnetwerk, de co-financieringsuren van Gelders Vakmanschap worden gefinancierd vanuit OOM. Dat maakt dat hij verhoudingsgewijs gezien meer metaal bedrijven bezoekt dan vanuit de andere branches. Naast de geregistreerde gegevens over kandidaten en werkgevers vinden er door werkgroepenleden ook gesprekken met werkgevers (oa installatiebranche en de bouw & infra) (potentiële) kandidaten en netwerken plaats die gelinieerd zijn aan het SPT Achterhoek-Liemers, die niet worden vastgelegd in de registratiekaart. De leren van elkaar sessies worden hierin ook niet geregistreerd maar zijn wel bij de realisatiedoelstellingen meegenomen. Reden voor het niet registreren zijn AVG of activiteiten uitgevoerd vanuit de eigen organisatie. Voor 2024 zijn er door de arbeidsmarktcoaches 73 registraties bijgehouden van kandidaten (werkzoekenden). Dat is minder dan voorgaande jaren.

<table>
<tr><th><u>Behaalde resultaten</u>:</th><th>Plaatsingen/ bemiddelingen</th><th>Uitleg realisatie</th></tr>
<tr><td>Van werk naar werk</td><td>26 plaatsingen</td><td>14 plaatsingen minder dan beoogd. Hierin was ook realisatie van de werkgroepleden meegenomen. Deze aantallen zijn niet aangeleverd voor de rapportage</td></tr>
<tr><td>Van werkloosheid naar werk</td><td>50 plaatsingen</td><td>10 plaatsingen meer dan beoogd</td></tr>
<tr><td>Uitval voorkomen</td><td>36 plaatsingen</td><td>21 plaatsingen meer dan beoogd</td></tr>
<tr><td>Leven Lang Ontwikkelen (scholingstrajecten)</td><td>1206 bemiddelingen</td><td>Overrealisatie van beoogd doel. Jaarlijkse aantal is nagenoeg gelijk gebleven</td></tr>
<tr><td>Statushouders</td><td>2 plaatsingen</td><td>Er is geen statushoudersproject tot stand gekomen waar het SPT bij betrokken. Statushouders zijn niet apart geregistreerd. Zij worden meegenomen in de registratie</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

				van werkloosheid naar werk en van werk naar werk.
		PRO/VSO jongeren	2 jongeren	
		Leren van elkaar sessies	14 sessies	
Digivaardige Achterhoeker *(afgerond)*	**Fase 1** (oktober 2022 – juni 2023): • Het ontwikkelen van een offline leeromgeving (ontwikkelplein, workshops, begeleiding, communities). • Het creëren van een online platform, een digitale infrastructuur. • Het leggen van verbindingen met de sociale infrastructuur (het partneroverleg). • Het vaststellen, ontwikkelen en formatteren van inhoud van modules (thema's) en themabladen voor de digikoffer. • Het ontwikkelen van een communicatie- en marketingstrategie. • Monitoring. • Gebruikers klankbordgroep en testgroepen werven. **Fase 2** (juli 2023 – juni 2024): uitvoeren en doorontwikkelen. **Fase** 3 (juli 2024 – oktober 2025): uitvoering en borging.	Het project is eind 2022 gestart met fase 1 (ontwikkeling). Tijdens de tussenevaluatie in 2023 bleek dat het project onvoldoende heeft opgeleverd om door te kunnen met fase 2 en 3 (uitvoering), daarom is het project voortijdig afgewikkeld. Hierover is afstemming geweest met de inhoudelijk betrokken ambtenaar van provincie Gelderland.		
Uitvoeringsprogramma Inclusieve arbeidsmarkt *(afgerond)*	• Meer gelijke kansen op een duurzame plek voor iedereen op de arbeidsmarkt. • Ondersteuning voor iedereen die dit nodig heeft bij het verkrijgen of behouden van werk. • Vergroten van de arbeidsparticipatie van de beoogde doelgroep. • Verbeterde regionale samenwerking. • Meer inhoudelijke focus. • Uitvoering van de meerjarige strategie op de inclusieve arbeidsmarkt in de Achterhoek.	Voor een uitgebreide rapportage zie ***bijlage 1c***.		
Kleurrijke zorgverleners *Eind: december 2026*	• Vanaf maart 2024, maart 2025 en maart 2026 is het project uitgebreid met in totaal drie nieuwe zorgaanbieders. • Maart 2026 zijn er in totaal 35-50 kandidaten van het project succesvol doorgestroomd naar een BBL opleiding niveau 2 of 3 en succesvol geïntegreerd en met plezier aan het werk binnen Markenheem, Azora en drie andere zorgaanbieders. • De deskundigheid binnen de organisaties op vlak van diversiteit is vergroot en ingebed in de structuur van de organisatie in beleid en uitvoering door gevolgde trainingen, geboden begeleiding en ontwikkeld beleid. Door middel van een evaluatie wordt dit vastgesteld. In totaal zijn 75 nieuwe zorgprofessionals (medewerkers die al werkzaam zijn binnen de betrokken zorgorganisaties) opgeleid en zijn er 33 teams verdeeld over de 5 betrokken zorgorganisaties (ieder jaar 3 andere teams) betrokken door opnemen stagiaires en BBL leerlingen vanuit dit project. • De diversiteit in de formatie is vergroot door het aannemen van 35-50 kandidaten tijdens en na BBL trajecten. • Er is een plan ontwikkeld hoe aandacht voor cultuur sensitieve zorg wordt ingebed in beleid en zorgprocessen binnen de organisaties (dagelijkse zorg, zorgplannen).	In 2024 heeft het project Kleurrijke Zorgverleners mooie resultaten behaald. Met de aansluiting van Careaz bij het project zijn er drie zorgorganisaties betrokken. Bij zowel Markenheem, Azora als Careaz zijn kandidaten gestart met de vooropleiding en stage en allen zijn doorgestroomd naar een BBL-opleiding (acht kandidaten naar een niveau 2 opleiding, twee kandidaten naar een niveau 1 opleiding). Om de samenwerking tussen de betrokken zorgorganisaties en het Graafschap College in het project te verstevigen zijn procesafspraken gemaakt. Ook is er een nauwere samenwerking opgezet met de leerwerkbedrijven in de regio (Laborijn, Fijnder en Stoer) zodat we nog beter zicht hebben op mogelijke kandidaten en de afstemming over deelnemende kandidaten beter verloopt. Met al deze organisaties onderzoeken we de mogelijkheid om het project op termijn in te bedden in de reguliere werkwijze. Naast het aantrekken van nieuwe zorgverleners heeft het project als doel om de zorg voor onze cliënten cultuur sensitiever te maken. Hiervoor is een werkgroep samengesteld die in kaart brengt wat hiervoor nodig is en op basis daarvan een plan uitwerkt. De belangrijkste mijlpalen die bereikt zijn: • Careaz is aangesloten als derde zorgorganisatie. • In 2024 heeft een tweede groep kandidaten de vooropleiding en stage afgerond. Van de 10 kandidaten zijn er 8 doorgestroomd naar een BBL opleiding op niveau 2. In totaal zijn er 18 kandidaten uit het project succesvol gestart met een BBL-opleiding in de zorg op niveau 2 of 3 en aan het werk binnen een van de zorgorganisaties. Daarnaast zijn er ook enkele kandidaten doorgestroomd naar een BBL-opleiding op niveau 1. • Er zijn 11 kandidaten geworven voor de groep die is gestart in februari 2025. • Er zijn alternatieve routes in kaart gebracht voor kandidaten die niet in aanmerking komen voor een BBL opleiding op niveau 2 of 3 maar wel geschikt zijn voor het werken in de zorg. • De samenwerking met de leerwerkbedrijven is geïntensiveerd. Zij nemen nu ook deel aan de overleggen van de projectgroep en er is afgesproken dat de consulent van het leerwerkbedrijf (indien van toepassing) aansluit bij de evaluaties tijdens de stage.		

	<u>Specifiek voor het ROC:</u> Eén van de strategische doelstellingen van het Graafschap College is 'Vormgeven van inclusief onderwijs'. Dit betekent dat zij verder gaan dan de wet passend onderwijs van hen vraagt m.b.t. kansengelijkheid bevorderen van al hun doelgroepen. Dit doen zij o.a. door cultuursensitief te werken en extra begeleiding aan te bieden voor studenten met een niet westerse achtergrond. Doelen die het Graafschap College hierbij stelt zijn: 1. Verhogen van het aantal docenten met NT2 (Nederlands als tweede taal) kwalificaties die verantwoordelijk zijn voor het onderwijzen van studenten met een niet-westerse achtergrond, met als doel de Nederlandse taalvaardigheid van deze studenten te verbeteren. 2. Implementeren van cultuursensitiviteitstrainingen voor zowel niet-westerse studenten als docenten om begrip en respect voor diverse culturen te bevorderen. 3. Verbeteren van basisvaardigheden, zoals taal- en rekenvaardigheden, bij alle studenten om de kansengelijkheid te vergroten. 4. Aanbieden van extra begeleiding aan studenten met behulp van taal- en rekenbeleid, wat zich concreet vertaalt naar ondersteuning verleend door het Taal en Rekenteam.	• Er zijn afspraken met alle betrokken organisaties gemaakt t.a.v. de samenwerking binnen het project en er wordt gezamenlijk een plan gemaakt voor de samenwerking op dit gebied in de toekomst (inbedding van de werkwijze in de reguliere werkzaamheden). Het Graafschap college heeft de volgende resultaten bereikt: • Het aantal NT2 docenten is fors uitgebreid ook omdat de vraag naar docenten is toegenomen door de onderwijsroute die wordt aangeboden. • Om de cultuursensitiviteit onder studenten te bevorderen wordt een keuzedeel internationalisering 1 en 2 aangeboden. Ook worden buitenlandse stages gestimuleerd en kunnen studenten deelnemen aan projecten in Ghana en Suriname. Daarnaast wordt er veel samen gewerkt met sociaal en cultureel werk en is er veel aandacht voor thema's als gelijkheid en inclusie. • Alle studenten krijgen lessen rekenen, en Nederlands aangeboden door een bevoegd docent. Daarnaast kunnen alle studenten zich aanmelden voor extra ondersteuning door het Reken- en taalteam of ondersteuning van de medewerkers van het OLC om taal en rekenen te verbeteren.
Opijver (fase 2) *Eind: januari 2026*	• 1.200 inwoners van de regio Achterhoek krijgen een scholingsvoucher die hen de gelegenheid biedt om- of bijscholing naar een kansrijk beroep te realiseren. • betere benutting van voorliggende voorzieningen. • ontwikkeling scholingsarrangementen kansrijke beroepen. • aanpak mismatch (i.s.m. werkgevers, O&O-fondsen, opleiders, WSP, Leerwerkloket en Gelders Vakmanschap). • door nauwere samenwerking met sectoren/O&O-fondsen worden scholingen mogelijk die tot dusver niet tot stand kwamen. • draagt bij aan een succesvolle pilot "inkomensondersteuning bij omscholing" die de regio in opdracht van de Ministeries van SZW, OCW en EZK gaat uitvoeren vanaf 2024. • draagt bij aan de inzet van ongekend potentieel en de aanpak laaggeletterdheid. • draagt bij aan totstandkoming gewenste leercultuur bij inwoners en werkgevers (actieplan LLO). • Onderzoeken mogelijkheden structurele financiering Opijver (borging)	In 2024 heeft Opijver 556 scholingsvouchers toegekend, iets minder dan de doelstelling van 600. Dat het beoogde aantal van 600 vouchers niet werd gehaald kent drie oorzaken: 1. Waar in de begroting de gemiddelde kosten van een voucher waren geraamd op € 2.200 (stijging van 10% t.o.v. begroting fase 1), blijken deze kosten in de praktijk met ruim 20% gestegen te zijn tot gemiddeld €2.626. Dit beeld wordt bevestigd door cijfers van het CBS waaruit blijkt dat de kosten van opleidingen met meer dan 20% zijn gestegen. Door deze onvoorziene stijging van de kosten is het voor 2024 beschikbare budget voor vouchers leidend geweest. Alles was erop gericht om binnen de begroting te blijven. 2. Opijver gaat bij elke aanvraag na of er voorliggende voorzieningen zijn. Indien dit geval is worden inwoners gericht doorverwezen. In 2024 startten ca. 70 inwoners met een volledig extern gefinancierd scholingstraject. *In deze rapportage wordt ingegaan op de periode vanaf 15 maart 2024, ofwel Opijver fase 2. Over de periode tot 15 maart is eerder gerapporteerd (Opijver fase 1).* In de periode 15 maart tot en met 31 december 2024 zijn 449 scholingsvouchers toegekend. De meeste vouchers werden toegekend in de beroepsgroepen zorg (40%), techniek (20%), en onderwijs (12%). Dit zijn ook de beroepsgroepen met het grootste aantal moeilijk vervulbare vacatures en samen goed voor 72% van de toegekende vouchers. Inmiddels heeft Opijver contacten (gehad) met ruim 400 werkgevers. Dit aantal neemt steeds verder toe. Na 15 maart 2024 meldden zich 800 inwoners met een scholingsvraag bij Opijver. De adviseurs van Opijver hadden met iedereen één of meerdere gesprekken. Waar nodig werden instrumenten van het Leerwerkloket ingezet zoals beroepen- of competentietesten of doorverwezen naar derden (o.a. O&O-fondsen, NL leert door, ZEG Achterhoek, WSPA). In samenwerking met o.a. werkgevers, onderwijs, Werkgeversservicepunt en/of Leerwerkloket zijn diverse scholingstrajecten tot stand gekomen (techniek, zorg). Daarnaast zijn evenementen georganiseerd (oriëntatiedagen zorg, techniek) en bezocht (o.a. Grenslandcollege, HAN, Graafschap College). Daarnaast is Opijver op tal van informatiebijeenkomsten met een stand aanwezig geweest en zijn, om de doelgroep < mbo3 nadrukkelijker in beeld te krijgen, o.m. bibliotheken, voedselbanken en buurtcoaches intensief benaderd.

Femme Tech *Eind: december 2026*	1. Voltooiing van de eerste fase van het onderzoek voor het einde van 2024, als leidraad voor verdere acties met als doel: a. inzicht verkrijgen in de bepalende factoren, die het huidige systeem, bestaande uit vooral witte mannen ouder dan 40 jaar, binnen de technische sector tot verandering kan bewegen; b. inzicht krijgen in de manier waarop de bewustwording kan worden vergroot ten aanzien van drempels die bestaan voor de groepen die niet goed vertegenwoordigd zijn in deze sector, waardoor deze groepen niet echt aanhaken; c. inzicht krijgen in 'best practices', die als voorbeeld gebruikt kunnen worden om het belang en de meerwaarde van diversiteit in de technische sector te illustreren; d. contact verkrijgen met organisaties en bedrijven die bereid zijn toe te treden tot de Funding Family en het bij elkaar brengen van een enthousiaste groep Helpende Handen. 2. Lancering en merkpositionering van een herkenbare huisstijl inclusief website en promotiemateriaal voor het einde van 2024. 3. Toetreding van tien ondernemingen tot de 'Funding Family' in 2024, gevolgd door nog eens vijf bedrijven in 2025 en 2026, waardoor het totaal op twintig komt. 4. Twee keer per jaar spreken op regionale bijeenkomsten en netwerkbijeenkomsten zoals de Talententuin. 5. Realisatie van een platform voor meiden en vrouwen in 2025, met samenwerking met vervolgonderwijsinstellingen zoals het Saxion Hogescholen sector Zorg en Techniek, Het Graafschap college sector Techniek en de Technische Universiteit van Twente. 6. Inzicht verkrijgen in het huidige aandeel van vrouwen in technische beroepen in de Achterhoek, met als doel een groei van 20% tegen eind 2026. 7. Femme Tech wordt eind 2026 een belangrijke educatieve speler binnen basis- en voortgezet onderwijs en technische bedrijven, met 80% bekendheid onder technische bedrijven in de Achterhoek. 8. Plan van aanpak gericht op het behouden van de betrokkenheid van de huidige ambassadeurs. 9. Onderzoeksresultaten naar 'best practices' en succesverhalen van vergelijkbare communities die toepasbaar zijn op de Femme Tech Achterhoek-gemeenschap.	Na de toekenning van de subsidie op 17 juli 2024 is zo snel mogelijk gestart na de zomervakantie met de plannen voor 2024. Hiervan is eind 2024 het volgende gerealiseerd: - Contacten gelegd met andere partijen zoals Gelders Vakmanschap, SmartHub, STO, TYF, MBO-raad, Techniek Fabriek, TechOost - De basis gelegd voor de Funding Family (6 deelnemers) - Deelname aan netwerk Internationale Vrouwendag (Waterschap Rijn-IJssel) en Techniekdag (Rouwmaat) - Techniekles gegeven op 18 BO scholen, totaal ruim 400 kinderen en groepen VO op GirlsDay - Beroepsvoorlichting gegeven aan Marianum, Houtkamp, Panora Lyceum en Rijn IJssel, totaal ruim 300 leerlingen) - Deelneming in onderzoek FixIT, een onderzoek naar meer vrouwen in ICT - Website Femme Tech Achterhoek in concept gereed - Diverse presentaties en workshops gegeven in MBO-raad (100 MBO-docenten landelijk in de sector Techniek) - Samenwerking met TYF en Graafschapscollege geformaliseerd voor de opzet van een tool 'diversiteit in bedrijven' - Bijeenkomsten georganiseerd voor de Ambassadeurs van Femme Tech (4 bijeenkomsten in totaal) - Groep geformeerd voor Helpende Handen <u>Resultaten in 2024</u>: 1. De voltooiing van het onderzoek is grotendeels gerealiseerd middels samenwerking met TYF. Er kan geput worden uit diverse bronnen die onderzocht en ontwikkeld zijn, waarbij zowel Saxion Hogeschool als Hogeschool Windesheim zijn betrokken. Hieruit blijkt dat veel acties en interventies gericht zijn geweest op de groep meiden/vrouwen, veel minder op de omgeving, terwijl juist de omgeving heel bepalend is voor de keuze. Het blijkt dat er al veel aan o.a. 'faciliteiten' (damestoilet, kolfruimtes) is gedaan, echter ten aanzien van 'taal en communicatie' (b.v. tekst in vacatures) en 'structuur en functiefit' (gelijke beloning, secundaire voorwaarden afgestemd op vrouwen) is nog veel te verbeteren. Bovendien blijkt vooral (onbewust) gedrag en de cultuur van een organisatie doorslaggevend te zijn bij het aantrekken en behouden van vrouwen en andere groepen die in de minderheid zijn bij technische bedrijven. 2. Met betrekking tot de huisstijl en de website zijn templates aangemaakt met het logo van Femme Tech Achterhoek. Er is een logo ontwikkeld en er is herkenbare kleding beschikbaar voor externe activiteiten. Tevens is promotiemateriaal beschikbaar voor evenementen. De website is in concept gereed en zal begin 2025 gelanceerd worden. 3. Er zijn inmiddels zes leden van de Funding Family en een aantal hebben aangegeven serieuze interesse te hebben. 4. Er is meerdere malen gesproken in de MBO raad, tevens zijn hier workshops gegeven. Femme Tech Achterhoek is ook officieel geïntroduceerd op de Internationale Vrouwendag bij het Waterschap. 5. Er is inzicht in de deelname van vrouwen in diverse opleidingen en beroepen. Hieruit blijkt dat in het theoretisch onderwijs de deelname al behoorlijk hoog is, bijna de helft, echter op (V)MBO niveau is het lager dan 10%. 6. In samenwerking met TYF wordt een tool ontwikkeld gericht op het expliciet maken van de 'best practices', welke als voorbeeld kunnen dienen voor andere organisaties om zo het aandeel vrouwen in techniek te verhogen.
Netmobiel 2021 *(afgerond)*	• Inwoners van Aalten, Winterswijk en Berkelland, aanvullend op de inwoners van Oost Gelre uit fase 1, voelen zich eigenaar van de pilottoepassing.	**WP1 – Platformontwikkeling en overdracht** *T1.1 Afronding functionaliteit in Netmobiel-app en platform* Het planningsgedeelte van de ridesharingcomponent is omgezet naar de TOMP API. Zie voor meer informatie https://github.com/SaxionSmartCities/netmobiel-platform/blob/develop/doc/design.md#netmobiel-and-the-tomp-api.

	• Netmobiel is beschikbaar voor in totaal 500 inwoners in Oost Gelre, Aalten, Winterswijk en Berkelland. • Er is een Netmobiel-app die de keuze voor duurzaam vervoer stimuleert (bijdrage aan zero-emission-vervoer, een ambitie uit de uitvoeringsagenda Mobiliteit) • In samenwerking met studenten gemaakt eerste prototype van een dataplatform met dashboard	Omdat GAON nog niet klaar was voor de integratie van deelauto's en deelfietsen door Netmobiel is deze deeltaak niet uitgevoerd. Ook de integratie met ZOOV was niet aan de orde door veranderingen rond ZOOV. Het koppelen van elektrokarretjes aan Netmobiel is wel mogelijk door op basis van het nummerbord karretjes aan te bieden voor ritten. De shout-out-functionaliteit is gerealiseerd. Dit is voor zover wij weten unieke functionaliteit voor mobiliteitsplatforms. *T1.2 Overdracht* Overdracht naar technische partij en de support bij knelpunten heeft succesvol plaatsgevonden op basis van onder andere regelmatige afstemming tussen de software engineers van Saxion en Baseflow. Er is support geleverd bij de rebranding van Netmobiel naar GAON. Er is daarnaast veel tijd gaan zitten in (gesprekken over en onderzoek naar) de juridische aspecten van de overdracht van Netmobiel naar de Achterhoek en Baseflow. **WP2 – Opschaling** *T2.1 Communicatie en ondersteuning Netmobiel naar GAON/ADC* De pilot is uitgesteld door corona en de overdracht van Netmobiel naar GAON is daardoor uiteindelijk uitgesteld tot na de pilot. De middelen zijn ingezet voor communicatie om de bekendheid van Netmobiel op peil te houden in afwachting van de pilot en voor de communicatiecampagne voor de pilot zelf. Een aantal communicatietools is terug te vinden op https://netmobielplatform.nl/tools/communicatie/. Daarnaast is er samen met KienhuisHoving advocaten uit Enschede een gewerkt aan de juridische borging van de pilot (met name rond persoonsgegevens) en de overgang naar GAON. *T2.2 Aanvulling en revisie van toolkit voor shout-outs* De shout-out-functionaliteit is geïmplementeerd en er zijn generieke tools ontwikkeld voor community building (https://netmobielplatform.nl/tools/community-building/) maar vrijwillige chauffeurs zijn geworven via bijeenkomsten in verschillende pilotgemeenten waarin zij zijn gewezen op de shout-out-functionaliteit in plaats van met een specifieke tool voor vrijwilligers. Deze keuze is gemaakt omdat het onder andere door corona lastig bleek de juiste netwerken te vinden die met de toolkit zelfstandig aan het werk gezet konden worden. Veel vrijwilligersnetwerken kwamen namelijk niet of nauwelijks bij elkaar door corona. Er is daarom gekozen voor een aanpak waarbij het projectteam waar mogelijk zelf voorlichting gaf. *T2.3 Opschaling GAON naar Winterswijk, Aalten, Berkelland* Lokale stakeholders zijn geïdentificeerd en geactiveerd met behulp van onder andere de stakeholderanalyse uit de toolbox. Activatie heeft onder andere plaatsgevonden onder het algemene publiek via aanwezigheid op markten en evenementen, onder ouderen via bijeenkomsten van ouderenorganisaties, onder scholieren via informatieve bijeenkomsten en via acties op scholen met give-aways. Ook hebben een aantal sessies met het Graafschapcollege plaatsgevonden met het doel werknemers te stimuleren Netmobiel te gebruiken, maar dit heeft uiteindelijk niet tot expliciete betrokkenheid van de school geleid. Daarnaast zijn per gemeente een of twee goede doelen geïdentificeerd waar chauffeurs hun digitale fooienpot aan konden doneren. **WP3 – Duurzaam reisgedrag** *T3.1 In-app incentives voor verandering reisgedrag* Zowel in de vorm van een mock-up als via nieuwe incentives in de app is gewerkt aan het stimuleren van duurzaam reisgedrag en aan het stimuleren van inwoners van de Achterhoek om ritten aan te bieden. Denk het mogelijk maken van het aanbieden van gratis credits aan nieuwe aanbieders van ritten en aan nieuwe reizigers en aan informatie in de app over het de duurzaamheid van verschillende reisopties ten opzichte van elkaar. *T3.2 Duurzaam woon-werkverkeer via Gaon-app* Op basis van diversie bijeenkomsten met o.a. mobiliteitsmakelaars en verantwoordelijken voor het mobiliteitsbeleid van het Graafschapcollege en relevante documenten van o.a. Ritz en het Graafschapcollege zijn requirements opgesteld. Er zijn focusgroepsessies gehouden met zowel medewerkers als manager van het Graafschapcollege over mogelijkheden voor het stimuleren van duurzaam woon-werkgedrag. Dit heeft geresulteerd in een interactieve mock-up die erop gericht is een bijdrage te leveren aan de parkeerproblemen bij het Graafschapcollege door alternatieven voor autorijden aan te bieden en door meerijden met collega's te stimuleren.

		WP4 Dataplatform *T4.1 Requirementsanalyse* Projectteamleden hebben samen met studenten een requirementsanalyse uitgevoerd en requirements opgesteld op basis van interviews met o.a. gemeenten. *T4.2 Architectuur en roadmap* Er is een rapport geschreven met een architectuur en roadmap voor een dataplatform voor Netmobiel/GAON (Dataplatform Architectuur NB-II T4.2-1.0.docx). *T4.3 Proofs-of-concept* Saxion-studenten hebben een proofs-of-concept ontwikkeld die inzicht geven in het type inzichten dat het dataplatform voor Achterhoekse gemeenten en andere bij mobiliteit betrokken stakeholders kan opleveren. **WP5 Slotconferentie en boek** *T5.1 Kennisdelen in slotconferentie en publicatie* Er vond een succesvolle slotconferentie plaats op 23 november 2022 in Deventer met naast presentaties over de projectresultaten een aantal keynotesprekers, een bijdrage van het ministerie van I en W en een feestelijke overhandiging van de ontwikkelde app en het boek over de totstandkoming van Netmobiel door het CvB van Saxion aan de voorzitter van de Thematafel Mobiliteit en Bereikbaarheid van de Achterhoek. Een verslag van de slotconferentie is hier te vinden: https://www.saxion.nl/nieuws/2022/12/het-eind-van-project-netmobiel-maar-het-startschot-voor-mobility-as-a-service-in-de-achterhoek. Een digitale versie van het boek 'Op weg naar slimme mobiliteit in de regio' is hier te vinden: https://www.saxion.nl/binaries/content/assets/onderzoek/smart-industry/smart-cities/op-weg-naar-slimme-mobiliteit-in-de-regio-gecomprimeerd.pdf. Fysieke exemplaren van het boek zijn hier aan te vragen: https://forms.office.com/pages/responsepage.aspx?id=VAd7p8H9YkqXLIQl_7_L0vFrrAn-AdxBiqThmgkgltNUMTVSQ0Y0ODZRNVRIUVBURzdKSE1ZOVpFWi4u&wdLOR=c904E7DF1-4125-8A43-AF95-F47353336401
Digitaliseringsopgave fase 2 *(afgerond)*	• Werkprocessen voor het opleveren van kwalitatieve, digitale mobiliteitsdata verder optimaliseren en verbeteren. • Borging van een regionale aanpak conform beleidsvoorstel op lange termijn. • Overleg en afstemming over de implementatie van data items op basis van input van RDT en landelijke aanpak. • Aanpak en borging Logistieke data. • Aanpak en borging Parkeerdata. • Inventarisatie fietsdata. • Inventarisatie andere data items uit data top15, voor zover deze ook vanuit landelijk prioriteit krijgen in fase 2.	**Aanpak en borging Parkeerdata** is volledig afgerond en alle gemeenten hebben dit data item op orde. Voor de borging is met de gemeenten afgesproken om hier 1x per jaar een gezamenlijke bijeenkomst voor te organiseren, die zoveel als mogelijk wordt gecombineerd met een nieuw op te zetten Wegbeheerdersoverleg Achterhoek. **Aanpak en borging Logistieke data** is bijna op orde. Nog twee gemeenten hebben dit niet kunnen oppakken (Bronckhorst en Berkelland) en 1 gemeente wil nog een extra controleslag maken (Oude IJsselstreek). Het is merkbaar dat dit data item niet goed belegd kan worden binnen de organisaties, omdat het meerdere beleidsterreinen raakt. De verwachting is dat dit voor de zomer van 2023 is afgerond. Voor de borging van dit data item is met de gemeenten afgesproken om dit 1x per jaar in een gezamenlijke bijeenkomst op te pakken die zoveel als mogelijk wordt gecombineerd met een nieuw op te zetten Wegbeheerdersoverleg Achterhoek. **Item Verkeersborden.** Hierin hebben wij als regio Achterhoek een voorsprong op de andere gemeenten die vallen binnen het RDT Oost. Vier gemeenten (Aalten, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek) hebben inmiddels een overeenkomst met Ronnico / Pol voor het op orde brengen en houden van het verkeersborden bestand. Hierdoor wordt automatisch voorzien in het borgen van dit data item. De andere gemeenten (Bronckhorst, Berkelland, Winterswijk) zijn nog bezig met het uitvragen van de juiste offerte bij Ronnico / Pol en het voorzien in budget om dit te bekostigen. Het is de verwachting dat zij voor de zomer van 2023 hiertoe hebben besloten. **Maximum Snelheden.** Dit data item is nagenoeg afgerond, omdat alle gemeenten hebben aangegeven het NWB (Nationaal Wegen Bestand) actueel te houden in geval er wijzigingen zijn in hun wegen en de kenmerken van hun wegen, zoals de maximumsnelheden. De controle van de aanwezige data in landelijke databases is rond de zomer van 2022 gestart, maar tijdgebrek en onderbezetting maakt dat geen van de gemeenten dit heeft kunnen afronden. Hier zijn alle gemeenten op aangesproken en zij hebben daarin aangegeven dit in Q1 van 2023 te willen afronden. **Andere data items**: Er is gesproken over het oppakken van het data-item Fietsdata, waar binnen de gemeenten nog niet veel aandacht voor is geweest. Het item Fietsdata is door het RDT Oost aanvankelijk als belangrijk bestempeld, maar later ook weer van de agenda gehaald. De reden dat dit data item moet worden opgepakt is meer een interne aangelegenheid (lees: bedoeld

		voor beleidsdoeleinden) en minder voor publieke informatievoorziening. Gezien de onderbezetting bij gemeenten is dit data item niet verder opgepakt. **Werkprocessen verder optimaliseren en verbeteren:** Onderbezetting bij de gemeenten maakt dat het op orde brengen van data items een lastige klus blijkt, omdat 'het erbij moet gebeuren'. Daarnaast maakt het feit dat er wordt gewerkt met verschillende dashboards vanuit het RDT, de controleslag niet eenvoudiger. Binnen RDT Oost komen deze geluiden ook vanuit andere gemeenten in Gelderland en Overijssel, dus een herkenbaar probleem. Er is binnen RDT afgesproken dat er wordt gewerkt aan een eenduidig dashboard waarin alle data items terugkomen en de controle dus eenvoudiger kan worden vormgegeven. De verwachting is dat hier in Q1 van 2023 meer duidelijkheid over ontstaat. Afgelopen periode hebben er meerdere overleggen plaatsgevonden met de wegbeheerders, zowel fysiek (in de Steck) als digitaal. Hierin heeft het item van werkprocessen ook op de agenda gestaan en onderbezetting komt telkens terug als thema. Het probleem van onderbezetting kan niet binnen dit project worden opgelost, maar is wel kenbaar gemaakt binnen de Thematafel. Daarop hebben de aanwezige wethouders gevraagd om met een plan te komen: wat is het probleem en wat is er voor nodig? Hier wordt in Q1 2023 aan gewerkt en de verwachting is dat dit op de Thematafel van februari of maart ter sprake komt. **Borging van een regionale aanpak conform beleidsvoorstel op lange termijn** Hierin zijn twee besluiten genomen: 1) De borging van data items wordt 1x per jaar gezamenlijk uitgevoerd en zoveel als mogelijk gecombineerd met een Wegbeheerdersoverleg Achterhoek, dat nieuw leven wordt ingeblazen. Dit overleg dient er voor om kennis uit te wisselen tussen wegbeheerders, inhoudelijk afstemming te hebben over wegwerkzaamheden en geplande afwijkingen voor de komende periode (ism Rijkswaterstaat, Provincie, Arriva en nood- en hulpdiensten) en te werken aan borging van data items. Het eerste overleg is gepland 19 januari 2023 en zal 2x per jaar worden georganiseerd. Er wordt nog gekeken op welke wijze dit overleg ook blijft plaatsvinden in de toekomst. 2) Aan de Thematafel is besproken dat onderbezetting bij gemeenten leidt tot vertraging van de controle van data items en dat wegbeheerders hier niet goed de tijd voor kunnen vinden. Er wordt nu gewerkt aan een plan hoe dit mogelijk op te lossen, waarbij de gedachte uitgaat naar een centrale aanpak voor de regio. Dit wordt ook besproken tijdens het wegbeheerdersoverleg op 19 januari 2023 en in de periode daarna, om te komen tot een concreet voorstel. **Overleg en afstemming over de implementatie van data items op basis van input van RDT en landelijke Aanpak en Inventarisatie andere data items uit data top15, voor zover deze ook vanuit landelijk prioriteit krijgen in fase 2** Er vindt eens per 1-2 maanden overleg plaats met de andere procesbegeleiders vanuit het RDT in de verschillende gemeenten in Gelderland en daarin wordt kennis en ervaring gedeeld. Ook wordt er gewerkt aan een aanpak die door alle gemeenten binnen het RDT kan worden aangehouden, alsmede de wens voor een centraal dashboard met alle data items.
Onderzoek ZOOV en ADC *(afgerond)*	• Een onderzoeksrapport waaruit blijkt hoe ZOOV toekomstbestendig kan worden ingericht om ook voor lange termijn het Wmo-vervoer voor de 7 Achterhoekse gemeenten uit te voeren. • Een adviesrapport over de governance structuur van ZOOV in relatie tot de samenwerking met de Achterhoek Deelvervoer Coöperatie (in oprichting). • Een geïmplementeerde pilot automatische planning ZOOV Op Maat en toepassing app/website voor ritboeking en -informatie, met een rapport met de resultaten, mede op basis waarvan het bestek voor de nieuwe Vervoercentrale in het najaar van 2022 wordt opgesteld.	Het onderzoeksrapport en het adviesrapport zijn in maart 2023 door Ecorys opgeleverd en gepresenteerd in de werkgroep ZOOV. Op grond van het onderzoeksrapport en de resultaten van de evaluatie is de formatie van het team van ZOOV beheer uitgebreid met een contractmanager. Daarnaast heeft ZOOV Beheer een deel van de taken van de (nog op te richten) ADC overgenomen en gesubsidieerd met medewerking van de provincie en Regio Achterhoek. De pilot automatische planning van VIA is inmiddels geïmplementeerd in het vervoer op maat. De pilot is nog gaande en er worden nog steeds onderdelen aangepast om de planning te optimaliseren. Een rapport met bevindingen wordt binnenkort opgeleverd. De voertuighardware die voor de pilot wordt gebruikt (Samsung smart phone) is eigendom van ZOOV Beheer en kan eventueel vanaf 1 januari 2024 voor een (planning-)systeem van de Vervoercentrale worden gebruikt.
Invulling taken ADC door ZOOV *Eind: december 2025*	1. Een aanpak binnen ZOOV Beheer die de gewenste taken van het ADC goed kan invullen. 2. Een uitbreiding van het aantal deelauto's in de Achterhoek met minimaal 5 deelauto's. 3. Het opzetten van een deelfietsen netwerk in de Achterhoek met minimaal 125 deelfietsen (combinatie van normale en e-bikes).	<u>Taken uit plan van aanpak</u>: • Taken 1 en 2: Gezien het geringe aantal vragen is er voor gekozen de klantenservice van Gaon niet onder te brengen bij de klantenservice van ZOOV • Taak 3: de administratieve verwerking van subsidies, opdrachten en facturen is geregeldvia gemeente Winterswijk, team ZOOV Beheer. De facturatie van de vervoerkosten naar de eindgebruikers in na de marktconsultatie niet verder opgepakt in verband met de doorontwikkelingsplannen van Gaon binnen het veel bredere Publieke Mobiliteit. Dit is dus bij Wego/Deelfiets Nederland gebleven.

	4. Een klantenservice waar klanten van ADC telefonisch en per e-mail hun vragen kunnen stellen. 5. Een integratie van het OV en HalteTaxiRRReis binnen de GAON MaaS app. 6. Een eerste versie van een data platform waar binnen beleidsdata over het gebruik van MaaS wordt samengebracht en kan worden gebruikt. 7. Een overzicht van taken de ADC moet uitvoeren c.q. een plek moet geven en in dit project bij ZOOV Beheer zijn ondergebracht.	• Taak 4: contractbeheer; is ondergebracht bij gemeente Winterswijk (ZOOV Beheer). • Taak 5: Er is één deelauto bijgekomen; het totaal aantal bedraagt nu 7 stuks. • Taak 6: uitrol deelfietsen: In 2024 is het aantal deelfietsen uitgebreid tot 74 deelfietsen op 15 locaties. In 2024 is gebleken dat in Varsseveld, Vorden, Aalten en Doetinchem minder dan 5 fietsen beschikbaar waren terwijl de Hub Richterslaan in Lichtenvoorde een toename liet zien tot 9 stuks. • Taak 7 - Opschaling en coördinatie Netmobiel (ritdelen): Het ritdelen vanuit Netmobiel is geïntegreerd in de Gaon app en beschikbaar in alle gemeenten. De vereniging Netmobiel is nu een slapende vereniging. • Taak 8 – In 2024 is de mogelijkheid voor het reserveren van ZOOV-ritten toegevoegd aan de Gaon app. Vanuit ZOOV wordt stapsgewijs samen met partners gewerkt aan de verdere integratie van de verschillende vervoerssystemen in de Achterhoek, ook wel publieke mobiliteit genoemd. Het is een project dat ook landelijk wordt erkend en gewaardeerd. De Achterhoek wordt door het ministerie van IenW gezien als één van koploperregio's voor publieke mobiliteit. • Taak 9 - Realisatie data platform MaaS: De Atlas wordt steeds verder aangevuld en uitgebreid met (mobiliteits-)data, die ook weer gebruikt worden bijvoorbeeld door de mobiliteitsmakelaars van Gaon. <u>Resultaten:</u> 1. Diverse taken (subsidies, opdrachtverlening, rapportages) zijn nu bij ZOOV beheer ondergebracht. 2. Het aantal deelauto's is met 1 uitgebreid. 3. Aantal deelfietsen is 70 gewone fietsen en 4 elektrische fietsen op 15 locaties (waaronder alle stations en de hub Richterslaan, Lichtenvoorde). Totaal staan er nu 74 deelfietsen. De deelfietsen zijn in 2024 totaal 639 x verhuurd, waarvoor een bedrag van €31.104 in rekening is gebracht. 4. De klantenservice is nog niet geregeld via de gemeente Winterswijk. 5. De Gaon-app voor ritdelen is verbeterd en uitgebreid met deelauto's, OV, Haltetaxi, deelfietsen en ZOOV Op Maat. 6. Platform en app zijn gerealiseerd i.s.m. Baseflow/WeGo. 7. Overzicht taken is gerealiseerd en voor zover nu mogelijk bij ZOOV Beheer ondergebracht.
Regierol duurzame mobiliteit 2022-2024 *(afgerond)*	1. Leiden projectgroep Duurzame Mobiliteit. 2. Realiseren van "challenge" op semipublieke laadinfra. 3. Realiseren plan voor logistieke laadinfra. 4. Ontwikkelen plan voor netwerk snelladers. 5. Creatieve oplossing voor netcongestie problemen rondom laadinfra. 6. Mede ontwikkelen van Mobiliteitshubs.	1. Leiden projectgroep Duurzame Mobiliteit De projectgroep komt maandelijks bij elkaar. Deelname vanuit wethouders, ambtenaren, werkgevers, laadconsulent, logistiek makelaar en 8RHK. Hierin worden voortgang en acties besproken rondom alle facetten van laadinfra. Dat is de GO-RAL uitrol van laadpalen voor 6 van de 7 gemeenten. Ook de plankaarten die gemaakt gaan worden voor elektrificatie van het logistieke transport op de bedrijventerreinen. Daarnaast is er gestuurd op realisatie van laadinfra bij ondernemers (semi-publiek). Andere uitdagingen rond laadpalen, zoals netcongestie, laadpleinen, -hubs, doelgroepenvervoer komen hier ook ter sprake. 2. Realiseren van "challenge" op semipublieke laadinfra De website laadpalen - GAON, staat 'live' en de eerste reacties zijn binnen. We gaan bekijken hoe we een nieuwe impuls kunnen geven aan de realisatie van meer semi-publieke laadpalen. 3. Realiseren plan voor logistieke laadinfra Pilot loopt op bedrijvenpark A18. Op basis van deze en andere pilot locaties in Overijssel en Gelderland gaan we de uitrol doen naar alle bedrijventerreinen in de Achterhoek. 4. Ontwikkelen plan voor netwerk snelladers Een basiskaart met hierop mogelijke locaties is voor alle gemeenten gemaakt. Op 16 februari 2023 is een kennissessie georganiseerd voor alle gemeenten over de 'Aanpak Binnenstedelijk Snelladen'. Daarnaast is er in de opstartfase een project vanuit de GO-RAL om te kijken naar mogelijkheden rondom provinciale wegen. Tevens is er actief gekeken naar realisatie van snelladers met CPO's (Charge Point Operators) in de regio. 5. Creatieve oplossing voor netcongestie problemen rondom laadinfra Plan van Aanpak voor Netimpact is opgesteld. 6. Mede ontwikkelen van Mobiliteitshubs. Initiatieven rond hubs Lichtenvoorde en Doetinchem loopt. Lichtenvoorde is inmiddels in uitvoering. Naast deze resultaten is er gewerkt aan ontsluiting van data vanuit Mobiliteit voor de 8RHK en inliggende gemeenten en ook aan cross overs naar andere TT's. Ook zijn er gesprekken om aanpakken te stroomlijnen met de mobiliteitsmakelaars, REIN en plankaarten logistiek opdat ondernemers slimmer bevraagd worden.

Smart Living	Beoogde doelen/resultaten project	Voortgang/gerealiseerde resultaten 2024
Flexwonen in de Achterhoek *Eind: december 2026*	• Ondersteuning dorpsbelangenorganisaties en/of lokale werkgroep Wonen bij locatiekeuze, planontwikkeling en participatietraject omwonenden. • Bijdragen aan circulair bouwen door de flexwoningen circulair te ontwikkelen. • Toepassing verschillende financieringsmodellen om wooneenheden in maatwerk te financieren. • Uitvoeren pilots Boerenflex, waar mogelijk. • Kennisdelen over dit concept aan alle buurtschappen en kleine kernen en andere belangstellenden. • Procesbegeleiding/ondersteuning bij diverse werkzaamheden om processen sneller te laten verlopen. • Uitbrengen nieuwsbrief voor brede doelgroep en bijhouden website en sociale media kanalen.	Gebleken is dat de realisatie van flexwoningen niet veel sneller gaat dan reguliere woningen. Processen verlopen helaas zeer langzaam! Ook de hogere rente en gestegen prijzen van flexwoningen maakt het ingewikkelder om betaalbare huurwoningen te ontwikkelen. In het afgelopen jaar hebben we project Tiny Houses Berkelland begeleid en zijn in 2024 7 bewoners ingeschreven bij AWC. Totaal is er ruimte voor 10 huisjes. De verhuur van 8 flexwoningen - de Uuthuuskes in de gemeente Aalten - aan jongeren die zelfstandig willen wonen verloopt goed. Het afgelopen jaar zijn in twee huisjes nieuwe bewoners gekomen, doordat de huurders een eigen woning konden kopen in hetzelfde dorp waar het Uuthuuske staat. Ook is de doorstroming in combinatie met de woningtoewijzing door de lokale belangenorganisaties optimaal. In de kern Zieuwent is door de gemeente Oost Gelre de plaatsing van 3 Small houses gegund aan AWC. In 2025 worden de woningen geplaatst. Zieuwents Belang zorgt voor de woningtoewijzing. In Meddo begeleid AWC een jongerenwerkgroep in samenwerking met Algemene Meddo's Belang om 8 small houses in een leegstaande koeienstal te plaatsen (Pilot Boerenflex). Verkennend onderzoek is gaande voor 17 studio's in de leegstaande school Schaersvoorde in Dinxperlo. Op dit moment worden 8 woningen verhuurd en zijn 42 huurflexwoningen in voorbereiding, waarbij AWC betrokken is. Zie gerealiseerd. <u>Gerealiseerd</u>: • Ondersteuning werkgroep Flexwonen Wichmond (gemeente Berkelland) t.b.v. 12 flexwoningen, nog in ontwikkelfase • Ondersteuning werkgroep Kerkemeijer Rekken (gemeente Berkelland) t.b.v. 2 flexwoningen. Omgevingsvergunning is verleend • Ondersteuning flexwonen plan gemeente Oude IJsselstreek t.b.v. 41 woningen overleg met Gewoon Hout over beheer en woningtoewijzing (nog geen definitieve afspraak). Plaatsing ernstig vertraagd door bezwaren van buurtbewoners. • Ondersteuning pilot boerenflex Meddo, boerderij Hoenink (gemeente Winterswijk), gemeente akkoord met bestemmingsplanwijzigingsprocedure voor 8 permanente kleine woningen, inschrijvingsfase • Procesbegeleiding Coöperatie Tiny House Berkelland en verhuur 10 erfjes , uitvoeringsfase, vertraging door wachten op stroom • Realisatie 3 small houses in Zieuwent, Inschrijving gegund aan AWC, Omgevingsvergunning aanvraag gaande • Onderzoek realisatie 17 studio's in voormalige school Schaersvoorde in Dinxperlo in samenwerking met gemeente Aalten • Prille initiatieven in Mariënvelde, Vragender, Lievelde, Zwolle en Barchem • Informatie delen over flexwonen m.b.v. een wooncoöperatie zowel regionaal als landelijk • Vragen beantwoorden van met name jongeren die op zoek zijn naar een betaalbare woning
Gebied zoekt ondernemende bewoners *Eind: december 2025*	• Ca. 42 bijeenkomst zijn georganiseerd voor diverse doelgroepen (aanbod en vraag). • Ca. 60 -oudere- bewoners zijn bezocht en gesproken (latent aanbod) • Ca. 120 wekelijkse spreekuren gehouden • Ca. 36 nieuwsitems via diverse media verspreid • Een website worden opgezet en bijgehouden • Duidelijk en praktisch informatiemateriaal gemaakt zijn voor initiatiefnemer, erfeigenaren die willen blijven wonen en erfeigenaren die op termijn willen verkopen • Frequent overleg -minimaal 12 keer- met de gemeente Winterswijk zijn om werkzaamheden praktisch en inhoudelijk goed op elkaar af te stemmen. • Frequent overleg zijn met samenwerkingspartners en andere stakeholders. • Een inhoudelijk verslag met de leerervaringen, een toolkit en een tweetal workshops bedoeld als concreet hulpmiddel voor andere gemeenten en organisaties om het project in hun gemeente, aangepast aan de lokale situatie, uit te kunnen rollen.	In de rapportage over 2023 is reeds gemeld over de aangepaste aanpak. De gemeente heeft destijds besloten om de werkwijze van de afdeling RO aan te pakken, waardoor er minder contact is geweest tussen de gemeente en het project. Het informeren en motiveren van erfeigenaren met een potentieel plan goed werd daardoor lastiger met als gevolg dat matches tussen erfeigenaren en mensen die iets zoeken niet tot stand konden komen. Wel is doorgegaan met het begeleiden van erfeigenaren waar in 2023 een traject voor second opinion over hun plannen is gestart. Daarnaast is meer energie gezet op het vormen van groepen mensen rond een bepaald thema, zoals seniorenwoningen of Tiny Houses. Het idee is dat mensen elkaar kunnen inspireren en samen tot plannen kunnen komen. Deze groepen kunnen zich eventueel samen als belangenbehartigers voor hun onderwerp ontwikkelen richting gemeente en politiek. Eind 2024 zijn gesprekken opgestart tussen gemeente en project om te bekijken of voortzetting van het project nog zinvol is. Daarover verwacht men begin 2025 uitsluitsel te hebben.

Verkenning landelijk gebied *(afgerond)*	• Omgevingsagenda-Oost en de verdere uitwerking en uitvoering daarvan; • Het vormgeven en uitwerken van de Achterhoek als pionier gebied voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG); • De vertaling van Kracht van Oost 2.0 naar de Open Regio benadering en de uitwerking daarvan, onder andere door het versterken van de netwerkkracht; • Inzet van de Achterhoek Ambassadeurs op het thema Landelijk gebied (zoals natuur, droogte, stikstof, kringlooplandbouw en energietransitie) om te verkennen op welke wijze dit ingericht zou kunnen/moeten worden.	Op 10 maart 2022 is het voorstel 'Sturen in het landelijk gebied Achterhoek' door de Achterhoek Board vastgesteld. Er is gekozen om geen aparte thematafel Landelijk gebied in te stellen maar te kiezen voor een Regiekamer landelijk gebied. Deze Regiekamer heeft tot doel om opgaven in samenhang te zien en te verbinden en zo de juiste keuzes te agenderen (gebiedsgericht, interbestuurlijk en geïntegreerd). Deze Regiekamer wordt in 2022 verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Na 10 maart is door een interim-stuurgroep met Provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel en 8RHK ambassadeurs gestart met de verdere uitwerking. Daartoe hebben meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden. In de tussentijd trad een nieuw kabinet aan die meerdere Tweede Kamer brieven publiceerde die sterk van invloed waren op het programma landelijk gebied (NPLG) en de ruimtelijke ordening in het geheel (Novex). De aanleiding voor het Novex-programma is de keuze van het Rijk om weer regie op de ruimtelijke ordening te gaan voeren. Daarnaast is een bijzondere rol weggelegd voor enkele programma's die invulling moeten geven aan het ruimtelijke inrichtingsprincipe "water en bodem sturend". Al deze programma's, twintig in totaal, geven gezamenlijk richting aan wenselijke ontwikkelingen. Realisatie daarvan vindt uiteindelijk via interbestuurlijke regionale gebiedsprocessen plaats. De provincies krijgen voor de organisatie van deze processen een regisserende rol. Deze ontwikkeling maakte dat de Regiekamer landelijk gebied in een ander daglicht kwam te staan en de oprichting ervan is opgeschort. Vanaf november 2022 is onder leiding van de Provincie een Bestuurlijk Overleg GPLG gestart voor het gebied van 14 gemeenten: Achterhoek+ en Liemers. De reden hiervoor is de leidende rol van het watersysteem. De 7 Achterhoekse gemeenten zijn daarin vertegenwoordigd en werken samen aan de voorbereiding en uitwerking. De 8RHK ambassadeurs faciliteert daarbij.
Onderzoek Eco Accus Storage Packs *(afgerond)*	• inzicht in de betrouwbaarheid van het functioneren van Eco Accu Storage Packs onder praktijkomstandigheden in alle seizoenen, inclusief verlies, onderhouds- en andere kosten, alsook ontwikkelingen daarin gedurende het gebruik. • inzicht in de situaties waar Eco Accu Storage Packs een duurzame en rendabele oplossing kan zijn voor de opslag en benutting van hernieuwbare energie • inzicht in het energieverbruik van verschillende soorten (agrarische) ondernemingen in de tijd en afhankelijk van de seizoenen en de mogelijke besparingen. • de ontwikkeling van een managementsysteem voor het automatische beheer van energie opwek, opslag, terug-levering en benutting • inzicht in de technische en financiële haalbaarheid van EASP energie opslag voor het balanceren van het energieverbruik van Achterhoekse ondernemingen. • inzicht in de bijdrage die Eco Accu Storage packs kunnen leveren aan het oplossen van de huidige congestieproblematiek in het Achterhoekse stroomnet.	Sinds het afkomen van de beschikking is er in 2021 in overleg met de diverse projectpartners gewerkt aan de plaatsing van accu pakketten op drie locaties. In 2022 en 2023 zijn op hoofdlijnen de volgende ontwikkelingen in het project geweest: 1. **Heelweg**. De installatie op de locatie van een paardenhouderij te Heelweg werkt sinds 2021. In 2022 is de betrouwbare werking van de installatie getest en deze functioneert tot nu toe probleemloos. 2. **mts Prinsen te Haarlo**. In 2022 is intensief overleg geweest met mts Prinsen over de daar te plaatsen installatie. Medio april zijn een container en pallets met loodaccu's op de locatie afgeleverd. Ook is er bekabeling gelegd voor het aansluiten van de installatie. Op het dak van de stal zijn tegelijkertijd ook een aantal zonnepanelen gelegd. Voor de installatie is een zogenaamde unidirectionele UPS besteld conform de eerste opzet van het project waarbij niet in teruglevering naar het net werd voorzien . Door wereldwijde leveringsproblemen voor elektronica duurde het lang voordat deze kon worden afgeleverd. Vanwege de leveringstijden is tegelijk ook een unidirectionele UPS besteld voor het project bij WAM van Duuren ofschoon dat nog in de ontwerpfase verkeerde. Door het tijdig te bestellen was de hoop vertraging in het project te voorkomen. In de maanden hierna is een uitgebreide discussie met mts Prinsen en Wam van Duuren gevoerd. De uitkomst van deze discussie was dat vanwege de businesscase de installatie ook moet kunnen terugleveren aan het net. In de praktijk levert dit de nodige problemen vanwege de vigerende regelgeving rond de opwek van groene energie, de subsidie die daarop wordt verstrekt en de eisen van de netbeheerders. Dit kan alleen wanneer de accu installatie wordt voorzien van een speciaal toegeruste bidirectionele UPS. Deze is in het najaar voor het project ontworpen en besteld. Deze is tegen de verwachting in van maart 2023 pas in juli geleverd en de installatie bij Mts Prinsen is snel daarna in werking gesteld. 3. **Wam van Duuren/ Carpe Diem / mts Sessink** Gezien de ontwikkelingstijd om tot een terugleverende installatie te komen en de realisatie van de daken bij Wam van Duren is door Wam van Duren besloten om uit het project te stappen. Zij hebben door ons project wel vertraging opgelopen in hun eigen project. Na een goed overleg is besloten het hierbij te laten. Vanuit het project is in het najaar van 2022 een vervangende locatie gezocht. Die was gevonden in Carpe Diem te Velthuizen. Zij hebben uiteindelijk geen oplossing in verduurzaming gezocht maar zich volledig gericht op besparing. We zijn voor ons project uitgeweken naar mts Sessink. Een varkenshouderij in Hengelo. Met het verbruiksprofiel van 24*7 stroomverbruik, 49% overdag en 51% in de nacht een interessante opstelling voor onze batterijen. Door de wisselende inzichten die zijn ontstaan in de loop van 2022 stonden er twee unidirectionele UPS installaties in opslag. Omdat de installaties specifiek zijn afgestemd op het vermogen van de groene stroom installaties bij Prinsen en Wam van Duuren is het de vraag of hiervoor nog een toepassing binnen of buiten het project kan worden gevonden. In de installatie van Sessink kon een van de twee UPS installatie worden toegepast.

		Voor BaaS werd duidelijk dat deze drie installaties het grootste deel van de vraag in de markt kan beantwoorden. 1. basis-installatie van Heelweg de geijkte oplossing is voor opslag van stroom in lood accus voor gebruik op de eigen locatie. Locaal producren, locaal consumeren is het motto. Zeker met een mogelijke situatie waarbij het net instabiel wordt is dit een goede oplossing. De installatie is grotendeels onafhankelijk van het net. 2. De situatie bij Sessink is dat 51% van de energie wordt gebruikt in de nacht. Deze energie wordt overdag gewonnen uit de zonnepanelen om snachts uit de accus geleverd te kunnen worden. 3. Bij prinsen is in de afgelopen twee jaar doorontwikkeld om de instalaltie het net te helpen stabiliseren. Dat viond plaats via verschillende energie markten. Er zijn meerdere situaties denkbaar waar dit systeem kan worden toegepast. 1. Vastgoed met een te kleine aansluiting, aanvullen met opslag. Bijvoorbeeld 's nachts laden voor gebruik overdag. 2. Vastgoed in congestiegebied, aanvullen met eigen productie en opslag. 3. Batterij om op verschillende markten te handelen. Dit binnen de kaders van de lood batterijen.
Ontwikkeling concept halvering stikstofemissie melkstal *Eind: december 2025*	• De beschrijving (rapportage) van een in de praktijk uitgewerkt en getest concept voor bewustwording bij melkveehouders t.a.v. stalemissies. • De beschrijving (rapportage) van een in de praktijk uitgewerkt en getest concept voor het halveren van stikstofemissies uit Achterhoekse melkveestallen, ongeacht het staltype. • De beschrijving (rapportage) van een in de praktijk uitgewerkt en getest systeem voor het automatisch verwerken van staldata en het weergeven van dagelijkse NH3-stikstofemissies uit melkveestallen, aangevuld met het voorbeeld van een concreet werkend systeem. • Significante vermindering van stikstofemissies uit de stallen van de deelnemende twintig Achterhoekse melkveehouders t.o.v. de emissie, zoals: ○ Bepaald voordat maatregelen in de stal zijn genomen volgens de vigerende normen hiervoor van RVO/LNV/WUR. ○ Bepaald via de metingen in het kader van dit project voordat emissieverminderende maatregelen zijn genomen. • Een bijdrage leveren aan het toekomstperspectief van de deelnemende en andere Achterhoekse melkveehouders doordat ze met het in dit project ontwikkelde concept en meetsysteem aantoonbaar kunnen maken dat ze aan de in de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (juni 2022) gevraagde vermindering van stikstofemissies. • De opgedane kennis in dit project wordt breed verspreid en is voor iedereen toegankelijk.	In het afgelopen jaar zijn vergaande verbeteringen in het sensormeetsysteem, de bijbehorende randapparatuur en de software voor de registratie van de metingen en de berekening van de ammoniak emissie doorgevoerd. Daarnaast is een systematiek ontwikkeld voor het ijken van het sensorsysteem op locatie en voor installatie ter verdere verhoging van de betrouwbaarheid van de metingen en berekeningen. Daarnaast is met diverse leveranciers en adviesbureaus overlegd over het definiëren van landelijke normen voor metingen aan stallucht. Verder is het systeem voor automatische registratie van weidetijd van individuele melkkoeien in de stal van mts Prinsen geïnstalleerd en gedurende het seizoen op werking getest. Voor de informatie van de eigenaar van het vee is een interface ontwikkeld waarmee hij de tijd die zijn kudde in de stal of wei doorbrengt per periode (dag/week/maand/jaar) eenvoudig kan inzien. Dit interface geeft ook de gemiddelde weidetijd per koe en in hoeverre de door zuivelcoöperaties verlangde doelstelling is bereikt. Via het systeem kan het ook gedrag van iedere individuele koe uit de kudde worden gevolgd. Verder zijn testen uitgevoerd met het beperken van de emissie uit de stallen en zijn opvolgende testen voorbereid. Verder zijn in twee stallen vergelijkende testen van het Estede systeem in verschillende opzetten uitgevoerd en is een praktijkvergelijking gemaakt met het systeem van een andere leverancier. Ook is gewerkt aan het ontwikkelen van het onderhoudsprotocol en de registratie van onderhoudshandelingen <u>Gerealiseerd</u>: - Verdere ontwikkeling betaalbaar systeem voor meten NH3 concencentraties in melkveestallen. - Verdere ontwikkeling software voor berekenen emissie. - Installatie en starten testen systeem bij 4 Achterhoekse melkveehouders. - Overleg met WUR en andere expertise centra over correcte uitvoering van metingen en meetplannen/-protocollen/onderhoud/ijking van de systemen. - Pilot met koppeling automatisch weidegang controle systeem nodig voor emissieberekeningen. - Overleg gestart met leveranciers over koppeling stalmanagement data aan Nemis systeem. - Praktijktesten met emissie beperkende maatregelen - Interface voor weergave weidegang veestapel/ individuele dieren - Brain storm met melkveehouder en deskundigen over beperken stikstof emissies. - Uitdragen van informatie over het systeem, mogelijkheden en ervaringen op diverse bijeenkomsten
Samen Biobased Bouwen *(afgerond)*	**Grondstoffendomein**: • Bewustwording en ervaring opdoen met agrarische ondernemers t.a.v. telen voor de bouw. • Inzicht in teelt en oogstwaardigheid van zes bouwgewassen in Achterhoekse omstandigheden. **Industriedomein**: • Onderzoeksplan en plan van aanpak t.a.v. certificering, LCAs, MKIs van relevante biobased bouwproducten.	In het **Grondstoffendomein** hebben we sinds de vorige rapportage het volgende gedaan: • Zaaien, telen en oogsten van 30ha graanstro en hennep. • Garantieregeling met Rabobank opgezet en uitgevoerd voor saldo-opbrengst teelt. • Oogst 24 ton miscanthus, 60 ton stro en tests met verwerkingstechnieken (drogen, hakselen, balen). • Grondstoffen aangeleverd voor na-isolatie ~60 zolderdaken, The Place-2b en vergaderpaviljoen De Marke. • Carbon credit pilot met o.a. Rabobank en SNK opgezet en uitgevoerd t.b.v. borging koolstofrechten. • Pilot Borging koolstofvastlegging middels track and trace per baal.

	• Businesscase voor opwerking biogene (rest-)stromen tot halffabrikaten (prefab) bouw. **Bouwdomein**: • Twee toepasbare (prefab) biobased bouwelementen ontwikkeld voor gevel en dak. • 3-6 recreatiewoningen gerealiseerd als testlocatie voor gebruik en beleving biobased materialen in woonsituatie. • Schalingsplan voor gebruik biobased materialen in prefab woningbouw en bouwelementen.	• Van borging naar certificaat: voorbereiding Captain's Dinner waarin de koolstofcertificaten geveild zouden worden. Voor dit evenement heeft. Rabobank tientallen grote klanten uitgenodigd, maar agendatechnisch bleek het niet in te plannen in de projectperiode. Dit evenement wordt nu anders ingericht en na de projectperiode gerealiseerd. • Kennisgroep biobased teelt met 15 agrariërs, i.s.m. Innovatie Cooperatie, VKO, VALA. • Business case boeren versterkt. • Twee ketens van gewas-productcombinaties ontwikkeld, o.b.v. stro en hennep. • EFRO aanvraag ingediend en na eerste afwijzing heringediend voor opwerking biogene (rest-) stromen tot halffabricaten (prefab) bouw. In het **Industriedomein** hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd: • De Firma Takkenkamp heeft een essentiële rol gespeeld in de KOMO-certificering van na-isolatie o.b.v. het inblazen van stro. Dit traject is recent afgerond, waardoor dit landelijk in alle Building Balance ketens kan worden toegepast. • Een na-isolatieketen o.b.v. stro inblazen ingericht en geïmplementeerd met vijf woningcorporaties en Takkenkamp. • Diverse brandveiligheidstest uitgevoerd met Takkenkamp en Building Balance. • Toegenomen gebruik biobased materiaal door onderhoudsaannemers vijf corporaties. • Deelname met o.a. Prefab Strobouw in het Building Balance initiatief om te komen tot een landelijke prefab strobouwketen voor 2 indaks- en 2 uitdaksoplossingen voor na-isolatie. • Biobased plaatmaterialen Plantics, SAM Panels, Biopanel toegepast in diverse projecten, bijvoorbeeld in keuken bij Wonion. In het **Bouwdomein** hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd: • Met Prefab Strobouw en Isolcom zijn twee dakelementen ontwikkeld. Deze zijn vervolgens toegepast in het vergaderpaviljoen en in de nieuwbouwwoningen aan de heuvelstraat in Silvolde. • Biobased kopgevelelement ontwikkeld en geplaatst. • Opschaling projecten tot uitvoering en realisatie: Enerlodge, The Place-2b, Vergaderpaviljoen De Marke en andere. Dit in plaats van de realisatie van 3-6 recreatiewoningen als testlocatie voor gebruik en beleving biobased materialen in woonsituatie, die in verband met diverse wet- en regelgeving geen doorgang konden vinden. • Schalingsplan ontwikkeld voor 2025 en verder, geconcentreerd op het contractueel vastleggen van biobased realisatie renovatie- en nieuwbouwopgave. Hiertoe is specifiek de stichting Marktmeester Samen Biobased Bouwen opgericht. • De ontwikkeling van een standaard nieuwbouwconcept voor een PMC16 grondgebonden en toekomstbestendige woning. Dit concept is op een haar na af en kent al interesse vanuit andere regio's. • Een CIRCO-track voor het bepalen van installatie-oplossingen in biobased nieuwbouw en in combinatie met de ontwikkelde kopgevel. • Acht verschillende bouwinitiatieven begeleid in toepassing biobased, waaronder Heuvelstraat, De Kwekerij, Laborijn, The Place 2b, Vergaderpaviljoen. Vier (in stadium van) oplevering. **Coördinatie en Regie** • Samen Biobased Bouwen is het gehele jaar opgetrokken met de realisatie van de Nationale Aanpak Biobased Bouwen. Inmiddels is SBB volledig opgenomen in de realisatie van het NABB, werken we nauw samen met de ketens in Salland, Stedendriehoek en Twente en hebben de regio's Food Valley, Rivierenvallei en Arnhem-Nijmegen assistentie van de SBB ketenregisseur aangeboord. • SBB Bouw community elke zes weken bij elkaar; In totaal 12 Bouw Workshops georganiseerd met 80-100 deelnemers. • Bijdrage geleverd aan de landelijke gidsen Woningconcepten en hun prestaties en de catalogus Biobased Verduurzamen van Bestaande Bouw OnderhoudNL. Meer dan 2.200 volgers op LinkedIn en een kleine 600 ontvangers van onze kwartaalnieuwsbrief. Wekelijks communicatie uitingen via LinkedIn en website. <u>Resultaten</u>: **Grondstoffendomein**:

		KPI's: Studiegroep opgericht, tests uitgevoerd, bijeenkomsten georganiseerd, leden studiegroep nemen besluit over deelname Fase 2: • Er is een studiegroep is opgericht, er zijn proefteelten uitgevoerd, vijf officiële bijeenkomsten georganiseerd, waarvan twee i.s.m. VK Oost. Daarnaast hebben we met de Rabobank een pilot gedraaid voor de vastlegging van koolstof middels het gebruik van track-and-trace. *KPI's: Inzicht vastgelegd in de verschillende plannen en documenten:* • De focus is geweest op hennep, miscanthus en tarwestro als rustgewas. De verschillende verdienmodellen zijn ontwikkeld en gedeeld met de boeren en landelijk gedeeld via het Nationaal Kenniscentrum Bobased Bouwen (NKBB.org). **Industriedomein:** *KPI's: Witte vlekken' analyse uitgevoerd en vastgelegd en verwerkt in twee plannen van aanpak onderzoek Fase 2:* • Morfologisch onderzoek opgesteld van de verschillende 'van land tot pand routes' van gewas-productcombinaties; Landelijk certificeringstraject inblaasisolatie samen opgepakt met Building Balance en Takkenkamp; ontwikkeling LCAs en MKIs voor verschillende producten opgepakt door Building Balance. *KPI's: Letters of Intent /draagvlak bij ketenpartijen; Beschrijving en onderbouwing van gehele keten, incl. bekostiging en koolstofcertificaten voor 3 gewas-productcombinaties:* • GCN heeft een consortium samengesteld waarmee een EFROaanvraag werd ingediend voor de ontwikkeling van de business case op TRL 7/8 niveau van een bioraffinagefabriek op basis van de multiverwaarding van bermmaaisel. Deze aanvraag is in verbeterde versie nogmaals ingediend in januari 2025. **Bouwdomein**: *KPI's: Ontwerpoplossingen opgeleverd; Uitvoeringsplan voor toepassing in 3 projecten van 10 woningen; Gecommitteerd % biobased producten in uitvragen woningbouwcoöperaties:* • Gevel- en dakelementen ontwikkeld i.s.m. Peter Davids en RawBlocks. In 2023 is RawBlocks machines gaan verkopen in plaats van gevels produceren. • Dikat heeft gevel- en dakelement ontwikkeld en dit bedrijf is door SBB in contact gebracht met Building Balance. • Producten geplaatst in project van Wonion in Terborg. • Biobased naïsoleren o.b.v. inblazen stro gecertificeerd en landelijk opgeschaald. • Nieuwbouwconcept PMC16 ontwikkeld met alle Achterhoekse woningcorporaties en een paar bouwpartijen. Corporaties gaan zich committeren aan dit concept en het % biobased producten, wat voor nu op 95 procent massagewicht ligt. *KPI's: Biobased concepten ontwikkeld voor toepassing in bestaande en in nieuwe recreatiewoning; locatie(s) bepaald; 2 Recreatiewoningen geplaatst o.b.v. bestaand concept, 2 woningen ontwikkeld o.b.v. nieuwe concepten; Aandeel biobased producten in woning toegenomen gedurende project:* • Plaatsing van de beoogde recreatiewoningen heeft aanzienlijke vertraging opgelopen en is uiteindelijk afgeblazen. • In plaats daarvan vier particuliere initiatieven ondersteund waardoor zij een hoger biobased aandeel in hun project hebben gerealiseerd dan zij aanvankelijk van plan waren: het Vergaderpaviljoen van De Marke, The Place-to-be retraite op landgoed Slangenburg, Laborijn, Enerlodge en renovatieproject Nico Wissing. *KPI's: Opschalingsplan uitgewerkt met producenten prefab woningen en bouwelementen; Alle projecten in Samen Biobased (Ver)Bouwen gaan biobased bouwen tenzij het product technisch niet mogelijk is of qua prijs meer dan 10% duurder dan het gangbare product; (Zicht op) eerste marktuitvraag en contract.* • Nieuwbouwconcept PMC16 grondgebonden en toekomstbestendige woning ontwikkeld met alle Achterhoekse woningcorporaties en een paar bouwpartijen. Corporaties hebben zich gecommitteerd aan een afname van 350 woningen. Dit concept kent een biobased massapercentage van ~95%. • Schalingsplan is nu ingericht met de oprichting van de Marktmeester SBB. Deze stichting is specifiek in het leven geroepen om contractuele afspraken aan te gaan met de corporaties, om deze vervolgens om te zetten in opdrachten voor teelt, oogst, verwerking, en toepassing van lokale biobased gewassen in de jaarlijkse renovatie en nieuwbouwopgaves. Zie voor aanvullende rapportage ook ***bijlage 1d***.
Vergaderpaviljoen De Marke *(afgerond)*	• Ten minste 2 nieuwe gewas/product combinaties gebruikt in het paviljoen. • Realisatie Biobased vergaderpaviljoen van gewassen geteeld in de Achterhoek.	<u>Gerealiseerd</u>: • Ten minste 2 nieuwe gewas/product combinaties zijn gebruikt in het paviljoen. • Het Biobased vergaderpaviljoen van gewassen geteeld in de Achterhoek is gerealiseerd; de opening was op 21 juni 2024. • Er zijn inmiddels meerdere sessies georganiseerd voor kleine en grote groepen. • Consortium t.b.v. proeftuin en ontwikkeling paviljoen met 15 partijen is gerealiseerd.

	• Organisatie ten minste 4 inspiratiesessies met totaal minimaal 150 deelnemers. • Organiseren consortium t.b.v. proeftuin en ontwikkeling paviljoen met 15 partijen. • Versterken van Agro Innovatiecentrum De Marke als Innovatiehub in de regio.	• Versterken van Agro innovatiecentrum De Marke als Innovatiehub in de regio.
Slimme energiesystemen Achterhoek *Eind: juli 2025*	• Kaart van de Achterhoek met alle bedrijvenparken en hun belangrijkste kenmerken, inzicht in de knelpunten m.b.t. netcongestie (nu en te verwachten komende jaren) en een beoordeling van kansen (organisatorisch, technisch, financieel) om congestieproblemen geheel of gedeeltelijk op te lossen door middel van een vorm van netbalancering. • Overzicht van bedrijvenparken die het meest urgent zijn c.q. het meest kansrijk als het gaat om het oplossen van netcongestie. • Een start bij 1 tot 3 bedrijvenparken om met bedrijven te werken aan de knelpunten en oplossingen daarvan.	Najaar 2023 is de verkenning netcongestie onder de noemer van slimme energiesystemen in de Achterhoek gestart. Doel van dit project was in kaart brengen op welke bedrijventerreinen kansrijk zijn als het gaat om het aanpakken van netcongestie. Nevendoel was om bedrijven die acute congestieproblemen ervaren, op weg te helpen richting oplossing. Er is gestart met het benaderen van parkmanagement en bedrijven met verwachte congestieproblemen. Met name parkmanagement A18, parkmanagement Zelhem en Owin (Vèèneslat) vroegen om ondersteuning. Het parkmanagement van deze terreinen is ondersteund bij het ontwikkelen van een aanpak en er hebben verschillende bijeenkomsten met ondernemers plaatsgevonden. In samenwerking is een eerste start gemaakt om de stand van zaken in kaart te brengen en zijn enkele bedrijven op weg geholpen om hun congestieprobleem aan te pakken. Bedrijvenpark Keppelseweg-De Huet heeft onderzoek laten uitvoeren door Public Result naar de mogelijkheden om het energiesysteem van dit bedrijvenpark slimmer te maken. Het onderzoek van Public Result maakt geen onderdeel uit van dit project. Wel het vervolg, waarbij een procesregisseur de aanbevelingen van Public Result concretiseert in vervolgplannen. Ook de gemeente Doetinchem, Rabobank, parkmanagement en coöperatie De IJssel dragen hier aan bij. Op 24 maart 2024 vond de werkconferentie “Dealen met netcongestie” plaats, met ruim 100 deelnemers. Dat was tevens het moment dat op de website www.do-achterhoek.nl/netcongestie een meldpunt voor congestieproblemen is geopend. Het blijkt dat ondernemers hun knelpunten niet gemakkelijk openbaren. In totaal zijn circa 10 meldingen binnengekomen. Adviesbureau Stantec is in de arm genomen om het overzicht voor de Achterhoek als geheel te bepalen. Aan de hand van 10 criteria is voor een selectie van bedrijventerreinen in beeld gebracht wat de stand van zaken is m.b.t. netcongestie en wat de kansen zijn om dit vraagstuk in samenwerking op te lossen. De selectie is gemaakt in overleg met de gemeenten, parkmanagementorganisaties en ondernemersorganisaties (industriekringen). Het resultaat van dit onderzoek is een top-20 bedrijvenparken en ranking naar kansrijkheid. De concept-resultaten zijn gepresenteerd aan de betrokken gemeenten en bedrijven. De ontvangen feedback is verwerkt in de definitieve resultaten. Het rapport en een overzicht van de bedrijvenparken in de Achterhoek is geopenbaard via www.do-achterhoek.nl/netcongestie. De top-20 is een startpunt voor het gesprek met de betrokken bedrijvenparken en gemeenten voor een vervolgaanpak. Deze vervolgaanpak sluit aan bij de springplank Slimme Energiesystemen uit de Regiodeal Achterhoek. <u>Resultaten</u>: • Kaart van de Achterhoek: Zie www.do-achterhoek.nl/netcongestie. • Overzicht van bedrijvenparken die het meest urgent zijn c.q. het meest kansrijk als het gaat om het oplossen van netcongestie: zie www.do-achterhoek.nl/netcongestie en https://do-achterhoek.nl/kansenkaart-oplossingen-netcongestie-achterhoek. • Bedrijvenpark A18, Bedrijvenpark Zelhem, Vèèneslat en Bedrijvenpark Keppelseweg-De Huet hebben een start gemaakt om met bedrijven te werken aan de knelpunten en oplossingen daarvan.
Achterhoek Groen, Natuurlijk! *Eind: september 2025*	• Er is een inventarisatie gedaan van landelijke, provinciale, regionale en lokale netwerken en initiatieven die bijdragen aan biodiversiteit in de Achterhoek. • Er is een kopgroep biodiversiteit opgezet die zich langjarig inzet voor het verbeteren van de biodiversiteit in de Achterhoek op basis van de reeds aanwezige goede voorbeelden. • Er is een kennis- en inspiratiedag over biodiversiteit georganiseerd. • Er is een plan van aanpak ‘Achterhoek Groen, Natuurlijk’ opgesteld met instemming en inspanning van de verschillende partners in de regio.	*Dit project heeft eind 2024 de beschikking gekregen.*

	• Er is een beeld van de financieringsmogelijkheden via subsidies en andere (Rijks) middelen.	

Smart Governance	**Beoogde doelen/resultaten project**	**Voortgang/gerealiseerde resultaten 2024**
Governance 2024	*Dit betreft geen project, maar de bijdrage van provincie Gelderland aan de governance van 8RHK Ambassadeurs voor het jaar 2024.*	N.v.t.

Financiële rapportage 2024 Bulk 3

				prognose mei 2021-2026				werkelijk vanaf mei 2021 t/m december 2024			
					inkomsten				inkomsten		
Projectnummer	Omschrijving	Datum beschikking Regio	Einddatum project	kosten	achterhoekse partijen	regiodeal	provincie	kosten	achterhoekse partijen	regiodeal	provincie
SMART ECONOMY en LIVING											
SW-08	Fieldlab Digital Twin	28-jun-21	31-mrt-24	600.000	300.000	150.000	150.000	210.389	105.195	52.597	52.597
SW-11	Additive Manufacturing Achterhoek	28-sep-22	31-aug-25	535.716	267.858	133.929	133.929	368.531	184.266	92.133	92.133
SW-12	StartUp in Residence Achterhoek	19-dec-22	31-dec-25	880.000	560.000	160.000	160.000	382.000	243.091	69.455	69.455
SW-13	SHII 2.0	26-apr-23	30-apr-26	1.060.541	727.140	0	333.401	430.318	295.039	0	135.279
OA-08	SmartHub Young Talent	13-apr-22	31-dec-25	991.877	518.800	236.539	236.538	793.604	415.094	189.256	189.255
OA-09	Fit veur Altied	20-jul-21	31-dec-24	924.790	444.360	280.430	200.000	550.916	264.714	167.058	119.144
OA-10	Routekaart onderwijs-arbeidsmarkt Achterhoek	24-mei-22	31-mrt-24	102.047	27.001	51.203	23.843	94.110	24.901	47.221	21.989
OA-11	Servicepunt Techniek	18-aug-22	31-dec-24	255.195	144.015	51.180	60.000	273.051	161.871	51.180	60.000
OA-12	Digivaardige Achterhoeker	11-nov-22	30-sep-25	5.571.958	2.833.417	1.988.541	750.000	1.064.565	164.809	653.342	246.414
	verlaging digivaardig			-4.507.393	-2.668.608	-1.335.199	-503.586				
OA-13	Uitvoeringsprogramma Inclusieve Arbeidsmarkt	28-nov-22	30-jun-24	1.581.480	808.280	658.200	115.000	1.367.538	698.936	569.159	99.443
MB-12	Netmobiel 2021	7-jul-21	31-dec-22	179.308	17.878	105.343	56.087	188.916	27.486	105.343	56.087
MB-14	Digitaliseringsopgave fase 2	1-dec-21	30-jun-22	40.900	0	0	40.900	40.900	0	0	40.900
MB-16	Onderzoek ZOOV en ADC	30-mrt-22	31-mrt-23	104.800	45.000	29.900	29.900	109.687	49.887	29.900	29.900
MB-17	Invulling taken ADC door ZOOV	30-mrt-22	31-dec-25	777.800	342.500	360.919	74.381	369.477	162.697	171.447	35.333
MB-20	Regierol duurzame mobiliteit 2022-2024	25-aug-22	31-dec-24	58.930	9.552	21.163	28.215	58.930	9.552	21.163	28.215
WV-19	Flexwonen in de Achterhoek	12-mei-22	31-dec-25	204.910	51.227	102.455	51.228	120.038	30.009	60.019	30.010
WV-20	Gebied zoekt ondernemende bewoners	24-mei-22	31-dec-24	187.635	93.817	46.909	46.909	99.678	49.839	24.920	24.920
CE-15	Verkenning landelijk gebied	eigen project	1-apr-22	90.000	45.000	0	45.000	185.876	140.876	0	45.000
CE-16	Onderzoek Eco Accus Storage Packs	4-nov-21	1-dec-23	235.440	125.220	55.110	55.110	276.511	166.291	55.110	55.110
CE-18	Ontwikkeling concept halvering stikstofemissie melkstal	12-okt-22	31-dec-25	366.015	146.406	109.805	109.804	300.365	120.146	90.110	90.109
CE-19	Samen Biobased Bouwen	22-dec-22	31-dec-24	885.110	356.325	264.393	264.392	937.444	408.659	264.392	264.393
CE-22	Vergaderpaviljoen De Marke	11-sep-23	31-mei-24	156.500	131.500	0	25.000	144.966	121.808	0	23.158
CE-23	Slimme energiesystemen	30-nov-23	31-jan-25	100.000	0	0	100.000	90.000	0	0	90.000
OA-03	Opijver (deel in bulk 2 en deel in bulk 3 obv herziening)	17-jul-23	1-mei-24	445.750	222.875	0	222.875	0	0	0	0
SW-14	Skills academy steck	8-feb-24	30-jun-24	300.400	177.900	0	122.500	334.948	212.448	0	122.500
SW-15	I-share	13-feb-24	31-dec-25	421.140	247.820	0	173.320	268.000	157.705	0	110.295
SW-16	3D metaalpoeder zeven	14-feb-24	31-dec-25	249.850	124.925	0	124.925	77.650	38.825	0	38.825
OA-15	Kleurrijke zorgverleners	19-mrt-24	31-dec-26	1.056.016	528.008	0	528.008	271.344	135.672	0	135.672
OA-16	Op IJver vervolg	10-apr-24	31-jan-26	3.518.159	1.984.564	0	1.533.595	1.501.306	846.874	0	654.432
OA-17	Femme tech	17-jul-24	31-dec-26	214.483	101.222	0	113.261	2.187	1.032	0	1.155
OA-18	Inclusieve technologie	2-okt-24	31-dec-26	1.705.196	800.000	0	905.196		0	0	0
MB-22	Gebiedsgerichte corridor	eigen project	31-dec-25	39.950	19.975	0	19.975		0	0	0
SW-17	MKB dienstverlening actieagenda	eigen project	31-dec-25	171.568	116.568		55.000		0	0	0
CE-24	Achterhoek groen natuurlijk	2-okt-24	30-jun-25	35.695	0	0	35.695		0	0	0
OA-19	SPT Achterhoek-Liemers	12-feb-25	31-dec-26	331.876	184.052	0	147.824	0	0	0	0
	sub-totaal programma smart economy en living			**19.873.642**	**9.834.597**	**3.470.820**	**6.568.225**	**10.913.245**	**5.237.722**	**2.713.803**	**2.961.720**
	Volgens beschikking Provincie december 2023			*13.660.000*	*6.830.000*		*6.830.000*				
SMART GOVERNANCE											
GOV	Regisseren en faciliteren board en TT's 2024			450.000	0	0	450.000	860.793	410.793	0	450.000
	sub-totaal smart governance			**450.000**	**0**	**0**	**450.000**				
	Volgens beschikking Provincie december 2023			*450.000*	*0*		*450.000*				
	Totaal			**20.323.642**	**9.834.597**	**3.470.820**	**7.018.225**	**11.774.038**	**5.648.515**	**2.713.803**	**3.411.720**
	Volgens beschikking Provincie december 2023			*14.110.000*	*6.830.000*		*7.280.000*				
					48%		**52%**		**48%**	**23%**	**29%**
									uitgave provincie tov beschikt		**48,6%**

Korte weergave activiteiten Regio Deal Achterhoek II 2024

Inleiding

Eind september is het convenant door alle partijen ondertekend.
Onze -op de Regio Deal aangepaste- algemene subsidieverordening, nadere regels, aanvraagformulier en rapportagemodel, zijn ook in september vastgesteld. Als startdatum voor projecten hanteren we de datum 1 oktober 2024.

Communicatie

In oktober hebben we via onze social media kanalen partners opgeroepen om met ons mee te springen en de Deal tot een succes te maken. Zie ook onze informatie met stappenplan en video op https://8rhk.nl/innovatie/regiodeal24-28/
Daarnaast werden via onze thematafels 150 partners actief geïnformeerd over de kansen van de Deal. En hebben we met hen gesproken over welke stappen vanuit de tafels gezet gaan worden, om de afgesproken resultaten te behalen.
In november hebben we twee informatiebijeenkomsten gehouden. De opkomst viel met circa 30 mensen per keer wat tegen, maar we zagen wel nieuwe gezichten.

Projecten

We worden frequent benaderd met projectideeën en voorstellen. Niet alles past binnen de aanpak en resultaten die we hebben vastgelegd. Daarnaast zijn we ook kritisch op voorstellen die “meer van hetzelfde” zijn. Samen met de partners werken we aan een stap vooruit in de uitvoering. Waarbij we de geleerde lessen van de afgelopen 6 jaar “Achterhoek Ambassadeurs” meenemen. Er lopen nu (begin 2025) meerdere gesprekken met initiatiefnemers om projecten op een goede manier in te richten. Deze gesprekken wordt ook aan de verschillende thematafels gevoerd waardoor met een brede blik gekeken kan worden. We verwachten dat in 2025 veel projecten zullen starten.

Een eerste groot project gericht op de inclusieve arbeidsmarkt, is in september van start gegaan zonder middelen uit de Regio Deal. Het project kon niet meer wachten op de definitieve go vanuit het Rijk en hebben we vanuit andere (provinciale) middelen kunnen financieren. Het project draagt wel bij aan de resultaten zoals opgenomen in het convenant (opzetten kenniscentrum inclusieve technologie).
Verder is het project Agro innovatiemakelaar goedgekeurd met een -relatief kleine- bijdrage van uit de Regio Deal. Dit project start op 1 januari 2025. Met dit project faciliteren we agrariërs en andere MKB-ondernemers uit de agrofoodsector bij het realiseren van hun innovatieve ideeën. Hiervoor bieden wij directe ondersteuning via de inzet van innovatiemakelaars, organiseren wij inspiratiebijeenkomsten en bouwen we relevante en ondersteunende netwerken.

Middelen

	Totale kosten	Verplichting 2024 Regio Deal bijdrage	Werkelijke uitgaven 2024
Kenniscentrum Inclusieve Technologie	€ 1.705.196,--	n.v.t	
Agro innovatiemakelaar	€ 1.336.400	€ 63.000	€ 0
VAT kosten	€ 46.195		€ 46.195

Verslag Algemeen Bestuur

Datum	28-05-2025
Tijd	11:00 - 11:45
Locatie	Via teams
Voorzitter	Mark Boumans

1 Opening en mededelingen

J. Bengevoord opent de vergadering, M. Boumans sluit later aan.
Hij heet A.M. Fellinger, burgemeester van Montferland van harte welkom.
A. Stapelkamp en P. van Domburg zijn verhinderd.
L. Dennenberg is niet aanwezig (einde opdracht)

Recent is Regio Achterhoek supporting partner van Tech.Land. Een Regio Deal aanvraag voor Tech.Land wordt voorbereid, belangrijk is nu om eerste de ondernemers hierin mee te nemen.

A. Bronsvoort en M. Maasdam kijken positief terug op de Achterhoek Dag van 22 mei. Scenario's waren interessant en brachten het gesprek op gang. Er was duidelijk voorkeur voor één scenario. Vervolgstappen nog niet duidelijk.
Constructief gesprek over de 80% versie inhoudelijke agenda. Vooral nu op inhoud stappen zetten. Structuur komt later, met aandacht voor de democratische legitimatie in een coöperatie. Principieel keuzes maken op inhoud en helder profiel neerzetten.
Pragmatisch aan de slag. Oude IJsselstreek zal schriftelijk nog wat meegeven.
Vanuit de thematafels wordt ook aangegeven eerst de inhoud te doen.

Desgevraagd wordt aangegeven dat op 23 juni met de Achterhoek Raad verkend wordt welke rol gezien wordt voor de Achterhoek Raad en of zij open staan voor verandering. Dit vanuit de behoefte om een volgende stap te maken in de samenwerking.

2 Lobby

Op 4 juli brengt K. van den Burg (DG I&W) een werkbezoek aan de Achterhoek i.h.k.v. van het NPVR. N. Greven bereidt dit voor, samen met de Regio/BZK (Hannah Bezemer).
J. van Oostrum vraagt om de datum te blokken in de agenda's. **Actie W. Stortelder**

3 23e European Week of Regions & Cities 2025

Het conceptprogramma is akkoord.
J. Bengevoord geeft mee dat samen heenreizen per bus meerwaarde heeft. De terugreis wordt vaak op eigen gelegenheid gedaan.
Oost Gelre: 3 personen, heeft zelf vervoer en hotel
Berkelland: 3 personen, J. van Oostrum gaat op eigen gelegenheid. Overige twee en hotel wordt nog doorgegeven.
Oude IJsselstreek: 1 persoon, bus en hotel via regio.
Montferland: 5 personen, bus en/of hotel wordt nog doorgegeven.

Winterswijk: 2 of 3 personen, bus en hotel nog navragen.
J. Bengevoord meldt dat hij vanuit zijn nieuwe functie ook aanwezig zal zijn.

4 Voorstel opvolging H. de Vries in dagelijks bestuur (mondeling)

M. Bouman stelt voor om A. Bronsvoort tot het voorjaar de plek van Harry in het dagelijks bestuur te laten innemen. De opvolging van J. Bengevoord komt in het najaar.

M. Maasdam geeft aan dat Oude IJsselstreek verbaast was dat er geen voorstel lag. Maar ze kan zich vinden in het voorstel.
Het algemeen bestuur gaat akkoord met het afvaardigen van A. Bronsvoort naar het dagelijks bestuur.

5 Projecten Zorgcoöperatie Mariënvelde en Grensland College 2.0

Het algemeen bestuur neemt kennis van de projecten. W. Stortelder geeft aan dat er nu een overzicht bijgevoegd is van de Regio Deal projecten. Hierin is te zien dat het nog niet storm loopt. Er komen nog niet echt voorstellen van de gemeenten. Dat is voor de woonspringplanken wel belangrijk.

6 Verslag van de vergadering van 16 april 2025

Het verslag wordt vastgesteld.

J. Bengvoord vraagt aandacht voor een goede communicatie richting de pers over het sociaal domein. Afgesproken is de communicatie op elkaar af te stemmen.

A. Bronsvoort meldt dat tijdens het VNG congres een film over de Achterhoek wordt vertoond om het volgend congres aan te kondigen. (embargo tot het VNG congres).

Vastgesteld d.d. 2 juli 2025

Drs. I Rensink,
secretaris/directeur

mr. M. Boumans MBA MPM,
voorzitter